

परिच्छेद १: परिचय

१.१ पृष्ठभूमी

सङ्घीय गणतन्त्र नेपालको स्थानीय तह पुनर्संरचनाको खाका अनुरूप साविकको खरिगैरा गा.वि.स. बडा नं. १-७, बडाखोला गा.वि.स., बाँसी गा.वि.स., रानीवन गा.वि.स. र काँशीकाँध गा.वि.स. का बडा नं. १, २, ३, ४, ५, ६, ७ र ९ मिलेर बनेको महावु गाउँपालिका दैलेख जिल्लाको दुर्गम, भौगोलिक विविधता, प्राकृतिक स्रोत साधनयुक्त र महावपूर्ण पर्यटकीय गन्तब्य भएको गाउँपालिका हो । वि.सं. २०६८ सालको जनगणना अनुसार पालिकाको कुल जनसङ्ख्या १९,२७७ रहेको थियो । २०७५ मा पाश्वर्चित्रको प्रयोजनका लागि गरिएको घरधुरी सर्वेक्षण अनुसार पालिकाको कुल जनसङ्ख्या २२,२४८ पुगेको छ । महावु गाउँपालिको कुल क्षेत्रफल ११०.८० वर्ग किलोमिटर रहेको छ ।

छामघाट नदी वेसीनदेखि दैलेख जिल्लाको सबैभन्दा उच्चभूभाग, धार्मिक र रमणीय स्थल, विविध जात र जनजातीका साथै जैविक विविधता रहेको यस गाउँपालिकाको पाश्वर्चित्र निर्माण कार्य आफैमा महावपूर्ण र चुनौतीपूर्ण कार्य हो ।

हालसम्म कर्णाली प्रदेशका विभिन्न गाउँपालिकाका पाश्वर्चित्रहरू बनेका भए तापनि ती धेरै अर्थमा पुरानै गा.वि.स.हरूका तथ्याङ्कहरूको पुनरुत्पादन र जोड जस्ता बन्न पुगेका छन् । तर हिमालय सिल्करोड कन्सल्टेन्सीले पाश्वर्चित्रलाई गहिरो अध्ययन, प्राथमिक तथ्याङ्कहरू, जिआइएस र फोटोग्राफी आधार लिई पाश्वर्चित्रलाई सकेसम्म आफ्नोपन र मौलिकता दिन खोजेको छ ।

१.२ पाश्वर्चित्र निर्माणका उद्देश्यहरू

महावु गाउँपालिकाको पाश्वर्चित्र निर्माणका उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

- पालिकाको प्राथमिक तथ्य तथ्याङ्क सङ्कलन र विश्लेषण गरी प्रकाशित गर्ने ।
- पालिकाको आवधिक योजना र अन्य क्षेत्रगत गुरुयोजनाका लागि आधार तयार गर्ने ।
- प्रदेशको वस्तुगत अवस्थाका बारेमा जानकारी गराउन ।

१.३ तयारीका चरणहरू

नेपाल सरकार सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले तय गरेको निर्देशिका र मापदण्ड अनुरूप यो पाश्वर्चित्र तयार गर्ने प्रयास गरिएको छ । मन्त्रालयले तयार गरेको ७ वटा चरणहरू पार गर्ने गरी यसको अन्तिम मस्यौदा तयारी भएको छ ।

(स्रोत: सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, २०७५)

१.४ अध्ययन विधि, तथ्याङ्क स्रोत र सामग्रीहरू

उपलब्ध द्वितीय सामग्रीहरू र तथ्याङ्कलाई पाश्वर्चित्र बनाउन केही रूपमा प्रयोग गरिएको छ । ऐतिहासिक, सांस्कृतिक तथा जनजीविकाको सन्दर्भ उजागर गर्न स्थानीय परिवेशलाई अध्ययन र अनुसन्धान गरी समावेश गरिएको छ । यो पाश्वर्चित्र मूलतः प्राथमिक तथ्याङ्कमा आधारित रहेको छ । यसका लागि घरधुरी सर्वेक्षण र वस्तुगत संस्थागत तथ्याङ्कलाई मूल स्रोतका रूपमा लिइएको छ । तथ्याङ्क जिपिएस ट्रायाकिड गरी सङ्कलन गरिएको छ । तथ्याङ्कलाई अभ्य प्रस्तावका साथ भल्काउन ग्राफिक्स र चार्टहरू समावेश छन् । भौगोलिक विशेषता, वस्ती र प्राकृतिक स्रोत वितरणलाई अभ्य उजागर गर्न फोटोग्राफीका केही तस्विरहरू समावेस गरिएको छ र जिआइएसमा आधारित केही नक्साहरू प्रस्तुत गरिएका छन् ।

१.४.१ तथ्याङ्क स्रोत

पाश्वर्चित्र निर्माणका लागि निम्नानुसारका तथ्याङ्क स्रोत प्रयोग गरिएको छ:

- पाश्वर्चित्रका लागि प्रारम्भिक सर्वेक्षणबाट प्राप्त स्रोतलाई मूल आधार मानिएको छ ।
- विषयगत अध्ययनका लागि हालसम्म प्रकाशित केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग, जिल्ला विकास समिति, गाउँपालिकाका प्रकाशित तथा अप्रकाशित स्रोतलाई आधार बनाइएको छ ।
- ऐतिहासिक अध्ययन अनुसन्धान सामग्रीहरू ।
- पाश्वर्चित्रका लागि विभिन्न औपचारिक र अनौपचारिक छलफल र गोष्ठीबाट प्राप्त सामग्रीहरू ।

१.४.२ तथ्याङ्क सङ्कलन

तथ्याङ्क सङ्कलनका रूप लागि पालिकाका ६ वटा वडाबाट ८ जना तथ्याङ्क सङ्कलकहरूलाई दुई दिने विशेष तालिम दिई तथ्याङ्क सङ्कलन गर्न लगाइएको थियो । उनीहरूले घरधुरी सर्वेक्षण र पालिकाको वस्तुगत तथा संस्थागत तथ्याङ्कहरू समेत सङ्कलन गरेका थिए ।

तथ्याङ्क सङ्कलकहरू पालिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष र वार्ड अध्यक्षहरूको सिफारिसमा उनीहरूको परामर्शदाताले तोकेको न्यूनतम योग्यतालाई आधार बनाइ छनौट गरिएको थियो । स्थानीय वार्ड मै रहेको तथ्याङ्क सङ्कलक हुँदा बढी विश्वसनिय, भरपर्दो र अपनत्व समेत होस् भन्ने उद्देश्यले यसो गरिएको थियो ।

१.४.३ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण र स्रोत नक्शा तयारी

जिपिएस पद्धतिबाट इन्ट्रि गरी ट्र्याक गरिएको तथ्याङ्कलाई एकसेलमा स्टोर गरी एसपिएसएसमा प्रशोधन गरिएको छ । अध्ययन गर्न र विश्लेषण गर्न काम लागोस् भन्ने उद्देश्यले निस्किएका तथ्याङ्कहरूलाई तालिकीकरण गरिएको छ । कतिपय ठाउँमा ती तथ्याङ्कहरूको थप संश्लेषण, चार्ट प्रस्तुती र व्याख्या गरिएको छ । महावपूर्ण तथ्याङ्कहरूलाई करिव १६ वटा नक्सामा आवश्यक स्थानमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

१.५ पार्श्वचित्रका सिमाहरू

महावु गाउँपालिकामा सम्मिलित साविकका गाउँ विकास समितिहरू विभाजित भई यसमा सम्मिलित भएका हुँदा द्वितीय तथ्याङ्कको आधार कमजोर छ । भौगोलिक विकटता र मोबाइल नेटवर्कका समस्याका कारण तथ्याङ्क सङ्कलनमा असहजता पनि देखा परे । तथ्याङ्क सङ्कलकका रूपमा नयाँ युवा स्थानीय वडाबाटै लिँदा अनुभवी तथ्याङ्क सङ्कलकहरूले गर्ने व्यवसायिकता र चुस्तताको अभाव महशुस भए तापनि आवश्यक तथ्याङ्क सङ्कलन हुन सकेका छन् ।

पार्श्वचित्र एक गतिशिल दस्तावेज हो । तथ्याङ्क सङ्कलकहरूमार्फत् गरिएका घरधुरी, बस्तुगत तथा संस्थागत विवरणमा केही अपुग या अस्पस्तताहरू रहन सक्ने सम्भावना जहिले पनि हुन्छ । यस्ता अस्पष्टतालाई पार्श्वचित्र प्रकाशन गर्ने क्षणसम्म परिस्कृत र परिमार्जन गर्न सकिन्छ ।

परिच्छेद २: गाउँपालिकाको चिनारी

२.१ भौगोलिक अवस्थिति

महावु गाउँपालिका २८ डिसेंबर ५७ मिनेट उत्तर अक्षांशदेखि ८१ डिसेंबर ४२ मिनेट पूर्व देशान्तरसम्म विस्तारित भएको छ। महावु गाउँपालिकामा दैलेख जिल्लाको सबैभन्दा उच्च महावु लेक समुन्द्र सतहदेखि ४१६८ मिटरको उचाइमा रहेको छ। यस गाउँपालिकाको सबैभन्दा होचो भूभाग छामघाट र तारागाडको दोभान हो। जुन भूभाग समुन्द्र सतहदेखि ६३० मिटरको उचाइमा रहेको छ। महावु गाउँपालिकाको मुल क्षेत्रफल ११०.८० वर्ग किलोमिटर रहेको छ। यस गाउँपालिकाको भौगोलिक रूपमा सबैभन्दा ठुलो वडा नं. ६ ले ३६.५८ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफल ओगटेको छ भने सबैभन्दा कम भूगोल ओगटेको वडा नं. २ ले ११.५९ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफल ओगटेको छ। यसको पूर्वमा नारायण नगरपालिका र नौमुले गाउँपालिका, उत्तरमा कालिकोटको महावै गाउँपालिका, पश्चिममा भैरवी गाउँपालिका रहेको छ। यस पालिकालाई पश्चिम र दक्षिणमा छामघाट, पूर्व दक्षिणमा तारागाड, उत्तरमा महाभारत पर्वत शृङ्खलाको प्राकृतिक सिमा रेखाले छुट्याएका छ। साविकका खरिगैरा र वडाखोला गाउँ विकास समितिका केही वडाहरू नारायण नगरपालिकामा विभाजन गरिएकाले ती स्थानहरूमा पूर्व वडाका कृतिम सिमारेखाले यस गाउँपालिकालाई छुट्याएको छ। साथै साविकको काँसीकाँध गाउँ विकास समितिका वडा नं. ८ दैलेख जिल्ला निर्वाचन क्षेत्र नं. २ को भैरवी गाउँपालिकामा गाभिएको छ।

तालिका २.१: महावु गाउँपालिकाको विस्तृत विवरण

क्र.सं.	नयाँ वडा नं.	समावेश गा.वि.स.	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)
१	१	खरिगैरा (१-७)	१३.३६
२	२	वडाखोला (१-९)	११.५९
३	३	बाँसी (१-९)	१३.८
४	४	रानीवन (५-९)	१२.८८
५	५	काँसीकाँध (२, ४, ६, ७ र ९)	२२.५९
६	६	काँसीकाँध (१, ३, ५) र रानीवन (१-४)	३६.५८
जम्मा			११०.८

स्रोत: सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, नेपाल सरकार

२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण

सङ्घीय गणतन्त्र नेपालको स्थानीय पुनर्संरचनाको खाका अनुरूप तत्कालिन काँशिकाँध, रानीवन, बाँसी, वडाखोला र खरिगैरा गा.वि.स. मिलेर बनेको छ। यसमध्ये साविकका वडाखोला र खरिगैरा गाविसका केही वडाहरू नारायण नगरपालिका र केही वडाहरू महावु गाउँपालिकामा समावेश गरिएका छन्। साथै साविकको काँसीकाँध गाउँ विकास समितिका केहि घरधुरी निर्वाचन क्षेत्र नं. २ को भैरवी गाउँपालिकामा गाभिएको छ। यस पालिकाले पुराना गाउँ विकास समितिहरूको नामभन्दा भिन्नै सांस्कृतिक र प्राकृतिक स्थल महावु गाथको नामबाट आफ्नो नामाकरण गरेको छ। यस पालिकाको केन्द्र गैडाबाजलाई तोकिएको छ। कर्णाली प्रदेशको चल्ती शब्द गौडा (बाटोहरूको सङ्ग्राम) भन्ने

बुझिन्छ भने बाज शब्द पुराना बाजको छोप्ने स्थल भन्ने बुझिन्छ । प्रतिकात्मक रूपमा बाज शब्द केटी केटी भेट्ने स्थल भन्ने पनि बुझिन्छ । गैडाबाजबाट अपभ्रंस भई गैडाबाज भएको अनुमान गर्न सकिन्छ ।

महावै आफैमा कुलदेवता मस्टोको पनि मुल जरो मानिन्छ । कसै-कसैले महावुलाई महादेवको नामसँग पनि जोडेर हेर्ने गरेको पाइन्छ । काँशिकाँधबाट चोरी भएको एक सुन्दर ढलौटको मुर्ती हाल पनि दैलेख जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा रहेको छ । अंशुबर्माको जस्तो देखिने यो मुर्ती इतिहासकारहरूले खस राज्यका उत्तरार्धमा प्रभावशाली रहेका मलय वर्माको भएको कुरा उल्लेख गरेका छन् ।

२.३ राजनीतिक स्थिति

महावु गाउँपालिका तथा यस क्षेत्रका साविकका गाउँ विकास समितिहरूबाट केन्द्र र जिल्ला तहको सरकारी मुख्य नेतृत्व गर्ने अवसर पाएको देखिदैन । तर हिजैदेखि स्थानीय तहमा नेतृत्व रहनेहरू सामाजिक र राजनीतिक तवरले आफ्नो क्षेत्रमा राम्रो पकड राख्ने व्यक्ति थिए । ऐतिहासिक विरासतका हिसावले महावु क्षेत्र खस राज्यका निधिहरू र परम्परालाई बोकेको पाइन्छ । नेपाल एकिकृत राज्य प्रणालीबाट सङ्घियतामा गए पश्चात् आफ्नो क्षेत्रको विकास निर्माण आफै गर्ने अवसर प्राप्त भएको छ । महावु जस्ता भौगोलिक हिसावले विकट र आर्थिक सामाजिक हिसावले पछाडि भए पनि प्राकृतिक स्रोत साधनका तथा तुलनात्मक लाभका क्षेत्रमा विकासका सम्भावनाका दृष्टिकोणले नयाँ प्रणालीबाट बढी लाभ लिन सक्दछन् ।

२.४ धरातलीय अवस्था, हावापानी तथा प्राकृतिक सम्पदा

छामघाट नदी वेसीदेखि दैलेख जिल्लाको सबैभन्दा उच्च भूभाग, धार्मिक र रमणीय स्थल, विविध जात र जनजातीका साथै जैविक विविधता रहेको एक रमणीय गाउँपालिका हो । यो पालिकामा हावापानी, बनस्पती र माटोका प्रकृती अनुसार विविधता रहेको छ । छामघाट, ताराघाट नदी वेसी र गिताचौर लगायत तल्लो क्षेत्रमा उपोष्ण हावापानी पाइन्छ भने अधिकांश पहाडी भूभागमा समशितोष्ण हावापानी पाइन्छ । गाउँपालिकाको उच्च क्षेत्रहरू गैडाबाज, रानीवन, उत्तिसेनी, राउटे बजारको उच्च क्षेत्रमा शितोष्ण हावापानी पाइन्छ । माटोको हिसावले नदी वेसिनमा चिम्टाइलो दोमट, बलौटे दोमट माटो पाइन्छ भने पहाडी भेकमा अवशिष्ट माटो र उच्च क्षेत्रमा मलिलो लेकाली माटो पाइन्छ । गाउँपालिकाको नदी वेसी र तल्लो सियाँला क्षेत्रमा साल, साभ, आँप आदि पाइन्छ भने पहाडी क्षेत्र पहाडी कछाडहरूमा सल्लो, साल, उत्तिस जस्ता बनस्पतीको बाहुल्यता रहेको छ । उच्च लेकाली भागमा गोब्रे सल्लो, बाँझ, धुपी, देवदार, ओखर, खर्सु जस्ता बनस्पती पाइन्छन् ।

धरातलिय अवस्था हेर्दा वेसी क्षेत्र र गिताचौरसम्म फाँटहरू रहेका छन् । खरिगैरा, बडाखोला, बाँसी जस्ता क्षेत्रहरू थुम्काइलो भिरालो भएको गाउँहरू हुन् । उच्च क्षेत्रमा तीव्र भिरालोपन बढ्दै गएको पाइए तापनि रानीवन, उत्तिसेनी जस्ता क्षेत्रमा मिलेका कृषियोग्य जमिनहरू पनि पाइन्छ । महावु क्षेत्रको माथिल्लो लेक क्षेत्रमा दक्षिण तर्फ भिरालोपन धेरै भएकाले उत्तर मोहडाको तुलनामा दक्षिण मोहडामा पाटनहरूको विस्तार कम रहेको छ ।

२.५ सांस्कृतिक उत्कृष्टता

यो गाउँपालिका सांस्कृतिक महावका दृष्टिले निकै महावपूर्ण मान्नु पर्दछ । यस गाउँपालिकामा महावु जस्तो धार्मिक सांस्कृतिक पर्यटकीय गन्तव्यका साथै शिव मन्दिर, भगवती मन्दिर, मस्टो, भैरम जस्ता कुलायन देवताहरूका मन्दिरहरू पनि रहेका छन् । यहाँ जनसङ्ख्याको ५६ प्रतिशत ओगट्दछन् । दलितहरू २५ प्रतिशत र जनजातीहरू १९ प्रतिशत रहेकाले सांस्कृतिक सम्मलनको अवस्था उत्कृष्ट रहेको छ । यहाँका केहि बस्तीहरूमा मगर, गुरुडहरूको बाहुल्यता पनि रहेको छ ।

२.६ आर्थिक तथा सामाजिक विकासका सूचकहरू:

यस गाउँपालिकाको आर्थिक र सामाजिक विकासका सूचकहरूमा मानव विकास सुचकांक, गरिवी दर, साक्षरताको अवस्था, शैक्षिक जनशक्ति, वैदेशिक रोजगारीको अवस्था, खानेपानी र सरसफाइको अवस्था, खाद्य सुरक्षाको अवस्था, खेतीयोग्य जमिन तथा खाना पकाउने इन्धनको प्रयोगसम्बन्धी सुचकहरूलाई यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ । मानव विकास सुचकांक (तथ्याङ्कमा कर्णाली प्रदेश-२०१९) र गरिवी दर (नेपाल गरिवीको लघुक्षेत्र अनुमान-२०६८) लाई द्वितीय तथ्याङ्कबाट लिइएको छ भने बाँकी सबै सूचकहरू हामीले सर्वेक्षण गरेको प्राथमिक तथ्याङ्कबाट लिइएको छ । यस बाहेक अन्य थुप्रै सूचकहरू तथा तथ्याङ्कका विषयमा विस्तृतमा रूपमा पछाडिका परिच्छेदहरूमा विश्लेषण गरिएको छ ।

तालिका २.६: आर्थिक तथा सामाजिक विकासका सूचकहरू:

क्र.सं.	विवरण	सूचक
१.	मानव विकास सुचकांक	०.४० प्रतिशत
२.	गरिवी दर	३६ प्रतिशत
३.	क) साक्षरता ख) निरक्षरता ग) एस. एल. सी.उत्तिर्ण घ) स्नातक तह उत्तिर्ण ड) स्नातकोत्तर तह उत्तिर्ण	क) ८५.३ प्रतिशत ख) १४.७ प्रतिशत ग) २२.२४ प्रतिशत घ) १.८६ प्रतिशत ड) ०.४३ प्रतिशत
४.	वैदेशिक रोजगारीको गएको जनसङ्ख्या	११.६९ प्रतिशत
५.	खानेपानी तथा सरसफाई क) पाइप धाराको पानी पिउने परिवार सङ्ख्या ख) इनार/कुवा/नदी/कुलो/नहर, पोखरीको पानी पिउने परिवार सङ्ख्या ग) शौचालय भएका	क) १५.७३ प्रतिशत ख) ८४.२७ प्रतिशत ग) ९२.१३ प्रतिशत घ) ७.८७ प्रतिशत

	घ) शौचालय नभएका	
६.	खाद्य सुरक्षाको अवस्था क) ३ महिनाभन्दा कम खान पुग्न ख) आफ्नो उत्पादन खान पुगेर पनि वेचविखन गर्ने)	क) ३७.३८ प्रतिशत ख) ०.५९ प्रतिशत
७.	खेती योग्य जमीन (४५,५४५ रोपनी) क) खेत ख) पाखो ग) सिंचाई उपलब्ध जमिन	क) ४१.५३ प्रतिशत ख) ५८.४७ प्रतिशत ग) १० प्रतिशत
८.	खाना पकाउने इन्धन क) अगोनामा दाउराको प्रयोग ख) धुवारहित, भुसे, स्टोभ, ग्याँस, विद्युत चुल्हो	क) ९७.३७ प्रतिशत ख) २. ६३ प्रतिशत

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

२.७ विकासका चुनौतीहरू:

यस गाउँपालिकामा विकासका मुख्य चुनौतिहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

- भौगोलिक विकटतालाई चिरैं यातायात सञ्जाल, ऊर्जा र पूर्वाधार विकास गर्ने ।
- बालबालिकालाई राम्रो, गुणस्तरीय र गरि खाने शिक्षा, स्वास्थ्य र सुरक्षा प्रदान गर्ने ।
- युवा वेरोजगारी गाउँपालिकाको मूख्य समस्या हो । कामका लागि मूलतः भारत जाने प्रवृत्ति रहेको र पछिल्लो समयमा बैदेशिक रोजगारीमा जाने युवाको सङ्ख्या बढेकोले उत्पादन क्रियाकलापमा वृद्धि गरी रोजगारी सिर्जना गर्ने र जीवनस्तरमा परिवर्तन ल्याउने ।
- निम्न आमदानी र गरिवीका कारण सिर्जित समस्या ।
- सुशासनको प्रत्याभूती गर्ने चुनौती ।

२.८ सम्भावना र अवसरहरू:

हरेक स्थानीय निकायले उपलब्ध तथ्य तथ्याङ्कका आधारमा त्यस गाउँपालिकाका सम्भावना र अवसरहरूलाई ध्यानमा दिई प्राथामिकताका साथ नीति, योजना र कार्यक्रम तय गर्न आवश्यक हुन्छ ।

- महावुमा बालबालिका र युवा जनसङ्ख्या ठूलो भएकाले जनसाङ्खियक लाभांश लिने सम्भावना रहेको ।
- छामघाट र यसका शाखाहरूबाट जलविद्युत परियोजना सञ्चालनका साथै जलस्रोतको बहुउपयोग गरी जनजीवनमा सकारात्मक परिवर्तन गर्न सक्ने सम्भावना रहेको ।

- दैलेख जिल्लाको सबैभन्दा उच्च पर्वतीय क्षेत्र महावु यही गाउँपालिकामा पर्ने भएकाले धार्मिक र पर्यापर्यटनको सम्भावना रहेको ।
- गाउँपालिकाको अधिकांश क्षेत्र प्राङ्गारिक रहेकाले उच्च मूल्य र प्राङ्गारिक कृषिको सम्भावना रहेको ।
- सबैभन्दा धेरै जडिबुटी पाइने क्षेत्र भएकाले जडिबुटी प्रशोधन र यसको खेतीको सम्भावना रहेको ।
- बहुमुल्य ढुङ्गा र रत्न पत्थरहरू पाइने क्षेत्र ।
- चरन र जड्गाल क्षेत्र पर्याप्त भएको हुँदा भैंसी र बाखापालनको अधिक सम्भावना ।

परिच्छेद ३: पारिवारिक विवरण तथा जनसङ्ख्याको अवस्था

३.१ जनसङ्ख्या विवरण (बस्ति, टोल, परिवारको औषत आकार, परिवार सङ्ख्या, लैडीगिक विवरण अनुसार)

यस गाउँपालिकामा जम्मा ७२२ टोलहरू रहेका छन्। वडा नं. १ मा सबैभन्दा बढी टोलहरू (२१४ वटा) रहेका छन्। त्यस्तैगरी वडा नं. २ मा ८४ वटा, वडा नं. ३ मा १४३ वटा, वडा नं. ४ मा ४१ वटा, वडा नं. ५ मा १७६ वटा, वडा नं. ६ मा १०४ वटा टोलहरू रहेका छन्। यी टोलहरूमा २/४ घर देखि १०० सम्म घरधुरी समेटिएका छन्। टोल र गाउँलाई हेर्ने फरक फरक बुझाइका कारण यो विविधता आएको हुन सकदछ।

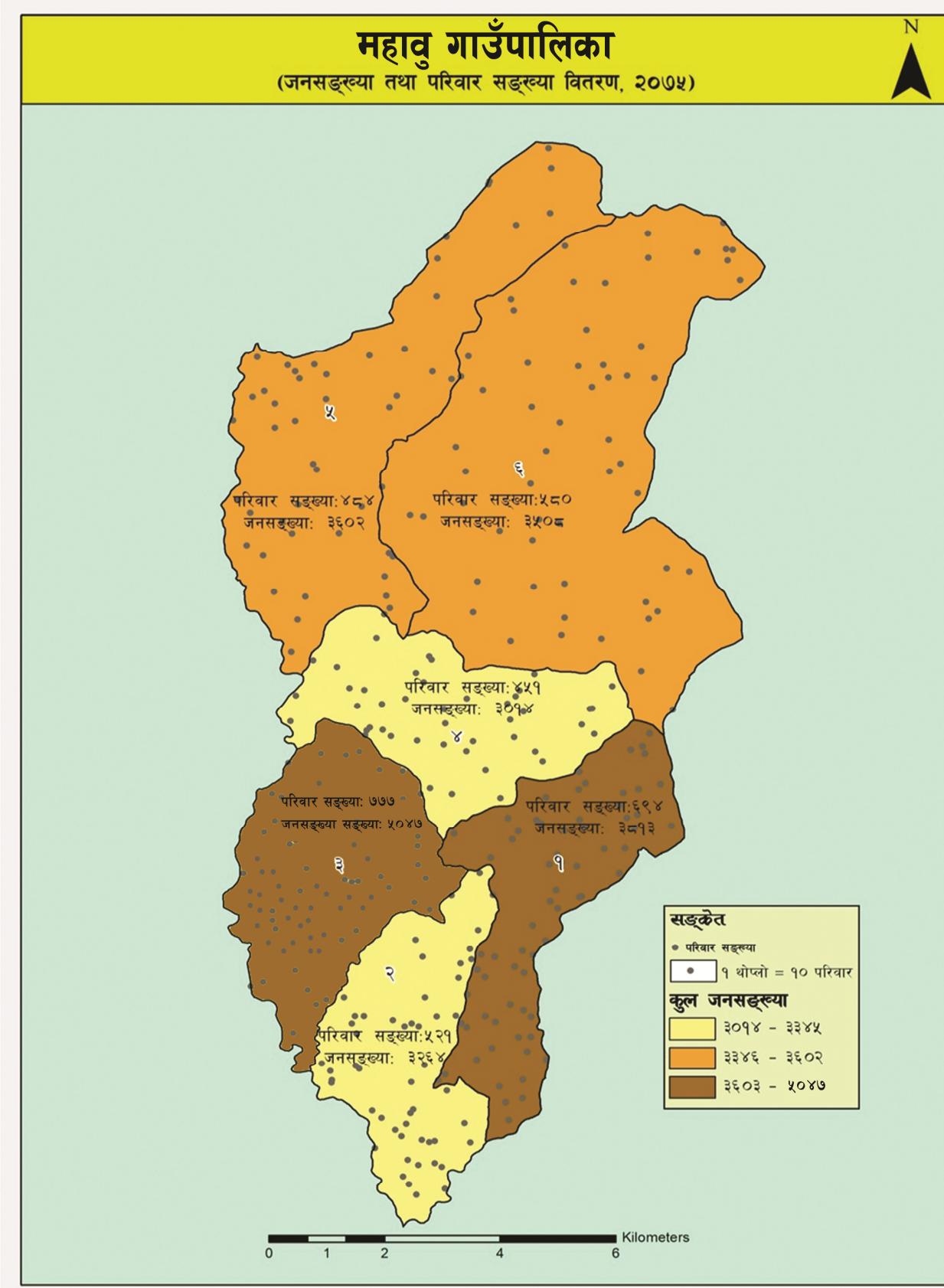
यस गाउँपालिकाको जम्मा जनसङ्ख्या २२ हजार २ सय ४८ रहेको छ। जम्मा ६ वटा वडा रहेको यस गाउँपालिकाका वडाहरू मध्ये परिवार सङ्ख्याको हिसाबले वडा नं. ३ सबैभन्दा ठुलो वडा हो। जुन कूल परिवार सङ्ख्याको २२.१५ प्रतिशत हुन आउँछ भने सानो वडाका रूपमा वडा नं. ४ ले कूल परिवार सङ्ख्याको १२.८ प्रतिशत ओगटेको छ। परिवार सङ्ख्याका हिसाबले ठुलो वडा मै जनघनत्व पनि बढि रहेको छ। यद्यपि परिवारको औषत आकारको हिसाबले सबैभन्दा बढि परिवार सदस्य सङ्ख्या अर्थात् औषतमा ७.४ जनाको परिवार भएको वडा नं. ५ हो भने वडा नं. १ सबैभन्दा कम ५.५ औषत परिवार हुने वडा हो। यो तथ्याङ्क हेर्दा वडा नं. १ मा एकल परिवारको बाहुल्यता बढि देखिन्छ। अन्य वडाहरूमा संयुक्त परिवारको बाहुल्यता रहेको स्पष्ट हुन्छ। परिवार सङ्ख्याको आधारमा सबैभन्दा बढि जनसङ्ख्या वडा नं. ३ मा रहेको छ, जसको जम्मा जनसङ्ख्या ५ हजार ४७ जना रहेको छ। सबैभन्दा कम जनसङ्ख्या भएको वडा नं. ४ मा ३ हजार १४ जना रहेका छन्। परिवारको औषत आकार छ देखि सात (५.५ देखि ७.४) सम्मको रहेको छ।

तालिका ३. १: परिवार सङ्ख्या, लैडीगिकता अनुसार जनसङ्ख्या विवरण:

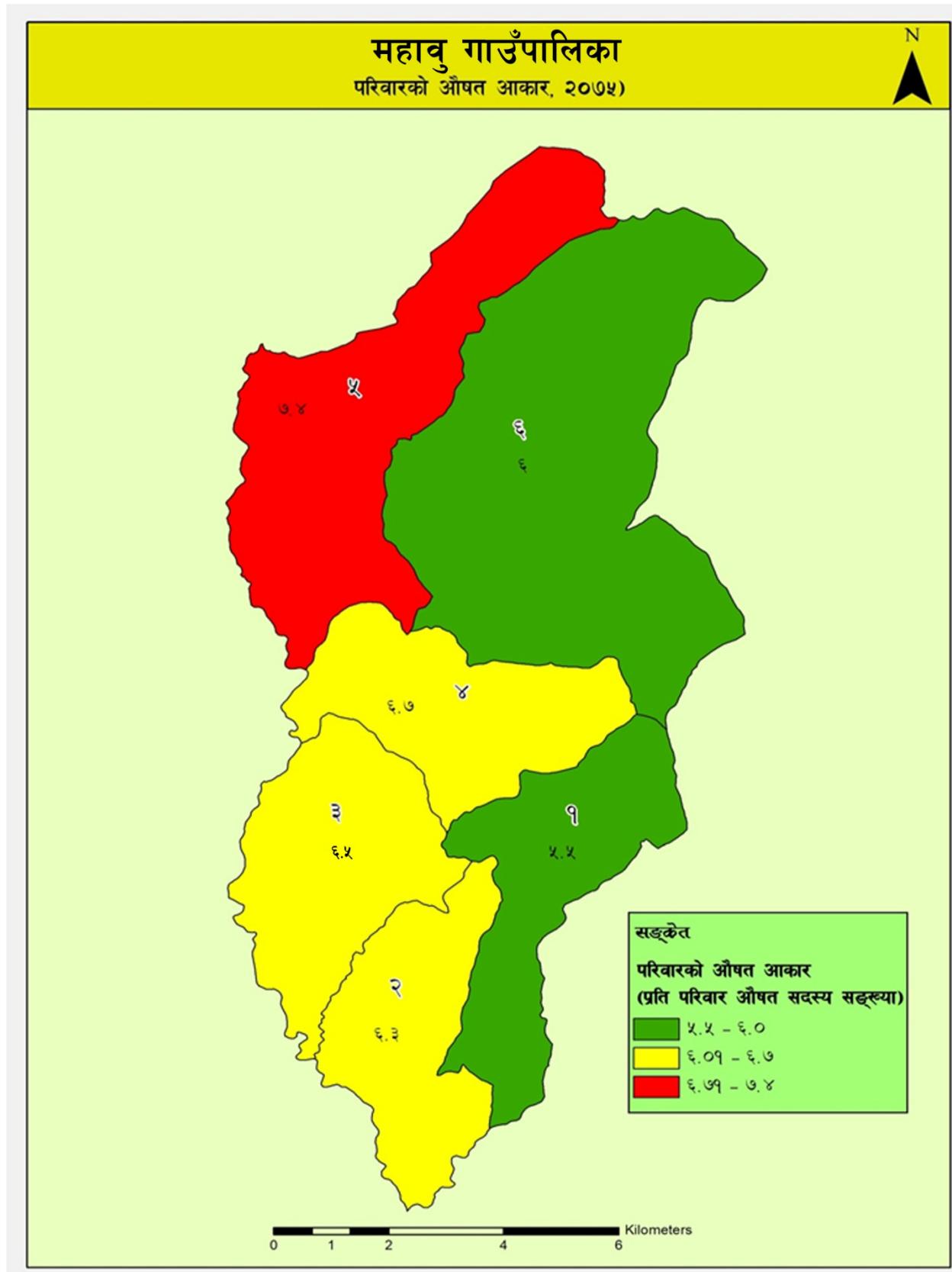
वार्ड नं.	परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या				परिवारको औषत आकार	लैंगिक अनुपात	प्रतिशत
		पुरुष	महिला	तेस्रो लिङ्गी	कुल जम्मा			
१	६९४	१,८३७	१,९७४	२	३,८१३	५.५	९३.०६	१९.७८
२	५२१	१,५५४	१,७१०	-	३,२६४	६.३	९०.८८	१४.८५
३	७७७	२,५४२	२,५०५	-	५,०४७	६.५	९०९.५	२२.१५
४	४५१	१,४९६	१,५१४	४	३,०१४	६.७	९८.८१	१२.८५
५	४८४	१,८०५	१,७९४	३	३,६०२	७.४	९००.६	१३.८०
६	५८०	१,८१०	१,६९८	-	३,५०८	६	९०६.६	१६.५३
कुल जम्मा	३,५०७	११,०४४	११,१९५	९	२२,२४८	६.३	९८.६५	१००

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

नक्सा ३.१: जनसङ्ख्या तथा परिवार सङ्ख्या विवरण, २०७५

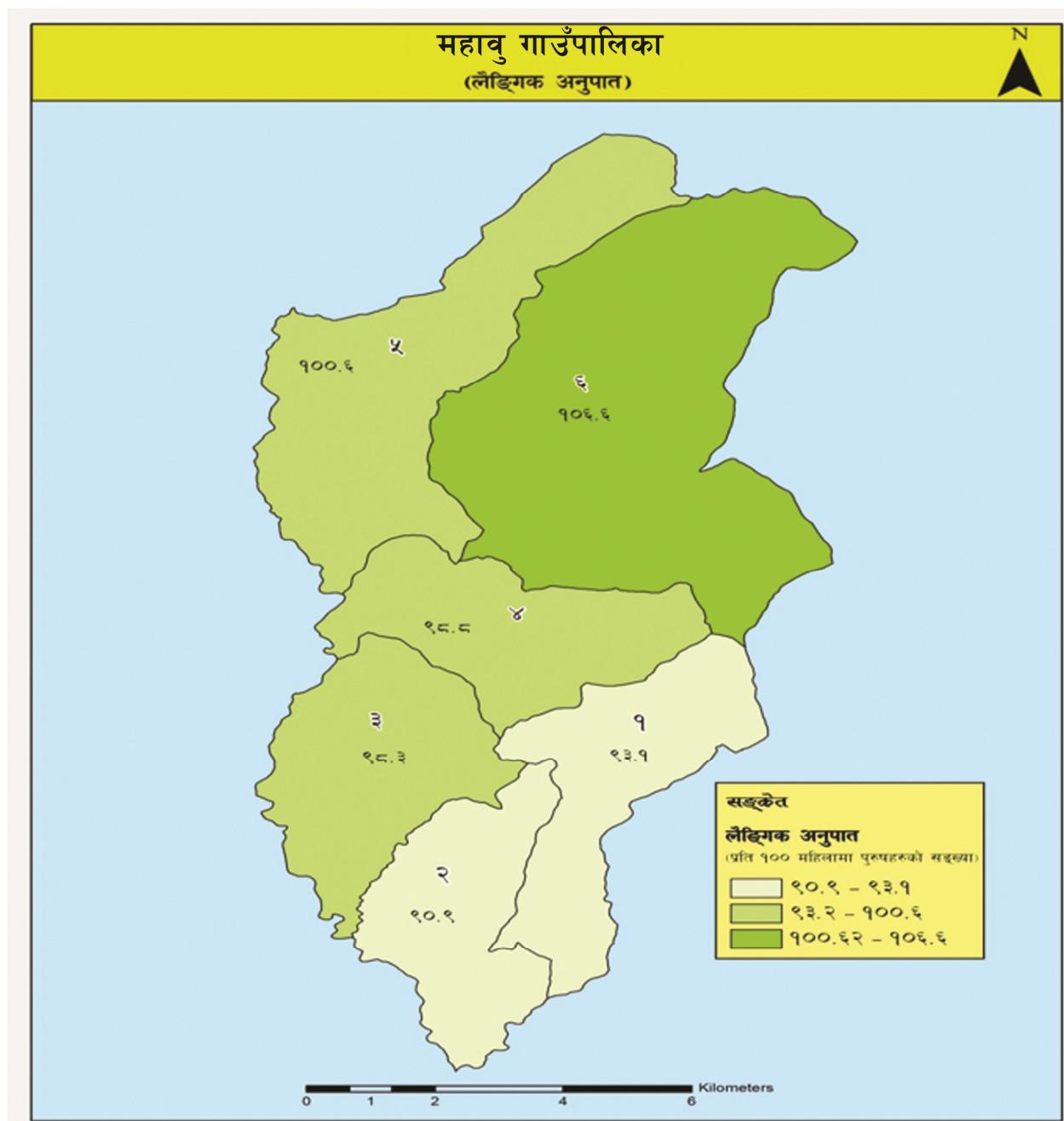

नक्सा ३.२: परिवारको औषत आकार, २०७५

यस गाउँपालिकाको तथ्याङ्कलाई लैड्गिक दृष्टिकोणले हेर्दा प्रति १०० जना महिलामा पुरुषको जनसङ्ख्या करिब ९९ जना पुरुषहरू (१००:९८.६५) रहेका छन्। जुन राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को भन्दा बढि हो (२०६८ को गणना अनुसार प्रति १०० महिलामा ९४ पुरुष)। गाउँपालिकाको वडा नं. ५ मा भण्डै बराबरी अनुपातमा लैड्गिक वितरण रहेको छ। तर सबै वडाहरूमा एकै किसिमको लैड्गिक अवस्था छैन। वडा नं. २ मा पुरुषको सङ्ख्या अन्य वडाको तुलनामा कम देखिन्छ यस वडाको महिला पुरुष अनुपात प्रति सय महिलामा ९१ पुरुष (१००:९०.८७) रहेको छ। त्यस्तै वडा नं. ५ मा करिब बराबरी अनुपातमा महिला पुरुष देखिन्छन् भने वडा नं. ६ मा प्रति सय महिलामा करिब १०७ जना पुरुष (१००:१०६.५९) अनुपात देखिन्छ। लैगिक वितरणलाई हेर्ने हो भने राष्ट्रिय जनगणना २०६८ भन्दा सकारात्मक पाउन सकिन्छ। त्यसैगरी यस गाउँपालिकामा तेस्रो लिङ्गी ९ जना रहेका छन्।

नक्सा ३.३: लैड्गिक अनुपात

३.२ उमेर समुह अनुसार जनसङ्ख्या:

गाउँपालिकाको जम्मा जनसङ्ख्याको सबैभन्दा ठुलो हिस्सा १६ देखि ४० वर्ष समुहका युवाहरूको रहेको छ। जुन जम्मा जनसङ्ख्याको ४२.७० हो यो प्रतिशत राष्ट्रिय जनगणना २०६८ (युवा जनसङ्ख्या प्रतिशत ४०.३३) भन्दा करिव २ प्रतिशतले धेरै छ। जुन उत्पादनशिलताको हिसाबले सकारात्मक हो तर युवा शक्तिको उचित व्यवस्थापन गर्न नसकदा राष्ट्रले यो शक्तिबाट उचित लाभ लिन सकिरहेको छैन। त्यस्तै १ देखि १५ वर्ष उमेरका बालबालिका दोस्रो ठुलो समुह सङ्ख्या हो जुन जम्मा जनसङ्ख्याको ३७.५६ प्रतिशत रहेको छ। त्यस्तै ४१ देखि ५९ वर्ष उमेर समुहको सङ्ख्या ७.२६ प्रतिशत रहेको छ, वि.सं. २०६८ राष्ट्रिय जनगणनालाई आधार मान्ने हो भने जेष्ठ नागरिकको सङ्ख्या यस गाउँपालिकामा १ प्रतिशतले न्यून छ। जेष्ठ नागरिकको सङ्ख्या न्यून हुनुले पौढ अवस्थाको मृत्युदर बढि हुनु भन्ने जनाउँछ। जसका लागि पौढ उमेरको मृत्युदर र ज्येष्ठ नागरिकको सङ्ख्या कम हुनुको उच्च सम्बन्धलाई अध्ययन गर्नुपर्ने आवश्यकता खड्किन्छ। वडा नं. ६ मा गाउँपालिकाकै सबैभन्दा बढि उमेरकी महिला रहेकी छिन्, उनको उमेर १०० वर्ष रहेको छ।

तथापि, समग्रमा हेर्दा यस गाउँपालिकाको जनसङ्ख्याको ठुलो हिस्सा युवा वर्ग र काम गरिखान सक्ने वर्गले ओगटेको छ। यस मानेमा यस गाउँपालिकाको विकासको मुख्य आधार काम गर्न सक्ने मानविय स्रोत धेरै हुनु हो भन्न सकिन्छ। यो जनसङ्ख्यालाई उचित शिक्षा, रोजगारी प्रदान गर्ने किसिमको कार्ययोजना यस गाउँपालिकाका लागि उत्तम हुन सक्छ।

उमेरको आधारमा लैझिक वितरणलाई हेर्ने हो भने बालबालिका (१ देखि १५ उमेर समुह) मा प्रति सय बालिकामा ९३.७१ बालकको अनुपात देखिएको छ। जुन जम्मा महिला पुरुष अनुपात (१००:९९) भन्दा धेरै छ। ४० वर्षसम्म महिलाको अनुपात पुरुषको भन्दा बढि छ, तर ४१ वर्ष माथि पुरुदा महिलाको अनुपात अप्रत्यासित रूपमा घट्दै गएको देखिन्छ। साथै ६० वर्षभन्दा माथि उमेर समुहमा महिला पुरुष अनुपात लगभग (८९:१००) रहेको छ। जुन आँकडाले महिला मृत्युदर उच्च हुनुलाई इड्कित गर्दछ। साथै जम्मा ९ जना तेस्रो लिङ्गमा ८ जना बालबालिका हुनुले अहिले समाजमा आएको परिवर्तनका कारण उनीहरू आफै र अभिभावकहरूले समेत पहिचान लुकाउन छाडेको बुझ्न सकिन्छ।

तालिका ३. २ : उमेर र लिङ्ग अनुसार जनसङ्ख्या वितरण (क)

उमेर (वर्ष)	वार्ड नं.									
	१				२			३		
	पुरुष	महिला	तेस्रो लिङ्ग	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	४६	६१	१	१०८	४५	६०	१०५	९४	८९	१८३
२	६३	६९	०	१३२	४७	६९	११६	५२	६६	११८
३	३६	३५	०	७१	८	१७	२५	४४	५८	१०२
४	३२	३८	०	७०	२२	२३	४५	७२	७०	१४२
५	३९	४७	०	८६	४०	३९	७९	५२	६०	११२
६	३४	४१	०	७५	३३	४४	७७	७१	६२	१३३
७	४५	४८	०	९३	२५	४०	६५	६१	५४	११५

८	३५	४५	०	८०	३६	४४	८०	६७	४८	११५
९	४२	३६	०	७८	३४	३८	७२	५३	५७	११०
१०	४४	४१	०	८५	२६	२९	५५	७१	५७	१२८
११	४०	४३	०	८३	३०	३२	६२	५१	६२	११३
१२	३४	५७	०	९१	४२	५०	९२	७७	६८	१४५
१३	४२	५८	०	१००	३६	४०	७६	६४	५३	११७
१४	३१	४९	०	८०	३९	४७	८६	६४	५५	११९
१५	४१	४९	०	९०	२८	३१	५९	४२	४८	१०
१६	४०	४७	१	८८	२४	२७	५१	६४	६५	१२९
१७	२८	३९	०	६७	२८	२३	५१	३३	३३	६६
१८	३३	४७	०	८०	३४	३९	७३	४९	७५	१२४
१९	२७	३५	०	६२	१६	२६	४२	३२	४२	७४
२०	७१	५०	०	१२१	५८	३८	९६	९९	६४	१६३
२१	३१	४४	०	७५	४९	४६	९५	६४	६२	१२६
२२	५०	५०	०	१००	४१	४०	८१	७५	७४	१४९
२३	५३	४२	०	९५	४१	३५	७६	५३	५९	११२
२४	४५	४०	०	८५	३१	३७	६८	४९	४५	१४
२५	४४	५०	०	९४	३५	५१	८६	६१	५६	११७
२६	३७	४१	०	७८	२४	३२	५६	६०	६२	१२२
२७	२०	३४	०	५४	२२	२७	४९	१७	३६	५३
२८	३६	३७	०	७३	३२	४०	७२	३८	३५	७३
२९	१३	२२	०	३५	१४	२०	३४	१९	३३	५२
३०	५१	३७	०	८८	३६	३२	६८	५२	४६	९८
३१	१९	१९	०	३८	१२	१४	२६	२०	१५	३५
३२	२९	२६	०	५५	२७	३१	५८	२९	३४	६३
३३	१५	२४	०	३९	१५	१८	३३	३५	३३	६८
३४	१३	१७	०	३०	१३	१८	३१	२२	२८	५०
३५	३९	४५	०	८४	२५	३५	६०	४६	४६	१२
३६	२९	३६	०	६५	१६	२०	३६	३५	२५	६०
३७	१४	५	०	१९	१७	१३	३०	१६	२९	४५
३८	१५	१४	०	२९	२५	२०	४५	१८	२२	४०
३९	१३	१५	०	२८	१०	१४	२४	२२	१७	३९
४०	४९	४६	०	९५	२५	१९	४४	४२	३८	८०
४१	४	१७	०	२१	१५	१५	३०	१५	८	२३
४२	९	१०	०	१९	१९	१८	३७	२०	२७	४७
४३	११	९	०	२०	१७	१२	२९	२०	१७	३७
४४	७	१२	०	१९	१०	१२	२२	१३	१८	३१
४५	४७	३३	०	८०	२६	२७	५३	३९	३०	६९
४६	१६	१८	०	३४	८	९	१७	१०	२०	३०
४७	७	८	०	१५	७	१३	२०	१२	१०	२२
४८	१०	८	०	१८	८	१२	२०	२४	२१	४५
४९	८	७	०	१५	१०	९	१९	८	१४	२२
५०	३०	२७	०	५७	३०	२२	५२	२९	२३	५२
५१	९	९	०	१८	१८	१८	३६	१४	१४	२८

५२	१२	१७	०	२९	१४	११	२५	२३	२१	४४
५३	११	१७	०	२८	१०	११	२१	१७	११	२८
५४	१०	३	०	१३	७	८	१५	१५	१२	२७
५५	१५	१९	०	३४	१५	१४	२९	२५	३२	५७
५६	८	१४	०	२२	९	११	२०	२६	१३	३९
५७	७	८	०	१५	११	१३	२४	१५	१६	३१
५८	८	७	०	१५	१४	१३	२७	१४	९	२३
५९	१७	८	०	२५	७	५	१२	१०	१८	२८
६०	१६	२०	०	३६	२५	१७	४२	२०	१७	३७
६१	६	६	०	१२	३	६	९	१२	१०	२२
६२	९	७	०	१६	८	७	१५	१३	१८	३१
६३	९	८	०	१७	६	७	१३	११	१५	२६
६४	४	७	०	११	४	८	१२	५	५	१०
६५	१७	१९	०	३६	१४	७	२१	२६	२८	५४
६६	१४	८	०	२२	११	१५	२६	१०	६	१६
६७	४	२	०	६	३	४	७	१	३	४
६८	९	८	०	१७	६	५	११	१३	१२	२५
६९	८	२	०	१०	५	७	१२	५	१२	१७
७०	२४	१३	०	३७	१७	१४	३१	१०	११	२१
७१	८	५	०	१३	६	८	१४	१२	७	१९
७२	४	७	०	११	६	३	९	१०	७	१७
७३	५	१	०	६	४	६	१०	८	४	१२
७४	४	७	०	११	५	२	७	६	५	११
७५	६	८	०	१४	५	६	११	९	६	१५
७६	७	२	०	९	२	४	६	७	५	१२
७७	२	३	०	५	०	३	३	१	०	१
७८	१	१	०	२	०	०	०	४	४	८
७९	१	३	०	४	१	१	२	३	२	५
८०	०	०	०	०	२	३	५	८	१	९
८१	४	३	०	७	१	२	३	४	४	८
८२	१	०	०	१	१	१	२	४	२	६
८३	२	१	०	३	१	२	३	१	१	२
८४	२	१	०	३	०	०	०	३	१	४
८५	०	१	०	१	०	१	१	१	२	३
८६	०	०	०	०	१	०	१	१	०	१
८७	१	१	०	२	०	०	०	०	०	०
८८	०	०	०	०	१	०	१	०	०	०
८९	१	०	०	१	०	०	०	०	१	१
९०	२	०	०	२	०	०	०	०	०	०
९१	१	०	०	१	०	०	०	०	०	०
९२	१	०	०	१	०	०	०	०	०	०
९३	१	०	०	१	०	०	०	०	०	०
९४	१	०	०	१	०	०	०	०	०	०
९५	१	०	०	१	०	०	०	०	०	०
९६	०	०	०	०	१	०	१	१	०	१
९७	१	१	०	२	०	०	०	०	०	०
९८	०	०	०	०	१	०	१	०	०	०
९९	१	०	०	१	०	०	०	०	१	१
१००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

संवै उमेर	१८३७	१९७४	२	३८१३	१५५४	१७१०	३२६४	२५४२	२५०५	५०४७
--------------	------	------	---	------	------	------	------	------	------	------

उमेर (वर्ष)	वडा नं.														
	४				५				६			कुल जम्मा			
	पुरुष	महि- ला	तेसो लिङ्गी	जम्मा	पुरुष	महि- ला	तेसो लिङ्गा	जम्म ा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	तेसो लिङ्गा	जम्म ा
१	२८	२७	२	५७	२४	३८	०	६२	६५	७०	१३५	३०२	३४५	३	६५०
२	४०	४०	१	८१	४१	५८	०	९९	३१	३८	६९	२७४	३४०	१	६१५
३	३५	३६	०	७१	४८	४५	०	९३	५०	५४	१०४	२२१	२४५	०	४६६
४	२८	४०	०	६८	५०	४४	२	९६	३०	४०	७०	२३४	२५५	२	४९१
५	३४	४३	०	७७	५५	४४	०	९९	३५	४०	७५	२५५	२७३	०	५२८
६	३८	३०	०	६८	४०	५२	०	९२	४९	४६	९५	२६५	२७५	०	५४०
७	३८	३५	०	७३	४८	४०	१	८९	४५	४६	९१	२६२	२६३	१	५२६
८	४२	३५	१	७८	७३	४९	०	१२२	५९	५७	११६	३१२	२७८	१	५९१
९	४०	४३	०	८३	५१	४९	०	१००	४७	४६	९३	२६७	२६९	०	५३६
१०	३५	६३	०	९८	५५	६१	०	११६	५०	५१	१०१	२८१	३०२	०	५८३
११	३२	४२	०	७४	४१	५२	०	९३	४४	४५	८९	२३८	२७६	०	५१४
१२	४५	४९	०	९४	६०	५५	०	११५	५४	८५	१३९	३१२	३६४	०	६७६
१३	४२	२८	०	७०	४५	५७	०	१०२	५७	५३	११०	२८६	२८९	०	५७५
१४	४१	४०	०	८१	४९	४५	०	९४	५४	४६	१००	२७८	२८२	०	५६०
१५	३८	४०	०	७८	३३	४३	०	७६	६६	४७	११३	२४८	२५८	०	५०६
१६	४७	४१	०	८८	४६	३८	०	८४	४२	५१	९३	२६३	२६९	१	५३३
१७	३०	२८	०	५८	३६	३५	०	७१	३८	४०	७८	११३	११८	०	३११
१८	४८	४६	०	९४	५५	५७	०	११२	५४	५४	१०८	२७३	३१८	०	५९१
१९	३६	२५	०	६१	४९	३३	०	८२	४७	३८	८५	२०७	१११	०	४०६
२०	४८	२८	०	७६	५९	४१	०	१००	५७	५८	११५	३१२	२७९	०	६७१
२१	४२	३९	०	८१	४०	३६	०	७६	४५	३३	७८	२७१	२६०	०	५३१
२२	४४	३५	०	७९	४९	५०	०	९९	५४	४७	१०१	३१३	२९६	०	६०९
२३	३०	३१	०	६१	३६	४०	०	७६	२९	३२	६१	२४२	२३९	०	४८१
२४	१२	२४	०	३६	२१	२७	०	४८	४१	३३	७४	१११	२०६	०	४०५
२५	३४	२९	०	६३	४४	५४	०	९८	४१	४१	१००	२५१	२८१	०	५४८
२६	३०	३६	०	६६	२८	३४	०	६२	२६	२६	५२	२०५	२३१	०	४३६
२७	१६	२६	०	४२	१८	२२	०	४०	२६	२२	४८	१११	१६७	०	२८६
२८	२२	२६	०	४८	३३	३३	०	६६	१७	२८	४५	१७८	१११	०	३७७
२९	११	११	०	३०	१४	१२	०	२६	१३	१८	३१	८४	१२४	०	२०८
३०	५२	३४	०	८६	५२	३२	०	८४	४८	२२	७०	२९१	२०३	०	४९४
३१	८	१३	०	२१	११	१६	०	२७	८	१८	२६	७८	९५	०	१७३
३२	१७	२४	०	४१	३२	२१	०	५३	१५	१४	२१	१४१	१५०	०	२११
३३	१०	२३	०	३३	१४	१७	०	३१	११	१८	२१	१००	१३३	०	२३३
३४	८	७	०	१५	९	१४	०	२३	१५	१३	२८	८०	९७	०	१७७
३५	३४	३४	०	६८	५०	५९	०	१०९	५१	२१	८०	२४५	२४८	०	४९३
३६	११	१०	०	२१	१७	८	०	२५	१४	११	३३	१२२	११८	०	२४०
३७	५	९	०	१४	६	१५	०	२१	१५	६	२१	७३	७७	०	१५०
३८	१५	१३	०	२८	१२	१७	०	२१	१८	१८	४१	१०८	१०४	०	२१२
३९	११	९	०	२०	८	१०	०	१८	१०	१४	२४	७४	७९	०	१५३
४०	३६	३१	०	६७	३२	३७	०	६९	२९	२१	५०	२१३	१९२	०	४०५
४१	४	८	०	१२	८	८	०	१६	६	१	७	५२	५७	०	१०९

४२	२१	१६	०	३७	१६	१४	०	३०	१५	१०	२५	१००	९५	०	१९५
४३	७	१३	०	२०	११	९	०	२०	१२	८	२०	७८	६८	०	१४६
४४	३	५	०	८	५	६	०	११	७	८	१५	४५	६१	०	१०६
४५	२६	२३	०	४९	३१	३१	०	६२	३६	१५	५१	२०५	१५१	०	३६४
४६	९	८	०	१७	१०	६	०	१६	१४	७	२१	६७	६८	०	१३५
४७	३	७	०	१०	६	६	०	१२	६	८	१४	४१	५२	०	१३
४८	६	९	०	१५	१०	१७	०	२७	१४	७	२१	७२	७४	०	१४६
४९	७	२	०	९	४	५	०	९	१०	४	१४	४७	४१	०	८८
५०	२५	१२	०	३७	२६	२८	०	५४	२४	१०	३४	१६४	१२२	०	२८६
५१	८	१४	०	२२	८	७	०	१५	७	३	१०	६४	६५	०	१२९
५२	९	५	०	१४	५	११	०	१६	८	९	१७	७१	७४	०	१४५
५३	४	१०	०	१४	६	८	०	१४	३	९	१२	५१	६६	०	११७
५४	३	८	०	११	८	४	०	१२	८	९	१७	५१	४४	०	१५
५५	१६	९	०	२५	१०	१४	०	२४	१०	४	१४	९१	९२	०	१८३
५६	९	८	०	१७	६	९	०	१५	९	२	११	६७	५७	०	१२४
५७	४	८	०	१२	३	५	०	८	८	९	१७	४८	५९	०	१०७
५८	११	११	०	२२	५	८	०	१३	७	७	१४	५९	५५	०	११४
५९	५	६	०	११	५	२	०	७	४	३	७	४८	४२	०	१०
६०	१४	१८	०	३२	२६	१८	०	४४	१५	९	२४	११६	९९	०	२१५
६१	६	४	०	१०	८	३	०	११	३	४	७	३८	३३	०	७१
६२	७	१४	०	२१	६	५	०	११	५	४	९	४८	५५	०	१०३
६३	५	५	०	१०	४	८	०	१२	२	६	८	३७	४९	०	८६
६४	३	४	०	७	७	५	०	१२	४	३	७	२७	३२	०	५९
६५	१४	९	०	२३	१३	१३	०	२६	१२	४	१६	९६	८०	०	१७६
६६	४	६	०	१०	६	४	०	१०	४	१	५	४९	४०	०	८९
६७	०	४	०	४	२	२	०	४	१	०	१	११	१५	०	२६
६८	९	१	०	१०	८	६	०	१४	४	३	७	४९	३५	०	८४
६९	०	०	०	०	१	६	०	७	२	३	५	२१	३०	०	५१
७०	११	९	०	२०	१६	६	०	२२	१२	१२	२४	१०	६५	०	१५५
७१	४	०	०	४	३	५	०	८	७	०	७	४०	२५	०	६५
७२	५	७	०	१२	५	३	०	८	३	२	५	३३	२९	०	६२
७३	३	२	०	५	४	१	०	५	४	५	९	२८	१९	०	४७
७४	०	०	०	०	३	२	०	५	२	३	५	२०	१९	०	३९
७५	४	५	०	९	११	५	०	१६	७	६	१३	४२	३६	०	७८
७६	२	३	०	५	३	६	०	११	२	२	४	२३	२२	०	४५
७७	२	०	०	२	२	०	०	२	१	३	४	८	९	०	१७
७८	२	१	०	३	३	१	०	४	१	०	१	११	७	०	१८
७९	०	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	५	७	०	१२
८०	३	४	०	७	३	२	०	५	२	१	३	१८	११	०	२९
८१	०	२	०	२	२	०	०	२	०	१	१	११	१२	०	२३
८२	२	०	०	२	०	१	०	१	१	१	१	९	४	०	१३
८३	१	०	०	१	१	१	०	२	०	२	२	६	७	०	१३
८४	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१	२	६	३	०	९

८५	०	०	०	०	०	२	०	२	१	१	२	२	७	०	९
८६	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१	२	१	०	३	
८७	२	१	०	३	१	०	०	१	०	०	०	४	२	०	६
८८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	१
८९	०	१	०	१	०	०	०	०	०	१	१	१	३	०	४
९०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	१	३	०	०	३
९२	०	०	०	०	०	१	०	१	०	०	०	१	१	०	२
९५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	१
९६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१	०	२	०	२
१००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१	०	१	०	१
सबै उमेर	१४ १६	१५१ ४	४	३०१४	१८० ५	१७९ ४	३	३६० २	१८१ ०	१६९ ८	३५० ८	११०४४	१११९५	९	२२२ ४८

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

तालिका ३.२: उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या (ख)

उमेर समूह	कुल जन्मा			जन्मा	जन्मा प्रतिशत	लैगिक अनुपात
	पुरुष	महिला	तेस्रो लिङ्ग			
१-१५	४०३५	४३१४	८	८३५७	३७.५६	९३.७१
१६-४०	४७३१	४७७०	१	९५०२	४२.७०	९९.१८
४१-५९	१४२१	१३५१	०	२७७२	१२.४५	९५.०७
६०- १००	८५७	७६०	०	१६१७	७.२६	८८.६८
जन्मा	११०४४	१११९५	९	२२२४८	१००.००	९८.६५

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

३.३. जातजाति अनुसार जनसङ्ख्याको वितरण:

यस गाउँपालिकामा जातजातिका आधारमा जनसङ्ख्याको वितरण हेर्दा सबैभन्दा थेरै ब्राह्मण, क्षेत्री, ठकुरी, सन्यासीको जनसङ्ख्या (१२,४५६) ५५.९८ प्रतिशत रहेको छ। दोस्रो ठुलो जनसङ्ख्या (५,६६२) २५.४४ प्रतिशत दलितको रहेको छ भने तेस्रोमा जनजातिको (४,१२३) १८.५३ प्रतिशत रहेको छ। साथै मुस्लिम (४ जना) ०.०१७ प्रतिशत र अन्य (३ जना) ०.०१३ प्रतिशत जातीको ज्यादै न्यून सङ्ख्यामा बसोबास रहेको छ। यो तथ्याङ्कलाई हेर्दा दलितको उपस्थितिले पुरै जनसङ्ख्याको एक चौथाई हिस्सा ओगटेको छ। राष्ट्रिय जनगणना २०६८ लाई आधार मान्ने हो भने यस गाउँपालिकामा दलितको सङ्ख्या करिब दोब्बर रहेको छ, जनगणना अनुसार नेपालमा दलितको सङ्ख्या राष्ट्रिय रूपमा २० प्रतिशत भएको उल्लेख गरिएको छ, तैपनि यहाँको सङ्ख्या त्यो भन्दा पनि करिब ५ प्रतिशतले बढि देखिन्छ। तथ्याङ्कले अर्को महावर्षु पुर्ण कुरा दलित जातिमा लैडिगिक अनुपात पुरुषको बढि देखिएको छ। त्यसैले दलितसम्बन्धी विशेष सम्बोधन र अन्य अल्पसङ्ख्यक जातीका लागि विशेष कार्यक्रमको जरूरी यस तथ्याङ्कबाट भल्कैन्छ।

तालिका ३.३: जातजाती अनुसार जनसङ्ख्याको वितरण

वार्ड नं.	कल जम्मा	दलित		आदीवासी/जनजाती		बाह्यण क्षेत्री/ठकुरी/सन्यासी		मुस्लिम		अन्य		कुल जम्मा	
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
१,८५१	३५२	५८३	२४२	७२६	८०३	५४५	५४५	५०८	५०८	५०८	५०८	५०८	५०८
२,८०९	३९७	५८४	२५६	७०८	८५३	५४३	५४३	५०६	५०६	५०६	५०६	५०६	५०६
२	-	२	-	-	-	-	-	-	-	-	-	तेजो	तेजो
५,६६२	६६९	१,९६९	४९३	१,८३८	१,८३८	८५६	८५६	१,०४९	१,०४९	१,०४९	१,०४९	१,०४९	१,०४९
२,०३५	४७४	१३१	३२६	१३१	१३१	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०
२,०८७	७४६	११५	१४०	११५	११५	१३०	१३०	१९८	१९८	१९८	१९८	१९८	१९८
१	-	-	-	१	-	-	-	-	-	-	-	तेजो	तेजो
४,१२३	१,४६०	२४६	५६७	२८०	१,१५८	१,१५८	१,१५८	१,१५८	१,१५८	१,१५८	१,१५८	१,१५८	१,१५८
६,१५६	८८७	१,०५९	१२५	१,०९३	१,०९३	१२२	१२२	१,३९६	१,३९६	१,३९६	१,३९६	१,३९६	१,३९६
६,२९६	६३५	१,१५३	१,१५३	१,१५३	१,१५३	१,१५३	१,१५३	१,२५१	१,२५१	१,२५१	१,२५१	१,२५१	१,२५१
४,२४५	१,२७९	१,१५३	१,१५३	१,१५३	१,१५३	१,१५३	१,१५३	१,२५०	१,२५०	१,२५०	१,२५०	१,२५०	१,२५०
१,१०४४	१६९०	१८०५	१८०५	१८०५	१८०५	१८०५	१८०५	१,४५४	१,४५४	१,४५४	१,४५४	१,४५४	१,४५४
११,१९४	१,६९८	१,७९४	१,७९४	१,७९४	१,७९४	१,७९४	१,७९४	१,७९०	१,७९०	१,७९०	१,७९०	१,७९०	१,७९०
२२,२४८	३,५०८	३,६०२	३,६०२	३,६०२	३,६०२	३,६०२	३,६०२	५,०४७	५,०४७	५,०४७	५,०४७	५,०४७	५,०४७

स्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

३.४. धर्मअनुसार जनसङ्ख्या वितरणः

यस गाउँपालिकामा हिन्दु धर्मको बाहुल्यता रहेको छ । ९९.५४ प्रतिशत हिन्दु धर्मावलम्बीहरू रहेका छन् भने अन्य धर्म मान्नेको सङ्ख्या ज्यादै न्यून छ । बौद्ध धर्म मान्ने जम्मा (७३ जना) ०.३२ प्रतिशत मात्र छन् भने क्रिश्चयन धर्म मान्ने (२५ जना) ०.११ प्रतिशत र ईस्लाम धर्म मान्नेको सङ्ख्या (२ जना) ०.००८ प्रतिशत रहेको छ । अन्य ठाउँको तुलनामा यस गाउँपालिकामा हिन्दु धर्म मान्नेको जनसङ्ख्या उच्च रहेको छ । वडा तहमा हरें हो भने अधिकांश बौद्ध धर्मावलम्बीहरूको वडा नं. २ मा बसोबास रहेको देखिन्छ भने क्रिश्चयन धर्मावलम्बीहरूको बसोबास वडा नं. ३ मा रहेको छ ।

तालिका ३.४: धर्म अनुसार जनसङ्ख्या वितरण

वार्ड नं.	हिन्दू				बौद्ध				मुस्लिम				क्रिश्चयन				अन्य				कुल जम्मा			
	पुरुष	महिला	तेस्रो लिङ्गी	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा		
१	१८३७	१८३७	१५२२	३१९२	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१८३७	१८३७	३१९२	१८३७	१८३७	३१९२		
२	२५२८	२५२८	२५२८	५०५२	१६७०	१६७०	१६७०	१५२८	१५२८	१५२८	१५२८	१५२८	१५२८	१५२८	१५२८	१५२८	१५२८	१५२८	५०५२	१६७०	५०५२			
३	२४९२	२४९२	२४९२	४९१५	१५१०	१५१०	१५१०	२४९२	२४९२	२४९२	२४९२	२४९२	२४९२	२४९२	२४९२	२४९२	२४९२	२४९२	४९१५	१५१०	४९१५			
४	१५१२	१५१२	१५१२	३६००	१०१३	१०१३	१०१३	५०२३	५०२३	५०२३	५०२३	५०२३	५०२३	५०२३	५०२३	५०२३	५०२३	५०२३	३६००	१०१३	३६००			
५	१५०५	१५०५	१५०५	३५०७	११११	११११	११११	२४९७	२४९७	२४९७	२४९७	२४९७	२४९७	२४९७	२४९७	२४९७	२४९७	२४९७	११११	११११	३५०७			
६	१८१०	१८१०	१८१०	३५०७	१६७१	१६७१	१६७१	२४९७	२४९७	२४९७	२४९७	२४९७	२४९७	२४९७	२४९७	२४९७	२४९७	२४९७	१६७१	१६७१	३५०७			
कुल जम्मा	१०६९७	१०६९७	१०६९७	२२१४७	१११४८	१११४८	१११४८	१५०५	१५०५	१५०५	१५०५	१५०५	१५०५	१५०५	१५०५	१५०५	१५०५	१५०५	१११४८	१११४८	२२१४७			

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

३.५: मातृभाषा अनुसार जनसङ्ख्या वितरण

यस गाउँपालिकामा कुल जनसङ्ख्याको ९९.९५ प्रतिशत जनसङ्ख्याले मातृभाषाको रूपमा नेपाली भाषा बोल्ने गर्दछन् । यस क्षेत्रमा मगर खाम भाषा बोल्ने जम्मा (५ जना) ०.०२२ प्रतिशत, भोटे/लामा भाषा बोल्ने (२ जना) ०.००८ प्रतिशत, गुरुङ भाषा बोल्ने (१ जना) ०.००४ प्रतिशत र अन्य भाषा बोल्ने (१ जना) ०.००४ प्रतिशत रहेका छन् । यो आँकडा हेर्ने हो भने मुश्लिम समुदायको बसोबास भएको यस भेगमा उनिहरूको मातृभाषा नेपाली नै रहेको छ । यसबाट जातिय र भाषिक सौहार्दता, अन्तर्धुलनको अवस्था स्पष्ट बुझ्न सकिन्दै ।

तालिका ३.५: मातृभाषा अनुसार जनसङ्ख्या वितरण

वार्ड नं.	नेपाली				मगर/खाम				भोटे/लामा				गुरुङ/तमु		अन्य			कुल जम्मा				
	पुरुष	महिला	तेस्रो लिङ्गी	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	तेस्रो लिङ्गी	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	२१	२१	२१	६३	२१	२१	२१	२१	२१	२१	२१	२१	२१	२१	२१	२१	२१	२१	२१	२१	२१	२१

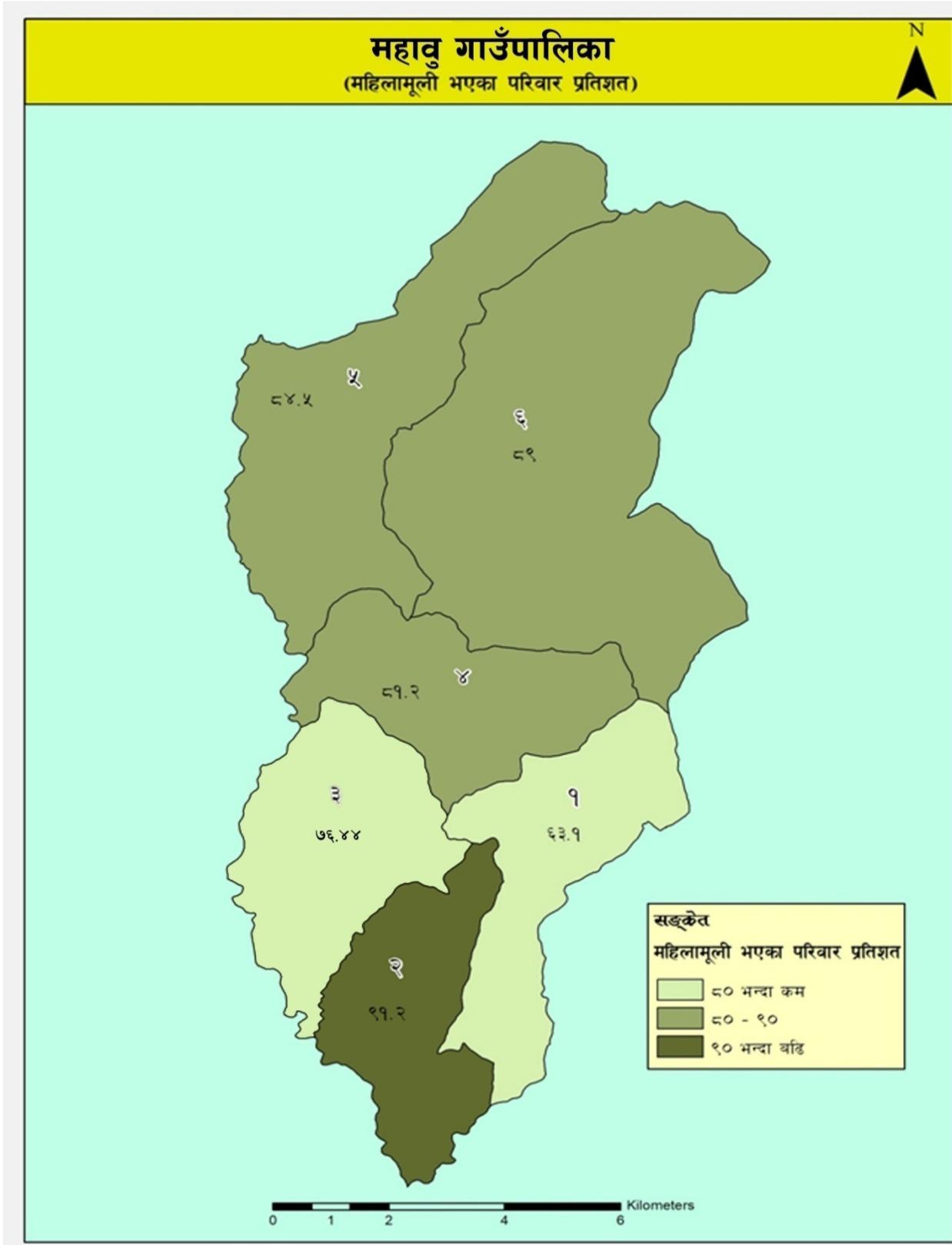
१		१५३६	१५३६	१९७३	१९०९	२५०४	१५५१	२५४२	२५०४	२५०४	१५१४	१०८९	१९०९	१९०९	१५३६	१५३६	१५३६	१५३६	१५३६	
२				०	०	०					०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३						३२५०	३२५०													
४																				
५																				
६																				
कुल जम्मा	११०३६	११९२	७	२२२३७	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१०४४	११९५	११९५	११९५	११९५	११९५

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

३.६ लिङ्ग अनुसार परिवार मूली (घर रेखदेख) विवरण

यस गाउँपालिकामा परिवार मूलीको (घर रेखदेखको जिम्मा) लैड्गिक वितरण हेर्ने हो भने पुरुषभन्दा महिला घरमूली भएको सङ्ख्या लगभग ४ गुणा बढी (२०.१५% पुरुष ७९.८५% महिला) रहेको छ । यो अवस्था देखिनुमा महिलाहरू पूर्ण रूपमा घरमूली भएको नभई घर रेखदेखको जिम्मेवारीमा रहेको अवस्था हो । अर्थात् जम्मा ३५०७ घरधुरीमा पुरुष घरमूली ७०७ र महिला २७९८ रहेको छ । वडा नं. २ मा महिला परिवार मूली ९१.१७ प्रतिशत रहेको छ भने पुरुषहरू परिवार मूली बढी रहेको (३६.८९%) वडा नं. १ हो । त्यस्तै गरी वडा अनुसार महिला घरमूली सङ्ख्या हेर्दा वडा नं. ३ मा ७६.५७%, वडा नं. ४ मा ८१.१५%, वडा नं. ५ मा ८४.५०%, वडा नं. ६ मा ८८.९७% रहेको छ । यस आधारमा भन्न सकिन्छ कि यस क्षेत्रमा महिलाहरूको बचर्स्व छ । यहाँ परिवार मूली भनेको निर्णयमा पहुँच भन्दा परिवारको रेखदेख भन्ने बुझिन्छ । यस्तो रेखदेखमा महिला बढी हुनु स्वाभाविक छ । त्यसमाधि पुरुषहरू कामका लागि गाउँ बाहिर र विदेश जानु पर्ने अवस्थामा यसलाई स्वाभाविक मान्न सकिन्छ । त्यस्तै तेस्रो लिङ्गीलाई समाजमा अझै खुलेर पहिचान सहित बाहिर आउन कठिनाई परिरहेको परिप्रेक्ष्यमा वडा नं. २ र ३ मा १-१ जना (जम्मा २ जना) तेस्रो लिङ्गी घरमूली हुनुलाई सकारात्मक रूपमा लिन सकिन्छ । गाउँपालिकाको पहिलेको आँकडालाई आधार बनाउँदा र निर्णायक रूपमा महिला नै घरमूली भएको भने यसको ३१ प्रतिशत मात्र देखिन्छ (तथ्याङ्कमा कर्णाली प्रदेश) ।

नक्सा ३.६: महिलामूली (घर रेखदेख भएका परिवार प्रतिशत)

तालिका ३.६ : लिङ्ग अनुसार परिवार मूली (घर रेखदेख) विवरण

वार्ड नं.	परिवार मूली (घर रेखदेख) को लिङ्ग				प्रतिशत	
	पुरुष	महिला	तेस्रो लिङ्गी	कुल जम्मा	पुरुष	महिला
१	२५६	४३८	०	६९४	३६.८९	६३.११
२	४५	४७५	१	५२१	८.६४	९१.१७
३	१८२	५९४	१	७७७	२३.४२	७६.४४
४	८५	३६६	०	४५१	१८.८५	८१.१५
५	७५	४०९	०	४८४	१५.५०	८४.५०
६	६४	५१६	०	५८०	११.०३	८८.९७
कुल जम्मा	७०७	२७९८	२	३५०७	२०.१५	७९.८५

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

३.७ अपाङ्गता अनुसार जनसङ्ख्या विवरण:

नेपाल सरकारले हालै अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको शारीरिक तथा मानसिक अवस्थाका आधारमा १० प्रकारले वर्गीकरण गरिएको छ। यस गाउँपालिकामा जम्मा ५ प्रकारको अपाङ्गतालाई स्पष्ट रूपमा परिचान गरी वर्गीकरण गरिएको र यी भन्दा अन्य प्रकारका वर्गीकरणलाई अन्यमा राखिएको छ। यस गाउँपालिकामा अपाङ्गता जनसङ्ख्याको करिव २.९३% रहेको छ। यो राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को राष्ट्रिय तथ्याङ्क अनुसार १.९४% रहेको देखिन्छ। यो करिव १ प्रतिशतले बढि हो। यस गाउँपालिकामा कुल ६५३ जना अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू रहेका छन्। जसमा शारीरिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको जनसङ्ख्या उच्च ४४.७१ प्रतिशत रहेको छ। त्यस्तै दोस्रोमा २०.६७%

सुस्त श्रवण

(बोल्न तथा सुन्न नसक्ने), ९.०२ प्रतिशत दृष्टिविहिन रहेका छन्। त्यस्तै बौद्धिक अपाङ्गता भएका (सुस्त मनस्थिती) ८.११ प्रतिशत, बहु अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू ७.३५ प्रतिशत र अन्य १०.१० प्रतिशत रहेका छन्। ३ जना तेस्रो लिङ्गी पनि अपाङ्गताको वर्गीकरणमा परेका छन् उनीहरू शारीरिक, बौद्धिक र अन्य अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू हुन्। बडाको हिसावले सबैभन्दा बढि (२२७ जना) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सङ्ख्या बडा नं. १ मा छ भने थोरै (४१ जना) बडा नं. ४ मा रहेको छ।

तालिका ३.७ : अपाङ्गता अनुसार जनसङ्ख्या विवरण

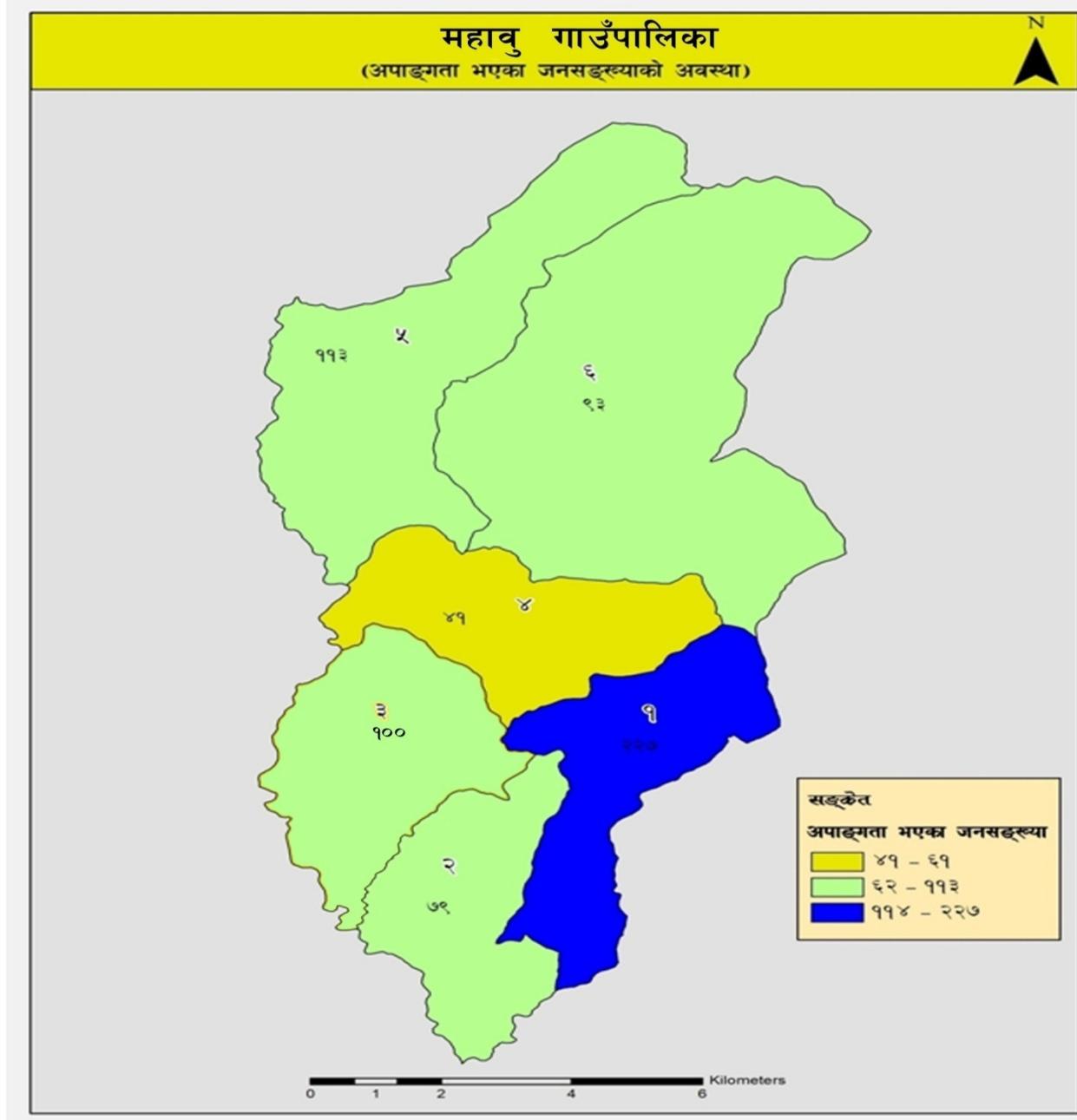
वार्ड नं.	अपाङ्गताको स्थिति	लिङ्ग			
		पुरुष	महिला	तेस्रो लिङ्गी	जम्मा
१	१) शारीरिक अपाङ्ग (विकलाङ्ग)	५०	६९	०	११९
	२) सुस्त मनस्थिति	४	१०	०	१४
	३) दृष्टिविहिन (आँखा नदेख्ने)	१८	११	०	२९
	४) बोल्न तथा सुन्न नसक्ने (बहिरा)	१४	२२	०	३६
	५) बहु अपाङ्गता	९	९	०	१८
	६) अन्य	४	६	१	११
	जम्मा	९९	१२७	१	२२७

	१) शारीरिक अपाङ्ग (विकलाङ्ग)	१०	२६	०	३६
	२) सुस्त मनस्थिति	९	७	०	१६
	३) दृष्टिविहिन (आँखा नदेख्ने)	१	०	०	१
२	४) वोल्न तथा सुन्न नसक्ने (बहिरा)	६	११	०	१७
	५) बहु अपाङ्गता	३	५	०	८
	६) अन्य	०	१	०	१
	जम्मा	२९	५०	०	७९
	१) शारीरिक अपाङ्ग (विकलाङ्ग)	१५	१८	०	३३
	२) सुस्त मनस्थिति	२	५	०	७
	३) दृष्टिविहिन (आँखा नदेख्ने)	७	२	०	९
३	४) वोल्न तथा सुन्न नसक्ने (बहिरा)	१५	२१	०	३६
	५) बहु अपाङ्गता	२	९	०	११
	६) अन्य	०	४	०	४
	जम्मा	४१	५९	०	१००
	१) शारीरिक अपाङ्ग (विकलाङ्ग)	१७	१९	०	३६
	२) सुस्त मनस्थिति	०	१	०	१
	३) दृष्टिविहिन (आँखा नदेख्ने)	०	०	०	०
४	४) वोल्न तथा सुन्न नसक्ने (बहिरा)	१	२	०	३
	५) बहु अपाङ्गता	०	०	०	०
	६) अन्य	१	०	०	१
	जम्मा	१९	२२	०	४१
	१) शारीरिक अपाङ्ग (विकलाङ्ग)	३	१९	१	२३
	२) सुस्त मनस्थिति	१	२	१	४
	३) दृष्टिविहिन (आँखा नदेख्ने)	७	५	०	१२
५	४) वोल्न तथा सुन्न नसक्ने (बहिरा)	१२	७	०	१९
	५) बहु अपाङ्गता	३	५	०	८
	६) अन्य	१८	२९	०	४७
	जम्मा	४४	६७	२	११३
	१) शारीरिक अपाङ्ग (विकलाङ्ग)	२१	२४	०	४५
	२) सुस्त मनस्थिति	४	७	०	११
	३) दृष्टिविहिन (आँखा नदेख्ने)	७	१	०	८
६	४) वोल्न तथा सुन्न नसक्ने (बहिरा)	१२	१२	०	२४
	५) बहु अपाङ्गता	३	०	०	३
	६) अन्य	१	१	०	२

	जम्मा	४८	४५	०	९३
जम्मा	१) शारीरिक अपाङ्ग (विकलाङ्ग)	११६	१७५	१	२९२
	२) सुस्त मनस्थिति	२०	३२	१	५३
	३) दृष्टिविहिन (आँखा नदेख्ने)	४०	१९	०	५९
	४) बोल्न तथा सुन्न नसक्ने (बहिरा)	६०	७५	०	१३५
	५) बहु अपाङ्गता	२०	२८	०	४८
	६) अन्य	२४	४१	१	६६
	कुल जम्मा	२८०	३७०	३	६५३

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

नक्सा ३.७: अपाङ्गता भएका जनसङ्ख्याको अवस्था

३.८ जन्म, मृत्यु, विवाह र बसाइसराई:

महावु गाउँपालिकाको प्रत्येक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म दर्ता भएका व्यक्तिगत घटनाहरूको विवरण अनुसार जन्म दर, मृत्यु दर, वैवाहिक अवस्था, सम्बन्ध विच्छेद, बसाइसराईको स्थितिलाई आँकलन गरिएको छ ।

महावु गाउँपालिकाका ६ वडामध्ये सबैभन्दा बढी वडा नम्बर ३ मा ३७६ जना र सबैभन्दा कम वडा नम्बर २ मा १०० जना नवजात शिशुको जन्म भएको तथ्याङ्कले देखाएको छ । गाउँपालिका सर्वेक्षण-२०७५ अनुसार गाउँपालिकामा कुल २२,२४८ जनसङ्ख्या रहेकोमा वार्षिक १२२० नवजात शिशुको जन्म भएको देखिन्छ । गाउँपालिकामा कुल १२२० जना बालबालिकाको जन्म हुँदा १३१ जनाको मृत्यु भएको देखिन्छ । ६ वटै वडाको जन्मको अनुपातलाई विश्लेषण गर्दा वैवाहिक सम्बन्धमा रहेका

जोडीहरू परिवार नियोजनबारे त्यति सचेत नरहेको पाइयो । गाउँपालिकाकाले पारिवार नियोजन र बढी सन्तान जन्माउँदा भविष्यमा आउने समस्याबारे सचेतना कार्यक्रम ल्याउनु जरुरी देखिन्छ ।

२०७५ को तथ्याङ्कलाई हेर्दा वैवाहिक स्थिति हेर्दा वडागत भिन्नता रहेको छ । तथ्याङ्क कुल ३८१३ जम्मा जनसङ्ख्या रहेको वडा नम्बर १ मा वार्षिक सबैभन्दा बढी ५० जना र ३०१४ जम्मा जनसङ्ख्या भएको वडा नम्बर ४ मा वार्षिक १० जना वैवाहिक सम्बन्धमा बाँधिएको देखिन्छ । त्यस्तै बसाईं सरी आउनेको भन्दा जानेको सङ्ख्या तुलनात्मक रूपमा निकै बढी देखिएको छ । यस बीचमा वडा नम्बर ६ मा जम्मा २ जना बसाईं सरी आउँदा वडा नम्बर १ बाट सबैभन्दा बढी २१ जना बसाईं सरी गएको तथ्याङ्कले देखाएको छ । समग्र गाउँपालिकामै २ जना बसाईं सरेर आउँदा ६६ जना बसाईं सरी गएका छन् । वि.सं. २०७५ सालमा कुनैपनि वडाबाट गाउँपालिका कार्यालयमा सम्बन्ध विच्छेदको लागि निवेदन दर्ता भएको छैन । यसले गाउँपालिकाको पारिवारिक मेलमिलाप भने सुदृढ रहेको देखिन्छ ।

तालिका ३.८ जन्म मृत्यु, विवाह र बसाईसराई

वडा नम्बर	जन्म	मृत्यु	विवाह	सम्बन्ध विच्छेद (जोडी)	बसाईसराई	
					आएको	गएको
१	१९६	२७	५०	०	०	२१
२	१००	१६	४३	०	०	६
३	३७६	३३	३२	०	०	१०
४	१६७	२१	१०	०	०	५
५	१३९	१३	२०	०	०	१३
६	२४२	२१	२६	०	२	११
जम्मा	१२२०	१३१	१८१	०	२	६६

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

३.९ सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम विवरण:

आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा महावु गाउँपालिकाले सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमका लागी छुट्याएको जम्मा बजेटमा सबैभन्दा बढी ज्येष्ठ नागरिकका लागि ७९ लाख बजेट विनियोजन गरिएको थियो । त्यस्तै एकल महिलाका लागि ३३ लाख ८७ हजार, पूर्ण अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि ३ लाख ४८ हजार, आशिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि ७ लाख ८ सय, बाल सुरक्षा अनुदानका लागि १८ लाख ५६ हजार २ सय र दलित वर्गका लागी १४ लाख २० हजार ४ सय रकम विनियोजन गरिएको पाइयो । लक्षित समुहलाई छुट्याङ्कले बजेटको यथोचित उपयोग भए नभएको गाउँपालिकाले अनुगमन मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

तालिका ३.९: सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम विवरण (गत आ.व.को १ वर्षको विवरण लिने) रकम रु.हजारमा

वडा नम्बर	ज्येष्ठ नागरिक			एकल महिला		पूर्ण अपाङ्ग			आशिक अपाङ्ग			बाल सुरक्षा अनुदान			दलित वर्ग		
	म	म'	मू	म	मू	म	म'	मू	म	म'	मू	म	म'	मू	म	म'	मू

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	
३३८७०००	११७००००	१८२००००	२०४००००	१२३२०००	१२४५०००	७४८५०००	१२३२०००	११७००००	१८२००००	११७००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००
३३८७०००	११७००००	१८२००००	२०४००००	१२३२०००	१२४५०००	७४८५०००	१२३२०००	११७००००	१८२००००	११७००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००
३३८७०००	११७००००	१८२००००	२०४००००	१२३२०००	१२४५०००	७४८५०००	१२३२०००	११७००००	१८२००००	११७००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००	१८२००००
जम्मा	३४६३	१७२	५०	१७१	८७	५७	४८	१७२	४४	६९	६२	१८	६१	६१	६१	६१	६१	६१	६१	६१	६१	६१

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

परिच्छेद ४: आर्थिक अवस्था

४.१. प्रमुख आर्थिक विवरण

४.१.१ औषत आम्दानी, गरिवी दर र बेरोजगारीको अवस्था

गाउँपालिकाको औषत आम्दानी दर निकै कम रहेको छ । उद्योग धन्दा, लघु उद्यम र व्यवसायीक कृषितर्फ अभै जनताहरू लागि नसकेको हुँदा गुजरामुखी कृषिमा रहेको आम्दानीले औषत आम्दानी माथि हुने देखिदैन । जडिबुटी सङ्कलन बैकल्पिक आय आर्जनको माध्यम भए तापनि यो लेकाली भेकका केही जनसङ्ख्यालाई बैकल्पिक पेशाका रूपमा केही आय आर्जन पुरन सघाउ मात्र पुरने

अवस्था देखिन्छ । करिव ८७ प्रतिशत मानिसहरू मौसमी रोजगारका लागि भारत जाने परिस्थितीले पनि दयनीय बेरोजगारी अवस्थालाई सङ्केत गर्दछ । केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागले गरेको लघु क्षेत्र गरिबी मापनका अनुसार यो पालिका जिल्लाको गरिव मध्यको रहेको देखाउँदछ ।

४.१.२ प्राविधिक, सीपयुक्त तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधनको विवरण

गाउँपालिकामा कृषि र पशुपालनमा दक्षता भएका जनशक्तिको तथ्याङ्कलाई हेर्दा पुरुषको तुलनामा महिलाको सङ्ख्या अधिक देखिएको छ । कृषि र पशुपालनमा दक्षता भएका जनशक्ति मध्ये महिला ४४ जना र पुरुष जम्मा २० जना पाइयो । त्यस्तै प्राविधिक तिर इन्जिनियरिङ क्षेत्रको दक्षता भएको जनशक्तिमा महिला ४ र पुरुषको सङ्ख्या १३ रहेको छ । गाउँपालिकाको जनसङ्ख्याको अनुपातमा प्राविधिक अध्ययनमा यो न्यून सङ्ख्या हो । गाउँपालिकाले स्थानीय बालबालिकालाई प्राविधिक शिक्षामा प्रोत्साहन गर्न योजना निर्माण गरी लगानी गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

मेडिसिनसम्बन्धी दक्षता प्राप्त गरेका जनशक्तिमा २५ महिला र ३० जना पुरुष रहेको तथ्याङ्कले देखाएको छ । तथ्याङ्क सङ्कलनका क्रममा कानुनसम्बन्धी दक्ष जनशक्ति ३ जना पुरुष र पत्रकारिता क्षेत्रमा काम गर्ने जनशक्तिमा ३ जना महिला र ७ जना पुरुष रहेको पाइयो । देशभरी महिला शक्तिकरणको विषय प्राथमिकताका साथ उठिरहँदा समाजका लागि बकालतमा गाउँपालिकामै महिलाको शुन्य उपस्थिती हुनु सोचनिय विषय हो । अन्य क्षेत्रमा पनि दक्षता हासिल गर्नेमा पुरुष १२९ र महिला ६९ जना रहेको देखिएको छ । महिलालाई समेत न्याय र बकालतका क्षेत्रमा सशक्त बनाउनका लागि केही प्रोत्साहनका कार्यक्रमहरू ल्याउनु पर्ने तथ्याङ्कले देखाएको छ ।

४.१.२ प्राविधिक, सीपयुक्त तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधनको विवरण (संक्षिप्त विवरण)

बडा नं.	विषय क्षेत्र अनुसार प्राविधिक मानव संसाधन																जम्मा	
	कृषि र पशु		इन्जिनियरिङ		बन		मेडिसिन		बकिल		पत्रकार		अन्य					
	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.		
१	३	२	०	३	०	०	०	१	०	१	०	१	०	१	०	०	११	
२	२९	४	१	०	०		८	३	०	०	०	०	१	३०	७०	१४६		
३	३	४	०	३	०	२	४	७	०	२	३	२	२०	३०	८०	८०		
४	३	२	०	१	०	०	२	४	०	०	०	०	०	१०	१४	३५		
५	४	५	२	५	०	०	१०	१२	०	०	०	०	३	२	२	४५		
६	२	३	१	१	०	०	१	३	०	०	०	०	०	७	१३	२९		
जम्मा	४४	२०	४	१३	०	२	२५	३०	०	३	३	७	६९	१२९	३४९			

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

४.१.३ घर संरचना

यस गाउँपालिकामा रहेको घरको संरचनाका आधारमा घरको प्रकार हेर्दा ६० प्रतिशत घरहरूमा खरका छानो रहेका छन् । त्यस्तै यहाँका ३५ प्रतिशत घरहरू टायल, फिगटी वा स्लेटका छानो रहेका छन् । जस्ता पाताका छाना भएका जम्मा घर ११७ घरधुरी अर्थात् ३ प्रतिशत रहेको तथ्याङ्कले देखाएको छ । त्यस्तै पक्की वा ढलान घर जम्मा ७० वटा अर्थात् २ प्रतिशत मात्र रहेका छन् ।

सबैभन्दा बढि पक्की ढलान घर वडा नं. ४ मा ३.५४ प्रतिशत (१६ वटा) रहेका छन् भने सबैभन्दा कम पक्की वा ढलान घर वडा नं. ५ मा ०.४१ प्रतिशत (२ वटा) रहेका छन्।

तालिका ४.१.३ घर संरचना

वार्ड नं.	परिवारले प्रयोग गर्ने घरको छानोको वनावट				कुल परिवार
	खरको छानो भएको	टायल, फिगटी वा स्लेटको छानो भएका	जस्ता पाताको छानो भएको	पक्की वा ढलान घर भएको	
१	४३०	२२०	२७	१७	६९४
२	३१०	१८२	१६	१३	५२१
३	४१५	३१०	३३	१९	७७७
४	२६६	१५५	१४	१६	४५१
५	२८८	१७८	१६	२	४८४
६	३८०	१८६	११	३	५८०
कुल जम्मा	२०८९	१२३१	११७	७०	३५०७
प्रतिशत	६०	३५	३	२	१००

स्रोत: भरथुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

४.१.४ बैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरूको सङ्ख्या

यस गाउँपालिकाका जम्मा २६०३ जना अर्थात् कुल जनसङ्ख्याको ११.६९ प्रतिशत जनसङ्ख्या बैदेशिक रोजगारमा संलग्न रहेको छ। भारत, खाडी मुलुक लगायत अन्य मुलुकहरूमा यस भेगका मानिसहरू रोजगारीका लागि गएका छन्। रोजगारीका लागि सबैभन्दा बढि दद.३९ प्रतिशत जनसङ्ख्या भारत जाने गरेको पाइएको छ भने खाडी मुलुकमा १०.०६ प्रतिशत जनसङ्ख्या रोजगारीका लागि गएको देखिन्छ। अन्य मुलुकमा जानेको सङ्ख्या जम्मा ४० जना रहेको छ जुन कुल बैदेशिक रोजगारी सङ्ख्याको १.५३ प्रतिशत मात्र हो। लझिगक वितरणको आधारमा हेर्दा बैदेशिक रोजगारीमा जाने पुरुषहरू ९७.६५ प्रतिशत रहेको छ भने महिलाको बैदेशिक रोजगारीमा ज्यादै न्यून उपस्थिति रहेको छ। महिलाहरू जम्मा ६१ जना अर्थात् २.३४ प्रतिशत मात्र बैदेशिक रोजगारीमा संलग्न छन्। वडा अनुसारको तथ्याङ्क हेर्दा सबैभन्दा बढि बैदेशिक रोजगारीमा गएको वडा नं. १ हो जसको कुल बैदेशिक रोजगारीमा गएको सङ्ख्याको करिव (९२७ जना) ३५.६१ प्रतिशत रहेको छ। बैदेशिक रोजगारीमा सबैभन्दा कम वडा नं. ४ मा ७४ जना मात्र संलग्न रहेका छन् जुन कुल बैदेशिक रोजगारमा गएका जनसङ्ख्याको २.८४ प्रतिशत मात्र हो। समग्रमा हेर्दा वडा नं. १, २ र ३ बाट बढि मात्रामा बैदेशिक रोजगारीमा सङ्गलग्न रहेका छन् भने वडा नं. ४, ५ र ६ मा उक्त वडामा भन्दा दोब्बर, तेब्बर कम जनसङ्ख्या बैदेशिक रोजगारीमा संलग्न रहेका छन्।

तालिका ४.१.४: देश अनुसार बैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरूको सङ्ख्या (क)

वडा नं.	लिङ्ग	बैदेशिक रोजगारीकमा गएको मुलुक			कुल जम्मा
		भारत	खाडी मुलुक	अन्य मुलुक	
१	महिला	४	१	०	५
	पुरुष	८३५	६८	१९	९२२

	जम्मा	८३९	६९	१९	९२७
२	महिला	३	०	०	३
	पुरुष	४१६	१९	८	४४३
	जम्मा	४१९	१९	८	४४६
३	महिला	५	०	२	७
	पुरुष	७२०	२३	७	७५०
	जम्मा	७२५	२३	९	७५७
४	महिला	२	०	०	२
	पुरुष	५७	१२	३	७२
	जम्मा	५९	१२	३	७४
५	महिला	२८	४	०	३२
	पुरुष	९४	८४	०	१७८
	जम्मा	१२२	८८	०	२१०
६	महिला	१०	१	१	१२
	पुरुष	१२७	५०	०	१७७
	जम्मा	१३७	५१	१	१८९
जम्मा	महिला	५२	६	३	६१
	पुरुष	२२४९	२५६	३७	२५४२
	कुल जम्मा	२३०१	२६२	४०	२६०३

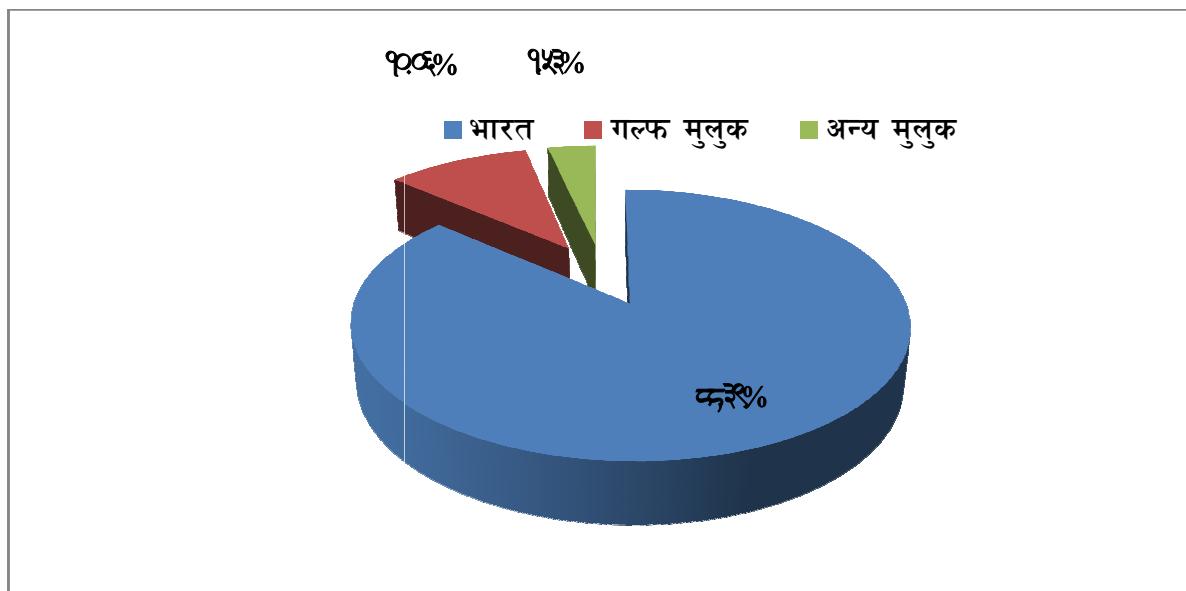
स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

तालिका ४.१.४. बैदेशिक रोजगारीमा गएको मुलुकको आधारमा (ख)

	लिङ्ग	बैदेशिक रोजगारीमा गएको मुलुक			कुल जम्मा
		भारत	खाडी मुलुक	अन्य मुलुक	
कुल जम्मा	महिला	१.९९	०.२३	०.११	२.३४
	पुरुष	८६.४०	९.८३	१.४२	९७.६५
	जम्मा	८८.३९	१०.०६	१.५३	१००.००

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

ग्राफ ४.१.४: बैदेशिक रोजगारीमा गएको मुलुक

४.१.५ अवधी अनुसार वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरूको अवस्था

अवधि अनुसार वैदेशिक रोजगारीमा गएको जनसङ्ख्या हेर्दा जम्मा सबैभन्दा बढि मानिस ३ वर्ष भन्दा कम समयका लागि गएको देखिन्छ। जसको सङ्ख्या १६८७ जना अर्थात् ९०.४३ प्रतिशत रहेको छ। त्यस्तै ३ देखि ५ वर्ष सम्मका लागि रोजगारीमा जानेको सङ्ख्या १६७ जना अर्थात् ८.७१ प्रतिशत रहेको छ। त्यस्तै ५ देखि १० वर्ष समयावधिका लागि जाने सङ्ख्या ५२ जना अर्थात् २.७१ प्रतिशत र १० वर्ष भन्दा बढि समयका लागि रोजगारीमा जानेको सङ्ख्या ९ जना अर्थात् ०.४६ प्रतिशत मात्र रहेको छ। यस तथ्याङ्कबाट के देखिन्छ भने वैदेशिक रोजगारीमा जाने अधिकाँश मानिसहरू छोटो समयका लागि भारत जाने गर्दछन्। महिलाहरूमा वैदेशिक रोजगारसम्बन्धी त्यति मोह छैन वा पहुँच छैन। भारत रोगजारीका लागि जान भिसा लगायत अन्य प्रक्रियाहरू पुरा नगरी आफ्नै मुलुक भित्र जस्तै बिना रोकतोक सजिलै जान सकिने र तुलनात्मक रूपमा भाषाको सहजता भएका कारणले यहाँका बासिन्दाहरू रोजगारीका लागि भारत जाने गरेको आँकलन गर्न सकिन्छ। जम्मा वैदेशिक रोजगारीमा जानेको सङ्ख्या २६०३ जना भए पनि १९१५ जनाको मात्र अवधी एकिनका उत्तर पाउन सकिएको छ भने बाँकी ६८८ जनाको अवधी एकिनका उत्तर पाउन सकिएको छैन।

तालिका ४.१.५: अवधी अनुसार वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरूको अवस्था (क)

वडा नं.	लिंग	वैदेशिक रोजगारीमा गएको अवधि				कुल जम्मा
		३ वर्ष भन्दा कम	३-५ वर्ष	५-१० वर्ष	१० भन्दाबढी	
१	महिला	३	०	५	०	८
	पुरुष	७८७	३८	६	०	८३१
	जम्मा	७९०	३८	११	०	८३९
२	महिला	४	०	०	१	५
	पुरुष	४००	२९	८	०	४३७
	जम्मा	४०४	२९	८	१	४४२
३	महिला	०	५	१	१	६
	पुरुष	१४१	१७	१	३	२३

	जम्मा	१४१	२२	२	४	१६९
४	महिला	२	०	०	०	२
	पुरुष	५०	८	०	०	५८
	जम्मा	५२	८	०	०	६०
५	महिला	२७	१	०	२	३०
	पुरुष	१३३	२५	०	१	१५९
	जम्मा	१६०	२६	०	३	१८९
६	महिला	९	५	५	०	१९
	पुरुष	१३१	३९	२६	१	१९७
	जम्मा	१४०	४४	३१	१	२१६
जम्मा	महिला	४५	११	११	४	७१
	पुरुष	१६४२	१५६	४१	५	१८४४
	कुल जम्मा	१६८७	१६७	५२	९	१९९५

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

तालिका ४.१.५: बैदेशिक रोजगारीमा गएको अवधि जम्मा सङ्ख्या प्रतिशतमा (ख)

वडा नं.	लिङ्ग	३ वर्ष भन्दा कम	३-५ वर्ष	५-१० वर्ष	१० भन्दाबढी	कुल जम्मा
जम्मा	महिला	२.३४	०.५७	०.५७	०.२०	३.४५
	पुरुष	८८.०९	८.१४	२.१४	०.२६	९६.५५
	कुल जम्मा	९०.४३	८.७१	२.७१	०.४६	१००

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

४.२ भू-उपयोग र भू-स्वामित्वको अवस्था

यस क्षेत्रमा रहेको कृषियोग्य जमिन ४४,७२० रोपनी परिवार आफैले आफ्नो जग्गा कमाएको र अरुलाई कमाउन दिएको ८२५ रोपनी जग्गा गरी कुल ४५,५४५ रोपनी खेतीयोग्य जमिन रहेको छ। यहाँको जमिन मध्ये रोपनीको आधारमा ४१.५३ प्रतिशत जमिन खेत र ५८.४७ प्रतिशत जमिन पाखो बारी रहेको छ। कुल क्षेत्रफलको जम्मा १० प्रतिशत जमिन मात्र सिंचित खेतबारी रहेको छ। करिव ९८ प्रतिशत क्षेत्रफलमा जग्गाधनी आफैले खेती गरेका छन् भने २ प्रतिशत क्षेत्रफलको जमिन अरुको कमाएका छन्।

तालिका ४.२: परिवारले खेती गरेको जग्गाको क्षेत्रफल

वडा नं.	लिङ्ग	खेत (रोपनी)	पाखो/बारी (रोपनी)	जम्मा क्षेत्रफल (रोपनी)	सिंचित क्षेत्रफल (रोपनी)
१	अरुको कमाएको जग्गा	१२४	१०५	२२९	१
	आफ्नो जग्गा आफैले कमाएको	४७३९	५६३५	१०३७४	७४
	कुल जग्गा	४८६३	५७४०	१०६०३	७५
२	अरुको कमाएको जग्गा	७८	१४	९२	१६
	आफ्नो जग्गा आफैले कमाएको	१७९२	२१४२	३९३४	७१८
	कुल जग्गा	१८७०	२१५६	४०२६	७३४

३	अरुको कमाएको जग्गा	११८	४७	९	७१
	आफ्नो जग्गा आफैले कमाएको	४७११	३९४०	२१८४	२४५३
	कुल जग्गा	४८२९	३९८७	२१९३	२५२४
४	अरुको कमाएको जग्गा	१५	९	२४	१६
	आफ्नो जग्गा आफैले कमाएको	३८४६	१०२६८	१४११४	२६
	कुल जग्गा	३८६१	१०२७७	१४१३८	४२
५	अरुको कमाएको जग्गा	१३५	१२७	२६२	२४
	आफ्नो जग्गा आफैले कमाएको	१७५३	२१२४	३८७७	१२७
	कुल जग्गा	१८८८	२२५१	४१३९	१५१
६	अरुको कमाएको जग्गा	३०	२३	५३	२९
	आफ्नो जग्गा आफैले कमाएको	१५७२	२१९८	३७७०	१०५४
	कुल जग्गा	१६०२	२२२१	३८२३	१०८३
कुल जम्मा	अरुको कमाएको जग्गा	५००	३२५	८२५	१५७
	आफ्नो जग्गा आफैले कमाएको	१८४१३	२६३०७	४४७२०	४४५२
	कुल जग्गा	१८९१३	२६६३२	४५५४५	४६०९

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

४.३. कृषि तथा पशुपंक्षी पालन

४.३.१ खाद्य सुरक्षाको अवस्था

आफ्नै कृषि उत्पादनले आफ्नो परिवारलाई वर्षभरि वा ९ देखि १२ महिना खान पुग्ने परिवार सङ्ख्या एकदमै न्यून करिब ६ प्रतिशत मात्र हुनुले अन्य रोजगारीका विकल्पहरूद्वारा पेट पाल्नु पर्ने देखिन्छ। आफ्नो कृषि उत्पादनले ३ महिनाभन्दा कम खान पुग्ने परिवार सङ्ख्या ३७.३८ प्रतिशत, ३ देखि ६ महिना मात्र खान पुग्नेको परिवार सङ्ख्या ४१.४५ प्रतिशत हुनुले यस क्षेत्रको न्यून उपादनलाई दर्शाउँछ। यो तथ्याङ्कलाई हेर्दा यस क्षेत्रमा कृषि उत्पादनमा भर पर्ने हो भने बिपन्न आर्थिक अवस्था हुने जनसङ्ख्या करिब ७८ प्रतिशत हुन आउँछ। यो आँकडाले यस गाउँपालिकामा गरिबीको चरम अवस्था देखाउँछ। आफ्नो उत्पादनले ६ देखि ९ महिना खाने पुग्ने परिवार सङ्ख्या जम्मा ५१८ अर्थात् १४.७७ प्रतिशत रहेको छ भने आफ्नो उत्पादनले खान पुगेर बेचबिखन गर्ने सङ्ख्या ०.५९ प्रतिशत मात्र छ। जम्मा २१ घरपरिवारले मात्र आफुलाई खान पुगेर बेचबिखन गर्ने गर्दछन्। यसको मतलब यहाँ व्यवसायिक कृषि निकै नै कमजोर रहेको छ। यसतर्फ गाउँपालिकाले योजनावद्वा रूपमा काम गर्नु पर्ने देखिन्छ।

तालिका ४.३. १: आफ्नै कृषि उत्पादनले आफ्नो परिवारलाई खान पुग्ने वा नपुग्ने परिवारहरूको सङ्ख्या (क)

वार्ड नं.	कृषक परिवार सङ्ख्या

	१) ३ महिनाभन्दा कम खान पुर्ने	२) ३ - ६ महिना खान पुर्ने	३) ६ - ९ महिना खान पुर्ने	४) ९ - १२ महिना खान पुर्ने	५) आफ्नो उत्पादन खान पुगेर पनि बेचविखन गर्ने	कुल जम्मा
१	२१९	३३८	९८	३८	१	६९४
२	१६२	१७४	१२९	४१	१५	५२१
३	२५५	३२५	१३९	५६	२	७७७
४	१७५	१९५	५७	२३	१	४५१
५	२६८	१४६	४४	२४	२	४८४
६	२३२	२७६	५१	२१	०	५८०
कुल जम्मा	१३११	१४५४	५१८	२०३	२१	३५०७

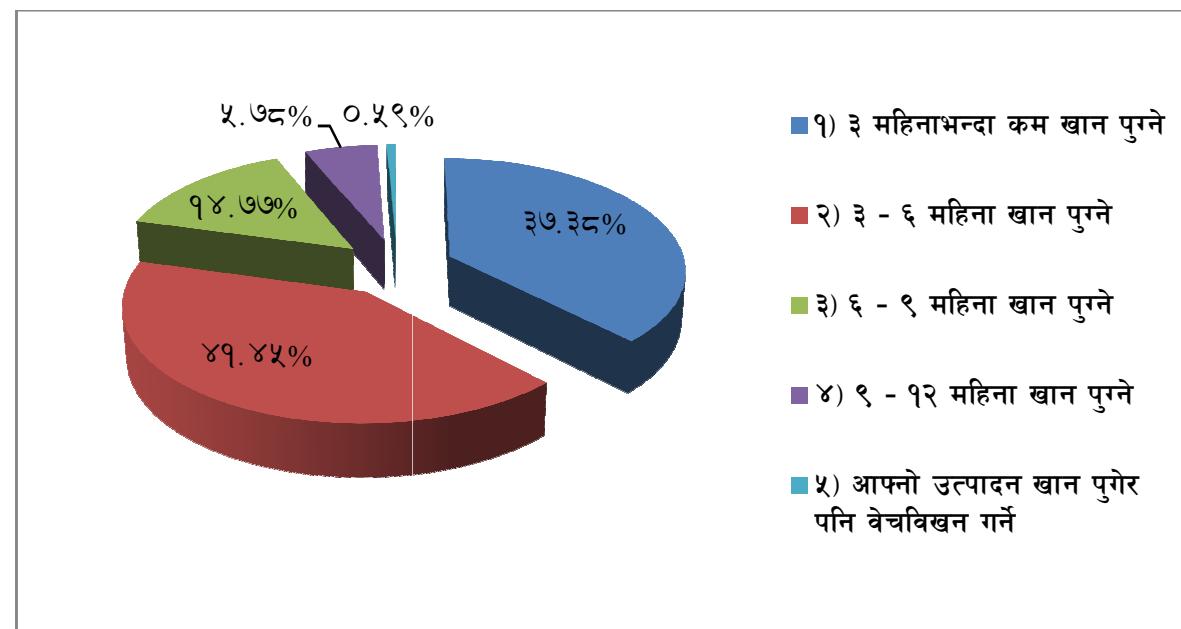
स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

तालिका ४. ३. १: आफ्नै कृषि उत्पादनले आफ्नो परिवारलाई खान पुर्ने वा नपुर्ने परिवारहरूको सङ्ख्या (ख)

परिवारलाई खान पुर्ने महिना	कृषक परिवार सङ्ख्या	प्रतिशत
१) ३ महिनाभन्दा कम खान पुर्ने	१३११	३७.३८
२) ३ - ६ महिना खान पुर्ने	१४५४	४१.४५
३) ६ - ९ महिना खान पुर्ने	५१८	१४.७७
४) ९ - १२ महिना खान पुर्ने	२०३	५.७८
५) आफ्नो उत्पादन खान पुगेर पनि बेचविखन गर्ने	२१	०.५९
जम्मा	३५०७	१००.००

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

ग्राफ ४.३.१: कृषक परिवारको खाद्य सुरक्षाको अवस्था

४.३.२ कृषि सामग्री र साधनको प्रयोग

कृषि उत्पादनका क्रममा कृषि सामग्री र साधनको प्रयोग गर्ने सङ्ख्या धेरै अर्थात् कुल घर परिवारमा ८२.२० प्रतिशत छ भने प्रयोग नगर्ने परिवार सङ्ख्या १७.८० प्रतिशत रहेको छ। कृषि सामग्री, कृषि औजार, उत्पादनशिल प्रविधिको सहि र यथेष्ठ उपयोगमा ध्यान दिई उत्पादन बढाउनु पर्ने देखिन्छ। वडागत रूपमा हेर्दा वडा नं. १ मा अन्य वडामा भन्दा कम कृषि सामग्री र साधनको प्रयोग गरिएको देखिएको छ। उक्त वडामा २९.२५ प्रतिशत परिवारले कृषि सामग्री र साधनको प्रयोग गरेका छैनन्। सबैभन्दा बढि कृषि सामग्री र साधन प्रयोग गर्नेमा वडा नं. ५ रहेको छ। सो वडामा १४.१ प्रतिशत घरपरिवारले कृषि सामग्री र साधन प्रयोग गरेका छन्।

तालिका ४.३. २ : कृषिमा कृषि सामग्री र साधनको प्रयोग गर्ने वा नगर्ने परिवार सङ्ख्या

वार्ड नं.	कृषिमा कृषि सामग्री र साधनको प्रयोग				
	गरेका	नगरेका	कुल जम्मा परिवार सङ्ख्या	गरेका प्रतिशत	नगरेका प्रतिशत
१	४९१	२०३	६९४	७०.७५	२९.२५
२	४४१	८०	५२१	८४.६४	१५.३६
३	६३१	१४६	७७७	८१.२	१८.७९
४	३४२	१०९	४५१	७५.८३	२४.१७
५	४५५	२९	४८४	९४.०१	५.९९
६	५२३	५७	५८०	९०.९७	९.८३
कुल जम्मा	२८८३	६२४	३५०७	८२.२०	१७.८०

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

४.३.३ पशुपंक्षीको सङ्ख्या र उत्पादन

यस गाउँपालिकामा जम्मा द प्रकारका १६२२४ १७०२९ पशुपंक्षिहरू पालन गरेको पाइन्छ। जसमा ९५.२७ प्रतिशत स्थानीय जातका रहेका छन्। तथ्याङ्क हेर्दा पशुपालन व्यवसायिक रूपमा गरेको देखिदैन। सबै वडामा धेरै परिवारले पालन गर्ने गरेको भैसी, खसी, बाख्ना र गाई, गोरु नै देखिन्छ। यस क्षेत्रमा खसी, बाख्ना भने व्यवसायिक रूपमा पालन गर्ने गरेका छन्। सबैभन्दा धेरै खसी बाख्ना पालन गर्ने वडा नं. ३ मा १ हजार ९ सय ९१ वटा रहेको छ जसमध्ये ४९ वटा उन्नत जातको रहेको छ। त्यस्तै दोस्रोमा वडा नं. १ मा १ हजार ९ सय ३४ खसी बाख्ना पालन गरिएको छ जसमा ४४ वटा उन्नत जातको रहेको छ। ६०८६६ के. जी. मासु उत्पादन, २०५ के.जी. ऊन खसी बाख्ना र भेडा च्याङ्गाबाट भएको छ। त्यसपछिको दोस्रो धेरै मात्रामा पालन गरिएको पशु गाइ गोरु हो, जसको कुल सङ्ख्या ४३८६ रहेको छ। वडा नं. ६ मा सबैभन्दा बढि ११६७ वटा गाई गोरु पालिएको छ जसमध्ये उन्नत जातको ५ वटा मात्र गाइबस्तु पालिएको छ। वडा नं. ४ मा भने ९ वटा उन्नत जातका गाइ गोरु पालन गरिएकोले यस वडामा थोरै मात्रामा भएपनि व्यवसायिक रूपमा गाइ पालन भएको सङ्केत पाउन सकिन्छ। त्यस्तै सबै वडामा राँगा, भैसी दुध र मासुका लागि पालिएको छ। सबैभन्दा बढि वडा नं. ३ मा ४४३ वटा राँगा भैसी, १४३४ (३११ उन्नत) कुखुरा, १९९१ वटा खसी बाख्ना पालिएको छ। पशुपंक्षिको व्यवसायिक रूपमा वडा नं. ३ र वडा नं. ६ मा पालन गरिएको तथ्य यस आँकडाबाट प्रष्ट

हुन्छ तर यो व्यवसायिक हिसावले न्यून नै हो । साथै यस क्षेत्रमा न्यून सङ्ख्यामा बँगुर, घोडा खच्चर, हाँस पालिएका छन् ।

तालिका ४.३.३: परिवारले पालन गरेका पशुपंक्षिहरूको सङ्ख्या र पशुपंक्षिजन्य उत्पादनसम्बन्धी विवरण

वार्ड नं.	पशुपंक्षिको जात	पशुपंक्षिको सङ्ख्या			पशुपंक्षिजन्य उत्पादन			
		स्थानीय	उन्नत	जम्मा	दूध (लि.)	मासु (के.जी.)	ऊन (के.जी.)	अण्डा (गोटा)
१	भैसी/राँगा	३०६	१	३०७	१२७	०	०	
	गाई/गोरु	७४०	८	७४८	५	०	०	
	बाखा/खसी	१८९०	४४	१९३४	०	१०५१२	८	
	हाँस	६	०	६	०	०	०	
	कुखुरा	३२५	१६७	४९२	०	१२६६	०	
	घोडा/खच्चर	१	०	१	०	०	०	
	सुँगुर/वुंगुर	७	०	७	०	२५	०	
२	भैसी/राँगा	२०३	०	२०३	७६३०	०	०	
	गाई/गोरु	७६१	८	७६९	१००	०	०	
	बाखा/खसी	१६६३	६२	१७२५	०	२०६७	३०	
	कुखुरा	१११	१७	१२८	०	२६	०	
	सुँगुर/वुंगुर	२	०	२	०	०	०	
३	भैसी/राँगा	४३६	७	४४३	३८९	२	०	
	गाई/गोरु	११६२	५	११६७	९	०	०	
	बाखा/खसी	१९४२	४९	१९९१	०	३०७५	८	
	हाँस	१४	०	१४	०	०	०	
	कुखुरा	११२३	३११	१४३४	०	४६४	०	
	सुँगुर/वुंगुर	४७	०	४७	०	०	०	
४	भैसी/राँगा	१८४	०	१८४	४१	१५८	०	
	गाई/गोरु	३१९	९	३२८	८	५८	०	
	बाखा/खसी	३२६	९	३३५	०	८६१९	२४	
	कुखुरा	९	२	११	०	७१	०	
	अन्य	१	०	१	०	०	०	
५	भैसी/राँगा	३०१	११	३१२	२८६	८	०	
	गाई/गोरु	३५६	१	३५७	१०७	१६	०	
	बाखा/खसी	३०३	२	३०५	२८	४४०५	४०	
	कुखुरा	१५०	६	१५६	२	३३२	०	
	घोडा/खच्चर	१	०	१	०	८	०	
	अन्य	१	०	१	०	२	०	
६	भैसी/राँगा	४९६	२	४९८	१७७	४८	०	
	गाई/गोरु	१०१७	०	१०१७	१३	१	०	
	बाखा/खसी	१३४८	४	१३५२	१	२७४०२	२७	

हाँस	१	०	१	०	१	०	
कुखुरा	६२१	८०	७०१	०	९०१	०	
घोडा/खच्चर	३	०	३	०	०	०	
अन्य	२	०	२	०	२	०	
भेडा/च्याङ्ग्रा	१२५	०	१२५	०	१३९५	६८	
जम्मा	भैसी/राँगा	१८४६	२१	१८६७	८६५०	२१६	०
	गाई/गोरु	४३५५	३१	४३८६	२४२	७५	०
	बाखा/खसी	७४७२	१७०	७६४२	२९	५६०८०	१३७
	हाँस	२१	०	२१	०	१	०
	कुखुरा	२३३९	५८३	२९२२	२	३०६०	०
	घोडा/खच्चर	५	०	५	०	८	०
	अन्य	४	०	४	०	४	०
	सुँगुर/वुँगुर	५६	०	५६	०	२५	०
	भेडा/च्याङ्ग्रा	१२६	०	१२६	०	१३९७	६८
	कुल जम्मा	१६२२४	८०५	१७०२९	८९२३	६०८६६	२०५

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

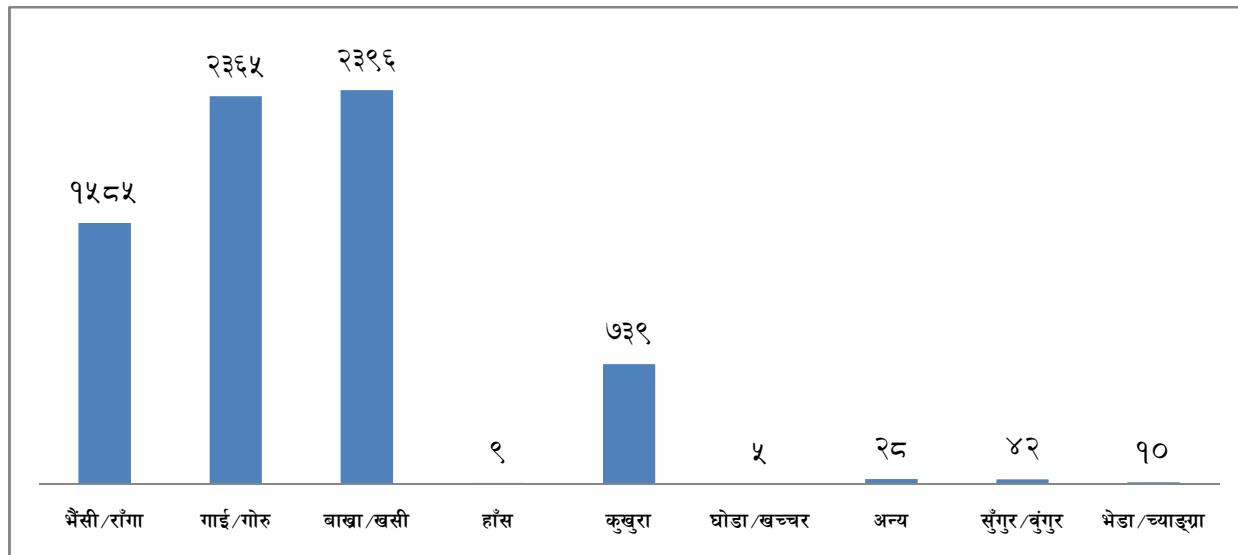
४.३.४ पशुपंक्षी पालन गर्ने परिवारहरूको सङ्ख्या

पशुपंक्षी पालन गर्ने कृषकको परिवार सङ्ख्याको आधारमा हेर्दा कुल परिवार सङ्ख्याको ६८.३२ प्रतिशत परिवारले खसी, बाखा पालन गरेका छन् भने ६७.४३ प्रतिशतले गाई गोरु पालन गरेका छन्। त्यस्तै ४५.१९ प्रतिशतले राँगा, भैसी र २१.०७ प्रतिशतले कुखुरा पालन गरेका छन्। हाँस, घोडा, खच्चर, सुँगुर वुँगुर, भेडा च्याङ्ग्रा, अन्य पालन गर्नेको सङ्ख्या कुल परिवारको २.६८ प्रतिशत मात्र रहेको छ।

तालिका ४.३.४. पशुपंक्षी पालन गर्ने परिवारहरूको सङ्ख्या

वार्ड नं.	पशुपंक्षी पालन गर्ने कृषक परिवार सङ्ख्या									
	भैसी/राँगा	गाई/गोरु	बाखा/खसी	हाँस	कुखुरा	घोडा/खच्चर	अन्य	सुँगुर/वुँगुर	भेडा/च्याङ्ग्रा	कुल परिवार सङ्ख्या
१	२६७	३४३	४५८	१	६६	१	०	४	०	६९४
२	१६२	३३२	४१०	०	२७	०	०	१	०	५२१
३	३६७	५६३	५६०	७	१९३	०	०	३७	०	७७७
४	१८९	३१५	३३०	०	१४	०	२४	०	०	४५१
५	२७६	३६५	२८७	०	१५६	१	२	०	१	४८४
६	३२४	४४७	३५१	१	२८३	३	२	०	१	५८०
कुल जम्मा	१५८५	२३६५	२३९६	९	७३९	५	२८	४२	१०	३५०७

ग्राफ ४.३.४: पशुपंक्षी पालन गर्ने कृषक परिवार सङ्ख्या

४.३.५ सार्वजनिक पोखरी तथा माछापालन

गाउँपालिकाको वडा नं. ६ बाहेक सबै वडामा पोखरीहरू र माछापालनको लागि आवश्यक पानीको व्यवस्था रहेको छ । अध्ययनका क्रममा केहिको एकल र केहीको सामुदायिक स्वामित्वमा माछापालन सुरु भइरहेको पाइयो । वार्षिक ५० देखि १०० किलोसम्म माछा उत्पादन गर्ने स्थानीयले वार्षिक २० देखि ४० हजारसम्म आमदानी गर्ने गरेको तथ्याङ्क छ । तर ५ वटै वडाबाट वार्षिक ३७० किलो माछा उत्पादन र जम्मा १ लाख ३० हजार आमदानी निकै न्युन हो । वार्षिक ३७० किलो माछा उत्पादनले २२,२४८ जनसङ्ख्या रहेको गाउँपालिकाका जनतालाई पुग्न सम्भव नै छैन । पानीको पर्याप्तता र जमीनको सम्भाव्यता अध्ययन गरी कृषकलाई सहुलियत ऋण या अनुदान प्रदान गर्न सके उनीहरू समग्र गाउँपालिकालाई नै पुर्ने माछा उत्पादन गर्न सक्छन् । यसले गाउँपालिकाको राजस्व बढ्ने मात्र नभई स्थानीय व्यावसायीले पनि मनगय आमदानी गर्ने अवस्था बन्नसक्छ । आगामी आर्थिक वर्षमा स्थानीय तहले बेरोजगारहरूलाई व्यवसाय गर्न प्रोत्साहन गर्ने र गरिरहेकालाई थप व्यवस्थित गर्ने खालका कार्यक्रमहरू ल्याउन आवश्यक देखिन्छ ।

तालिका ४.३.५: सार्वजनिक पोखरी तथा माछापालन

पोखरी रहेको स्थान	वडा नम्बर	पोखरी क्षेत्रफल (विघा वा रोपनी)	वार्षिक माछा उत्पादन (के.जी.)	स्वामित्व (कोसँग)	वार्षिक आमदानी (रु.)	गाउँपालिकामा वार्षिक शुल्क (रु.)
निगालभाप्री	१	२४० वर्ग मिटर		निजी	३०,०००	
बराल टोल	१	२०० वर्ग मिटर		निजी	२०,०००	
गैरागाउँ	२	४८ वर्ग मीटर		समुदाय		

नौलो बचत मान्नम	२	४८ वर्ग मीटर		समुदाय		
रातीमाटे	२	४८ वर्ग मीटर		समुदाय		
भानेखोला	२	४८ वर्ग मीटर		समुदाय		
थाम बाँसी	३	२४० वर्ग मीटर	५० केजी	निजी	४०,०००	
चाल्लेमुल	४	१८० वर्ग मीटर				
मुखिया डाँडा	४	१६० वर्ग मीटर				
ठाडा घर	५	१४० वर्ग मीटर	५० केजी	एकल	२००००	
अझेर घारी	५	१८० वर्ग मीटर	५० केजी	एकल	२००००	
जम्मा			३७० केजी		१,३०,०००	

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

४.३.६ सिंचाई सुविधाको उपलब्धता

गाउँपालिकाका समग्र बडाहरूलाई हेर्दा कृषिजन्य उत्पादनको लागि पर्याप्त सिंचाई सुविधा नरहेको देखिएको छ। वडा नं. ३ मा सिंचाई सुविधाको उपलब्धता अन्य बडाहरूको तुलनामा राम्रो देखिन्छ। त्यस्तै वडा नं. २ का केही बस्तीहरूमा कुलोका माध्यमबाट वर्षेभरी सिंचाई सुविधा पुगे पनि वडा नं. २ कै बाँकी स्थानहरूमा ६ महिनासम्म मात्रै सिंचाई सुविधा उपलब्ध हुने गरेको देखिन्छ। तर वडा नम्बर ४, ५ र ६ मा भने वर्षा याममा मात्रै सिंचाई सुविधा उपलब्ध रहेको पाइयो। वडा नं. ५ को एउटा पोखरीले मात्र ५ घरधुरीलाई वर्षेभरी सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराएको पाइन्छ। सिंचाईका लागि स्थानीय कृषकले पोखरी, नहर, कुलो र पाइपको प्रयोग गर्ने गरेको अध्ययनले देखाएको छ। सिंचाई सुविधाबाट लाभान्वित ९६३ घरधुरी मध्ये न्यूनतमले मात्रै वर्षेभरी सिंचाई सुविधा पाएको तथ्याङ्कले देखाएको छ। तसर्थ स्थानीय कृषकलाई व्यवसायीक कृषिमा आकर्षित गर्न सहज सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराउनका लागि गाउँपालिकाले सम्भाव्यता अध्ययन गरी आवश्यक बजेट बिनियोजन गर्नुपर्ने देखिन्छ।

तालिका ४.३.६ सिंचाई सुविधाको उपलब्धता

सिंचाई सुविधा वा आयोजनाको नाम	वडा नं.	सिंचाईको किसिम (सतह (कुलो/नहर), लिपेटङ्ग, बाँध, ट्युबेल/ वोरिङ, पोखरी वा अन्य)	सिंचाईको माध्यम (कुलो नहर, पाइप आदि)	स्रोतको विवरण इकाई (मि. क्षेत्रफल)	सिंचाईको उपलब्धता (वर्षेभरी वा मौसमी)	सिंचित क्षेत्र (हेक्टर)	लाभान्वित घरधुरी
					सिंचाईको उपलब्धता (वर्षेभरी वा मौसमी)		
रिमताराचौर सिंचाई	१	नहर	कुलो पाइप	६०००	वर्षेभरी		२३५
तारा चौर	२	कुलो	कुलो/पाइप		वर्षेभरी		५०
काफलतडा	२	कुलो	कुलो	९५५	वर्षेभरी		३१

सिस्मे सिंचाई	२	कुलो	कुलो	५०	वर्षेभरी		१०
तिपेरी गैरीखेत	२	कुलो	कुलो	३०००	वर्षेभरी		४०
कुम्ले भानेखेला	२	कुलो	कुलो	१००	वर्षेभरी		२०
वरैटाकुरा	२	कुलो	कुलो	१८०	६ महिना		१५
घट्टेखोला सिंचाई	२	कुलो	कुलो	२००	६ महिना		१५
केउरेपानी	२	कुलो	पाइप	१५०	६ महिना		१२
बागमारे	२	कुलो	पाइप	१५०	६ महिना		१०
गोठीखोला पाडुलेगडा सिंचाई	३	पोखरी	पाइप	२०००	वर्षेभरी		३४
गोठीखोला सिमलताडा सिंचाई	३	कुलो	पाइप	३०००	वर्षेभरी		२२
राज्म सिंचाई पोखरी	३	पोखरी	पाइप	२०००	वर्षेभरी		४६
खाडापाल चौर सिंचाइ कुलो	३	कुलो	कुलो/नहर	५०००	वर्षेभरी		९०
अङ्घेरी खोला हेलम सिंचाइ पोखरी	३	कुलो	कुलो/नहर	२०००	वर्षेभरी		७०
गोठाखोला मुहुरु सिंचाई	३	कुलो	कुलो/नहर	३०००	वर्षेभरी		८०
घट्टेखोला सिंचाई कुलो	४	नहर	नहर	६००	मौसमी		१२
गम्की खोला	५	नहर	नहर	५००	मौसमी		७
फाट सिंचाई आयोजना	५	नहर	नहर	१०००	मौसमी		२०
गैर्ती सा.नो सिंचाई	५	नहर	नहर	८३०	मौसमी		५०

आयोजना							
साजु खोला सिंचाई	५	नहर	नहर	५००	मौसमी		२०
भारती टोल	५	पोखरी	पाइप	१२	वर्षेभरी		५
कर्न्या खोला	५	नहर	पाइप	६००	मौसमी		३५
डाडा खेत	५	पोखरी	पाइप	१०	मौसमी		८
नारे कुलो	५	नहर	नहर	१२०	मौसमी		१३
पोखरी	६	पोखरी	पाइप	८	मौसमी		१३
जम्मा				३१९६५			९६३

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

४.४ पर्यटन

४.४.१ होटेल, रिसोर्ट तथा होमस्टे

गाउँपालिका विभिन्न स्थानमा सामान्य चिया नास्ता पसल, स्थानीय स्तरका होटल बाहेक अन्य स्तरीय होटलहरू स्थापना भएको देखिएन । पालिकामा बल्ल ४ कोठासम्म भएका ३ वटा होटलहरू मात्र देखिनुले यसको पुष्टि गर्दछ । यी स्थानीय होटल र रेस्टुरेन्टमा स्थानीय तहकै मानिसहरू, विभिन्न कार्यक्रमका लागि बाहिरबाट आउने मानिसहरू बस्ने भएकाले विशुद्ध पर्यटकीय उद्देश्यका लागि भने यी होटलहरू विकास हुन सकेका छैनन् ।

तालिका ४.४.१: होटेल, रिसोर्ट, रेष्टुरेण्ट र होमस्टे सम्बन्धी विवरण:

नाम	वडा नं.	स्थान	क्षमता		होटेलको प्रकार (आवासीय, रिसोर्ट, होमस्टे, रेष्टुरेण्ट, अन्य)	होटेलको स्तर (स्टार, नन स्टार र अन्य)	वार्षिक पर्यटक (सङ्ख्या)	
			कोठा सङ्ख्या	वेड सङ्ख्या			आन्तरिक	वाह्य (विदेशी)
हरिबहादुर बयक १			१	२	नास्ता पसल	सामान्य	१५	
लक्ष्मी होटल १			४	४	खाना नास्ता	सामान्य	३०	
रिलेक्स होटल १			३	६	नास्ता पसल	सामान्य	३०	
चक्र होटेल ४			४	६	आवासिय	सामान्य	४०	
ए टू जेट ४			२	२	आवासिय	सामान्य	३५	
मनकामना ४			२	४	रेष्टुरेण्ट	सामान्य	५०	
दिपाशेखर ४			४	६	रेष्टुरेण्ट	सामान्य	२०	
जम्मा			२०	३०			२२०	

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

४.४.२ धार्मिक, ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय स्थलसम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकाका ६ वटै बडामा धार्मिक, पुरातात्त्विक एवम् ऐतिहासिक महावुका मठ, मन्दिर, देवल, गुफाहरू रहेका छन् । बडा नम्बर १ मा रहेका महावै थान, मस्टो, शिव, वराह, भैरव र कालिका मन्दिरमा वर्षेनी करिव १४ हजार पर्यटक मन्दिर दर्शनको लागि आउने गरेको तथ्याङ्कले देखाएको छ । त्यस्तै बडा नम्बर २ मा लडाथान, कैलाश थान, दशहरा मेला, लाम्कान थान, माइका थान र सहरदुला मन्दिरमा वार्षिक ४८०० पर्यटकहरूको आवागमन हुने गरेको पाइयो । त्यस्तै बडा नम्बर ३ मा रहेको माइको थान र तलाउखार गुफा अबलोकनको लागि वार्षिक ५५०, बडा नं. ५ मा रहेका महावै जगनाथ, मष्टो, पुराना थान, भगवती मन्दिर, देवल र नयाँ थानमा ११,७५०, बडा नम्बर ६ को महावु लेख र शिवजी मन्दिर अबलोकनको लागि वार्षिक वार्षिक २४० जना पर्यटक आउने गरेको तथ्याङ्कले देखाएको छ । गाउँपालिकाका यी अधिकांश धार्मिक, पुरातात्त्विक स्थलसम्म पुग्नको लागि सडकको पहुँच पुगिसकेको देखिन्छ । ६ वटै बडाका धार्मिक, पुरातात्त्विक स्थलहरूको अबलोकनको तथ्याङ्कलाई हेर्दा वार्षिक ३१,३४० आन्तरिक र बाह्य पर्यटक आउने गरेको देखिन्छ । यसरी अनुमान गरिएको सङ्ख्या पर्यटनका लागि आएका मानिसहरू नभई विभिन्न चाडपर्व र अवसरमा उपस्थित हुने स्थानीय मानिसहरूको सङ्ख्या समेत हो । यसलाई पर्यटन गतिशिलताका रूपमा बुझ्न सकिन्छ । यस हिसावले हेर्दा गाउँपालिकामा धार्मिक पर्यटनको सम्भावना निकै राम्रो देखिन्छ । गाउँपालिकाले सम्भाव्यता अध्ययन गरी अधिकांश सामुदायिक स्वामित्व रहेका यस्ता धार्मिक, पुरातात्त्विक स्थलहरूको जिर्णोदार र स्तरोन्नती गर्नसके आन्तरिक पर्यटन पर्वद्वन्नमा टेवा पुग्नसक्छ ।

तालिका ४.४.२ धार्मिक, ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय स्थलसम्बन्धी विवरण

स्थलको नाम	बडा नं.	भौतिक पूर्वाधार			स्वामित्व (नीजि, पब्लिक लि., सामुदायिक)	विशेषता (धार्मिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय र अन्य)	वार्षिक पर्यटक आगमन सङ्ख्या
		सडकको पहुँच पुगेको /नपुगेको	होटल, लज, रेष्टराँ सङ्ख्या	नजिकको बजार केन्द्र सम्मको दूरी (मि.)			
महावै थान	१	पुगेको		१००० मि.	सामुदायिक	धार्मिक	५०००
मस्टो मन्दिर	१	पुगेको		१००० मि.	सामुदायिक	धार्मिक	६०००
शिव मन्दिर	१	पुगेको		१०० मि.	सामुदायिक	धार्मिक	३००
वराह मन्दिर	१	पुगेको		१०० मि.	सामुदायिक	धार्मिक	१०००
भैरव मन्दिर	१	पुगेको		५० मि.	सामुदायिक	धार्मिक	१२००
कालिका मन्दिर	१	पुगेको		१०० मि.	सामुदायिक	धार्मिक	५००
लडाथान	२	पुगेको		१२००० मि.	सामुदायिक	धार्मिक परम्परा	२०००
कैलाशथान	२	पुगेको		११००० मि.	सामुदायिक	धार्मिक परम्परा	५००
दशहरा मेला	२	पुगेको		१२००० मि.	सामुदायिक	धार्मिक परम्परा	२०००
लाम्कान थान	२	पुगेको		१२००० मि.	सामुदायिक	धार्मिक परम्परा	१००
माइका थान	२	नपुगेको		१२ कि.मि.	सामुदायिक	धार्मिक परम्परा	१००
सहरदुला	२	छैन		१२००० मि.	सामुदायिक	ऐतिहासिक	१००

माईको थान	३	पुरेको		३००० मि.	सामुदायिक	धार्मिक	४००
ताउलाखार गुफा	३	नपुरेको		१००० मि.	निजी क्षेत्रभित्र रहेको	पुरातात्त्विक	१५०
शिवालय	४	पुरेको		२००० मि.	सामुदायिक	पर्यटकिय	
महावै जगनाथ मन्दिर गडिगाउँ	५	पुरेको		५००० मि.	सामुदायिक	धार्मिक	१००
मष्टो मन्दिर गोर्ती	५	पुरेको		१०००० मि.	सामुदायिक	धार्मिक परम्परा	१५०
पराना थान गुठी महावै जगनाथ	५	पुरेको		१००० मि.	सामुदायिक	धार्मिक ऐतिहासिक	३५००
भगवती मन्दिर	५	पुरेको		०	सामुदायिक	धार्मिक साँस्कृतिक परम्परा	३५००
देवल	५	पुरेको		१००० मि.	सामुदायिक	धार्मिक साँ. ऐ.प.	१५००
नयाँ थान	५	पुरेको		१००० मि.	सामुदायिक	धार्मिक साँ. प.	३०००
महावु लेख, शिवजी	६	पुरेको		५००० मि.	सामुदायिक	धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकिय	२४०
जम्मा							३१३४०

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

४.५ उद्योग, व्यापार तथा वैकिञ्च

४.५.१ उत्पादन तथा सेवामूलक उद्योगसम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकामा उत्पादन र सेवामुखी उद्योग खुल्न सकेका छन्। रेकर्डमा आएका उद्योग भन्नु नै कुटानी पिसानी मिलहरू हुन्। यहाँ रहेका कुल चारबटा यस्ता मिलहरूबाट १४ जनालाई रोजगारी सिर्जना भएको छ भने कुटानी पिसानी मिलहरूको कुल आम्दानी ६,९०,००० रुपैयाँ हुन जान्छ।

तालिका ४.५.१ उत्पादन तथा सेवामूलक उद्योगसम्बन्धी विवरण (उद्योग तथा पर्यटन)

स्थान	वडा नम्बर	उद्योगको स्वामित्व (सरकारी, पब्लिक निजी, सहकारी)	उद्योगको प्रकार (लघु, घरेलु, साना, मझौला तथा ठूला आदी)	प्रत्यक्ष रोजगारी जना			उत्पादन हुने बस्तु र सेवाको नाम	बार्षिक आम्दानी (रु हजारमा)
				महिला	पुरुष	जम्मा		
साना	१	निजी	घरेलु	६	६	१२	कुटानी पिसानी	६०००००
बुडी	२	निजी	घरेलु		१	१	कुटानी पिसानी	५००००
ऐराडी	२	निजी	घरेलु		१	१	कुटानी पिसानी	४००००
ऐराडी	२	निजी	घरेलु		१	१	कुटानी पिसानी	३५०००

जम्मा								७२५०००
-------	--	--	--	--	--	--	--	--------

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

४.५.२ घट्ट, मिल तथा सङ्कलन तथा प्रशोधनसम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकाका ६ वटै वडाहरूलाई हेर्दा अधिकांश वासिन्दाले कुटानी र पिसानीका लागि परम्परागत माध्यमको प्रयोग गर्ने गरेको पाइयो । जसमध्ये गाउँपालिकामा परम्परागत घट्ट ५२ र सुधारिएका घट्टको सङ्ख्या १२ वटा छ । त्यस्तै पानी मिल ७ र डिजेल मिल ९ र विद्युतिय मिलको सङ्ख्या जम्मा ५ रहेको छ । वडा नम्बर ६ मा गाउँपालिकाकै एकमात्र ठुलोखोला चिस्यान केन्द्र रहेको छ । गाउँपालिकामा कृषि तथा जडीबुटी सङ्कलन र विक्री केन्द्रको स्थापना हुन सकेको छैन । स्थानीय वासीन्दाले विक्री वितरणभन्दा पनि दैनिकी गुजारा गर्न कुटानी पिसानी गर्ने गरेको पाइयो । स्थानीय स्तरमा हुने उत्पादनको अनुपात हेरेर गाउँपालिकाले विक्री वितरण केन्द्रको स्थापनाको लागि पहल गर्न सके स्थानीयवासीले आर्थिक लाभ लिन सक्ने अवस्था बन्न सक्छ ।

तालिका ४.५.२: घट्ट, मिल तथा सङ्कलन तथा प्रशोधनसम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	पानी घट्ट		चिस्यान केन्द्र	कुटानी, पिसानी र पेलानी (मिल) सङ्ख्या			सङ्कलन तथा प्रशोधन केन्द्र			विक्री केन्द्र वा कोसेली घर
	परम्परागत	सुधारिएको		पानी मिल	डिजेल मिल	विद्युत मिल	कृषि	जडीबुटी	उद्योग	
१	९	०	०	१	२	३	०	०	०	०
२	०	४	०	१	१	२	०	०	०	०
३	५	२	०	०	४	०	०	०	०	०
४	१५	०	०	२	०	०	०	०	०	०
५	२१	१	०	३	२	०	०	०	०	०
६	२	५	ठुलोखोला			०	०	०	०	०
जम्मा	५२	१२	१	७	९	५	०	०	०	०

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

४.५.३ व्यापार र व्यवसायसम्बन्धी विवरण (किराना, थोक, मासु, तरकारी र फलफूल आदि)

यो गाउँपालिकाका जनताहरूको जीविकोपार्जन मुलतः गुजरामुखी कृषि भएका हुनाले आफ्नो कृषि उपज घ्यु लगायतका बस्तुहरू हाट र जिल्लाको नजिकको केन्द्रमा लिई विक्री गर्ने र आफुलाई चाहिने लत्ता कपडा, नुन, मसलाहरू ल्याउने प्रचलन थियो । तर हालका वर्षहरूमा आउँदा बाटो घाटोको पहुँच वृद्धि भए पश्चात् दैनिक उपभोग्य बस्तुहरूका पसलहरू गाउँधरमै खुल्ने क्रम बढेको देखिन्छ । पसलहरूको प्रकार हेर्दा धेरै किराना पसल छन् र त्यसपछि चिया र नास्ता पसल देखिन्छन् । यस बाहेक मासु, पुस्तक, कपडा, इलेक्ट्रोनिक, किराना, मासु, तरकारी, फलफुल, स्वास्थ्य आदि पसलको व्यापार प्रवृत्ति हेर्दा प्रायः सबै एकल देखिन्छन् । राम्रो वार्षिक कारोबार भएका पसलहरू १५ लाख सम्म व्यापार गर्ने गरेका देखिन्छन् ।

तालिका ४.५.३ व्यापार तथा व्यवसायसम्बन्धी विवरण (किराना, मासु, तरकारी, फलफूल आदि)

व्यापार तथा व्यवसाय संचालक तथा कम्पनीको नाम	बडा नं.	पसलको प्रकार	व्यापार व्यवसायको स्वामित्व (एकल, साझेदारी र सहकारी)	वार्षिक कारोबार (रु. हजारमा)
वि एण्ड बि कोल्ड स्टोर	१	किराना	एकल	१५०००००
कृष्ण रोकाया	१	किराना	एकल	२५०००
भुमिसरा रोकाया	१	किराना	एकल	५००००
नगेन्द्र शर्मा	१	किराना	एकल	३००००
डम्बर कुमार साउद	१	मासु, किराना	एकल	६००००
रिल्याक्स इन	१	नास्ता पसल	एकल	६००००
भरत केसी	१	कपडा तथा फेन्सी	एकल	५००००
लक्ष्मी रोकाया	१	किराना	एकल	५००००
हरी बहादुर बयक	१	नास्ता पसल	एकल	५००००
नगेन्द्र खत्री	१	फेन्सी तथा कपडा	एकल	१०००००
लाल बहादुर बोगटी	१	पुस्तक	एकल	५००००
चन्द्रा थापा मगर	२	किराना	एकल	३०००००
राजु खुद्रा पुसल	२	खुद्रा	एकल	५००००
मैना कस्मेटिक पसल	२	कस्मेटिक	एकल	४००००
ललित खुद्रा पसल	२	खुद्रा किराना	एकल	५००००
इन्द्रा थापा क्षत्री	२	किराना	एकल	४००००
विष्णु थापा मगर	२	किराना	एकल	३००००
हेमराज थापा	२	किराना खुद्रा	एकल	४००००
कविराज खुद्रा	२	किराना खुद्रा	एकल	४००००
राजेन्द्र खाद्य खुद्रा	२	खाद्य खुद्रा	एकल	१०००००
उर्मिला खाद्य पसल	२	किराना	एकल	१०००००
पारस खुद्रा खाद्य	२	किराना	एकल	१०००००
नन्दाराम खुद्रा पसल	२	किराना	एकल	५००००
हरिलाल बिष्ट पसल	२	किराना	एकल	४००००
वसन खत्री	२	किराना	एकल	७५०००
रावत पसल	२	किराना	एकल	१०००००
कासीराम पसल	२	किराना	एकल	२०००००
वि.सी क्लिनिक	३	औषधी पसल/क्लीनिक	एकल	३०००००
अमृत किराना पसल	३	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	५०००००

साम्राज्ञी चिया नास्ता पसल	३	नास्ता पसल	एकल	१५००००
काफिया नास्ता पसल	३	नास्ता पसल	एकल	२०००००
विपिन खाद्य खुद्रा पसल	३	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	३०००००
शाही खाद्य खुद्रा पसल	३	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	२०००००
लक्ष्मी चिया नास्ता पसल	३	नास्ता पसल	एकल	२०००००
अम्बिका किराना पसल	३	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	३०००००
आस्था कपडा पसल	३	कपडा तथा फेन्सी	एकल	५०००००
आस्था औषधी पसल	३	औषधी पसल	एकल	४०००००
हरिहर अर्डर सप्लायर्स	३	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	४०००००
मल्ल खाद्य तथा खुद्रा पसल	३	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	४५००००
आदर्श खुद्रा तथा खाद्य पसल	३	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	२५००००
विष्ट अर्डर सप्लायर्स	३	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	३०००००
सरोज औषधी पसल	३	औषधी	एकल	३०००००
वि.सी. खुद्रा पसल	३	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	४०००००
भिम टेलर्स	३	सिलाई बुनाई	एकल	१५००००
सुना वि.क	५	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	४००००
चक्र गिरी	५	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	५००००
धिरज गिरी	५	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	२००००
दिपक गिरी	५	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	२००००
टंक बहादुर शाही	५	खुद्रा, खाद्य तथा कपडा पसल	एकल	१०००००
दिपक जंग शाही	५	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	३०००००
तेज बहादुर बम	५	खुद्रा खाद्य तथा औषधी पसल	एकल	३०००००
मुना कुमारी शाही	५	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	१००००
टेक बहादुर शाही	५	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	१००००
चक्र बहादुर शाही	५	खुद्रा, खाद्य तथा कपडा पसल	एकल	२५००००
भद्र बहादुर सिंह	५	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	५००००
वाल कुमारी शाही	५	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	१०००००
लाल बहादुर शाही	५	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	१५००००
प्रत्ये वि.क	५	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	४००००
बाटुनाथ योगी	५	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	५००००
ढकेन्द्र हमाल	५	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	४००००
किराना	६	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	४००००

किराना	६	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	४५०००
यमराज दर्लामी	६	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	३००००
अम्मर बहादुर थापा मगर	६	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	६००००
चेतन बहादुर दर्लामी मगर	६	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	७००००
हिरा थापा मगर	६	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	१०००००
लाल बहादुर चि.क	६	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	५००००
भक्कड बहादुर शाही	६	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	४००००
भक्त बहादुर शाही	६	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	१५०००
ढाकाराम सिजाली	६	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	५००००
कविराज मगर	६	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	१५००००
गार्ख बहादुर बलामी मगर	६	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	६००००
रमेश आले मगर	६	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	१५००००
रत्न बहादुर मगर	६	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	२००००
चित्र बहादुर थापा मगर	६	खुद्रा तथा खाद्य	एकल	६००००
जम्मा				१११५००००

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

४.५.४ बाणिज्य बैंक, विकास बैंक, वित्तीय संस्था, लघु वित्त तथा सहकारी संस्थासम्बन्धी विवरण महावु गाउँपालिकाको केन्द्रमा हाल गाउँपालिकाको केन्द्र गैँडावाजमा नेपाल केडिट एण्ड कमर्सियल बैंकको शाखा कार्यालय स्थापना भएको छ । भखरै सुरुवात भएका सहकारी संस्थाहरूले १८ लाख सम्मको वार्षिक कारोबार गरेको देखिन्छ ।

तालिका ४.५.४ बाणिज्य बैंक, विकास बैंक, वित्तीय संस्था, लघु वित्त तथा सहकारी संस्थासम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	बैंक तथा सहकारी संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नं.	वार्षिक कारोबार रकम (रु.हजारमा)	लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
क.	नेपाल केडिट एण्ड कमर्सियल बैंक, गैँडावाज	४	हाल सालै शाखा खुलेको	-	-
ख.	विकास बैंक	०	०	०	०
ग.	वित्तीय संस्था	०	०	०	०
घ.	लघु वित्त संस्था	०	०	०	०
ड.	सहकारी संस्था				
१	बौद्ध सहकारी संस्था	१		४०००००	कृषि, पशुपञ्ची पालन र चतुर
२	मालिका कृषि	३		९०००००	कृषि, व्यापार र

	सहकारी संस्था				पशुपालन
३	गुरांस बहुदेशीय सहकारी संस्था	५	५०००००	५०००००	कृषि, पशुपालन मिल

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

४.५.५ कृषक तथा उद्यमी तथा बचत समूहको विवरण

कृषि ऋण प्रयोजन र कृषि समूहगत कार्य गर्नका लागि उद्यमी तथा बचत समूहहरू स्थापना भएको देखिन्छ। त्यसमध्ये यस गाउँपालिकामा लगानी धेरै भई काम गरेको समूहमा गरिवी निवारण समूह पर्दछ। त्यस बाहेक खानेपानी, बाटोघाटो, बाखापालन, कृषी तथा उद्यमी समूहहरू गठन भएको देखिन्छ।

तालिका ४.५.५ कृषक तथा उद्यमी तथा बचत समूहको विवरण

कृषक, उद्यमी तथा बचत समूह र संस्था नाम र ठेगाना	बडा नं.	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							बचत रकम (रु.)	लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र			
		सदस्य सङ्ख्या			समेटेको परिवार									
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा						
कृषि तथा उद्यमी समूह	१	२१४	१०५	३१९	२९	२३	२६७	३१९	१००	०	कृषि			
गरिवी निवारण	१	५२९	३३	५६२	१०४	५७	४०१	५६२	५०	७५०००००	कृषि			
गुरुङ समूह	१	४०	०	४०	२०	२०	०	४०	१०	०	कृषि			
हरियाली कृषि	२	१५	१०	२५	०	१०	१५	२५	५००००	५००००	ऋण			
ऐराडी खानेपानी	२	१२	१३	२५	१०	४	११	२५	४००००	४००००	ऋण			
सिंह शान्ती कृषि	२	११	१४	२५	०	११	१४	२५	५००००	५००००	ऋण			
भगवती कृषि	२	१६	९	२५	०	१७	८	२५	६००००	६००००	ऋण			
समाज उत्थान	२	१०	९	१९	२	०	१७	१९	३५०००	३५०००	ऋण			
लक्ष्मी दलहन	२	६	१९	२५	३	१४	८	२५	१०००००	८००००	ऋण			
नौलो बचत	२	१०	१५	२५	४	१२	९	२५	४००००	३५०००	ऋण			
ज्वाला कृषि	२	१०	१५	२५	६	१०	९	२५	३००००	२८०००	ऋण			
पञ्चकोशी कृषि समूह	२	१३	१२	२५	२	३	२०	२५	४५०००	४५०००	ऋण			
दुनिखोला खाद्यान्न कृषि समूह	२	१०	१५	२५	४	१	२०	२५	६५०००	६५०००	ऋण			
सालघारी आयआर्जन कृषि	२	१३	१२	२५	५	०	२०	२५	९५०००	९५०००	ऋण			

महावु गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र

समुह								०	०	
लाली गुरास कृषि समुह	२	१०	१३	२३	२	२	१९	२३	५५०० ०	५५०० ०
पीपलडाँडा कृषि समुह	२	११	१४	२५	४	०	२१	२५	२५०० ०	२५०० ०
स्वर्गभूमी कर्षि समुह	२	१४	११	२५	३	४	१८	२५	३५०० ०	३५०००
पिपलगाउँ कृषि सहकारी समुह	३	३५	४७	८२	१२	०	७०	८२	१२०० ००	१२००० ०
देवानवाडा सहकारी समुह	३	१७	१६	३३	९	०	२४	३३	१६०० ००	१६००० ०
शान्तिडाँडा भैसी पालन समुह	३	१४	१२	२६	७	०	१९	२६	४५० ००	४५०० ०
पिपलगाउँ गरिवी निवारण समुह	३	२१	२५	४६	१६	०	३०	४६	२५०० ००	२५०० ००
कालिका सहकारी समुह	३	३७	५८	९५	२७	९	५९	९५	१००० ००	१००००
कालिका बाल बचत सहकारी समुह	३	२७	३७	६४	१९	०	४५	६४	२००० ०	२००००
नारी समाज कल्याण समुह	३	७	०	७	०	०	७	७	७००० ०	७००००
भैरव तरकारी कृषि समुह	३	१२	१३	२५	७	५	१३	२५	५५०० ०	५५०००
देउती कृषक समुह	३	१५	१०	२५	६	५	१४	२५	१००० ००	१००००
पाठकी कृषक समुह	३	२०	७	२७	०	०	२७	२७	४५० ००	४५०००
हिमाली फलफुल तथा तरकारी खेती	५	८	१८	२६	५	२	१९	२६	९५९५	९५९५
नवजिवन फलफुल तरकारी ऊ.	५	१८	१५	३३	१	०	३२	३३	१५०० ०	१५०००
भगवती आलु उ.स	५	१२	१३	२५	१	०	२४	२५	४५० ००	४५०००
महावै जगनाथ आलु उ.स	५	१५	०	१५	१३	०	२	१५	०	०
सरस्वति ता. त.उ.स	५	२१	९	३०	३	०	२७	३०	१४०० ००	१४००००
लालीगुराँस ह.ता.त.उ	५	२४	१	२५	१६	०	९	२५	१२०० ०	१२०००
हरियाली ता.त.उ.स	५	२२	३	२५	०	०	२५	२५	१६०० ०	१६०००
ताजा तरकारी	५	१६	१५	३१	१६	०	१५	३१	०	०

उ.स											
भैरवस्थान समुह	६	१७	२१	३८	१	१	३६	३८	२०	७६०००	ऋणमा
आमा समुह	६	३५	०	३५	१	०	३४	३५	१०	५७०००	बाखापालन
बाखा पालन समुह रानीबन	६	१२	१३	२५	१	०	२४	२५	१०००	२५०००	बाखापालन
बाखा पालन कृषि समुह	६	१०	२१	३१	२	३	२६	३१	०	०	बाखापालन
जम्मा		१३५९	६७३	२०३२	३६१	२१३	१४५६	२०३२	१९२८७५	१०२४२५९५	

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

४.५.६ बैंक खाता पहुँच

यस गाउँपालिकाका ७८.०३ प्रतिशत परिवारको बैंक खाता छैन । बैंक खाता हुने परिवार जम्मा २१.९७ प्रतिशत (७७० परिवार) छन् भने उनीहरूले बचत खाता ५८.१७ प्रतिशतले र चल्ती खाता ४१.५५ प्रतिशतले खोलेका छन् भने ०. २८ प्रतिशतले मात्र मुद्रतीमा बैंक खाता खोलेका छन् । बैंक खातावालाहरूमध्ये ७२.८२ प्रतिशतले बचत गर्न, १.४१ प्रतिशतले लगानी गर्न, २.५४ प्रतिशतले उद्योग तथा व्यवसाय गर्न, २३.१० प्रतिशतले कारोबार गर्न र ०.१४ प्रतिशतले अन्य प्रयोजनका लागि बैंक खाता खोलेको देखिन्दछ ।

४.५.६ घरपरिवार वा परिवारका सदस्यहरूको बैंक खातासम्बन्धी विवरणलाई प्रतिशतमा हेर्दा

वार्ड नं.	कुल परिवार	बैंक खाता भए नभएको अवस्था		बैंक खाताको किसिम			बैंक खाता खोल्नुको उद्देश्य				
		बैंक खाता भएका	बैंक खाता नभएका	बचत	मुद्रती	चल्ती	रकम बचत गर्न	लगानी गर्न	उद्योग र व्यवसाय गर्न	कारोबार गर्न	अन्य
१	६९४	२४.३५	७५.६५	४४.३८	०.५९	५५.०३	८८.१७	०.००	६.५१	५.३३	०.००
२	५२१	४३.५७	५६.४३	१००.००	०.००	०.००	९८.६८	०.४४	०.८८	०.००	०.००
३	७७७	११.३५	८८.६५	१७.५४	०.००	८२.४६	८.७७	०.००	३.५१	८५.९६	१.७५
४	४५१	१०.२०	८९.८०	१०.८७	०.००	८९.९३	८०.४३	८.७०	४.३५	६.५२	०.००
५	४८४	२२.५२	७७.४८	५५.९६	०.००	४४.०४	५५.९६	२.७५	०.००	४९.२८	०.००
६	५८०	१७.५९	८२.४१	३४.३१	०.९८	६४.७१	४०.२०	१.९६	०.९८	५८.८६	०.००

कुल जम्मा	३५०७	२१.९७	७८.०३	५८.१७	०.२८	४९.५ ५	७२.८२	१.४१	२.५४	२३.१०	०.१ ४
--------------	------	-------	-------	-------	------	-----------	-------	------	------	-------	----------

(स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

४.५.७ संघ वा संस्था वा समूहमा परिवारका सदस्यहरूको आवद्धता

गाउँपालिकाको करिव ५० प्रतिशत परिवारको संघ, संस्था तथा समूहमा आवद्धता रहेको छ । वडागत हिसावले हेर्दा सबैभन्दा न्यून आवद्धता भएको वडा नं. ४ रहेको छ भने सबैभन्दा बढी आवद्धता भएको वडाहरूमा २ र १ रहेका छन् ।

तालिका ४.५.७ : संघ वा संस्था वा समूहमा परिवारका सदस्यहरूको आवद्धता

वाड नं.	परिवार सङ्ख्या			परिवार सङ्ख्या	
	आवद्ध भएका	आवद्ध नभएका	कुल परिवार	आवद्ध भएका %	आवद्ध नभएका%
१	५२२	१७२	६९४	७५.२२	२४.७८
२	४३५	८६	५२१	८३.४९	१६.५१
३	३९८	३७९	७७७	५१.२२	४८.७८
४	२४	४२७	४५१	५.३२	९४.६८
५	१६८	३१६	४८४	३४.७१	६५.२९
६	२०९	३७१	५८०	३६.०३	६३.९७
कुल जम्मा	१७५६	१७५१	३५०७	५०.०५	४९.९२

(स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

परिच्छेद ५: सामाजिक अवस्था

५.१ शैक्षिक तथा मानव संसाधन विकास

यस गाउँपालिकामा रहेका बाल विकास केन्द्र तथा अधिकांश विद्यालयहरू कच्ची भवनमा सञ्चालन गरिएका छन्। गाउँपालिका रहेका ४१ वटा बाल विकास केन्द्र तथा विद्यालयहरूमध्ये जम्मा ६ वटामा मात्र पुस्तकालयको व्यवस्था छ, भने ३ वटामा विद्यालयमा मात्र प्रयोगशालाको व्यवस्था गरिएको छ। साथै २ वटा बाल विकास केन्द्र र २ वटा आधारभूत तहको विद्यालयमा चर्पिको व्यवस्था छैन भने १५ वटामा स्वच्छ खानेपानीको समेत व्यवस्था छैन।

तालिका: ५.१: शैक्षिक तथा मानव संसाधन विकास

बाल विकास केन्द्र तथा विद्यालयको नाम	बडा नम्बर	भवन सङ्ख्या		कोठा सङ्ख्या		पुस्तकालय र अध्ययन केन्द्र (छ./छैन)	प्रयोग-शाला	डेस्क / वेङ्चको क्षमता (जना)	खेलमैदान क्षेत्रफल (वर्ग मी.)	कम्पाउण्ड बालको किसिम (तारबार, कच्ची, पक्की पर्खाल)	चर्पिको सुविधा (छ./छैन)	स्वच्छ खानेपानी (छ./छैन)
		पुँक्कि	पुँक्कि	पुँक्कि	पुँक्कि							
श्री जयन्ती मा.वि.	१	१	५	८	१३	छ	छ	१०५०	२४५०	कच्ची	छ	छ
श्री पाल्ती आ.वि.	१		१		३	छैन	छैन	१००	९८००	कच्ची	छ	छैन
श्री मष्टा ने.रा. आ.वि.	१		४		८	छ	छैन	६००	२००	छैन	छ	छ
श्री कोपिला रा. प्रा.वि.	१		२		६	छैन	छैन	०	२००	छैन	छ	छैन
नेपाल राष्ट्रिय आ.वि.	२	०	१		४	छैन	छैन	०	३०	कच्ची पर्खाल	छ	छैन
नेपाल राष्ट्रिय आ.वि. केउरेपानी	२	०	४		११	छैन	छैन	१९०	६००	नभएको	छ	छ
जगदिश मा.वि., ऐराडी	२	१	३	१२	८	छ	छ	५००	१००	भएको	छ	छ
शिव आ.वि., मान्म	२	०	२	०	६	छैन	छैन	१२८	१००	नभएको	छ	छ

मालिका मा. वि., बाँसी	३	१	५	४	१४	छ	छैन	३६५	१०००	भएको	छ	छैन
भगवती आ.वि.	३	१	२	५	७	छैन	छैन	१६४	८००	नभएको	छ	छैन
पाठकी प्रा.वि.	३		१		४	छैन	छैन	१५०	५००	नभएको	छ	छैन
कनिका सुन्दरी बोर्डिङ	३		१		३	छैन	छ	१३५	१२००	नभएको	छ	छैन
गोल्डेनगेट बोर्डिङ	३	१	०	७	०	छ	छैन	२००	७००	तारबार	छ	छैन
नेपाल राष्ट्रिय नि.मा.वि, सुवाकोट	३	३	१	८	२	छ	छैन	६	१००	छैन	छ	छ
जलुकेन बाल विकास	३		१		१	छैन	छैन	४०	५०	छैन	छैन	छैन
बसन्त बाल विकास केन्द्र	३		१		१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
सरस्वती बाल विकास केन्द्र	४		१		२	छैन	छैन	४०	३०	छैन	छ	छ
जनभावना बाल विकास केन्द्र	४		१		२	छैन	छैन	४०	२०	छैन	छ	छ
नेपाल राष्ट्रिय आवासिय विद्यालय	४		२		४	छैन	छैन	१५	१५	छैन	छ	छ
सरस्वती प्रा.वि	४	१	१	५	३	छैन	छैन	४५	१७	कच्ची	छ	छैन
पिपलडाँडा प्रा.वि गडिगाँउ	५	०	१	०	२	छैन	छैन	५		छैन	छैन	छ
शिव आवासिय विद्यालाय	५	०	३	०	८	छैन	छैन	४	८४	छैन	छ	छ
विष्णु आवासिय विद्यालाय	५	०	१	०	३	छैन	छैन	३	२०	छैन	छ	छ
कैलासी आवासिय विद्यालाय	५	१	२	३	५	छैन	छैन	४	८०	कच्ची	छ	छ

भगवती मा.वि	५	२	३	८	८	छैन	छैन	४	४५	छैन	छ	छ
सरस्वती आ.वि	५	०	१	०	३	छैन	छैन	४	३०	छैन	छ	छैन
कोल्डांडा आ.वि	५	०	१	०	३	छैन	छैन	४		छैन		छ
नेपाल राष्ट्रिय आ.वि	५	०	२	०	६	छैन	छैन	छैन	३०	छैन	छ	छ
जनता आ.वि	५	०	२	०	६	छैन	छैन	४	१०	छैन	छ	छ
श्री महावु मल्टिपल एकेडेमी मण्डेश्वरी, राँचुल्ला टोल	५	०	१	०	३	छैन	छैन	०	२००	छैन	छ	छ
आदर्श वाल विकास	६	१	२	२	४	छैन	छैन	६०	१००	छैन	छ	छ
भैरव मा.वि, रानीबन	६	३	२	८	४	छैन	छैन	१५०	४०	कच्ची	छ	छ
गणेश प्रा.वि	६	१	१		४	छैन	छैन	४०	१२	कच्ची	छ	छ
नेपाल राष्ट्रिय प्रा. वि	६	३	१	६	२	छैन	छैन	१००	८	कच्ची	छ	छ
नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत वि, टाकुरी	६		२	२		छैन	छैन	४	०.५	कच्ची पर्खाल	छ	छ
हिमालय आ. वि, टाकी	६		१	३		छैन	छैन	३	०.५	छैन	छैन	छ
कैलाश आ. वि, उत्तिसैनी	६	१	१			छैन	छैन	४	१००	छैन	छ	छैन
कलिका मा. वि.	६		३	७		छैन	छैन	५	५००	तारबार	छ	छैन
माईडाडा वाल विकास केन्द्र	६		१	२		छैन	छैन	८	०.५	छैन	छ	छ
जनसेवा आ. वि महावु	६		१	४		छैन	छैन	४	०.५	छैन	छ	छैन

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

५.१.१ तहगत रूपमा शैक्षिक संस्था/विद्यालय (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसा, गुम्बा) र विद्यार्थी विवरण

यस क्षेत्रका मदरसा, गुम्बाबाट सञ्चालित विद्यालय रहेका छैन् ३८ वटा सामुदायिक र ३ वटा संस्थागत विद्यालयहरू रहेका छन्। उक्त सामुदायिक विद्यालयमा ६ हजार ३ सय ६० जना (९४.३०

प्रतिशत) बालबालिकाहरू अध्ययनरत छन् भने संस्थागत विद्यालयमा ३८४ जना (५.७० प्रतिशत) बालबालिका गरी जम्मा ६ हजार ७ सय ४४ जना बालबालिकाहरू विद्यालयमा अध्ययनरत छन् । जसमध्ये सामुदायिक र संस्थागत दुवैतर्फ गरी पुर्व प्राथमिकमा २०.४४ प्रतिशत, आधारभूत तहमा ५९.६६ प्रतिशत, माध्यमिकमा १८.४६ प्रतिशत विद्यार्थी सङ्ख्या रहेको छ ।

तालिका: ५.१.१: तहगत रूपमा विद्यालय (सामुदायिक र संस्थागत) तथा विद्यार्थी सङ्ख्या

विद्यालयको नाम	बडा नं.	विद्यालयको किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसा, गुम्बा)	पूर्व प्राथमिक			आधारभूत (१-८)			माध्यमिक (९-१२)			जम्मा		
			छात्रा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	छात्रा	जम्मा	छात्रा	छात्रा	जम्मा
श्री जयन्ती मा.वि.	१	सामुदायिक	२०	२८	४८	११४	१३०	२४४	१०९	८२	१९१	२४३	२४०	४८३
श्री पाल्ती आ.वि.	१	सामुदायिक	१५	७	२२	०	०	०	०	०	०	१५	७	२२
श्री मष्टा ने. रा. आ.वि.	१	सामुदायिक	१९	२५	४४	११३	९४	२०७	०	०	०	१३२	११९	२५१
श्री कोपिला ने. प्रा.वि.	१	सामुदायिक	२०	२५	४५	०	०	०	०	०	०	२०	२५	४५
नेपाल राष्ट्रिय आ.वि.	२	सामुदायिक	६	१५	२१	५५	२१	७६	०	०	०	६१	३६	९७
नेपाल राष्ट्रिय आ.वि. बडाखोला	२	सामुदायिक	०	०	०	९९	९९	११०	०	०	०	९९	९१	११०
जगदिश मा.वि	२	सामुदायिक	८	७	१५	१६०	१३९	२९९	११७	७७	१९४	२८५	२२३	५०८
शिव आ.वि.	२	सामुदायिक	०	०	०	२२	२६	४८	०	०	०	२२	२६	४८
मालिका मा.वि.	३	सामुदायिक	०	०	०	२४६	१५०	३९६	१४६	९७	२४३	३९२	२४७	६३९
भगवती आ.वि.	३	सामुदायिक	०	०	०	९३	७५	१६८	०	०	०	९३	७५	१६८
पाठकी प्रा.वि.	३	सामुदायिक	२८	३१	५९	२३	२०	४३	०	०	०	५१	४१	९२
नेपाल राष्ट्रिय नि.मा.वि.	३	सामुदायिक	९	१०	१९	१३५	१२०	२५५	०	०	०	१४४	१३०	२७४
गोल्डनगोट वोर्डिङ स्कुल	३	संस्थागत	६८	१००	१६८	२४	४१	६५	०	०	०	९२	१४१	२३३
कनका सुन्दरी वोर्डिङ स्कुल, रिठा	३	संस्थागत	४	४६	९४	६	१५	२१	०	०	०	५४	६१	११५

जलुकेन वाल विकास केन्द्र	३	सामुदायिक	३२	२१	५३	०	०	०	०	०	३२	२१	५३
बसन्त वाल विकास केन्द्र	३	सामुदायिक	१८	१४	३२	०	०	०	०	०	१८	१४	३२
गैडावाज मा.वि.	४	सामुदायिक	१६	१२	२८	१९८	१८०	३७८	४०	३५	७५	२५४	२२७
नेपाल राष्ट्रिय आ.वि.	४	सामुदायिक	०	०	०	१३०	१०७	२३७	०	०	०	१३०	१०७
सरस्वती प्रा.वि.	४	सामुदायिक	४६	३४	८०	०	०	०	०	०	४६	३४	८०
शिव आ.वि.	४	सामुदायिक	३७	५४	९१	०	०	०	०	०	३७	५४	९१
पिपलडाँडा प्रा.वि.	५	सामुदायिक	३	१४	१७	०	०	०	०	०	३	१४	१७
शिव आवासिय विद्यालय	५	सामुदायिक	०	०	०	६७	७२	१३९	०	०	०	६७	७२
विष्णु आ.वि.	५	सामुदायिक	०	०	०	३८	३५	७३	०	०	०	३८	३५
कैलासी आ.वि.	५	सामुदायिक	०	०	०	१०८	९३	२०१	०	०	०	१०८	९३
भगवती मा.वि.	५	सामुदायिक	०	०	०	९८	८१	१७९	३०६	१०	४०	९	४०४
कोल्डाँडा आ.वि.	५	सामुदायिक	१०	९	१९	०	०	०	०	०	१०	९	१९
सरस्वती आ.वि.	५	सामुदायिक	०	०	०	२३	२०	४३	०	०	०	२३	२०
श्री ने रा राष्ट्रिय आ.वि.	५	सामुदायिक	०	०	०	४१	५५	९६	०	०	०	४१	५५
जनता आ.वि.	५	सामुदायिक	६६	३९	१०५	०	०	०	०	०	६६	३९	१०५
पिपल चौतारा आ.वि.	५	सामुदायिक	११	१६	२७	०	०	०	०	०	११	१६	२७
श्री महावु मलिटपल एकेडेमी मण्टेश्वरी, राँचुल्ला टोल	५	संस्थागत	१६	२०	३६	०	०	०	०	०	१६	२०	३६

शिव हिमालय आ.वि	६	सामुदायिक	५ ४	५४	१०८	०	०	०	०	०	०	५४	५४	१०८
भैरव मा.वि, रानीवन	६	सामुदायिक	७०	५०	१२०	८५	६५	१५०	४०	२५	६५	१९५	१४०	३३५
गणेश प्रा.वि, सिमलडाँडा	६	सामुदायिक	३२	१८	५०	०	०	०	०	०	०	३२	१८	५०
नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि.	६	सामुदायिक	८६	७७	१६३	०	०	०	०	०	०	८६	७७	१६३
नेपाल राष्ट्रिय आ. वि.	६	सामुदायिक	०	०	०	५७	४१	९८	०	०	०	५७	४१	९८
हिमालय आ. वि.	६	सामुदायिक	०	०	०	३४	२०	५४	०	०	०	३४	२०	५४
कैलाश आ. वि. उत्तिसैनी	६	सामुदायिक	२	८	१०	३२	३०	६२	०	०	०	३४	३८	७२
कालिका मा. वि. महावु	६	सामुदायिक	०	०	०	१२७	९४	२२१	४०	२८	६८	१६७	१२२	२८९
माइडाडा बाल विकास केन्द्र	६	सामुदायिक	४	६	१०	०	०	०	०	०	०	४	६	१०
जनसेवा आ. वि., महावु	६	सामुदायिक	०	०	०	५०	३२	८२	०	०	०	५०	३२	८२
जम्मा			७४ ४	७४ ०	१४ ८४	२१७ ८७	१८ ४७	४०२ ५७९	४४ ७	१२४ ५	३७२० ३७२०	३०२ ४	६७४ ४	

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

५.१.२ क्याम्पस तथा प्राविधिक शिक्षालय र अध्ययनरत छात्रछात्राको विवरण

गाउँपालिकाको बडा नम्बर २ मा रहेको एउटै मात्र प्राविधिक शिक्षालय जगदीश मा.वि. मा कृषि जेटिएको अध्यापन हुने गरेको छ । १५ महिने कृषि जेटिए कोर्समा २९ जना छात्रा र ११ जना छात्रा अध्ययन गरिरहेको तथ्याङ्कले देखाएको छ । गाउँपालिकामै एउटा मात्र प्राविधिक शिक्षालयले ६ वटै बडाका विद्यार्थीहरूलाई समेट्न सम्भव देखिदैन । तसर्थ, स्थानीय तहले सबै बडाका बालबालिकालाई समेट्ने गरी विद्यार्थिको रूचिलाई ध्यानमा राखेर थप प्राविधिक शिक्षालय स्थापना गर्नु जरुरी देखिन्छ ।

तालिका: ५.१.२ कलेज तथा विद्यार्थी सङ्ख्या:

कलेज/क्याम्पसको नाम	बडा नं.	सङ्काय	पढाई हुने तह	पढाई हुने प्रमुख विषयहरू	विद्यार्थी सङ्ख्या		
					छात्रा	छात्र	जम्मा
ख. प्राविधिक							
जगदिश मा.वि.	२	कृषि जेटिए	१५ महिने	कृषि जेटिए	२९	११	४०
जम्मा							४०

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

५.१.३ शिक्षक तथा शैक्षिक जनशक्ति विवरण

यस क्षेत्रको विद्यालयहरूमा रहेको शिक्षक तथा शैक्षिक जनशक्ति विवरणको तथ्याङ्क हेर्दा स्वीकृत दरबन्दी सङ्ख्या ९९ रहेको छ। सामुदायिक र संस्थागत तर्फ गरी शिक्षिका ७२ जना र शिक्षक १६४ जना गरी जम्मा २३६ जना कार्यरत शिक्षक रहेका छन्। साथै विषयगत शिक्षकको सङ्ख्या ५७ रहेको छ। यस गाउँपालिकामा शिक्षकको स्वीकृत दरबन्दी एकदमै न्युन भएको पाइएकाले दरबन्दी थप गर्नका लागि पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ।

५.१.३ शिक्षक तथा शैक्षिक जनशक्ति विवरण

विद्यालयको नाम	बडा नं.	किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसा, गुम्बा)	स्वीकृत दरबन्दी सङ्ख्या	कार्यरत शिक्षक सङ्ख्या		महिला शिक्षक सङ्ख्या		विषयगत शिक्षक सङ्ख्या		
				शिक्षक	शिक्षिका	आधारभूत	माध्यामिक	गणित	विज्ञान	अंग्रेजी
श्री जयन्ती मा.वि खरीगैरा	१	सामुदायिक	८	१५	५	४	१	१	१	२
श्री पाल्ती आ.वि	१	सामुदायिक	१	१	३	३				
श्री मष्टा ने. रा आ.वि	१	सामुदायिक	२	६	३	३		१		
श्री कोपिला ने. रा. प्रा.वि	१	सामुदायिक	१	३						
श्री ने.रा.आ.वि., आटीपटार	२	सामुदायिक	०	१	१	१				
ने.रा.आ.वि केउरेपानी	२	सामुदायिक	५	६	५	५		१	१	१
ज.मा.वि ऐराडी	२	सामुदायिक	१५	१६	२	२		१	२	२
शिव आ.वि मान्नम	२	सामुदायिक	३	३	१	१				
मालिका मा.वि., बाँसी	३	सामुदायिक	५	१४	२	१	१	१	१	३
भगवती प्रा. वि., रिठा	३	सामुदायिक	३	५	२	२	०	१	१	१

नेपाल राष्ट्रिय नि.मा.वि, सुवाकोट	३	सामुदायिक	३	६	४	०	०	१	१	१
पाठकी प्रा. वि., राजम	३	सामुदायिक	३	२	१	१	०	१	१	१
बाँसी गोलडे गेट वोर्डिङ स्कुल	३	संस्थागत	०	४	६	२	०	१	१	३
कनका सुन्दरी वोर्डिङ स्कुल	३	संस्थागत	१	३	३	३	०	१	१	१
जलुकेन बाल विकास केन्द्र	३	सामुदायिक	१	०	१	०	०	०	०	०
बसन्त बाल विकास केन्द्र	३	सामुदायिक	१	०	१	०	०	०	०	०
श्री गैडावाज मा.वि	४	सामुदायिक	४	१०	१	६	३	१	२	१
नेपाल राष्ट्रिय आ.वि.	४	सामुदायिक	०	५	३	५		१	१	१
सरस्वती प्रा.वि.	४	सामुदायिक	०	३	१	४				
शिव आ.वि.	४	सामुदायिक	०	४	२	६				
पिपलडाँडा प्रा.वि गडिगाँउ	५	सामुदायिक	१		३					
शिव आवासिय विद्यालय	५	सामुदायिक	४	५	२	२				
विष्णु आ.वि	५	सामुदायिक		२	१					
कैलासी आ.वि	५	सामुदायिक	३	३	२	३		१	१	१
भगवती मा.वि	५	सामुदायिक	५	५	२	१	१	२	२	२
सरस्वति आ.वि	५	सामुदायिक	३	३						
कोलडाँडा आ.वि	५	सामुदायिक	१		१					
श्री नेरा राष्ट्रिय आ.वि	५	सामुदायिक	३	३						
जनता आ.वि	५	सामुदायिक	३	२	१	१				
पिपल चौतारा आ.वि	५	सामुदायिक	१							
श्री महावु मल्टिपल एकेडेमी मण्टेश्वरी, राँचुल्ला टोल	५	संस्थागत		२						
शिव हिमालय आ.वि	६	सामुदायिक	३	१	२	२				
भैरवी मा.वि, रानीबन	६	सामुदायिक	३	१०	४	४		१	१	१
गणेश प्रा.वि, सिमलडाँडा	६	सामुदायिक	१	१	१	१				
नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि, एकपाटे	६	सामुदायिक	४	५	३	३				

नेपाल राष्ट्रिय आवासीय मा. वि, टाकुरी	६	सामुदायिक	३	२	१	१					
हिमालय आ.वि, टाकुरी	६	सामुदायिक	०	१							
कैलाश आ.वि, उत्तिसैनी	६	सामुदायिक	३	३							
कालिका मा.वि, टाकुरी	६	सामुदायिक	२	८	१	१			१	१	१
माइडाडा वाल विकास केन्द्र	६	सामुदायिक	०		१						
जनसेवा आवासीय विद्यालय, महावु	६	सामुदायिक	०	१							
			९९	१६४	७२	७१	६	१७	१८	२२	

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

५.१.४ आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने, सुविधा पाउने, प्राविधिक विषय, विज्ञानमा भर्ना हुने विद्यार्थी

यस गाउँपालिकाका जम्मा विद्यार्थी सङ्ख्या छात्र ३०२४ र छात्रा ३७२० मध्ये जम्मा ३११७ जनाले छात्रवृत्ति वा अन्य सुविधा प्राप्त गरेका छन्। त्यस्तै गरी १३८६ जना दिवा खाजा पाउने सङ्ख्या रहेको

छ । कक्षा ९ मा प्राविधिक विषयमा भर्ना हुने विद्यार्थी तथा कक्षा ११ मा विज्ञान विषय लिएर पढ्ने विद्यार्थीको सङ्ख्या शून्य रहेको छ ।

५.१.४ आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने, छात्रवृत्ति वा अन्य सुविधा पाउने, दिवा खाजा पाउने, प्राविधिक विषय, विज्ञानमा भर्ना हुने विद्यार्थी सङ्ख्या

विद्यालयको नाम, स्थान र किसिम	वडा नम्बर	जम्मा विद्यार्थी		आधारभूत शिक्षा पूरा गर्ने विद्यार्थी		छात्रवृत्ति वा अन्य सुविधा पाउने विद्यार्थी		दिवा खाजा खान पाउने विद्यार्थी		कक्षा ९ मा प्राविधिक विषयमा भर्ना हुने विद्यार्थी		कक्षा ११ मा भर्ना हुने विद्यार्थी	
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा
श्री जयन्ती मा. वि.	१	२४०	२४३	२०	९	११९	११४	२४३					
श्री पाल्ती आ. वि	१	७	१५	६	१३	३	१५						
श्री मष्टा ने.रा. आ. वि	१	११९	१३२	१०	२	११०	५५	११०					
श्री कोपिला ने.रा. प्रा. वि	१	२५	२०	२५	२०	१३	१०						
ने.रा.आ.वि आटीपाटा	२	३६	६१	३६	६		२१						

ने.रा.आ.वि केउरेपानी	२	९१	९९	९१	५१		१०४					
ज.उ.मा.वि ऐराडी	२	२२३	२८५	२२	७१		२४२					
शिव आ.वि मान्म	२	२६	२२		४		२२					
मालिका मा.वि. बाँसी	३	२४७	३९२	२३	२७	३८	९७					
पाठकी प्रा.वि., राजम	३	४१	५१	२०	२३	०	०					
भगवती प्रा.वि., रीठा	३	७५	९३	७५	९३	३०	५०					
सुवाकोट नि.मा.वि.	३	१३०	१४४	११५	१३१	२४	६१					
गोल्डनगेट बोर्डिङ स्कुल	३	१४१	९२	२७	१७	०	०					
कनका सुन्दरी बोर्डिङ स्कुल, रिठा	३	६१	५४	१५	६	०	०					
जलुकेन बाल विकास केन्द्र	३	२१	३२	०	०	०	०					
बसन्त बाल विकास केन्द्र	३	१४	१८	०	०	०	०					
गैंडावाज मा.वि (१ सामुदायिक)	४	२२७	२५४	२०	२२८	४५	१९५					
नेपाल राष्ट्रिय आ.वि	४	१०७	१३०			३३	४५					
सरस्वति प्रा.वि	४	३४	४६	५	२०	०	१६					
शिव आ.वि	४	५४	३७	१६	२३		१३					
पिपलडाँडा प्रा.वि	५	१४	३									
शिव आ.वि	५	७२	६७	७	२	२६	६७	७२	६७			
विष्णु आ.वि	५	३५	३८	६	२	५	३५	३५	३८			
कैलासी आ.वि	५	९३	१०८	८३	९७	५४	१०८	९३	१०८			
भगवती मा.वि.	५	१८४	४०४	२२	२३	४५	४०४					
सरस्वती आ.वि	५	२०	२३	४	३	२०	२३	२०	२३			

श्री नेरा राष्ट्रिय आ.वि	५	५५	४१	६	३	४२	२६	५४	४१			
जनता आ.वि	५	३९	६६	१०	१२	१८	३८	३९	६६			
पिपल चौतारा प्रा.वि	५	१६	११					१६	११			
श्री महावु मल्लिपल एकेडेमी मण्टेश्वरी, राँचुला टोल	५	२०	१६	०	०	०	०	०	०			
कोलडाडा प्रा.वि	५	९	१०									
शिव हिमालय आ.वि	६	५४	५४	८	१२	२०	५४	५४	५४			
भैरवी मा.वि, रानीबन	६	१४०	१९५	१७	२३	५	९					
गणेश प्रा.वि, सिमलडाँडा	६	१८	३२	१८	३२	६	३२	१८	३२			
नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि, एकपाटे	६	७७	८६	७२	८६		८६	१५	८६			
नेपाल राष्ट्रिय आ.मा.वि, टाकुरी	६	४१	५७	११	१६	४	५६	४१	५७			
हिमालय आ.वि, टाकुरी	६	२०	३४	४	३	११	३४	२०	३४			
कैलाश आ.वि, उत्तिसैनी	३	३८	३४	५	३	१२	३४	३८	३४			
कालिका मा.वि, महावु	६	१२२	१६७	२०	२३	३२	१५८					
माइडाडा वाल विकास केन्द्र	६	६	४	०	०	०	०	०	०			
जनसेवा आ.वि, महावु	६	३२	५०	४	६	४	५०	३२	५०			
जम्मा		३०२४	३७२०	८६	१२	१३०	२४५	६८	७०१			

स्रोत: वस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

५.१.५ विद्यालय भर्ना नभएका बालबालिकाको सङ्ख्या

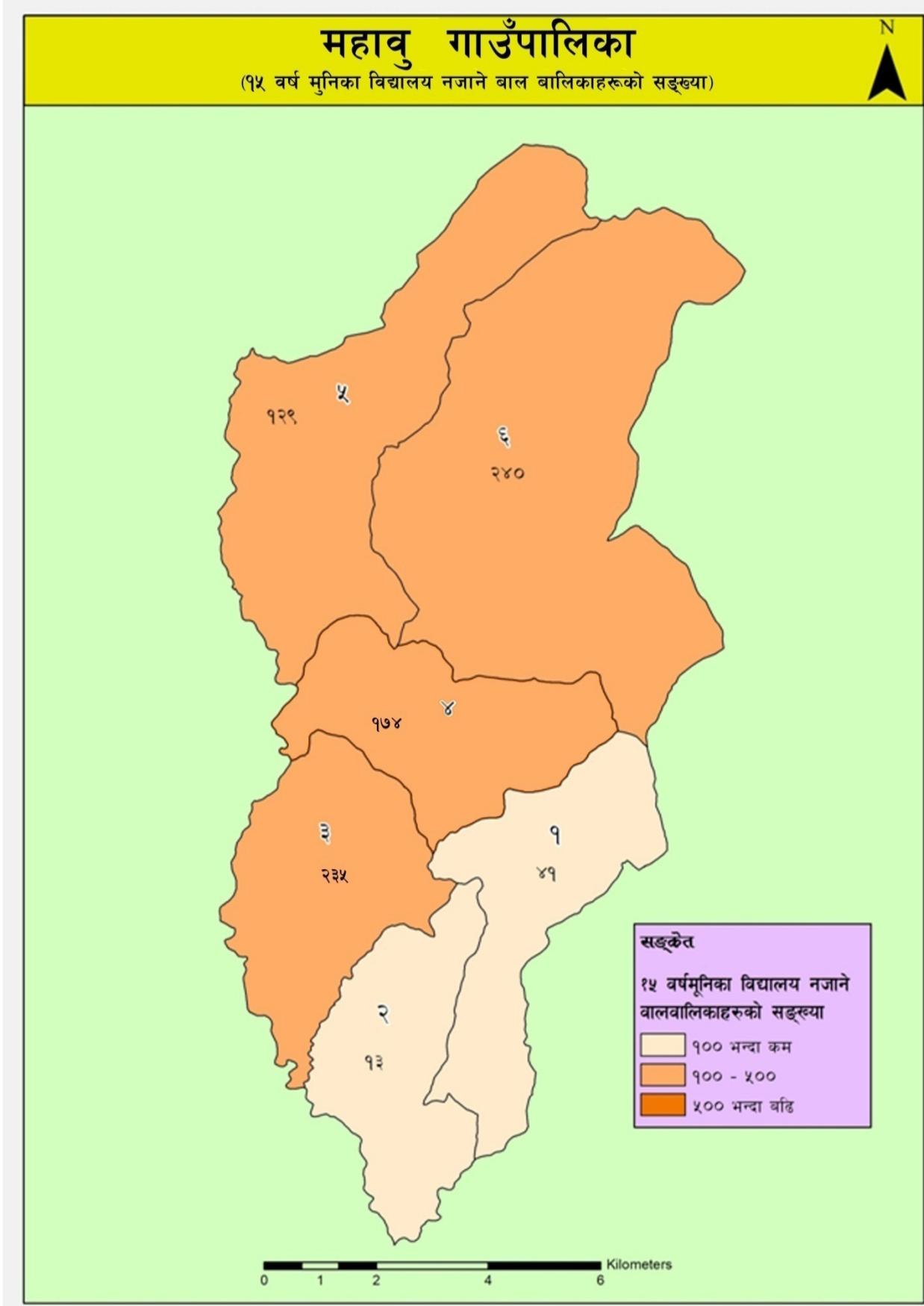
यस गाउँपालिकामा विद्यालय जाने उमेर समुह (६ देखि १५ वर्ष) उमेर समुहका बालबालिकाको सङ्ख्या ८३५७ रहेको छ। जसमध्ये ९३२ जना विद्यार्थी विद्यालय भर्ना भएका छैनन्। विद्यालय जाने

उमेर समुहका कुल सङ्ख्यालाई आधार मान्दा ११.१५ प्रतिशत बालबालिका विद्यालय बाहिर छन् । जसमध्ये ६ देखि १० वर्ष उमेर समुहका ४२.४८ प्रतिशत र ११ देखि १५ वर्ष उमेर समुहका ५७.५१ प्रतिशत रहेका छन् । ६ वर्ष देखि १५ वर्षसम्मका विद्यालय भर्ना नभएका कुल ९३२ जना बालबालिका मध्ये बालक ४०.६६ प्रतिशत र बालिका ५९.३३ प्रतिशत रहेका छन् भने अपाङ्गताका कारण विद्यालय भर्ना नभएका १९ जना छन् र साझ भएर पनि विद्यालय भर्ना नभएका बालबालिका ९१३ जना रहेका छन् । गाउँपालिकामा ६ देखि १५ वर्षसम्मका सबैभन्दा बढी बालबालिकाहरू भर्ना नभएको बडा नं. ६ मा २४० जना छन् भने सबैभन्दा कम भर्ना नभएका बालबालिकाहरू बडा नं. २ मा जम्मा १३ जना देखिन्छ । बडा नं. ३, ४, ५ र ६ मा बालबालिकाहरू किन बढी मात्रामा भर्ना नभएका हुन् भने विषयमा विशेष ध्यान दिनु पर्ने देखिन्छ ।

तालिका ५.१.५: विद्यालय भर्ना नभएका बालबालिकाको सङ्ख्या

बडा नं.	बालक बालिकाको अवस्था	आधारभूत तह उमेर समूह (६-१० वर्ष)			(११-१५ वर्ष उमेरका)		
		बालक	बालिका	जम्मा	बालक	बालिका	जम्मा
१	भिन्न क्षमता	०	०	०	०	०	०
	सामान्य क्षमता	११	५	१६	१३	१२	२५
	जम्मा	११	५	१६	१३	१२	२५
२	भिन्न क्षमता	०	०	०	१	१	२
	सामान्य क्षमता	४	६	१०	०	१	१
	जम्मा	४	६	१०	१	२	३
३	भिन्न क्षमता	०	०	०	०	०	०
	सामान्य क्षमता	४१	४१	८२	७५	७८	१५३
	जम्मा	४१	४१	८२	७५	७८	१५३
४	भिन्न क्षमता	२	१	३	१	४	५
	सामान्य क्षमता	२४	६२	८६	३०	५०	८०
	जम्मा	२६	६३	८९	३१	५४	८५
५	भिन्न क्षमता	२	१	३	०	०	०
	सामान्य क्षमता	२९	२६	५५	२३	४८	७१
	जम्मा	३१	२७	५८	२३	४८	७१
६	भिन्न क्षमता	२	१	३	३	०	३
	सामान्य क्षमता	७६	६२	१३८	४२	५४	९६
	जम्मा	७८	६३	१४१	४५	५४	९९
जम्मा	भिन्न क्षमता	६	३	९	५	५	१०
	सामान्य क्षमता	१८५	२०२	३८७	१८३	३४३	५२६
	कुल जम्मा	१९१	२०५	३९६	१८८	३४८	५३६

नक्सा ५.१.५: १५ वर्ष मुनिका विद्यालय नजाने बालबालिकाहरूको सङ्ख्या

५.१.६ बीचैमा विद्यालय जान छोडेका बालबालिकाको अवस्था र कारण

यस गाउँपालिकामा ३७४ जना बालबालिकाहरूले बीचमै विद्यालय छाडेको तथ्याङ्क रहेको छ । विद्यालय छाड्नुका विभिन्न कारणहरू मध्ये आर्थिक अवस्था, विद्यालय टाढा भएर र अन्य कारणहरूको आधारमा तथ्याङ्कलाई वर्गिकरण गरिएको छ । सबैभन्दा बढि आधारभूत तहमा विद्यालय छाडेको पाइएको छ । जसमा २२१ जना विद्यार्थीले विद्यालय छाडेका आधारमा हेर्दा ५९.०९ प्रतिशत आधारभूत तहमा विद्यार्थीले विद्यालय छाडेका छन् । त्यस्तै १३९ जना विद्यार्थीले विद्यालय छाडेको आधारमा हेर्दा ३७.९६ प्रतिशतले माध्यमिक तहका विद्यार्थीले विद्यालय छाडेका छन् । सबैभन्दा कम पूर्व प्राथमिक तहमा जम्मा १४ जना वा ३.७४ प्रतिशत विद्यार्थीले विद्यालय छाडेका छन् । आर्थिक अवस्था कमजोर भएका कारणले २४३ जना (६४.९७ प्रतिशत) ले, विद्यालय टाढा भएका कारणले २८ जना (७.४८ प्रतिशत) र अन्य कारणले १०३ जना (२७.५४ प्रतिशत) ले विद्यालय छाडेका पाइएको छ । विद्यालय छाड्नेमा बालिकाको भन्दा बालकको सङ्ख्या बढि रहेको छ । विद्यालय जान छाडेका जम्मा ३७४ जनामा छात्र २७८ जना (७४.३३ प्रतिशत) र छात्रा ९६ जना (२५.६६ प्रतिशत) ले विद्यालय छाडेका छन् । गाउँपालिकाको वडा नं. ५ मा सबैभन्दा बढि बालबालिका (१५८ जना) ले विद्यालय छाडेका पाइएको छ जुन कुरालाई आगामी दिनमा सम्वेदनशिल रूपमा लिनुपर्ने देखिएको छ ।

तालिका ५.१.६ : बीचमा विद्यालय जान छाडेका बालबालिकाको अवस्था र कारण

वडा नं.	विद्यालयको तह	बीचमा विद्यालय छाड्नुको कारण							
		आर्थिक अवस्था कमजोर		विद्यालय टाढा भएर		अन्य कारण		जम्मा	
		बालिका	बालक	बालिका	बालक	बालिका	बालक	बालिका	बालक
१	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	०	१०	०	०	०	२	०	१२
	पूर्व प्राथमिक तह	१	३	१	०	०	०	२	३
	आधारभूत तह (१- ८ कक्षा)	९	५०	०	१	०	५	९	५६
	जम्मा	१०	६३	१	१	०	७	११	७१
२	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	०	२	०	०	०	१	०	३
	आधारभूत तह (१- ८ कक्षा)	३	४	१	०	०	१	४	५
	जम्मा	३	६	१	०	०	२	४	८
३	पूर्व प्राथमिक तह	०	०	०	०	०	०	०	०
	आधारभूत तह (१- ८ कक्षा)	२	१२	१	०	१	३	४	१५
	जम्मा	२	१२	१	०	१	३	४	१५
४	पूर्व प्राथमिक तह	१	१	०	०	०	०	१	१
	आधारभूत तह (१- ८ कक्षा)	०	०	०	१	०	०	०	१
	जम्मा	१	१	०	१	०	०	१	२
५	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	२१	४३	३	८	१०	३७	३४	८८
	पूर्व प्राथमिक तह	१	१	०	०	०	०	१	१
	आधारभूत तह (१- ८ कक्षा)	१४	३३	५	६	१०	३०	२९	६९
६	जम्मा	३६	७७	८	१४	२०	६७	६४	१५८
	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	०	२	०	०	०	०	०	२
	पूर्व प्राथमिक तह	३	२	०	०	०	०	३	२

	आधारभूत तह (१- द कक्षा)	८	१७	१	०	०	३	९	२०
	जम्मा	११	२१	१	०	०	३	१२	२४
जम्मा	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	२१	५७	३	८	१०	४०	३४	१०५
	पूर्व प्राथमिक तह	६	७	१	०	०	०	७	७
	आधारभूत तह (१- द कक्षा)	३६	११६	८	८	११	४२	५५	१६६
	कूल जम्मा	६३	१८०	१२	१६	२१	८२	९६	२७८

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

५.१.७ घरबाट विद्यालय पुग्न लाग्ने समयको विवरण

गाउँपालिकाको कुल ३५०७ परिवार सङ्ख्या मध्ये घरबाट माध्यमिक तहको विद्यालयमा पुग्न १५ मिनेट समय लाग्ने ५०० परिवार, १५-३० मिनेट समय लाग्ने ५७४ परिवार, ३० मिनेट देखि १ घण्टासम्म समय लाग्ने ११७३ परिवार र १ घण्टा समय लाग्ने ९७४ परिवार सङ्ख्या रहेको छ। त्यस्तै आधारभूत तहको विद्यालयमा पुग्न १५ मिनेट समय लाग्ने ९८३ परिवार, १५-३० मिनेट समय लाग्ने १५४० परिवार, ३० मिनेट देखि १ घण्टासम्म समय लाग्ने ५६० परिवार र १ घण्टा समय लाग्ने १८२ परिवार सङ्ख्या रहेको छ। पूर्व प्राथमिक तहको विद्यालयमा पुग्न १५ मिनेट समय लाग्ने १२३८ परिवार, १५-३० मिनेट समय लाग्ने ८२१ परिवार, ३० मिनेट देखि १ घण्टासम्म समय लाग्ने १८७ परिवार र १ घण्टा समय लाग्ने १७ परिवार सङ्ख्या रहेको देखिन्छ।

तालिका ५.१.७ घरबाट विद्यालय पुग्न लाग्ने समयको विवरण

वडा नं.	विद्यालयको तह	विद्यालय पुग्न लाग्ने समय अनुसार परिवार सङ्ख्या			
		१५ मिनेट	१५ देखि ३० मिनेट	३० देखि ६० मिनेट	१ घण्टा
१	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	१५१	१३४	३४१	३१
	पूर्व प्राथमिक तह	४७६	१४२	३५	१०
	आधारभूत तह (१- द कक्षा)	२६१	३३७	४०	२६
२	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	१४०	९८	८०	१६७
	पूर्व प्राथमिक तह	३२८	१३६	१०	४
	आधारभूत तह (१- द कक्षा)	१९९	२५१	२१	७
३	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	१०९	१४४	३३५	१६५
	पूर्व प्राथमिक तह	२०९	३५४	५४	१
	आधारभूत तह (१- द कक्षा)	१९१	३५०	१७७	२३
४	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	२३	५९	१४८	२०४
	पूर्व प्राथमिक तह	५७	७३	७१	२
	आधारभूत तह (१- द कक्षा)	१००	१७५	१२५	३८
५	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	२९	६९	२३१	२००

	पूर्व प्राथमिक तह	५५	४७	२	०
	आधारभूत तह (१- ८ कक्षा)	१२९	२७३	१०	९
६	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	४८	७०	३८	२०७
	पूर्व प्राथमिक तह	११३	६९	१५	०
	आधारभूत तह (१- ८ कक्षा)	१०३	१५४	१०७	७९
	जम्मा	२६४	२९३	१६०	२८६
कूल जम्मा	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	५००	५७४	११७३	९७४
	पूर्व प्राथमिक तह	१२३८	८२१	१८७	१७
	आधारभूत तह (१- ८ कक्षा)	९८३	१५४०	५६०	१८२

स्रोत: वस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

५.१.८ शैक्षिक स्तर प्राप्ती (उत्तिर्ण गरेको तह)

यस गाउँपालिकामा ५ वर्षभन्दा माथिको जनसङ्ख्या जम्मा १९ हजार ३ सय ७३ मध्ये शैक्षिक अवस्थालाई विश्लेषण गर्दा ७.२० प्रतिशत जनसङ्ख्या प्राथमिक तह उत्तिर्ण गरेका छन्। त्यस्तै ४३ प्रतिशत जनसङ्ख्याले आधारभूत तह उत्तिर्ण गरेका छन्। जुन आकारको हिसावले सबैभन्दा ठुलो हिस्सा हो। माध्यमिक तह उत्तिर्ण गर्नेको सङ्ख्या ४ हजार ९ सय ५० रहेको छ जुन कुल अध्ययन गर्न सक्ने जनसङ्ख्याको २५.५५ प्रतिशत हो। त्यस्तै ४१६ जना वा २.१४ प्रतिशतले स्नातक तह उत्तिर्ण गरेका छन् भने ७३ जनाले प्राविधिक एसएलसी पास गरेका छन्। स्नाकोत्तर वा एमफिल गर्ने सङ्ख्या ९६ रहेको छ भने विद्यावारिधि गर्नेको सङ्ख्या १ जना मात्र रहेको छ। साथै यस क्षेत्रमा जम्मा १४.७ प्रतिशत जनसङ्ख्या मात्र निरक्षर रहेका छन्। राष्ट्रिय जनगणनालाई आधार भानेर हेर्ने हो भने नेपालको जम्मा साक्षरता प्रतिशत ६५.९ हो। यस क्षेत्रको साक्षरता प्रतिशत ८५ प्रतिशत रहेकोबाट यहाँको शैक्षिक अवस्थालाई सकारात्मक लिन सकिन्छ।

तालिका ५.१.८ शैक्षिक स्तर प्राप्ती (उत्तिर्ण गरेको तह) सङ्ख्या (क)

वार्ड नं.	प्राथमिक तह				आधारभूत तह			माध्यमिक तह				स्नातक तह		
	महिला	पुरुष	तेस्रो लिङ्गी	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	तेस्रो लिङ्गी	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	११०	१०९	०	२१९	४७६	६८१	११५७	३८४	५०२	१	८८७	५४	५९	११३
२	४८	६७	०	११५	५५३	९०७	१४६०	३३२	४२२	०	७५४	१५	२६	४१
३	१४८	१७१	०	३१९	८४५	९९२	१८३७	४६३	४९८	०	९६१	२८	४४	७२
४	१५१	१०८	१	२६०	६२०	७१९	१३३९	३००	३९६	०	६९६	४	१७	२१
५	११६	११२	३	२३१	७१६	७८३	१४९९	४०५	५३१	०	९३६	२५	५३	७८
६	१२२	१२९	०	२५१	५१२	५२१	१०३३	३२९	३८७	०	७६	४६	४५	११
कुल जम्मा	६९५	६९६	४	१३९५	३७२२	४६०३	८२२५	२२१३	२७३६	१	४९५०	१७२	२४४	४९६

स्रोत: वस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

५.१.८ शैक्षिक स्तर प्राप्ती (उत्तिर्ण गरेको तह) (ख)

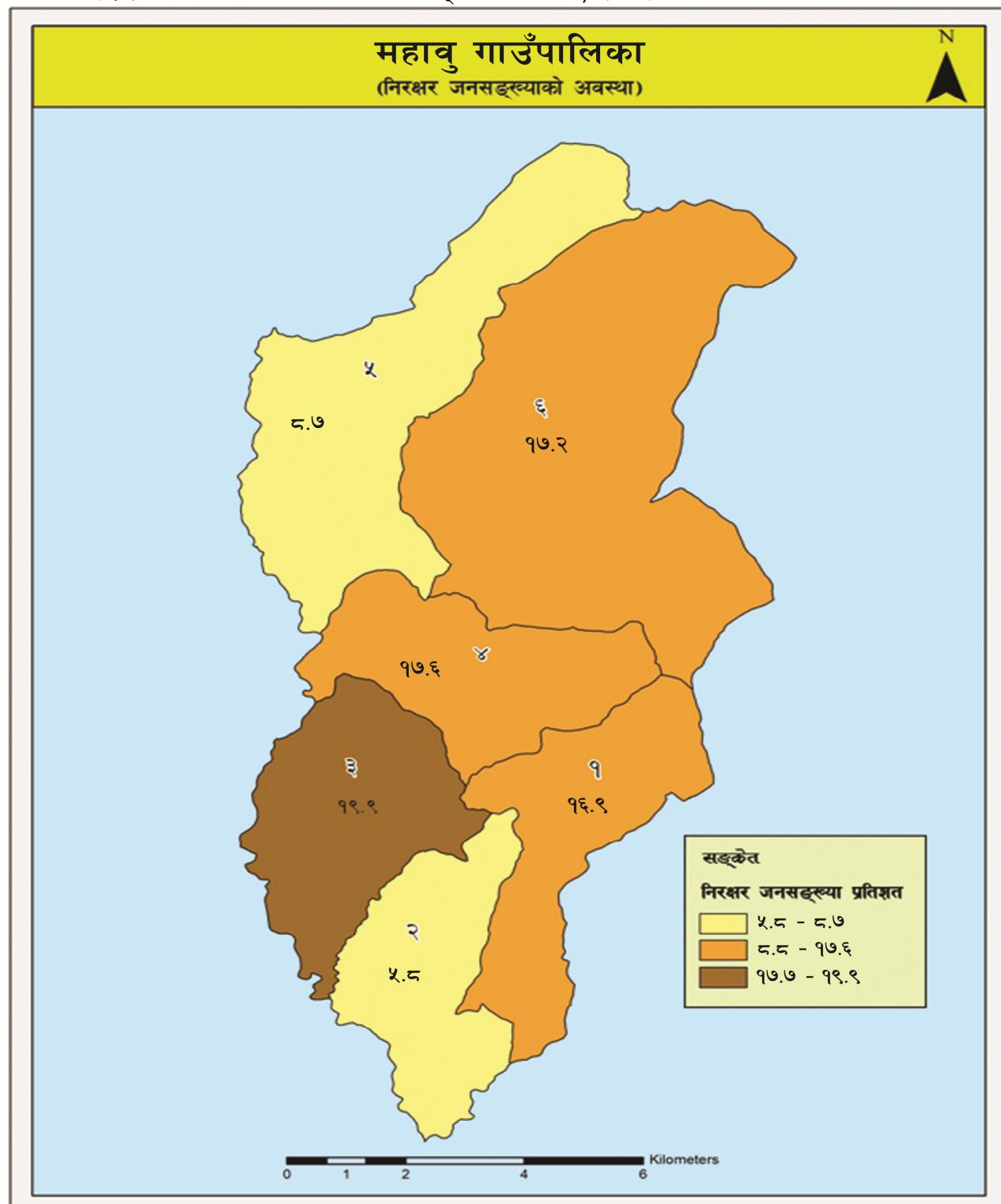
वार्ड नं.	स्नातकोत्तर वा एमफिल	विद्यावारिधि (पिएचडि)	प्राविधिक एलएलसी	साधारण लेखपढ (साक्षर)	लेखपढ गर्न नसक्ने (निरक्षर)	प्रतिशत
-----------	----------------------	-----------------------	------------------	-----------------------	-----------------------------	---------

महावु गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र

	म.	पु.	जम्मा	म.	पु.	जम्मा	म.	पु.	जम्मा	म.	पु.	जम्मा	म.	पु.	जम्मा	साक्षरता	निरक्षरता
१	१३	२३	३६	०	०	०	०	१	१	२८७	२२२	५०९	४६	१७५	६४	८३.	१६.९
२	०	१०	१०	०	०	०	११	१९	३०	१०३	३४०	४४३	१६३	२७	१९	९४.	५.८
३	३	१६	१९	०	०	०	०	१	१	२६८	२६६	५३४	६४३	३६०	१०	८०.	१९.९
४	०	२	२	०	०	०	१४	१२	२६	०	३	३३६	१९३	५२	८२.	४	१७.६
५	६	१७	२३	०	१	१	९	४	१३	१२१	२२३	३४४	२३८	७६	३१	९१.	८.७
६	१	५	६	०	०	०	०	२	२	३२७	२७६	६०३	४२	१७४	६०	८२.	८
कुल जम्मा	२३	७३	९६	०	१	१	३४	३९	७३	११०६	१३३०	२४३६	२२७	१००	३२	८५.	१४.७

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

नक्सा नं. ५.१.९ शैक्षिक स्तर प्राप्ति (निरक्षर जनसङ्ख्याको अवस्था), २०७५

५.१.९ विद्यालय स्तरमा अध्ययन गरिरहेका बालबालिकाहरू

यस गाउँपालिका अन्तर्गतका विद्यालयमा अध्ययन गर्ने बालबालिकाको सङ्ख्या ४६३६ रहेको छ भने बाहिरको विद्यालयमा अध्ययनरत सङ्ख्या १०७३ रहेको छ। त्यस्तै निजी बोर्डिङ स्कुलमा अध्ययन

गर्ने बालबालिकाको सङ्ख्या ९०५ रहेको छ भने सरकारी विद्यालयमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थी सङ्ख्या जम्मा ३९९४ रहेको छ। यो तथ्याङ्कलाई हेर्दा अधिकांश विद्यार्थीहरू सरकारी विद्यालयमा अध्ययन गर्दछन्। लैझिगिक दृष्टिकोणले हेर्ने हो भने बालक (२८७९ जना) र बालिका (२८३० जना) को अनुपात उस्तै देखिन्छ।

तालिका ५.१.९: विद्यालय स्तरमा अध्ययन गरिरहेका बालबालिकाहरूको विवरण (क)

वडा नं.	तह	गाउँपालिका अन्तर्गतका विद्यालयमा			बाहिरको विद्यालयमा अध्ययनरत सङ्ख्या			कुल विद्यार्थी सङ्ख्या		
		बालक	बालिका	जम्मा	बालक	बालिका	जम्मा	बालक	बालिका	जम्मा
१	पूर्व प्राथमिक तह	४	६	१०	०	०	०	४	६	१०
	आधारभूत तह (१-८ कक्षा)	५६	५७	११३	६०	५५	११५	११६	११२	२२८
	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	३४८	३२१	६६९	६५	६१	१२६	४१३	३८२	७९५
	कुल जम्मा	४०८	३८५	७९३	१२५	११६	२४१	५३३	५०९	१०३४
२	पूर्व प्राथमिक तह	४४	३५	७९	१७	१०	२७	६१	४५	१०६
	आधारभूत तह (१-८ कक्षा)	२५	२८	५३	२४	१३	३७	४९	४१	९०
	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	२७७	२५१	५२८	६७	५०	११७	३४४	३०१	६४५
	कुल जम्मा	३४६	३१४	६६०	१०८	७३	१८१	४५४	३८७	८४१
३	पूर्व प्राथमिक तह	३३	३२	६५	४	१	५	३७	३३	७०
	आधारभूत तह (१-८ कक्षा)	४९	४२	९१	२४	५	२९	७३	४७	१२०
	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	१९२	२७४	४६६	३८	१५	५३	२३०	२८९	५१९
	कुल जम्मा	२७४	३४९	६२३	६६	२३	८९	३४०	३७२	७१२
४	पूर्व प्राथमिक तह	१	०	१	०	०	०	१	०	१
	आधारभूत तह (१-८ कक्षा)	९९	१००	१९९	३१	३९	७०	१३०	१३९	२६९
	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	३६६	३५२	७१८	२७	४१	६८	३९३	३९३	७८६
	कुल जम्मा	४६६	४५४	९२०	५८	८०	१३८	५२४	५३४	१०५८
५	पूर्व प्राथमिक तह	१४	३६	५०	१७	३	२०	३१	३१	७०
	आधारभूत तह (१-८ कक्षा)	९९	१२४	२२३	१६	२५	४१	११५	१४९	२६४
	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	२७१	२८०	५५१	१०४	७७	१८१	३७५	३५७	७३२
	कुल जम्मा	३८६	४४२	८२८	१३७	१०५	२४२	५२३	५४७	१०७०
६	पूर्व प्राथमिक तह	३८	३१	६९	१३	११	२४	५१	४२	९३
	आधारभूत तह (१-८ कक्षा)	५४	५५	१०९	२५	२४	४९	७९	७९	१५८
	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	३२३	३१९	६४२	५४	५७	१११	३७७	३७६	७५३

१२ कक्षा)										
	कुल जम्मा	४९५	४०६	८२१	९२	९२	१८४	५०७	४९८	१००५
जम्मा	पूर्व प्राथमिक तह	१३४	१४०	२७४	५१	२५	७६	१८५	१६५	३५०
	आधारभूत तह (१-८ कक्षा)	३८२	४०६	७८८	१८०	१६१	३४१	५६२	५६७	११२९
	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	१७७७	१७९७	३५७४	३५५	३०१	६५६	२१३२	२०९८	४२३०
	कुल जम्मा	२२९३	२३४३	४६३६	५८६	४८७	१०७३	२८७९	२८३०	५७०९

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

तालिका ५.१.९: विद्यालय स्तरमा अध्ययन गरिरहेका बालबालिकाहरूको वितरण (ख)

वडा नं.	विद्यालय तह	निजी (बोर्डिङ)			सरकारी		
		बालक	बालिका	जम्मा	बालक	बालिका	जम्मा
१	पूर्व प्राथमिक तह	१	१	२	३	४	७
	आधारभूत तह (१-८ कक्षा)	२०	९	२९	९४	८८	१८२
	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	११३	७०	१८३	२७८	२९०	५६८
	कुल जम्मा	१३५	८०	२१५	३७५	३८२	७५७
२	पूर्व प्राथमिक तह	३७	३१	६८	२१	१७	३८
	आधारभूत तह (१-८ कक्षा)	४	१	५	४४	३९	८३
	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	९४	४८	१४२	२५१	२५०	५०१
	कुल जम्मा	१३५	८०	२१५	३९६	३०६	६२२
३	पूर्व प्राथमिक तह	६०	४०	१००	०	०	०
	आधारभूत तह (१-८ कक्षा)	०	०	०	४	३	७
	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	३७	१८	५५	२२	२६	४८
	कुल जम्मा	९७	५८	१५५	२६	२९	५५
४	पूर्व प्राथमिक तह	१	०	१	०	०	०
	आधारभूत तह (१-८ कक्षा)	८	५	१३	१३१	१२९	२६०
	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	३९	५३	९२	३४०	३७१	७७१
	कुल जम्मा	४८	५८	१०६	४७१	५०२	९७३
५	पूर्व प्राथमिक तह	८	२	१०	१५	१५	३०
	आधारभूत तह (१-८ कक्षा)	०	२	२	११५	१३१	२४६
	माध्यमिक तह (९-१२	७४	६०	१३४	२६६	३०१	५६७

कक्षा)							
६	कुल जन्मा	८२	६४	१४६	३९८	४४९	८४७
	पूर्व प्राथमिक तह	१०	४	१४	२९	३२	६१
	आधारभूत तह (१- ८ कक्षा)	०	२	२	६८	६२	१३०
	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	२९	२४	५३	२८३	२७२	५५५
कुल जन्मा		३९	३०	६९	३८२	३६८	७५०
जन्मा	पूर्व प्राथमिक तह	११७	७८	१९५	६८	६८	१३६
	आधारभूत तह (१- ८ कक्षा)	३२	१९	५१	४५६	४५२	९०८
	माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)	३८६	२७३	६५९	१४४०	१५१०	२९५०
	कुल जन्मा	५३५	३७०	९०५	१९६४	२०३०	३९९४

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

५.१.१० शैक्षिक संस्था उपलब्ध भौतिक पूर्वाधार तथा सुविधा

यस क्षेत्रमा रहेका शैक्षिक संस्थाहरू मध्ये २ वटा विद्यालयमा अपाङ्गता स्रोत कक्षा सञ्चालन गरिएको छ । यहाँका सबै विद्यालयहरूमा CBEGRA कार्यान्वयन भएको छैन भने १४ वटा विद्यालयहरूमा एकीकृत पाठ्यक्रम नभएको तथ्याङ्क रहेको छ । त्यसैगरी, वडा नं. १ का ४ वटा, वडा नं. २ र ५ का एक एक वटा गरि ६ वटा विद्यालयहरूमा इन्टरनेटको व्यवस्था गरिएको छ । साथै यस गाउँपालिकाका विद्यालयमा छुट्टै प्रधानाध्यापकको दरबन्दी छैन ।

तालिका: ५.१.१० शैक्षिक संस्था उपलब्ध भौतिक पूर्वाधार तथा सुविधा

विद्यालयको नाम, ठेगाना र किसिम	वडा नं.	अपाङ्ग विद्यार्थी स्रोत कक्षा (भएको/नभएको)	CBEGRA कार्यान्वयन (भएको/नभएको)	एकीकृत पाठ्यक्रम (भएको/नभएको)	इन्टरनेट सुविधा (भएको/नभएको)	छुट्टै प्रधानाध्यापक दरबन्दी
श्री जयन्ती मा. वि खरीगैरा	१	नभएको	नभएको	भएको	भएको	नभएको
श्री पाल्ती आ.वि	१	नभएको	नभएको	भएको	भएको	नभएको
श्री मष्टा आ. वि दवडा	१	नभएको	नभएको	भएको	भएको	नभएको
श्री कोपिला ने.रा.प्रा.वि	१	नभएको	नभएको	भएको	भएको	नभएको
ने.रा.आ.वि आटिपाटा	२	नभएको	नभएको	भएको	नभएको	नभएको

ने.रा.आ.वि केउरेपानी	२	भएको	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
ज.उ.मा.वि ऐराडी	२	नभएको	नभएको	भएको	भएको	नभएको
शिव आ.वि मान्म	२	नभएको	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
मालिका मा.वि.	३	नभएको	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
भगवती आ.वि.	३	नभएको	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
कनिका सुन्दरी	३	नभएको	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
नेपाल राष्ट्रिय नि.मा.वि, सुवाकोट	३	नभएको	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
पाठकी आ.वि.	३	नभएको	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
गोल्डेनगेट वोर्डिङ स्कुल	३	नभएको	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
जलुकेन बाल विकास केन्द्र	३	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
बसन्त बाल विकास केन्द्र	३	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
गैडावाज मा.वि	४	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
नेपाल राष्ट्रिय आ.वि	४	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
सरस्वती प्रा.वि	४	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
शिव आ.वि	४	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
पिपल डाढा प्रा.वि	५	नभएको	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
विष्णु आ.वि	५	नभएको	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
शिव आ.वि	५	नभएको	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
कैलासी आ.वि	५	भएको	नभएको	भएको	भएको	नभएको
भगवती मा.वि	५	नभएको	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
सरस्वती आ.वि	५	नभएको	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
श्री नेरा आ.वि	५	नभएको	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
जनता आ.वि	५	नभएको	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
पिपल चौतारा प्रा.वि	५	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
कोलडाढा प्रा.वि	५	नभएको	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
शिव हिमालय आ.वि.	६	नभएको	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
भैरवी मा.वि, रानीवन	६	नभएको	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
गणेश प्रा.वि, सिमलडाँडा	६	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको

नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि, एकपाटे	६	नभएको	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
नेपाल राष्ट्रिय आ.वि, टाकुरी	६	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
हिमालय आ.वि, टाकुरी	६	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
कैलाश आ.वि, उत्तिसैनी	६	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
कालिका मा.वि, महावु	६	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
माइडाडा बाल विकास केन्द्र	६	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
जनसेवा आ.वि, महावु	६	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

५.१.११ छात्रवृत्ति तथा अन्य लक्षित सुविधा उपलब्धताको अवस्था

यस गाउँपालिकाका जम्मा ३१४७ जना बालबालिकाहरूले छात्रवृत्ति तथा अन्य सुविधा प्राप्त गरेको तथ्याङ्क रहेको छ। जसमा छात्रवृत्ति प्राप्त गर्नेहरू दलित १२२९ जना, अपाङ्ग ८३ जना, छात्रा तर्फ १६५८ जना, विपन्न तर्फ ३१ जना र जेहेन्दार तर्फ १४६ जना बालबालिकाहरू रहेका छन्।

तालिका-५.१.११ छात्रवृत्ति तथा लक्षित सुविधाको विवरण

विद्यालयको नाम र ठेगाना (किसिम र तह)	बडा नं.	छात्रवृत्तिको किसिम अनुसार									
		दलित		अपाङ्ग		छात्रा	विपन्न		जेहेन्दार		अन्य सुविधा
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	
श्री जयन्ती मा. वि (१-१२)	१	१०	४३	०	०	२००	१०	०	१४	०	०
श्री पाल्ती आ.वि. (१-५)	१	०	०	२	०	१३	०	०	१	२	०
श्री मष्टा आ.वि., दवडा	१	१०	२०	३०	३०	९०	१५	०	०	०	०
श्री कोपीला ने.रा.आ.वि	१	३	०	०	०	१०	०	०	१०	०	०
ने.रा.आ.वि., आटिपाटा	२	०	०	०	०	२१	०	०	०	०	०
ने.रा.आ.वि., केउरेपानी	२	०	४०	०	०	६४	०	०	०	०	०
ज.उ.मा.वि., ऐराडी	२	०	४२	०	०	२००	०	०	०	०	०
शिव मा.वि., मान्नम	२	०	०	०	०	२२	०	०	०	०	०
मालिका मा.वि. बाँसी	३	३८	३७	०	०	६०	०	०	०	०	०
पाठकी प्रा.वि., राजम	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

भगवती प्रा.वि., रीठा	३	३०	२०	०	०	३०	०	०	०	०	०	०
नेपाल राष्ट्रिय नि.मा.वि., सुवाकोट	३	२४	६१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
गोल्डनगेट वोर्डिङ स्कुल	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
कनका सुन्दरी वोर्डिङ स्कुल, रीठा	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जलुकेन बाल विकास केन्द्र	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
बसन्त बाल विकास केन्द्र	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
गैंडवाज मा.वि	४	३०	४५	०	१	१३४	०	०	१५	१५	०	०
नेपाल राष्ट्रिय आ.वि.	४	२४	३४	०	१	०	०	०	९	१०	०	०
सरस्वती प्रा.वि.	४	०	७	०	९	०	०	०	०	०	०	०
शिव आ.वि.	४	०	५	०	८	०	०	०	०	०	०	०
पिपल डाँडा प्रा.वि.	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
शिव आ.वि.	५	२६	२५	०	०	४२	०	०	०	०	०	०
विष्णु आ.वि.	५	५	१९	०	०	१६	०	०	०	०	०	०
कैलासी आ.वि.	५	५२	६४	०	०	४२	०	०	२	२	०	०
भगवती मा.वि.	५	४५	४८	०	०	३५६	०	०	०	०	०	०
सरस्वती आ.वि.	५	७	५	०	०	१५	०	०	१३	३	०	०
श्री ने.रा. आ.वि.	५	२५	२०	०	०	०	६	०	१७	०	०	०
जनता आ.वि	५	१८	३८	०	०	०	०	०	०	०	०	०
पिपल चौतारा प्रा.वि.	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
कोलडाडा प्रा.वि.	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
श्री महावु मल्टिपल एकेडेमी मण्टेश्वरी, राँचुल्ला टोल	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
शिव हिमालय आ.वि	६	१२	२०	०	०	२९	०	०	८	५	०	०
भैरवी मा.वि., रानीवन	६	५	९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
गणेश प्रा.वि., सिमलडाँडा	६	६	१२	०	०	०	०	०	०	२०	०	०
नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि., एकपाटे	६	०	२४	०	२	६०	०	०	०	०	०	०
नेपाल राष्ट्रिय आ.वि, टाकुरी	६	४	६	०	०	५०	०	०	०	०	०	०
हिमालय आ.वि, टाकुरी	६	११	४	०	०	३०	०	०	०	०	०	०
कैलाश आ.वि, उत्तिसैनी	६	१२	१४	०	०	२०	०	०	०	०	०	०
कालिका मा.वि., महावु	६	३२	५०	०	०	१०८	०	०	०	०	०	०

माइडाडा बाल विकास केन्द्र	६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जनसेवा आ.वि, महावु	६	४	४	०	०	४६	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा		५१	३	७१६	३२	५१	९६५	८	३१	०	८९	५७	०

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

५.२. स्वास्थ्य क्षेत्रको अवस्था

५.२.१ स्वास्थ्य संस्था (अस्पताल, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी र आयुर्वेद केन्द्र) को विवरण

यस गाउँपालिकामा ८ वटा स्वास्थ्य संस्था रहेको छ। उक्त स्वास्थ्य संस्थाहरूमा ३५ जना दरबन्दी भएपनि २१ जना मात्रको पदपुर्ति भएको अवस्था छ। उक्त स्वास्थ्य संस्थाहरू मध्ये ६ वटामा प्रसुती सुविधा रहेको छघ भने प्रयोगशाला ल्याव, एकसरे सेवा, एससिटि, रक्त सञ्चार सेवा कुनै स्वास्थ्य संस्थामा पनि छैन। सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा खोप, परिवार नियोजन, परामर्श सेवा उपलब्ध छ भने सुरक्षित मातृत्व सेवा ६ वटामा उपलब्ध छ। सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा विरामिका लागि शैया राख्न स्रोत साधनको अभाव हुन सक्छ तर तत्कालिन रूपमा कम्तीमा २ वटा स्वास्थ्य संस्थामा ५-५ वटा भएपनि विरामी शैया राख्नु पर्ने देखिन्छ।

तालिका: ५.२.१ स्वास्थ्य संस्था विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नं.	संस्था को प्रकार	स्वास्थ्यकम	शैया सङ्कल्प या	सेवा तथा सुविधा (उपलब्ध छ/छैन)									
					प्रसूति सेवा	ल्याव	किलनि क	एक्सेर्वेन	परिवार नियोजन	खोप	एस सिटि	परामर्श सेवा	सुरक्षित मातृत्व सेवा	रक्त संचार सेवा
खरीगैरा स्वास्थ्य चौकी महावु १	१	३	६	४	छैन	छ	छैन	छ	छैन	छ	छैन	छ	छ	छैन
बडाखोला स्वास्थ्य चौकी	२	३	५	५	छैन	छ	छैन	छ	छैन	छ	छैन	छ	छ	छैन
ऐराडी स्वास्थ्य चौकी	२	३	२	२	-	-	-	-	छ	छै	छैन		छैन	छैन
स्वास्थ्य चौकी, वाँसी	३	३	६	५		छ				छ	छ	छ	छ	छ
रानीबन स्वास्थ्य चौकी, महावु दैलख	४	३	५	छैन	छैन	छ	छैन	छैन	छैन	छ	छैन	छ	छ	छैन

काशिकांध स्वास्थ्य चौकी, महावु ५	५	सहकारी	छ	छ	छैन	छ	छैन	छैन	छैन	छ	छैन	छ	छैन
सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई, एकापाटे रानीवन	६		३	३						छ	छ	छ	
सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	६	सहकारी	३	छैन	१	छैन	छैन	छ	छैन	छ	छैन	छ	छैन

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

५.२.२ स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण

गाउँपालिकाका ६ वटै वडामा सामान्य स्वास्थ्य परिक्षणका लागि स्वास्थ्य चौकी स्थापना भएका छन् । तर ६ वटा वडाका कुनैपनि स्वास्थ्य चौकीमा विशेषज्ञ स्वास्थ्य चिकित्सक मात्र होइन सामान्य स्वास्थ्य चिकित्सक पनि नरहेको पाइयो । सबै स्वास्थ्य संस्थामा सहायक स्वास्थ्य कर्मचारी, नर्स, अहेव र अनमीहरू कार्यरत छन् । स्वास्थ्य संस्थाहरूमा ल्याव र ल्याव प्राविधिकहरूको अभाव छ । सिमीत जनशक्तिले सामान्य स्वास्थ्य समस्या बाहेक गम्भीर प्रकृतिका स्वास्थ्य समस्याहरू निदान गर्न सम्भव

छैन । सिमीत स्रोत साधनका बीच सबै वडामा विशेषज्ञ चिकित्सक उपलब्ध गराउन नसकेपनि गाउँपालिकाले ६ वटै वडामा आकस्मिक पालैपलो सेवा दिने गरी एक जना विशेषज्ञ चिकित्सकको लागि पहल गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।

तालिका: ५.२.२ चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीको विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	प्रकार	कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीको सङ्ख्या								
			विशेषज्ञ चिकित्सक	सामान्य चिकित्सक	हे.अ.	नर्स	अहेव	अनमी	ल्याव टेक्निसियन	अन्य	अन्य
स्वास्थ्य चौकी खरिगैरा, महावु १	१	सरकारी	०	०	१	०	२	२	०	०	३
वडाखोला स्वास्थ्य चौकी	२	सरकारी			१		२	२			२
ऐराडी स्वास्थ्य इकाई	२	सरकारी					१	१			१
स्वास्थ्य चौकी वाँसी	३	सरकारी			३		२	२			
रानीवन स्वास्थ्य चौकी	४	स्वास्थ्य चौकी			१		१	२		४	अ.हे.व १, का.स २, अनमी १(अस्थाई)
काँशीकाँध स्वास्थ्य चौकी, महावु ५	५	सहकारी	छैन	छैन	छ	छ	छ	छ	छैन	कार्यालय सहायक	
सामदायिक स्वास्थ्य इकाई, एकापाटे रानीवन	६	शाखा	सामान्य	छ	४	४	छ	छ			
सामदायिक स्वास्थ्य इकाई	६	सरकारी						२	१		१

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

५.२.३ खोप सेवा तथा सुरक्षित मातृत्वसम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकामा गत वर्षको गर्भवति र प्रसुती भएका महिलाहरूको सङ्ख्या ४५ रहेको छ। पहिलो जाँचमा गर्भवती महिलाहरूले टि.टि. खोप लिनेको सङ्ख्या २८ रहेको छ भने दोस्रो खोप लगाउनेको सङ्ख्या ४५ रहेको छ। त्यस्तै गर्भवति अवस्थाको ४ पटक जाँच गराउने गर्भवती महिलाको सङ्ख्या ३० रहेको छ। गर्भवती ४५ जनाले नै स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती गराएको देखिन्छ। यहाँ टि.टि. खोप, गर्भवती जाँचमा सबै गर्भवतीहरू सङ्ख्यागत नभएको देखिएकोले उक्त सेवा लिनका लागि जनचेतना फैलाउन र परामर्श गर्नुपर्ने देखिन्छ।

तालिका: ५.२.३ सुरक्षित मातृत्वसम्बन्धी विवरण

महिना	गत वर्षको गर्भवती/प्रसुती भएका महिला सङ्ख्या	टि.टि. खोप लिने गर्भवती		गर्भवस्थाको ४ पटक जाँच गराउने गर्भवती सङ्ख्या	प्रसूति भएको आधारमा गर्भवतीको सङ्ख्या		
		टि.टि. १ (पहिलो जाँचमा)	टि.टि. २ (पहिलो खोप लिएको एक महिना पछि)		स्वास्थ्य संस्थामा	दक्ष स्वास्थ्य कर्मीको सहयोगमा घरमा	स्वास्थ्यकर्मीको अनुपस्थितिमा घरमा
१	०	०	०	०	०	०	०
२	०	०	०	०	०	०	०
३	२	१	२	२	२	०	०
४	०	०	०	०	०	०	०
५	८	६	८	४	८	०	०
६	८	८	८	४	८	०	०
७	११	८	११	१०	११	०	०
८	१६	५	१६	१०	१६	०	०
९	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा	४५	२८	४५	३०	४५	०	०

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

५.२.४ एक वर्षभन्दा मूनिका बालबालिकाहरूको औषत तौल (के.जी.)

यस क्षेत्रका सबै वडाहरूको एक वर्ष मूनिका बालबालिकाको औषत तौल लगभग ७ के. जी. रहेको छ। वडा अनुसारको तथ्याङ्क हेर्दा औषत तौल सबैभन्दा कम भएको वडा नं. १ र वडा नं. ४ का १ वर्ष मूनिका बालबालिकाको बराबरी ६.८३ किलोग्राम तौल रहेको छ सबैभन्दा बढि वडा नं. ५ का बालबालिकाको ७.२१ किलोग्राम तौल रहेको छ।

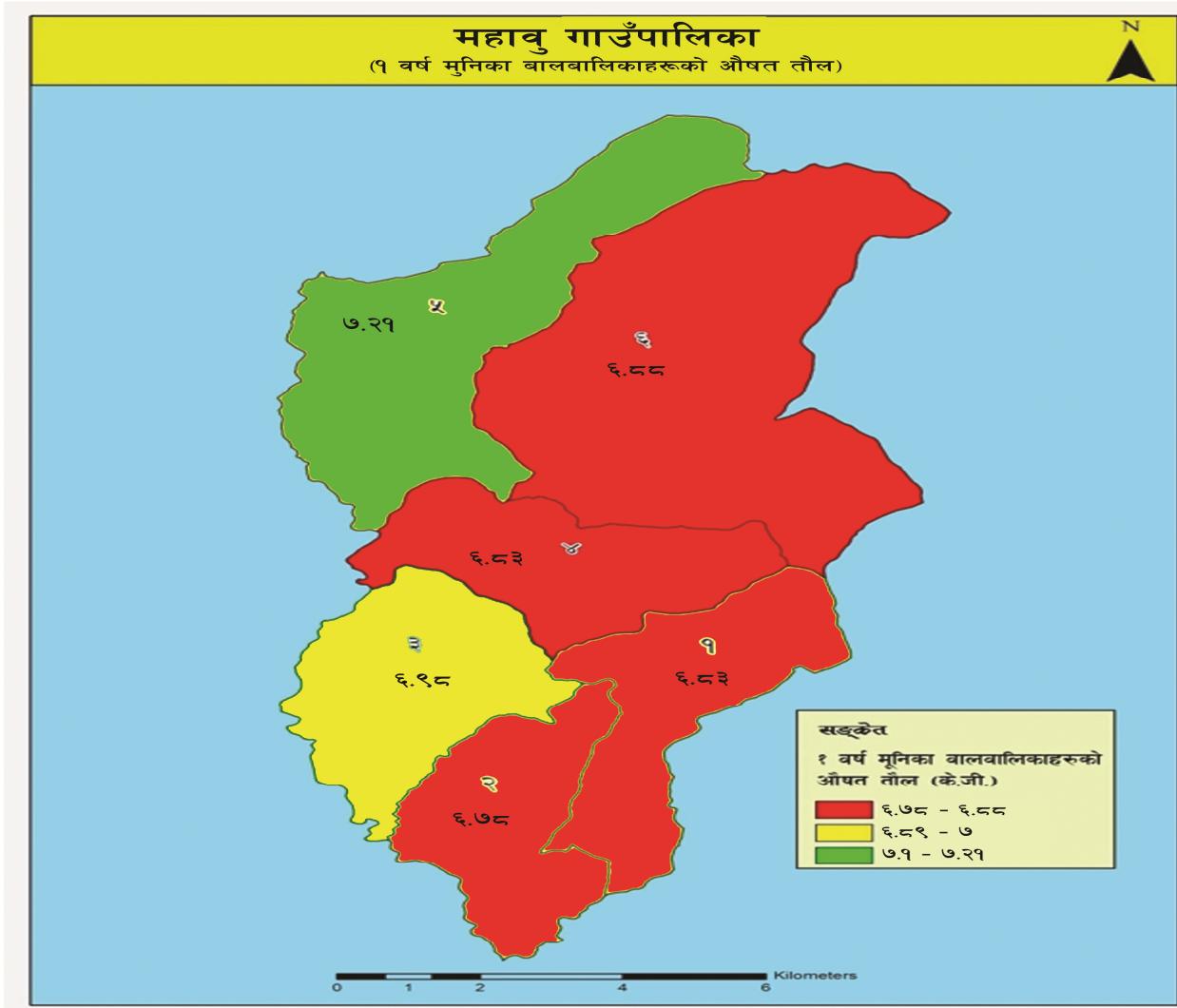
तालिका-५.२.४: एक वर्षभन्दा मूनिका बालबालिकाहरूको औषत तौल (के.जी.)

१ वर्ष भन्दा मूनीका बालबालिको उमेर (महिना)	वडा नं. अनुसार औषत तौल (के.जी.)					
	१	२	३	४	५	६
०	०	०	०	०	०	०
१	४	३	३	३	३.५	३
२	४.५	४	३.५	३.७५	४.८५	३.८५
३	५.२५	४.७५	४.५	४.६५	५.२५	५.१५

४	६	५.७५	५.६५	६	६.२५	६.१
५	६.७५	६.५	६.६	६.८	७	६.९
६	८	७.७५	७.४	७.९	८	७.८
७	८.९	८.५	८.४	८.८५	९	८.७५
८	९.२५	९.१५	९.१५	९	९.३५	९
९	९.५	९.३५	९.४५	९.३	९.६५	९.२५
१०	९.७५	९.४५	९.५५	९.६	९.८५	९.५
११	१०	९.७५	९.९	९.८	१०.२	९.९
१२	१०.५	१०.२५	१०.१५	१०.१	१०.८	१०.३
१ वर्ष भन्दा मूनीको कुल औषत	६.८३	६.७८	६.९८	६.८३	७.२१	६.८८

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

नक्सा-५.२.४: एक वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूको औषत तौल (के.जी.)

५.२.५ दिघरोगको अवस्था, दीघरोगी र दीघरोगबाट मृत्यु हुनेको सङ्ख्या

यस गाउँपालिकामा जम्मा ८ सय ६६ जना दिघरोगी रहेका छन् जसमध्ये सबैभन्दा बढि श्वासप्रस्वाससम्बन्धी दिघरोगी रहेका छन्। जसको कुल दिघरोगीको २८.१८ प्रतिशत हो भने दोस्रो बढि

देखिएको दिघरोग ग्यास्टीक वा अल्सर २४ प्रतिशत रहेको छ। साथै अन्य रोग (१९.१७%), मुटुरोग लाग्नेको सङ्ख्या पनि उच्च (१६.८६%) रहेको छ। यस क्षेत्रमा क्यासर पिडित २३ जना, एचआईभी सङ्क्रमित ३ जना, कुष्ठरोग प्रभावित २ जना, मलेरिया प्रभावित ३ जना, पक्षघात २२ जना, प्रसुतिजन्य रोग १९, मधुमेह १० जना र क्षयरोग प्रभावित २० जना रहेका छन्। लैझिक आधारमा हेदा पुरुषभन्दा महिलाहरू दिघरोगबाट बढि प्रभावित छन्। महिलाहरू कुल दिघरोगी मध्ये ५९ प्रतिशत र पुरुषहरू ४१ प्रतिशत रहेका छन्। ग्यास्टीक सापेक्षिक रूपमा महिलालाई पुरुषहरूभन्दा करिब दोब्बर देखिएको छ।

दिघरोगबाट मृत्यु हुनेको सङ्ख्या १०५ रहेको छ। जसमध्ये सबैभन्दा बढि ३८ प्रतिशत मृत्यु दम वा श्वासप्रस्वासबाट भएको आँकडाले देखाएको छ। एचआईभी एड्स, कुष्ठरोगबाट एक-एक जनाको मृत्यु भएको देखिएकोले यस्तो सङ्क्रमण रोक्न पहल गर्नुपर्ने देखिएको छ। दिघरोग लाग्ने पुरुषभन्दा महिलाको सङ्ख्या बढि भएपनि मृत्यु हुनेहरूमा पुरुषको सङ्ख्या दोब्बर रहेको छ। यसबाट के प्रष्ट हुन सकिन्दछ भने हाल महिलाहरूमा दिघरोगको सङ्क्रमण बढि भएको छ। साथै प्रसुतिजन्य रोग, ग्यास्टीक, अल्सर, दम जस्ता रोगबाट महिलाहरू प्रभावित हुने क्रम गएको छ।

तालिका-५.२.५ : दिघरोगको अवस्थाको विवरण (क)

बडा नं.	दिघरोगको नाम	दिघरोगीको सङ्ख्या			दिघरोगबाट मृत्यु भएकाको सङ्ख्या		
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	क्यान्सर	२	१	३	१	७	८
	दम (श्वासप्रस्वास)	६	२	८	१	१	२
	ग्यास्टीक वा अल्सर	०	०	०	१	१	२
	मुटु रोग	३	४	७	१	१	२
	एचआईभी/एड्स	०	१	१	०	०	०
	अन्य	६	०	६	०	०	०
	पक्षघात	०	०	०	०	२	२
	मधुमेह (चिनी रोग)	०	१	१	०	०	०
	क्षयरोग (टि.भि.)	०	२	२	०	०	०
२	क्यान्सर	०	२	२	०	१	१
	दम (श्वासप्रस्वास)	५	४	९	०	०	०
	मुटु रोग	०	३	३	०	०	०
	एचआईभी/एड्स	२	०	२	०	१	१
	अन्य	५	५	१०	०	०	०
	पक्षघात	२	३	५	०	३	३
	मधुमेह (चिनी रोग)	०	१	१	०	०	०
	क्षयरोग (टि.भि.)	०	१	१	१	१	२
३	क्यान्सर	०	१	१	३	७	१०
	दम (श्वासप्रस्वास)	८	१२	२०	७	६	१३
	ग्यास्टीक वा अल्सर	०	२	२	०	०	०
	अन्य	०	२	२	०	०	०
	पक्षघात	२	५	७	१	०	१

	मधुमेह (चिनी रोग)	१	१	२	०	०	०
४	क्यान्सर	०	१	१	०	१	१
	दम (श्वासप्रस्वास)	२	०	२	०	०	०
	मुटु रोग	१	१	२	१	०	१
	कुष्ठ रोग	०	१	१	१	०	१
	मलेरिया	१	१	२	०	०	०
	पक्षघात	०	१	१	०	०	०
	प्रसुतीजन्य रोग	०	०	०	०	०	०
५	क्यान्सर	९	५	१४	६	५	११
	दम (श्वासप्रस्वास)	१००	६८	१६८	८	१६	२४
	र्यास्टीक वा अल्सर	१२०	६८	१८८	०	२	२
	मुटु रोग	७८	४६	१२४	०	१	१
	अन्य	८२	५९	१४१	०	१	१
	पक्षघात	३	४	७	०	३	३
	प्रसुतीजन्य रोग	१७	०	१७	१	१	२
६	मधुमेह (चिनी रोग)	४	२	६	०	१	१
	क्षयरोग (टि.भि.)	५	१२	१७	०	५	५
	क्यान्सर	१	१	२	१	१	२
	दम (श्वासप्रस्वास)	२१	१६	३७	०	१	१
	र्यास्टीक वा अल्सर	१०	८	१८	०	०	०
	मुटु रोग	५	५	१०	०	१	१
	कुष्ठ रोग	१	०	१	०	०	०
कुल जम्मा	मलेरिया	०	१	१	०	०	०
	अन्य	५	२	७	०	०	०
	पक्षघात	१	१	२	१	०	१
	प्रसुतीजन्य रोग	२	०	२	०	०	०
	क्यान्सर	१२	११	२३	११	२२	३३
	दम (श्वासप्रस्वास)	१४२	१०२	२४४	१६	२४	४०
	र्यास्टीक वा अल्सर	१३०	७८	२०८	१	३	४
	मुटु रोग	८७	५९	१४६	२	३	५
	एचआईभि/एड्स	२	१	३	०	१	१
	कुष्ठ रोग	१	१	२	१	०	१
	मलेरिया	१	२	३	०	०	०
	अन्य	९८	६८	१६६	०	१	१
	पक्षघात	८	१४	२२	२	८	१०
	प्रसुतीजन्य रोग	१९	०	१९	१	१	२
	मधुमेह (चिनी रोग)	५	५	१०	०	१	१
	क्षयरोग (टि.भि.)	५	१५	२०	१	६	७

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

तालिका ५.२.५ : दीर्घरोगीको सङ्ख्या र दीर्घरोगबाट मृत्यु भएको सङ्ख्या (ख)

बडा नं.	दीर्घरोगको नाम	दीर्घरोगीको सङ्ख्या	दीर्घरोगबाट मृत्यु भएकाको सङ्ख्या
कुल जम्मा	क्यान्सर	२.६६	३१.४३
	दम (श्वासप्रस्वास)	२८.१८	३८.१०
	ग्यास्टीक वा अल्सर	२४.०२	३.८१
	मुटु रोग	१६.८६	४.७६
	एचआईभि/एड्स	०.३५	०.९५
	कष्ठ रोग	०.२३	०.९५
	मलेरिया	०.३५	०.००
	अन्य	१९.१७	०.९५
	पक्षधात	२.५४	९.५२
	प्रसुतीजन्य रोग	२.१९	१.९०
	मधुमेह (चिनी रोग)	१.१५	०.९५
	क्षयरोग (टिभि.)	२.३१	६.६७
जम्मा		१००.००	१००.००

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

५.२.६ प्रमुख रोग र उपचारसम्बन्धी विवरण

यस क्षेत्रमा देखा पर्ने प्रमुख रोगहरू रुधाखोकी, ग्यास्टीक, ज्वारो, झाडापखाला रहेको छ । त्यसका साथसाथै कानको सङ्क्रमण, लुतो, आँखाको सङ्क्रमण, निमोनिया पनि उल्लेख्य छ । जम्मा ९५५ जना रोगिहरूको पहिचान गरिएकोमा २ जनाले उपचार नगराएको विवरण छ । उपचार गराउने मध्ये ३३ जनाको फ्लोअप गरिएको छैन भने ३४ जनालाई अन्यत्र रिफर गरिएको छ । कुल विरामीहरू मध्ये ४ जनाको मृत्यु भएको छ ।

तालिका-५.२.६: गाउँपालिका भित्र देखा परेका प्रमुख रोग र तिनको उपचारसम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	रोगको नाम	रोगी/विरामी सङ्ख्या	उपचार	फलोअप	रेफर	मृत्यु भएको सङ्ख्या
			भएको सङ्ख्या	गरिएको सङ्ख्या	गरिएको सङ्ख्या	
१	रुधा खोकी	५२७	५२७	१५५	०	०
२	झाडा पखाला	६८	६८	५९	०	०
३	ग्यास्टीक	१२६	१२६	१०१	०	०
४	कानको सङ्क्रमण	४२	४२	४२	१०	०
५	ज्वरो	८६	८६	७०	०	०
६	लुतो	१८	१८	१५	०	०
७	निमोनिया	२६	२६	२६	५	०

द	दम	१७	१७	१७	०	०
९	आँखाको संक्रमण	२५	२५	२०	१०	०
१०	कालाजार	२०	१८	१५	९	४
	जम्मा	९५५	९५३	५२०	३४	४

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

५.२.७ विरामी हुँदा उपचारको लागि सबैभन्दा पहिला जाने स्थान अनुसार परिवार सङ्ख्या विवरण

यस गाउँपालिकाको परिवारको कुनै सदस्य विरामी हुँदा उपचारको लागि सबैभन्दा पहिला जाने स्थान अधिकांशको स्वास्थ्य चौकी हो । स्वास्थ्य चौकीको सहज उपलब्धताका कारण यहाँका ९६.८९ प्रतिशत परिवार विरामी पर्दा स्वास्थ्य चौकी जाने गरेका छन् । यो तथ्याङ्कले यहाँका नागरिकहरू स्वास्थ्य प्रति सजग भएको देखाउँछ तर अझै पनि लामा, धामी, भाँकीकोमा जाने क्रम पनि रहेको देखिन्छ । विरामी पर्दा १.२८ प्रतिशत घरपरिवार अर्थात् कूल ३५०७ परिवार सङ्ख्यामा ४५ परिवार विरामी पर्दा सुरूमा लामा, धामी, भाँकी कहाँ जाने गर्दछन् । विरामी पर्दा अन्य वडाहरूको तुलनामा वडा नं.

४

(२.९७ प्रतिशत) र वडा नं. ३ (२.७० प्रतिशत) मा लामा, धामी, भाँकीकोमा जाने घरधुरीको सङ्ख्या बढि देखिन्छ । यसैगरी निजी तथा सरकारी अस्पतालमा यहाँको परिवारहरूको पहुँच अत्यन्त न्यून छ, जम्मा १४ परिवारले मात्र विरामी परेपछि अस्पताल जाने गरेका छन् । त्यस्तै आर्युवेदिक औषधालयमा एउटा परिवार मात्र जाने गरेको तथ्याङ्क रहेको छ भने यसबाहेक उपचारका लागि अन्य स्थानमा जाने ४९ परिवार रहेका छन् । यो तथ्याङ्क केलाउँदा यहाँका अधिकांश नागरिक उपचारका लागि स्वास्थ्य चौकीमा निर्भर रहेका छन् ।

तालिका: ५.२.७ परिवारको कुनै सदस्य विरामी हुँदा उपचारको लागि सबैभन्दा पहिला जाने स्थान अनुसार परिवार सङ्ख्या विवरण

वार्ड नं.	परिवारको कुनै सदस्य विरामी भएमा उपचारका लागि सबैभन्दा पहिला जाने स्थान					कुल जम्मा
	१) लामा, धामी, भाँकी	२) स्वास्थ्य चौकी	३) अस्पताल (निजी, सरकारी)	४) आर्युवेदिक औषधालय	५) अन्य	
१	५	६८७	१	१	०	६९४
२	१	५२०	०	०	०	५२१
३	२१	६९८	९	०	४९	७७७
४	१३	४३७	१	०	०	४५१
५	३	४८०	१	०	०	४८४
६	२	५७६	२	०	०	५८०
कुल जम्मा	४५	३३९८	१४	१	४९	३५०७

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

५.२.८ घरदेखि नजिकैको स्वास्थ्य संस्थामा पुग्दा लाग्ने समय अनुसार परिवार सङ्ख्या

घरदेखि नजिकैको स्वास्थ्य संस्थामा पुग्नका लागि ४९.४३ प्रतिशत परिवारलाई आधा घण्टा भन्दा कम समय लाग्छ भने आधा घण्टा देखि एक घण्टा समय लाग्ने परिवारको प्रतिशत २८.७१

प्रतिशत रहेको छ। त्यस्तै एक घण्टा भन्दा बढी समय लाग्ने परिवारको सङ्ख्या २९.८५ प्रतिशत रहेको छ। वडा अनुसार हेर्दा एक घण्टा भित्र स्वास्थ्य संस्था पुग्ने परिवार सङ्ख्या बढी भएको वडा नं. १ र २ हो। यस वडामा क्रमशः २.३१, ३.८४ प्रतिशत परिवारलाई मात्र एक घण्टा भन्दा बढी समय लाग्छ। एक घण्टा भन्दा बढी समय लाग्ने परिवार सङ्ख्या बढी भएका वडाहरूमा वडा नं. ५, ३, ४ र ६ हो, जुन क्रमशः ७८.५१, ४४.६५, ३०.३८, २५.३४ प्रतिशत हो। स्वास्थ्य संस्था पुग्नलाई सबैभन्दा बढी समय लाग्ने परिवार सङ्ख्या (७८.५१%) वडा नं. ५ मा भएपनि यहाँका करिब सत प्रतिशत परिवार बिरामी पर्दा स्वास्थ्य संस्था नै जाने कुरालाई सकारात्मक रूपमा लिन सकिन्छ।

तालिका: ५.२.८ घरदेखि नजिकैको स्वास्थ्य संस्थामा पुग्दा लाग्ने समय अनुसार परिवार सङ्ख्या

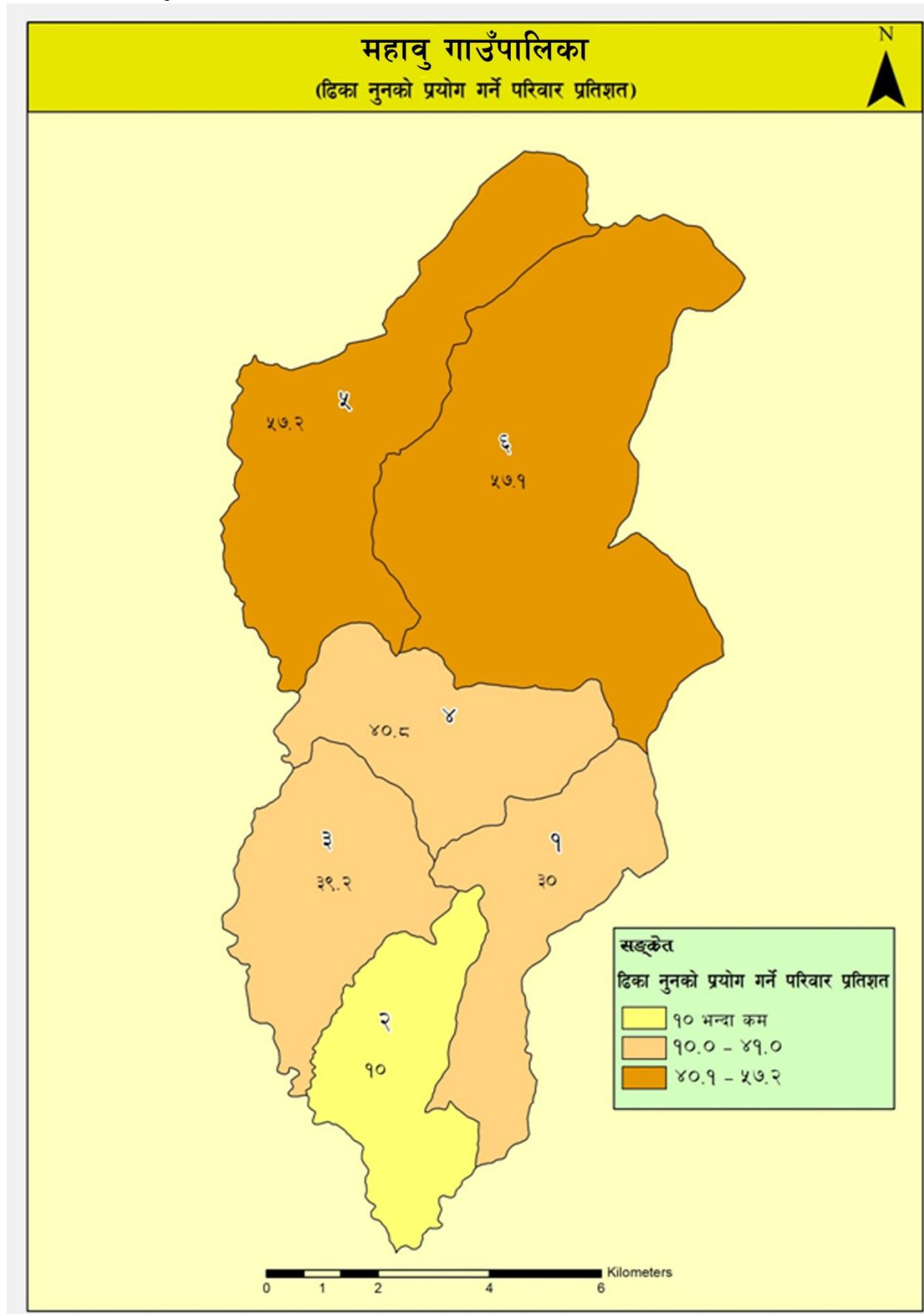
वार्ड नं.	नजिकैको स्वास्थ्य संस्थामा पुग्न लाग्ने समय			कुल परिवार सङ्ख्या	प्रतिशत		
	आधा घण्टा भन्दा कम	आधा देखी एक घण्टा	एक घण्टा भन्दा बढी		आधा घण्टा भन्दा कम	आधा देखी एक घण्टा	एक घण्टा भन्दा बढी
१	३१४	३६४	१६	६९४	४५.२४	५२.४५	२.३१
२	३८७	११४	२०	५२१	७४.२८	२१.८८	३.८४
३	३१२	११८	३४७	७७७	४०.१५	१५.१८	४४.६५
४	१५०	१६४	१३७	४५१	३३.२६	३६.३६	३०.३८
५	४१	६३	३८०	४८४	८.४७	१३.०२	७८.५१
६	२४९	१८४	१४७	५८०	४२.९३	३१.७२	२५.३४
कुल जम्मा	१४५३	१००७	१०४७	३५०७	४१.४३	२८.७१	२९.८५

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

५.२.९ परिवारले प्रयोग गर्ने नुन अनुसार परिवार सङ्ख्या

यस गाउँपालिकामा अहिले पनि ४३.२२ प्रतिशत घरधुरीले मात्र आयोडिनयुक्त प्याकेटको नुन प्रयोग गरेको तथ्याङ्क रहेको छ। आयोडिन नुनसम्बन्धी नेपाल सरकारको विभिन्न जनचेतनामूलक कार्यक्रमका बावजुत ३८.६९ प्रतिशत घरधुरीले ढिके नुन प्रयोग गर्ने र १८.०७ प्रतिशत परिवारले दुवै प्रकारका नुन प्रयोग गर्नुले आयोडिनयुक्त नुनप्रति आम नागरिक सचेत नभएको अवस्था दर्शाउँछ। ढिके नुन प्रयोग सबैभन्दा बढी वडा नं. ५ र ६ का ५७ प्रतिशत घरधुरीले गर्दछन्। वडा नं. ५ मा ३२.०२ प्रतिशत र वडा नं. ६ मा ३४.४८ प्रतिशत घरधुरीले मात्र आयोडिनयुक्त प्याकेटको नुन प्रयोग गर्दछन्। त्यसैगरी वडा नं. ३ र ४ मा करिब ४० प्रतिशत घरधुरीले ढिके नुन प्रयोग गर्ने तथ्याङ्क रहेको छ। सबैभन्दा बढी आयोडिनयुक्त नुनको प्रयोग वडा नं. १ (५९.८%) र त्यसपछि वडा नं. २ (५८.३५%) घरधुरीले गरेको पाइन्छ। वडा नं. २ मा सबै वडाभन्दा कम (९.९८%) ले मात्र ढिके नुन प्रयोग गर्ने पाइएको छ।

नक्सा: ५.२.९ ढिके नुनको प्रयोग गर्ने परिवार

तालिका: ५.२.९ परिवारले प्रयोग गर्ने नुन अनुसार परिवार सदृश्या

वार्ड नं.	परिवारले प्रयोग गर्ने नुनको प्रकार			कुल परिवार सदृश्या	प्रतिशत		
	१) आयोडिन युक्त प्याकेटको नुन	२) ढिके नून	३) दुबै प्रकारको नून		१) आयोडिन युक्त प्याकेटको नुन	२) ढिके नून	३) दुबै प्रकारको नून
१	४१०	२०८	७६	६९४	५९.०८	२९.९७	१०.९५
२	३०४	५२	१६५	५२१	५८.३५	९.९८	३१.६७
३	२३२	३०५	२४०	७७७	२९.८५	३९.२५	३०.८८
४	२१५	१८४	५२	४५१	४७.६७	४०.८	११.५३
५	१५५	२७७	५२	४८४	३२.०२	४७.२३	१०.७४
६	२००	३३१	४९	५८०	३४.४८	५७.०६	८.४५
कुल जम्मा	१५१६	१३५७	६३४	३५०७	४३.२२	३८.६९	१८.०७

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

५.३. खानेपानी तथा सरसफाई

५.३.१ परिवारले पिउनको लागि प्रयोग गर्ने पानीको मूल्य स्रोत

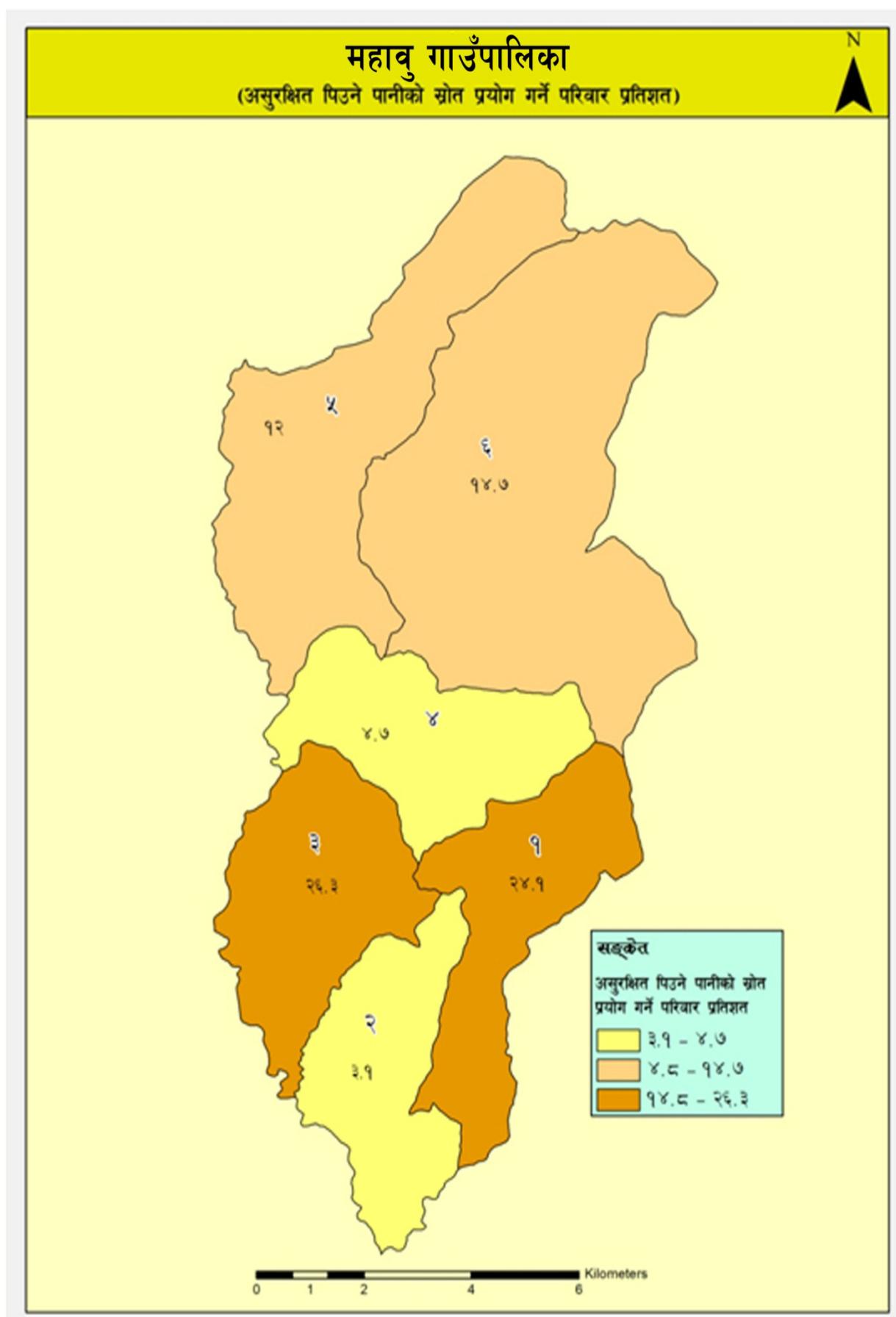
यस गाउँपालिकाका ८४.२६ प्रतिशत परिवारले पिउनका लागि मूलको धारा वा जम्मा पारेर पाइप धारामार्फत् वितरण गरिने पानी पिउने गरेको तथ्याङ्क रहेको छ। यहाँका नागरिकहरूको जार, बोतल वा शुद्धिकरण गरिएको पानीमा पहुँच छैन साथै पानी शुद्धिकरण गरेर पिउने गरेका छैनन्। त्यस्तैगरी पिउने पानीको स्रोतका लागि कुवा प्रयोग गर्ने परिवार सदृश्या १५.३९ रहेको छ भने ०.३४ घरधुरीले नदी/कुलो/नहरको पानी पिउने गरेको देखिन्छ। वडा नं. २ मा जम्मा १६ घरधुरी, वडा नं. ४ मा २१ घरधुरीमा पाइप धारा पुगेको छैन।

तालिका: ५.३.१ परिवारले पिउनको लागि प्रयोग गर्ने पानीको मूल्य स्रोत

वार्ड नं.	परिवारले पिउनको लागि प्रयोग गर्ने पानीको स्रोत			कुल परिवार
	१) पाइप धारा	३) इनार/कुवा/जरुवा	४) नदी/कुलो/नहर, पोखरी	
१	५२७	१६६	१	६९४
२	५०५	१५	१	५२१
३	५७२	२०२	३	७७७
४	४३०	२०	१	४५१
५	४२६	५७	१	४८४
६	४९५	८०	५	५८०
कुल जम्मा	२९५५	५४०	१२	३५०७

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

नक्सा ५.३.१: असुरक्षित पानी पिउने परिवार प्रतिशत गाउँपालिका

५.३.२ परिवारले खानेपानी बोकदा लाग्ने समय अनुसार परिवार सङ्ख्या विवरण

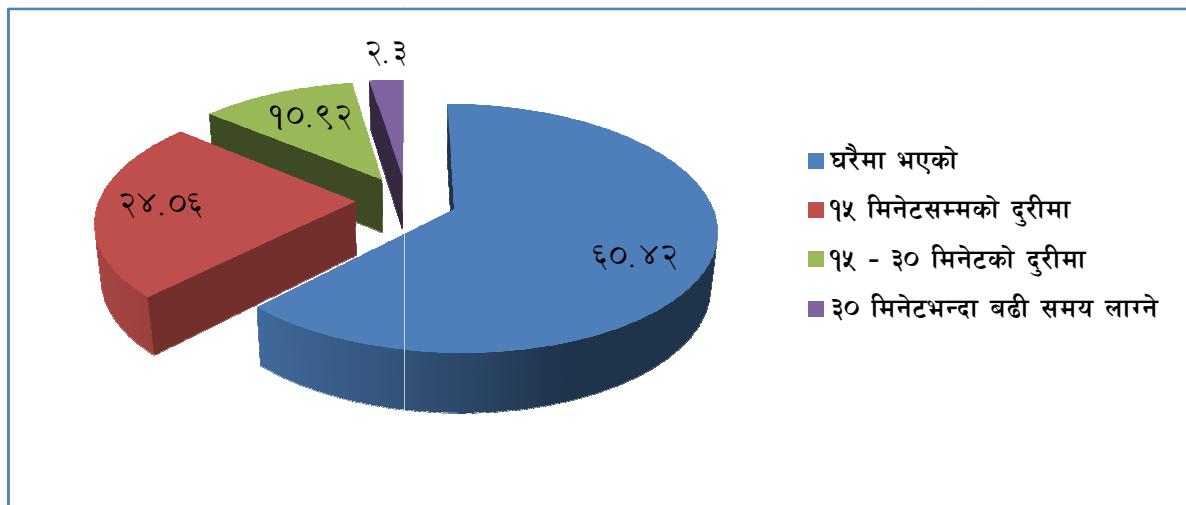
यस महावु गाउँपालिकाका ६०.४२ प्रतिशत परिवारको घरमै पानीको पाइपको धारा पुगेको तथ्याङ्कले देखाएको छ भने करिव ३८ प्रतिशत घरपरिवारलाई पानी बोक्नु पर्ने बाध्यता रहेको छ। पानी बोकेर ल्याउनु पर्ने परिवारमा १५ मिनेटसम्मको दुरीमा पानीको स्रोत रहेको सङ्ख्या २४.०६ प्रतिशत, १५-३० मिनेटको दुरीमा १०.९२ प्रतिशत तथ्याङ्क रहेको छ। साथै घरबाट ३० मिनेटभन्दा बढीको दुरीमा पानीको स्रोत भएको परिवार सङ्ख्या २.३ प्रतिशत वा ८१ घरधुरी रहेको छ। ती ८१ घर परिवार मध्ये वडा नं. ६ मा २५ परिवार, वडा नं. १ र २ मा २०-२० परिवार रहेका छन्। त्यसैगरी वडा नं. ४ मा ६, वडा नं. ३ मा ७ र वडा नं. ५ मा ३ परिवारहरू रहेका छन्। यस तथ्याङ्क अनुसार विश्लेषण गर्दा वडा नं. ५ मा खानेपानीको पहुँच सबैभन्दा राम्रो रहेको छ, यहाँका ८२.२ प्रतिशत परिवारको घरमै धारा रहेको छ। घरमै खानेपानीको धाराको ५३.६ प्रतिशत मात्र पहुँच रहेको वडा नं. १ मा ४३.५ प्रतिशत परिवारले १५ मिनेटदेखि देखि १ घण्टा सम्मको दुरी हिडेर पानी लिन जानु पर्ने बाध्यता रहेको छ।

तालिका ५.३.२: परिवारले खानेपानी बोकदा लाग्ने समय अनुसार परिवार सङ्ख्या विवरण:

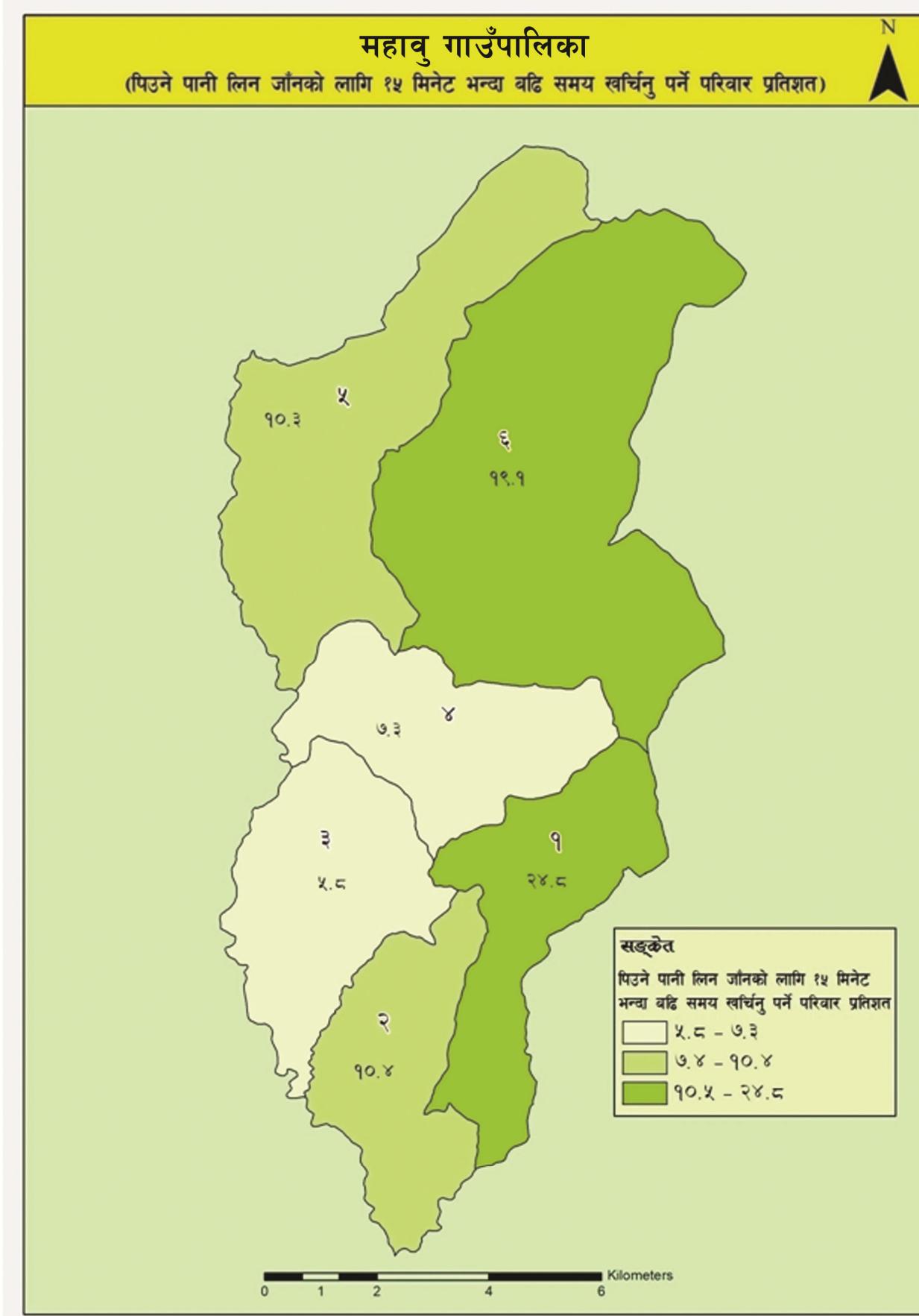
वार्ड नं.	खानेपानी ल्याउन (जाँदा आउँदा) लाग्ने समय				कुल परिवार	प्रतिशतमा			
	घरैमा भएको	१५ मिनेटसम्मको दुरीमा	१५-३० मिनेटको दुरीमा	३० मिनेटभन्दा बढी समय लाग्ने		घरैमा भएको	१५ मिनेटसम्मको दुरीमा	१५-३० मिनेटको दुरीमा	३० मिनेटभन्दा बढी समय लाग्ने
१	३७२	१५०	१५२	२०	६९४	५३.६	२१.६१	२१.९	२.८८
२	३०५	१६२	३४	२०	५२१	५८.५४	३१.०९	६.५३	३.८४
३	५२६	२०७	३७	७	७७७	६७.७३	२६.४९	४.७८	१
४	२७२	१४६	२७	६	४५१	६०.३१	३२.३७	५.१९	१.३३
५	३९७	३७	४७	३	४८४	८२.०२	७.६४	९.७१	०.६२
६	३२७	१४२	८६	२५	५८०	५६.३८	२४.४८	१४.८३	४.३१
कुल जम्म ा	२१९९	८४४	३८३	८१	३५०७	६०.४२	२४.०६	१०.९२	२.३

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

ग्राफ ५.३.२: गाउँपालिकामा खानेपानी पहुचको स्थिति

नक्सा: ५.३.२: परिवारले खानेपानी बोकदा लाग्ने समय अनुसार परिवार सङ्ख्या विवरण

५.३.३ परिवारमा शौचालयको अवस्था र शौचालयको प्रकार

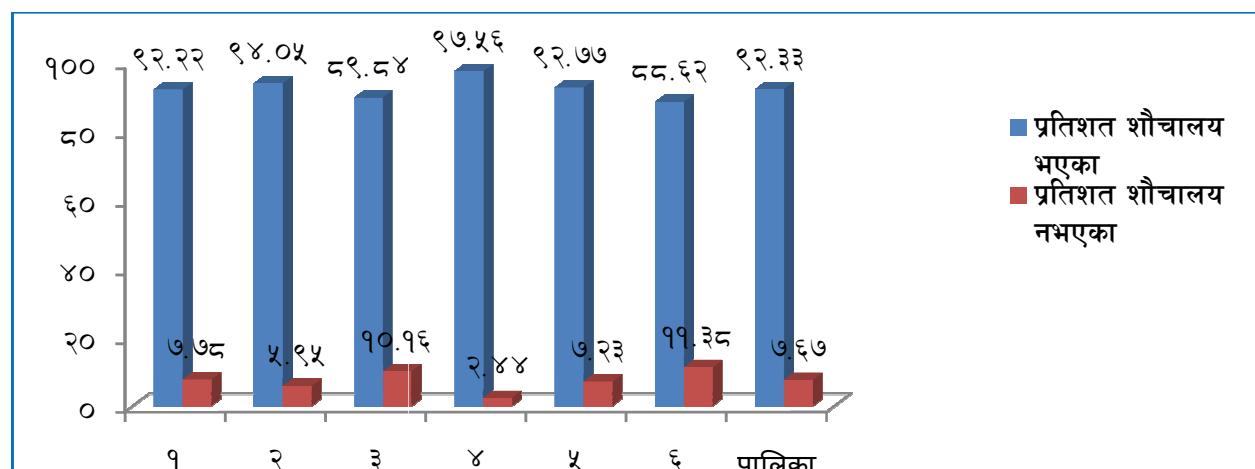
शौचालय भएका परिवार सङ्ख्या ९२.१३ प्रतिशत भए पनि त्यसमध्ये ९०.९० प्रतिशतको कच्ची शौचालय रहेको छ । यस गाउँपालिकाका २७६ घरधुरीमा अभैपनि शौचालय छैनन् । सबैभन्दा बढी परिवारमा शौचालय नभएको वडा नं. ३ मा ७९ घरधुरी, वडा नं ६ मा ६६ घरधुरी र वडा नं. १ मा ५४ घरधुरी रहेका छन् । माथिको तथ्याङ्क हेर्ने हो भने सबैभन्दा बढी परिवारमा शौचालय (९७.५६ प्रतिशत) भएको वडा नं. ४ हो जहाँ ११ वटा घरमा मात्र शौचालय छैन । यस वडामा भएको शौचालय मध्ये ५० प्रतिशतभन्दा बढी शौचालय पक्की रहेको छ । यसरी हेर्दा वडा नं. ४ का बासिन्दा स्वास्थ्य र सरसफाई प्रति सचेत देखिन्छन् । नेपाललाई खुला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा गरिसकिएको परिप्रेक्ष्यमा यस गाउँपालिकामा सबै परिवारमा आफ्नै निजी शौचालय बनाई प्रयोगमा ल्याउनु अति जरुरी देखिन्छ ।

तालिका ५.३.३: परिवारमा शौचालयको अवस्था र शौचालयको प्रकार

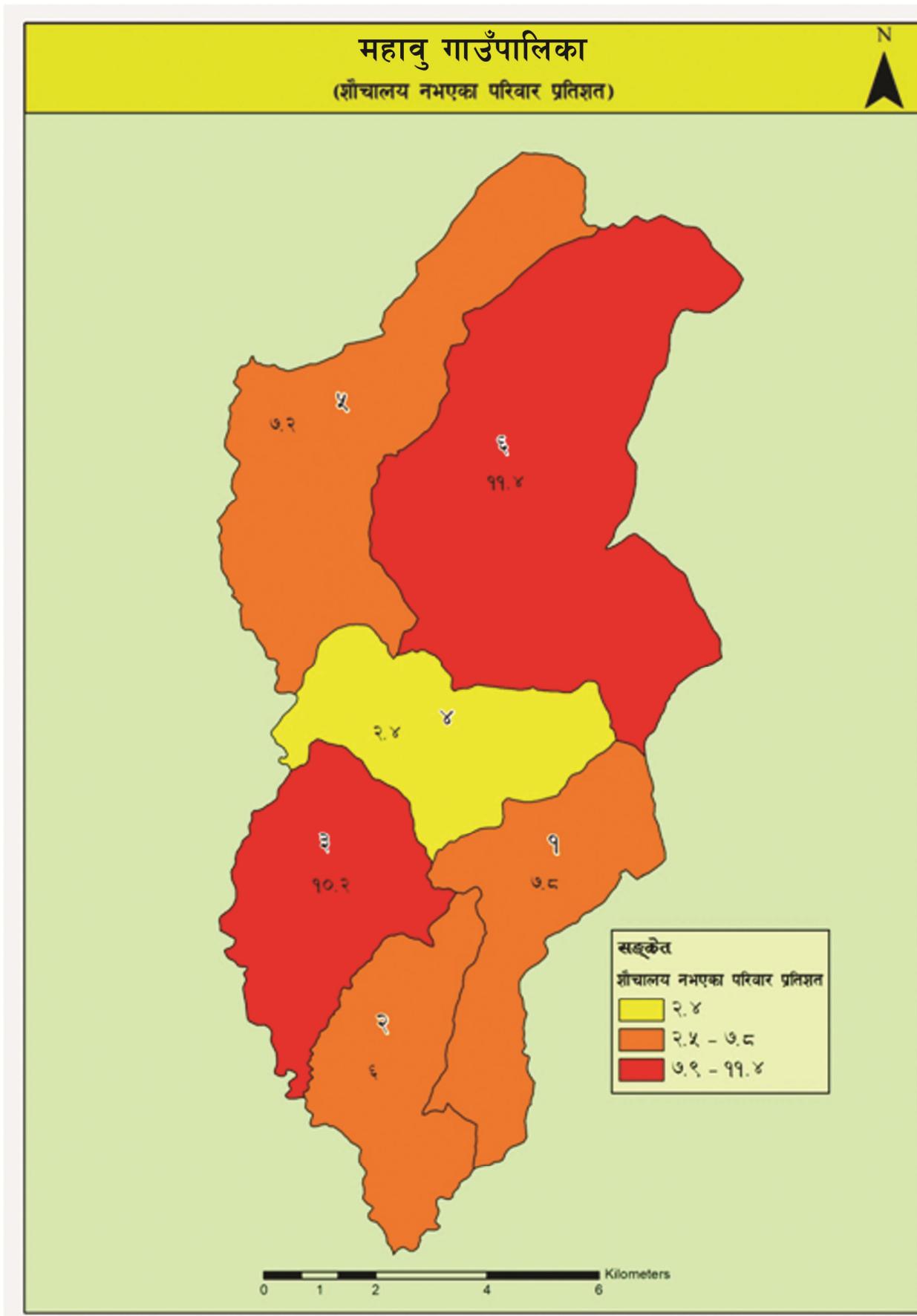
वाडा नं.	परिवारमा शौचालयको अवस्था		कुल परिवार	प्रतिशत		शौचालयको प्रकार			
	शौचालय भएका	शौचालय नभएका		शौचालय भएका	शौचालय नभएका	कच्ची	पक्की	सेफ्टी ट्यांकीमा जडान भएको	सेफ्टी ट्यांकीमा जडान नभएको
१	६४०	५४	६९४	९२.२२	७.७८	६०७	३३	५८६	५४
२	४९०	३१	५२१	९४.०५	५.९५	४८९	१	४५९	३१
३	६९८	७९	७७७	८९.८४	१०.१६	६७१	२७	६४१	५७
४	४४०	११	४५१	९७.५६	२.४४	२१६	२२४	४२८	१२
५	४४९	३५	४८४	९२.७७	७.२३	४४७	२	४१४	३५
६	५१४	६६	५८०	८८.६२	११.३८	५०७	७	४४८	६६
कुल जम्मा	३२३१	२७६	३५०७	९२.१३	७.८७	२९३७	२९४	२९७६	२५५

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

रेखा चित्र ५.३.३ शौचालयको अवस्था

नक्सा ५.३.३: शौचालय नभएका घरधुरी प्रतिशत

५.३.४ वडा अनुसार दैनिक उत्पादन हुने घरायसी फोहोरको परिमाण

दैनिक रूपमा यस गाउँपालिकामा ५३६२ किलोग्राम फोहर उत्पादन हुने गर्छ । प्रति परिवार प्रति दिन औषतमा साढे १.५३ किलोग्राम फोहर उत्पादन गर्ने गर्दछन् । वडा अनुसार हेर्दा वडा नं. ४ का परिवारले बढी (१.९ के.जी.) फोहर प्रतिदिन उत्पादन गर्ने गर्दछन् । त्यस्तै सबैभन्दा कम फोहर वडा नं. २ र ३ ले कमश १.१ र १.२ के.जी. फोहर उत्पादन गर्ने तथ्याङ्कले देखाएको छ ।

तालिका ५.३.४: वडा अनुसार दैनिक उत्पादन हुने घरायसी फोहोरको परिमाण

वार्ड नं.	दैनिक उत्पादन हुने घरायसी फोहोरको परिमाण (के.जी.)	कुल परिवार सङ्ख्या	प्रति परिवार औषत फोहर उत्पादन (के.जी.प्रति दिन)	प्रतिशत
१	१२७०	६९४	१.८	२३.६८
२	५८२	५२१	१.१	१०.८५
३	९३३	७७७	१.२	१७.४
४	८६६	४५१	१.९	१६.१५
५	८२७	४८४	१.७	१५.४२
६	८८४	५८०	१.५	१६.५८
कुल जम्मा	५३६२	३५०७	१.५३	१००

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

५.३.५ घरको शौचालयको फोहोर विसर्जन गर्ने तरिका

करिव ९३ प्रतिशत घरधुरीमा शौचालय भएको अवस्थामा तीमध्ये ५ शौचालयको फोहर सिधै खोला/खोल्सामा मिसाएको देखिन्छ । आफ्नै निजी शौचालय बनाई प्रयोग गर्ने घरधुरीहरूमध्ये ९९.८४ प्रतिशत घरधुरीले सेफ्टी ट्याङ्कीमा र अन्य तवरबाट शौचालयबाट निस्कने फोहर व्यवस्थापन गरिरहेका छन् भने ०.१६ प्रतिशत घरधुरीले खोला/खोल्सामा विसर्जन गर्ने गरेका छन् ।

तालिका ५.३.५ : घरको शौचालयको फोहोर विसर्जन गर्ने तरिका

वार्ड नं.	शौचालयको फोहोर विसर्जन गर्ने तरिका			कुल परिवार
	सेफ्टी ट्याङ्कीमा अन्य किसिमले व्यवस्थापन	सोभै ढलमा मिसाउने	खोला/खोल्सामा मिसाउने	
१	६४०	०	०	६४०
२	४९०	०	०	४९०
३	६९८	०	०	६९८
४	४३७	०	३	४४०
५	४४९	०	०	४४९
६	५१२	०	२	५१४
कुल जम्मा	३२२६	०	५	३२३१

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

५.३.६ घरयासी फोहोर व्यवस्थापन तथा विसर्जन गर्ने तरिका अनुसार परिवार सङ्ख्या

घरयासी फोहोर व्यवस्थापन तथा विसर्जन गर्ने तरिका अनुसार निर्धारित स्थानमा फोहोर फाल्ने ९०.५८ प्रतिशत (३१७७ परिवार) रहेका छन् भने कुहिने र नहुहिने वर्गिकरण गरी घर कम्पाउण्ड भित्र व्यवस्थापन गर्ने ७.१३ प्रतिशत (२६१ परिवार) रहेका छन् । त्यस्तैगरी गाउँपालिकाले १० परिवारका फोहर सङ्कलन गर्ने गरेको तथ्याङ्क छ, जुन परिवारमध्ये वडा नं. ४ मा ६ घरधुरी र वडा नं. १ मा ४ घरधुरी रहेका छन् । वडा अनुसारको तथ्याङ्क हेर्दा बढि वडा नं. ६ का १४.१४ प्रतिशत घरधुरीले आफ्नै कम्पाउण्ड भित्र व्यवस्थापन गर्ने गरेको देखिन्छ भने सबैभन्दा कम वडा नं. ५ का ६ परिवारले मात्र कम्पाउण्डमा व्यवस्था गर्ने गरेका छन् । त्यस्तै वडा नं. १ का ९८.१३ प्रतिशत परिवारले निर्धारित स्थानमा फोहर फाल्ने गरेका छन् ।

तालिका ५.३.६ घरयासी फोहोर व्यवस्थापन तथा विसर्जन गर्ने तरिका अनुसार परिवार सङ्ख्या

वार्ड नं.	घरयासी फोहोर व्यवस्थापन तथा विसर्जन गर्ने तरिका					कुल परिवार	प्रतिशत		
	कुहिने र नकुहिने वर्गिकरण गरी घर कम्पाउण्ड भित्र व्यवस्थापन गर्ने	निजी सङ्कल कलाई दिने	गाउँपालिका बाट सङ्कलन गरिने	निर्धारित स्थानमा फाल्ने	अन्य		घर कम्पाउण्ड भित्र व्यवस्थापन गर्ने	निर्धारित स्थानमा फाल्ने	गाउँपालिका र अन्य
१	९	०	४	६८१	०	६९४	१.३	९८.१३	०.५७
२	४०	०	०	४८१	०	५२१	७.६८	९२.३२	०
३	९७	०	०	६७५	५	७७७	१२.४८	८६.८७	०.६५
४	२७	०	६	४९८	०	४५१	५.९९	९२.६८	१.३३
५	६	०	०	४२५	५३	४८४	१.२४	८७.८१	१०.९५
६	८२	०	०	४९७	०	५८०	१४.१४	८५.६९	०
कुल जम्मा	२६१	०	१०	३१७७	५८	३५०७	७.१३	९०.५८	२.२५

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

५.३.७ जोखिमयुक्त अवस्थामा हात धुने, नधुने परिवार सङ्ख्या

चर्पी गएपछि, बालबच्चाको दिसा धोएपछि, खाना पकाउनु, खानु र खुवाउनु अगि, फोहोर वस्तु धोएपछि हात धुने गर्नु हुन्छ वा हुँदैन भन्ने प्रश्नको उत्तरमा अझै पनि यस्तो जोखिमयुक्त अवस्थामा हात नधुनेको सङ्ख्या न्यून (२१ परिवार) भएपनि यस्तो तथ्याङ्क आउनु राम्रो होइन । गाउँपालिकामा २१ परिवारले हात नधुने तथ्याङ्क आउनु भनेको औषत परिवार सङ्ख्या ६ ले २० लाई गुणन गर्दा १२० जना आउने हुँदा यो पनि गाउँपालिकाको समस्याको रूपमा रहेको छ । तथापि ९९.३७ प्रतिशतले जोखिमपूर्ण अवस्थापछि हात धुने तथ्याङ्क छ । वडा नं. ५ का भने शत प्रतिशत परिवारले जोखिमपूर्ण अवस्थापछि हात धुने गरेको पाइएको छ ।

तालिका ५.३.७: जोखिमयुक्त अवस्थामा हात धुने, नधुने परिवार सङ्ख्या

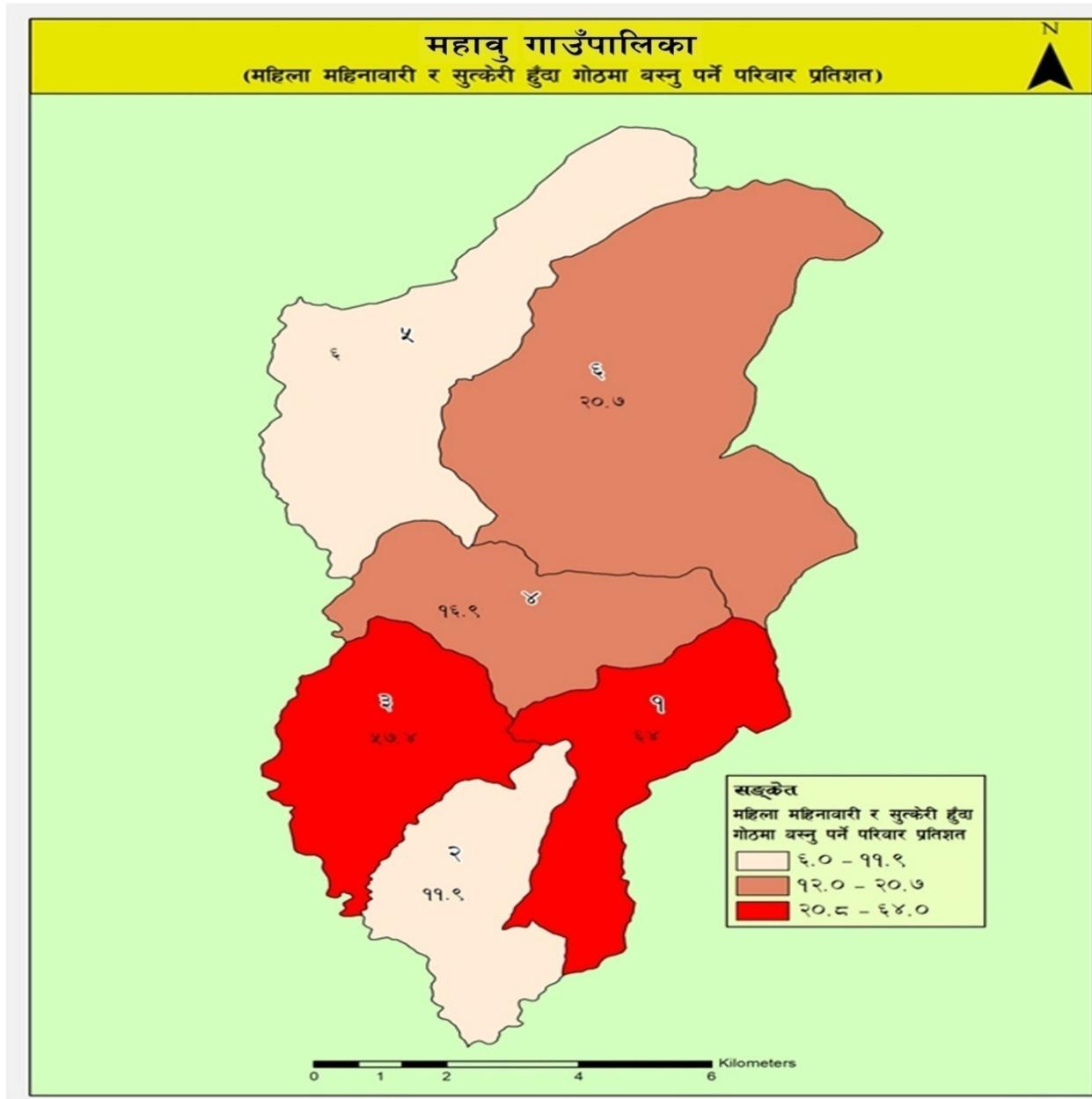
वार्ड नं.	जोखिमयुक्त अवस्थामा		कुल परिवार	प्रतिशत	
	धान धुने	हात नधुने		धान धुने	धान नधुने
१	६८७	७	६९४	९८.१३	१.०९
२	५१६	५	५२१	९९.०४	०.९६
३	७७५	२	७७७	९९.७४	०.२६

४	४४५	६	४५१	९८.६७	१.३३
५	४८४	०	४८४	१००	०
६	५७९	१	५८०	९९.८३	०.१७
कुल जम्मा	३४८६	२१	३५०७	९९.३७	०.६३

५.३.८ छाउपडी समस्या

यस गाउँपालिकामा अझै छाउपडी समस्यामा महिलाहरू जकडिएका छन्। वडा नं. ३ र १ मा क्रमशः ५७ र ६४ प्रतिशत महिला महिनावारी या सुत्केरी हुँदा गोठमा बस्नु पर्दछ। तर वडा नं. २ र ५ मा भने यो समस्या केवल ६ र ११ प्रतिशत मात्र रहेको छ। विशेषतः जनजाती बस्ती भएका वडाहरूमा यो समस्या निकै कम देखिएको छ भने बाहुन, ठकुरी, क्षेत्री बसोबास हुने वडामा यो समस्या बढी देखिएको छ।

नक्सा ५.३.८: महिला महिनावारी र सुत्केरी हुँदा गोठमा बस्नु पर्ने परिवार प्रतिशत

५.५ युवा तथा खेलकूद र मनोरञ्जन

५.५.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरञ्जन स्थलसम्बन्धी विवरण

महावु गाउँपालिकाको वडा नं. १ र ४ मा पर्ने राउटे बजारमा १०.१६ रोपनी जग्गामा बनभोज, मनोरञ्जन, प्रदर्शनी तथा भव्य खेलकूद मैदानका रूपमा निर्माण कार्य सम्पन्न हुने चरण पुगेको छ। यो मैदान दैलेख जिल्लाकै निकै आकर्षक र भव्य खेलकूद तथा मनोरञ्जनको केन्द्र हुने अपेक्षा गर्न सकिन्दै।

तालिका ५.५.१: खेल मैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरञ्जन स्थलसम्बन्धी विवरण

वडा नं.	स्थलको नाम	उपयोग १. खेलकूद २. प्रदर्शनी, ३. मनोरञ्जन, ४. पिकनिक स्थल	क्षेत्रफल/आकार (वर्ग मि.)	स्वामित्व (सरकारी, सामुदायिक, निजी, पब्लिक लि. वा अन्य)	आम्दानी (वार्षिक रु)	सेवाग्राही/आगन्तुक सङ्ख्या (वार्षिक)
१	राउटे बजार	पिकनिक, खेलकूद	१०. १६ रोपनी	सामुदायिक		निर्माण कार्य चलिरहेको
४	राउटे बजार	पिकनिक, खेलकूद	१०. १६ रोपनी	सामुदायिक		निर्माण कार्य चलिरहेको

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

५.५.२ स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाहरूको विवरण

यस महावु गाउँपालिकामा प्रायः हिन्दु नेपालीहरूले मनाउने चाडपर्वहरू तिज, बडा दशै, दिपावली तथा भाइटिका, मकर संक्रान्ती, होली, चैते दशैका अलावा स्थानीय मौलिक चाडपर्वहरू ओडारे थान जात्रा, पूर्णिमा मेला, भोसो, भैलो, माइपुजन, कालिका पुजा, पुराना थान पर्व गुठी, नयाँ थान जात्रा, देवल पर्व भव्य रूपमा मनाउने गरिन्दै।

तालिका ५.५.२: मुख्य चाड, पर्व तथा मेला जात्रासम्बन्धी विवरण

वडा नं.	मनाइने चाडपर्व, जात्रा र मेला	स्थान	मनाउने समय	मुख्य विशेषता (धार्मिक, ऐतिहासिक, मनोरञ्जन)	कैफियत
१	तिज	खरिगैरा	श्रावण, भाद्र	ऐतिहासिक, सांस्कृतिक तथा मनोरञ्जन	
१	ओडारे थान जात्रा	दवडा	बैशाख/जेष्ठ, मंसिर/पौष	ऐतिहासिक, सांस्कृतिक तथा मनोरञ्जन	
१	दशै	खरिगैरा	असोज वा कात्तिक	ऐतिहासिक, सांस्कृतिक तथा मनोरञ्जन	
१	तिहार	खरिगैरा	कात्तिक वा मंसिर	ऐतिहासिक, सांस्कृतिक तथा मनोरञ्जन	
२	पूर्णिमा मेला	लडाथान	बैशाख/जेष्ठ, मंसिर/पौष	धार्मिक परम्परा	
२	दशहरा मेला	वडाखोला	जेष्ठ	धार्मिक परम्परा	
३	भोसी	पाडुलेगडा	असोज वा कात्तिक	ऐतिहासिक एवम् सांस्कृतिक	
३	भैलो	पाडुलेगडा	कात्तिक वा मंसिर	सांस्कृतिक	
३	माइपुजन	माइको थान	श्रावण (जनैपूर्णिमा)	धार्मिक परम्परा	

३	हरितालिका तिज	माइको थान	भाद्र	ऐतिहासिक, सांस्कृतिक तथा मनोरञ्जन
३	मकर संक्रान्ति	सबै बडाबासीले घरघरमा	माघ	धार्मिक तथा सांस्कृतिक
३	कालिका पुजा	सबै बडाबासीले घरघरमा	असोज	धार्मिक तथा सांस्कृतिक
३	बडा दशै	सबै बडाबासीले घरघरमा	असोज वा कात्तिक	ऐतिहासिक, सांस्कृतिक तथा मनोरञ्जन
३	भाइटिका तथा तिहार	सबै बडाबासीले घरघरमा	कात्तिक वा मंसिर	ऐतिहासिक, सांस्कृतिक तथा मनोरञ्जन
३	होली	सबै बडाबासीले घरघरमा	फाल्गुन	धार्मिक तथा सांस्कृतिक
३	चैते दशै	सबै बडाबासीले घरघरमा	चैत्र	सांस्कृतिक
४	दशै, तिहार	गैङ्डावाज	असोज वा कात्तिक	ऐतिहासिक, सांस्कृतिक तथा मनोरञ्जन
४	तिज	पिपलडाँडा	श्रावण, भाद्र	ऐतिहासिक, सांस्कृतिक तथा मनोरञ्जन
४	चैते दशै	घर	चैत्र	ऐतिहासिक, सांस्कृतिक तथा मनोरञ्जन
४	माधी	गैङ्डावाज	माघ	परम्परागत
५	दशैको कालरात्री	कोटाडाडा	असोज वा कात्तिक	धार्मिक मनोरञ्जन
५	नयाँ थान जात्रा	नयाँथान	मङ्ग्सीर, बैशाख	धार्मिक मनोरञ्जन
५	पुराना थान पर्व गुठी	बडामण	मङ्ग्सीर, बैशाख	धार्मिक ऐतिहासिक
५	देवल पर्व	देउल	मङ्ग्सीर, बैशाख	धार्मिक ऐतिहासिक
५	तिजको जात्रा	कोटाडाडा	मङ्ग्सीर, बैशाख	ऐतिहासिक, सांस्कृतिक तथा मनोरञ्जन

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

५.६ १द वर्षसम्मका केटाकेटीहरूको अरुको घरमा काम गर्न गए/नगएको अवस्था

यस गाउँपालिकाका ६ जना बालबालिकाहरू बालश्रम गरिरहेका छन्। बाल श्रमिकहरूमा बडा नं. १ मा १ जना बालक होटेल मजदुर, बडा नं. २ मा घरेलु कामदारको रूपमा २ जना बालिका, बडा नं. ५ मा २ जना बालक यातायात मजदुर, बडा नं. ६ का १ जना बालक नजिकका सहरमा घरेलु कामदारका रूपमा श्रम गरिरहेका छन्। नेपालको कानुन अनुसार बालबालिकालाई यस्तो प्रकारको श्रम गराउन पाइदैन।

तालिका ५.६: १द वर्ष सम्मका केटाकेटीहरूको अरुको घरमा काम गर्न गए नगएको अवस्था

बडा नं.	लिङ्ग	बालश्रमको प्रकार अनुसार सङ्ख्या						काम गरेको स्थान अनुसार बालश्रमिक सङ्ख्या							
		घरेलु कामदार	यातायात मजदुर	होटेल मजदुर	उद्योग मजदुर	अन्य	कुल जम्मा	आफै गाउँ	छिमेकी गाउँ	छिमेकी बजार	नजिकको शहर	ठूला शहर	अन्य	कुल जम्मा	
१	बालक	०	०	१	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	
	बालिका	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
	जम्मा	०	०	१	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	
२	बालक	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
	बालिका	२	०	०	०	०	२	०	०	०	०	०	०	०	
	जम्मा	२	०	०	०	०	२	०	०	०	०	०	०	०	

३	बालक	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
	बालिका	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	बालक	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
	बालिका	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	बालक	०	२	०	०	०	२	०	०	०	०	२	०	२
	बालिका	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	०	२	०	०	०	२	०	०	०	०	२	०	२
६	बालक	१	०	०	०	०	१	०	०	०	१	०	०	१
	बालिका	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	१	०	०	०	०	१	०	०	०	१	०	०	१
कुल जम्मा	बालक	१	२	१	०	०	४	०	०	०	१	२	०	३
	बालिका	२	०	०	०	०	२	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	३	२	१	०	०	६	०	०	०	१	२	०	३

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

५.७ जनचेतना मुलक तालिमसम्बन्धी विवरण

५.७.१ जनचेतना मुलक तालिम लिएका जनसङ्ख्यासम्बन्धी विवरण

यस क्षेत्रमा महिला पुरुष गरी जम्मा १ सय ५६ जनाले जनचेतनामुलक तालिम लिएको तथ्याङ्क छ । तालिममा बचत परिचालन र उद्यमशिलता विकासमा ६ जना, शिक्षा तथा सचेतना अभिवृद्धिमा ३८ जना, लैज़िक समानता र सामाजिक समावेशीकरणमा २७ जना, सुशासन तथा अनुगमनमा १ जना, स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्यामा ४५ जना, खानेपानी तथा सरसफाईमा ३९ जनाले भाग लिएका छन् । उक्त तालिममा पुरुषभन्दा महिलाको उल्लेख्य सहभागिता (पुरुष ४४.८८% र महिला ५५.१२%) देखिएको छ । त्यस्तै तालिम सम्यावधीको आधार ३ दिन सम्मको तालिम लिनेको सङ्ख्या ५१ जना, ३ देखि ७ दिन सम्मको तालिम लिने ५९ जना, १ देखि ४ हप्ताको तालिम लिने ३२ जना र ४ हप्ताभन्दा माथिको तालिम लिने १४ जना रहेका छन् ।

तालिका ५.७.१ : जनचेतनामूलक तालिम लिएका व्यक्तिहरूको विवरण:

वार्ड नं.	तालिमको क्षेत्र	जनचेतना मूलक तालिमको अवधि र लिङ्ग											
		३ दिन सम्म			३ देखि ७ दिनसम्म			१ देखि ४ हप्तासम्म			४ हप्ताभन्दा बढी		
		म.	पु.	जम्मा	म.	पु.	जम्मा	म.	पु.	जम्मा	म.	पु.	जम्मा
१	लैज़िक समानता र सामाजिक समावेशीकरण	४	०	४	७	०	७	१०	०	१०	०	०	०
	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या	२	०	२	७	७	१४	०	०	०	०	०	०
	खानेपानी तथा सरसफाई	०	०	०	०	३	३	०	१३	१३	०	८	८
	कुल जम्मा	६	०	६	१४	१०	२४	१०	१३	२३	०	८	८
२	बचत परिचालन र उद्यमशिलता विकास	२	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
	शिक्षा तथा सचेतना	११	३	१४	७	०	७	०	०	०	०	०	०

अभिवृद्धि												
	लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या	३	०	३	१	०	१	२	०	२	२	०
	खानेपानी तथा सरसफाई	५	३	८	०	०	०	१	०	१	०	०
	कुल जम्मा	२२	६	२८	८	०	८	३	०	३	२	०
३	बचत परिचालन र उद्यमशिलता विकास	०	१	१	२	०	२	०	०	०	०	०
	शिक्षा तथा सचेतना अभिवृद्धि	०	२	२	१	८	९	१	१	२	०	०
	लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण	१	१	२	२	०	२	०	०	०	०	०
	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या	०	०	०	०	२	२	०	१	१	०	०
	खानेपानी तथा सरसफाई	१	०	१	०	१	१	०	०	०	०	०
	कुल जम्मा	२	४	६	५	११	१६	१	२	३	०	०
४	लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
	सुशासन तथा पालना अनुगमन	०	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०
	कुल जम्मा	१	१	२	०	०	०	०	०	०	०	०
५	बचत परिचालन र उद्यमशिलता विकास	०	०	०	०	१	१	०	०	०	०	०
	शिक्षा तथा सचेतना अभिवृद्धि	०	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०
	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या	०	१	१	०	०	०	२	०	२	४	०
	खानेपानी तथा सरसफाई	०	२	२	०	१	१	०	०	०	०	०
	कुल जम्मा	०	५	५	०	२	२	२	०	२	४	०
	शिक्षा तथा सचेतना अभिवृद्धि	१	०	१	१	०	१	०	०	०	०	०
६	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या	२	०	२	०	८	८	१	०	१	०	०
	खानेपानी तथा सरसफाई	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
	कुल जम्मा	४	०	४	१	८	९	१	०	१	०	०
	बचत परिचालन र उद्यमशिलता विकास	२	१	३	२	१	३	०	०	०	०	०
जम्मा	शिक्षा तथा सचेतना अभिवृद्धि	१२	७	१९	९	८	१७	१	१	२	०	०
	लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण	७	१	८	९	०	९	१०	०	१०	०	०
	सुशासन तथा पालना अनुगमन	०	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०
	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या	७	१	८	८	१७	२५	५	१	६	६	०
	खानेपानी तथा सरसफाई	७	५	१२	०	५	५	१	१३	१४	०	८
	कुल जम्मा	३५	१६	५१	२८	३१	५९	१७	१५	३२	६	१४

महावु गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

परिच्छेद ६: वन तथा वातावरणिय स्थिति

६.१ वन क्षेत्रको अवस्था

६.१.१ वनका प्रकार, उत्पादन र निकासीसम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकाका वडा नम्बर १ पाल्ती वन क्वलियती बाहेक बाँकी २, ३, ४, ५ र ६ नम्बर वडामा रहेका वनहरू सामुदायिक स्वामित्वमा सञ्चालित छन्। सबै वनबाट वार्षिक रूपमा काठ र दाउराको उल्लेख्य मात्रामा निकासी हुने गरेको भएपनि जडीबुटीको निकासी भने निकै न्यून हुने गरेको तथ्याङ्कले देखाउँछ। ६ वडामा रहेका २६ वटा सामुदायिक वनबाट वार्षिक ५३१ किलो जडीबुटी मात्रै निकासी हुनुले वनमा रहेका जडीबुटीको पहिचान हुन नसकेको देखिन्छ। जडीबुटीको पहिचान गरी अभ स्थानीय स्तरमै प्रशोधन केन्द्र स्थापना गर्नसके दर्जनौं सर्वसाधारणले रोजगारी पाउने सम्भावना देखिन्छ।

तालिका: ६.१ वनका प्रकार, उत्पादन र निकासीसम्बन्धी विवरण

वडा नं.	वनको किसिम	समेटेको घरधुरी	वनको नाम	क्षेत्रफल (हेक्टर)	संचिति दर (क्यू. मि./हेक्टर)	वन पैदावरको वार्षिक उत्पादन		
						काठ (क्यू.फि.)	दाउरा (भारी)	जडीबुटी (केजी)
१	सामुदायिक	१२४	गिद्देखोला सा.व.उ.स			१८०	१३६	
	क्वलियती	११	पाल्ती वन					
	सामुदायिक	५५	लालिगुरास फुलबारी			१३७	११६०	
	सामुदायिक	१२४	खाडेखोला सा.व.उ.स			१२४.५	२२४४	
	सामुदायिक	१००	गोइवासखोला सा.व			१३३	११२०	
	सामुदायिक	७२	भवानीगैरा सा.व.उ.स			७०	५९२९	
२	सामुदायिक	४५	तितेपाल्ता सामुदायिक वन					
	सामुदायिक	७०	मण विषाउने सामुदायिक वन			४२०	३०००	
	सामुदायिक	३५०	न्युरेस्वती मानचौर			२८०	३०००	
	सार्फेदारी	८६	मुलेवणा सामुदायिक वन				३०००	
	सार्फेदारी	३०	इन्द्रेणी टहरा			२८०	२५००	
	सामुदायिक	३५						
३	सामुदायिक	५००	अवल सामुदायिक वन			२२५.५	४५००	
	सार्फेदारी	१००	कुखुरे खोर सामुदायिक वन			१००	६००	
	सामुदायिक	१५०	मेलीकोट सामुदायिक वन			१३०.६	२७००	

	सामुदायिक	१२०	छापमेला सामुदायिक वन		१२०.४	२५००	
	सामुदायिक	२५०	रागनपानी सामुदायिक वन		१५०.	३०००	
४	सामुदायिक	१६१	सानुपातल				
	सामुदायिक	१६१	कटुसेनी वन				
	सामुदायिक	१३५	शिव माझ वन				
५	सामुदायिक	१२६	श्री गुरांसे भाववेर सा.व.गो		४९७.१	८९७२	
	सामुदायिक	१००	समैज सामुदायिक वन का.		१८००	१५००	
	सामुदायिक		बडावन सामुदायिक वन		४००	३०००	
६	सामुदायिक	२८१	अखीगौरा		१८	१०००	४००
	सामुदायिक	१२८४	जौबाडीको वन		१८		३१
	कवुलियती	४०	छिनछिने छहरा		१५	८०	
	सामुदायिक	८४	लामीडाँडा		१७	१०००	१००
	सामुदायिक	३५	माइको डाडा सामुदायिक वन, टाकुरी			२००	

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

६.१.२ चरन क्षेत्र

६ वटा बडाहरू मिलेर बनेको गाउँपालिकाको बडा नम्बर ५ मा भावर गुराँसे र बडा नम्बर ६ मा महावु र फुलबारी लेक चरन क्षेत्रको रूपमा रहेका छन्। बडा नम्बर ५ को भावर गुराँसेमा घुम्ती प्रणाली र बडा नम्बर ६ को महावु र फुलबारी लेकमा सामान्य रूपमा चरन व्यवस्थापन गरिएको छ।

तालिका ६.२: चरन क्षेत्र

बडा नम्बर	चरन क्षेत्रको नाम	चरन हुने स्थान	क्षेत्रफल (व.कि.मि.)	चरन व्यवस्थापन प्रणाली (घुम्ती, चक्कावन्दी, सामान्य)
५	भावर देवी गुरासे	भावर गुरासे		घुम्ती
६	महावु	महावुको पलौउहे		सामान्य
६	ओखरबास	फुलबारी लेक		सामान्य

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

६.१.३ जडिबुटीको उत्पादन, सङ्कलन तथा निकासीसम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकाको बडा नम्बर ४ र ६ का सामुदायिक वन र लेकमा विभिन्न प्रकारका जडिबुटी पाइने रहेछन्। बडा नम्बर ४ का सामुदायिक वनमा सुनकाउली, काउलो, समायो र बडा नम्बर ६ को अम्फी गहिरा, फुलबारी र महावु लेकमा पाँच औले, हटपसरो, हत्कले, निरविसी र बहुमुल्य

यार्सागुम्बालगायतका दर्जनौं जडीबुटीहरूको उत्पादन हुने गरेको पाइयो । वडा नम्बर ४ का २ वटा सामुदायिक वनबाट सबैभन्दा बढी सुनकाउली र काउलो गरी वार्षिक ७० किवण्टल र वडा नम्बर ६ को महावु लेकबाट वार्षिक ७ किलो यार्सागुम्बा उत्पादन र बिक्रि वितरण भएको तथ्याङ्कले देखाएको छ ।

तालिका ६.१.३ जडीबुटीको विवरण

जडीबुटीको नाम	नको नाम	वडा नम्बर	उत्पादन (के.जि.)	वार्षिक आम्दानी (रु. हजारमा)	वार्षिक राजस्व संकलन (रु. हजारमा)
सुन काउली	सामुदायिक	४	४०००	२०००००	
काउलो	सामुदायिक	४	३०००	१५००००	
समायो	सामुदायिक	४	२००	८५०००	
हतपसारो	फुलबारी	६	२२००	४२०००	
पाँच औंले	महावु लेक	६	१४००	९८०००	
यार्सा गुम्बा	महावु लेक	६	७	४८००००	
निरविसी	महावु लेक	६	२००	५०००००	
हत्कले	अम्फी गहिरा	६	४००	७०००	
जम्मा			११४०७	१४८२०००	

स्रोत: वस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

६.२ जलस्रोत तथा जलाधार क्षेत्र

६.२.१ संरक्षित पानी मुहान, जमिन र भौतिक संरचना विवरण:

६ वटै वडामा संरक्षित पानीका मुहानहरू छन् । जसमध्ये वडा नम्बर १ मा २ वटा मुहान, वडा नम्बर २ मा ८ वटा, वडा नम्बर ३ मा ९ वटा, वडा नं. ४ मा १ वटा, वडा नं. ५ मा ९ वटा र वडा नं. ६ मा १ वटा संरक्षित मुहान गरी ३० वटा खानेपानीका संरचना रहेको अध्ययनले देखाएको छ । यद्यपी विभिन्न वडामा रहेका संरक्षित मुहानबाट समानुपातिक रूपमा खानेपानी वितरण गर्ने सवालमा गाउँपालिकालाई चुनौती रहेको देखिन्छ ।

तालिका: ६.२.१ संरक्षित पानी मुहान, जमिन र भौतिक संरचना (नाम, स्थान, क्षेत्रफल)

संरक्षित पानी मुहान, जमिन र भौतिक संरचना (नाम, स्थान, क्षेत्रफल)

संरक्षित पानीमुहान, जमिन र भौतिक संरचनाको नाम	वडा नम्बर	रहेको स्थान	संरक्षित पानी मुहान, जमिन, खेतबारी र संरचना	
			इकाई (हेक्टर)	परिमाण
भाव्र	१	टुनिगैरा		२
रिमेताचौर	१	रिमेताराचौर		१
ऐराडी खाने पानी	२	महावु ४		१
इफ्टी मान्स खानेपानी	२	महावु २		१
इफ्टी मान्स खानेपानी	२	महावु २		१
तल्लो ऐराडी खानेपानी	२	महावु १		१
अर्जम गौरागाउँ खानेपानी	२	वडाखोला		१
कुम्ले खानेपानी	२	दुनिखोला २		१
केउरेपानी खानेपानी	२	कुम्लेखोला २		१
जलुकेनी खानेपानी	२	महावु १		१
दली खोला	३	दली खोला		१
घोगे दालखा खानेपानी	३	घोगे दालखा		२
जलिखोला खानेपानी	३	महावु ३		३
मेलिकोट रिठा खानेपानी	३	महावु ३		२
राजम ईर्फि खानेपानी	३	महावु ३		२
लिउडे पानी खानेपानी	३	महावु ३		१
भैसेधारा खानेपानी	३	महावु ३		१
गोर्खा हेल्प फर टर्स ईर्फी	३	ईर्फि		१
अलैजीवाडी रिठा खानेपानी	३	रिठा		१
इक्षापानी	४	महावु ४		१
गोर्ती भावर खानेपानी	५	भावर चौतारी उत्तीसैनी		३
गोर्ती गुर्भेथरी खानेपानी	५	गुर्भेथरी		१
ओलीडाङ्डा खानेपानी मुहान	५	ओलीडाङ्डा		१

ढाँणखोला खानेपानी मुहान	५	ढाँणपोखरी गडिगाउँ		१
धानेगैरा खानेपानी मुहान	५	धानेगैरा		१
जुगेपानी खानेपानी मुहान	५	जुगेपनी चुनटाकुरा		१
बतासे खानेपानी मुहान	५	बतासे		१
कागते खानेपानी मुहान	५	कागते गडिगाउँ		१
ओडार खानेपानी मुहान	५	राँचुल्लाबाडा		१
धवहे खोला	६	जैसी		१

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

६.३ विपद्वाट क्षति सार्वजनिक संरचना तथा पूर्वाधार (गत १ वर्षको असरको आधारमा)

गाउँपालिकाका केही वडाहरूमा विपद्ले सार्वजनिक संरचना तथा पूर्वाधारमा क्षति पुर्याएको देखिएको छ । वडा नम्बर १ र ५ मा बाढी डुबान र पहिरोले ५ वडा विद्यालयमा क्षति पुर्याउँदा २ करोड २० लाख बराबरको क्षति भएको तथ्याङ्कले देखाएको छ । त्यस्तै पहिरोले ५ नम्बर वडाका ४ पुल पुलेसा, २ वटा कुलो तथा नहरमा क्षति पुर्याउँदा ७५ लाख बराबरको नोकसानी भएको अध्ययनले देखाएको छ । गाउँपालिकाले विपद्को जोखिम रहेका भुगोलको पहिचान गरी सम्भव भएसम्म विद्यालय लगायतका सार्वजनिक संरचनाहरू सुरक्षित स्थानमा सार्ने गरी योजना बनाउनु जरुरी देखिन्छ । पहिरोको जोखिम रहेका स्थानहरूमा बृक्षारोपण लगायतका कार्यहरू गर्नुपर्ने क्षतिको विवरणले देखाएको छ । सार्वजनिक पूर्वाधारहरू वातावरणमैत्री नहुँदा दिगो हुँदैनन् । तसर्थ गाउँपालिकाले हरेक सार्वजनिक पूर्वाधार वातावरणमैत्री तबरले निर्माण गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिएको छ । गाउँपालिकाले ठुला पहिरो रोकथामका लागि बायो इन्जिनियरिङ विधिवाट विशेष भू-संरक्षण अभियान अगि बढाउनु पर्ने आवश्यकता छ ।

तालिका ६.३: विपद्वाट क्षति सार्वजनिक संरचना तथा पूर्वाधार (गत १ वर्षको असरको आधारमा)

क्षति विवरण	विपद्को क्षेत्र अनुसार क्षति विवरण								
	वडा नं.	विद्यालय		पुल पुलेसा		बाटोघाटो		कुलो नहर, खानेपानी	
		सङ्ख्या	क्षति रकम	सङ्ख्या	क्षति रकम	कि. मी.	क्षति रकम	सङ्ख्या	क्षति रकम
			(रु.)		(रु.)		(रु.)		(रु.)
बाढी डुबान	१	२	२०००००	०	०	०	०	०	०
पहिरो	१	१	१५००००००		०	०	०	०	०
पहिरो	५	२	५००००००	४	७००००००	०	०	२	५०००००
जम्मा		५	२०२०००००	४	७००००००	०	०	२	५०००००

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

परिच्छेद ७: भौतिक विकासको अवस्था

७.१ यातायात पूर्वाधार

७.१.१ सडक सञ्जालको विद्यमान अवस्था

गाउँपालिकाका ६ वटै वडामा सडक सञ्जालको पहुँच पुगेको छ। तर २४२.५ किलोमिटर सडक सञ्जाल विस्तार भएको छ। गाउँपालिकाका कुनै पनि सडक कालोपत्रे भएका छैनन्। वडा नम्बर ५ को भिरखेत डुङ्गी खरिगैरा, नारायण बस्ती देखी महावुसम्म जोडिएको ५ किलोमिटर सडक मात्रै ग्रावेल भएको छ। बाँकी १, २, ३, ४ र ६ नम्बर वडा जोड्ने कुनै पनि सडक ग्रावेल समेत भएका छैनन्। सडक सञ्जालको पहुँचले ५७३६९ स्थानीय लगायत अन्य ठाउँका जनता समेत लाभान्वित भएपनि सहज र आरामदायी यात्राको सुविधा पाउन नसकेको तथ्याङ्कले देखाउँछ। सडक सञ्जालबाट लाभान्वितको सङ्ख्या गाउँपालिकाको जनसङ्ख्याभन्दा बढि देखिनुको कारण एउटै मान्छे फरक फरक सडकबाट लाभ लिन सक्ने भएकाले हो। गाउँपालिकाले आवश्यक बजेटका लागि सम्बन्धित निकायमा पहल गरी विस्तार भएको सडकको स्तरोन्नतीमा ध्यान केन्द्रित गर्नुपर्ने देखिन्छ।

तालिका: ७.१.१ सडक मार्ग

वडा नं.	सडकको नाम	जोडिने बस्तीहरू		लम्बाई (कि.मि.)	प्रकार (कच्ची, ग्रामेल, कालो पत्रे)	लाभान्वित जनसङ्ख्या
		देखि	सम्म			
१	पालेको सालघारी लहर्ने	पालेको सालघारी	लहर्ने	३	कच्ची	५५७
१	सेरा खरिगैरा	सेरा	खरिगैरा	७	कच्ची	१०००
१	दारे गल्फा	दारे गल्फा	लामासहत	२	कच्ची	३००
१	धरम शाला गीद्देखोला	धरम शाला	गीद्देखोला	३	कच्ची	३००
१	चुरेघाटी भाव्र	चुरेघाटी	पानीमुल	२	कच्ची	३००
१	चुरेघाटी भाव्र	बुढाटोल	भाद्र	२	कच्ची	५००
१	जयन्ती मा.वि निगालभाप्री	खरिगैरा	निगालभाप्री	४	कच्ची	१०००
१	भालुमारे	पानीटंकी	भालुमारे	१	कच्ची	२००
१	कालासिम	खरिगैरा	कालासिम	१	कच्ची	२००
१	गैरा खोला	दमाइको बारी	दवाडा	१	कच्ची	३००

२	ताराचौर ऐराडी सडक	साविकको नगर देखी	ऐराडी मान्म जोडीने	९	कच्ची	४०
२	लाम्कान थान कोकलपानी	डाँडागाउँ	अर्जम	३	कच्ची	२५०
२	दारेघाट मान्म	भैरवी १	महावु	५	कच्ची	५०
२	चौतारा-बुदीमोले हुँदै रिठागाउँ जोड्ने सडक	डाँडागाउँ	रिठागाउँ	४	कच्ची	१५०
२	भिरखेत डुझ्गी खरीगैरा	नारायण	महावु	५	कच्ची गावेल	३०
२	वडाखोला गिदेखोला	वडाखोला	गिदेखोला	२	कच्ची	२०
२	मान्म इर्फी सडक	खरीगैरा	इर्फी	१	कच्ची	४०
२	भिरखेत ताराचौर	भिरखेत	ताराचौर	१.५	कच्ची	५०
२	मान्म दुनीखोला	मान्म	टुनीखोला	०.५	कच्ची	१००
२	दोबाटो तिपेरी	ऐराडी	रीठा	१	कच्ची	१५००
३	तिपेरी रीताचौर सडक	तिपेरी	गिताचौर	५	कच्ची	५००
३	बाँसी सुवाकोट सडक	बाँसी	सुवाकोट	३	कच्ची	२५०
३	बाँसी गैडावाज सडक	बाँसी	गैडावाज	३.५	कच्ची	७००
३	बाँसी छामघाट खोला सडक	बाँसी	छामघाट खोला	४.५	कच्ची	१५०
३	कार्कीवाडा थामबाँसी सडक	कार्कीवाडा	थामवासी	३.५	कच्ची	२००
४	गैडावाज काप्रीखोला	गैडावाज	काप्रीखोला	५	कच्ची	२३०
४	रानीववन सडक	गैडावाज	रानीववन	८	कच्ची	११६

४	बाँसी सडक	रैंडावाज	बाँसी	४	कच्ची	१२०
४	खरीगैरा सडक	रैंडावाज	खरिगैरा	१०	कच्ची	३७०
४	बडाखोला सडक	रैंडावाज	बडाखोला	११	कच्ची	४९३
५	फागु गडीगाउँ	फागु	गोर्ती	९	कच्ची	१०००
५	गीताचौर देवुल चुन्ताकुरा	गीताचौर	बतासे	४	कच्ची	६०००
५	दारेबाट बाँसी कोठाडाँडा कालिकोट	सिरिस्थान	काशिकाँध कालिकोट	-	कच्ची	२००००
५	जलजले गुराँसे पदमघाट	जलजले	गुरासे पदमघाट	४५	कच्ची	६०००
६	भैरव स्थान कडालाको खेत देखी जौखोरीया	एकपाटे	टाकुरी	१६	कच्ची	९४०
६	घोडामर्चे देखी कँडालाका खेत कालिका मा.वि	घोडामर्चे	जौखोरीया	२६	कच्ची	१६९३
६	एकपाटे लामिडाँडा गुर्जनी सम्म	एकपाटे	गुर्जनी	५	कच्ची	१२००
६	भैरमथान-कालिका- जौखोरिया सडक	भैरमथान कालिका हुँदै	जौखोरिया टोल	१५	कच्ची	६००
६	एकपाटे, लामिडाडा, उत्तिसैनी, टाकुरी	एकपाटे, लामिडाडा	उत्तिसैनी, टाकुरी	७	कच्ची	१००००
जम्मा				२४२.५		५७३६९

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

७.१.२ पैदल मार्ग

गाउँपालिकाका ६ वटै बडामा पैदल मार्गको व्यवस्था छ । १०६.५ किलोमिटर पैदल मार्गको पहुँचले गाउँपालिकाका १७४२० स्थानीय लाभान्वित छन् । यद्यपी पैदल मार्गको स्तारोन्नती गर्ने अवस्था भने रहेको छ । खनिएका धुलाम्य सडक मार्गहरू तुरुन्तै कालो पत्रे गर्न सम्भव नहुँने हुँदा स्थानीय तहले बडाका पैदल मार्गहरू व्यवस्थित बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ । पैदल मार्ग व्यवस्थित गर्दै

वडाका बाँकी गाउँहरू जोड्ने थप व्यवस्थित पैदल मार्गहरू खोल्न सके स्थानीयको दैनिकी सहज बन्नसक्छ ।

तालिका: ७.१.२ पैदल मार्ग

वडा नं.	पैदल मार्गको नाम	जोड्ने वस्तीहरू		लम्बाई (कि.मि.)	लाभान्वित जनसङ्ख्या
		देखि	सम्म		
१	सेरा खरिगैरा	सेरा	खरिगैरा	७	१०००
१	खरिगैरा भाद्र	खरिगैरा	भाद्र	७	१०००
१	दवाका गिद्देखोला	दवाका	गिद्देखोला	३	३००
१	रिम दवाका	रिम	दवाका	५	१०००
१	खरिगैरा खेलगाँडा	खरिगैरा	रिमेखोला	५	५००
२	ताराचौर कैलाशथान	साविक १	साविक ३	६	६००
३	बाँसी रानीबन	बाँसी	रानीबन	४	७००
३	बाँसी छामघाट खोला	बाँसी	छामघाट खोला	२.५	५००
३	बाँसी गैङावाज	बाँसी	गैङावाज	३	६००
३	मुल बाटो	बाँसी	सुवाकोट	२	१२००
४	गैङावाज	गैङावाज	काप्रेखोला	५	२३०
५	गडीगाउँ कोठाडाँडा	गडीगाउँ	कोठाडाडा	५	५००
५	गोर्ती कोठाडाडा	गोर्ती	कोठाडाडा	५	५५०
५	दोमिला कोठाडाडा	दोमिला	कोठाडाडा	३	१०००
५	गीताचौर कोठाडाडा	तीताचौर	कोठाडाडा	६	२०००
५	सल्लेरी कोठाडाँडा	सल्लेरी	कोठाडाडा	३	३००
६	गोरेटो बाटो	घोडामर्चे	भैरवस्थान	१५	१३२०
६	गोरेटो बाटो	गैङावाज	रानीबन	६	९००
६	गोरेटो बाटो	एकपाटे, रानीबन	गैङावाज	१२	१८४०
६	लामीडाँडा देखी गुर्जेनी	लामीडाँडा	गुर्जेनी	२	११८०

जम्मा

१०६.५

१७४२०

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

७.१.५ झोलुङ्गे पुल तथा पुलपुलेसा

यस गाउँपालिकाका वडा नम्बर १,२, ३,४, ५ मा झोलुङ्गे पुल र वडा नम्बर ६ मा ट्रस्ट पुलको सुविधा छ । तर कुनै पनि वडा जोड्ने पक्की पुलको निर्माण भने भइसकेको छैन । सबैभन्दा पुरानो २०५५ साल र नयाँ झोलुङ्गे पुल २०७६ सालमा निर्माण भएको देखिन्छ । वडा नम्बर ४, ५ र ६ का ३ वटा पुलको अवस्था जिर्ण रहेपनी बाँकी सबै पुलको भौतिक अवस्था ठिकै रहेको अध्ययनले देखाएको छ ।

तालिका: ७.१.५ झोलुङ्गे पुल तथा पुलपुलेसा

वडा नं.	पुलको नाम	पुल भएको खोला वा खोल्सीको नाम	जोड्ने वस्तीहरू		झोलुङ्गे/काठे/ट्रस्ट/पक्की	लम्बा ई (मि.)	अवस्था (राम्रो, ठीकै, जीर्ण)	निर्मित साल
			देखि	सम्म				
१	ताराघाट	खोला	नारायण	खरिगैरा	झोलुङ्गे	११५	ठिकै	२०५६
१	घट्टेखोला	घट्टेखोला	खरिगैरा	नारायण	पक्की	२०	राम्रो	२०७६
२	तिपेरी खोला	तिपेरी	वडा नं २	वडा नं ३	पक्की	३०	ठिकै	२०६९
२	दारेघाट	छामघाट	भैरवी १	महावु ३	झोलुङ्गे	५०	ठिकै	२०६४
२	तारेघाट	ताराघाट	नगर	महावु	झोलुङ्गे	३५	ठिकै	२०५५
२	छामघाट	छामघाट	भैरवी १	महावु १	झोलुङ्गे	४५	ठिकै	२०५०
२	किटुला	छामघाट	भैरवी १	महावु १	झोलुङ्गे	४५	ठिकै	२०६५
२	ताराचौर	ताराघाट	नगर	(राम्रो, ठीकै, जीर्ण)	झोलुङ्गे	४८	ठिकै	२०५५
३	पालचौर	छामघाट	बाँसी	सैनचौर	झोलुङ्गे	४०	जिर्ण	२०५५

४	गिताचौर-छामघाट	छामघाट	गिताचौर	फागु	झोलुङ्गे	२००	ठिकै	२०७१
४	कुटी पुल	सानो खोला	गिताचौर	तोरी मुल	झोलुङ्गे	८२	जिर्ण	६०-६१
४	काप्रिखोला-गिताचौर	छामघाट	काप्रिखोला	गिताचौर	झोलुङ्गो	३००	ठिकै	२०७५
४	काप्रिखोला-काँसिकाँध	चिहान घाट	काप्रिखोला	काँसिकाँध	झोलुङ्गो		राम्रो	२०७५
४	काँडासिरौल-रानीवन	घट्टे खोला	काँडासिरौल	रानीवन	झोलुङ्गो		राम्रो	निर्माणधिन
५	गार्ती पुल	गोर्ती	गोर्ती	डाडासरु	झोलुङ्गे	५५	ठिकै	६१-६२
५	बगर पुल	बगर	बगर	गझरासवु	झोलुङ्गे	७०	ठिकै	५८-५९
५	तारेपखरा पुल	चन्ताकुरा	चन्ताकुरा	टाकुरी	झोलुङ्गे	९०	ठिकै	६०-६१
५	झगडी खेत झोलुङ्ग पुल	झगडी खेत	झगडी खेत	कुर्माकोट	झोलुङ्गे	८५	ठिकै	२०६३
५	ट्रस्ट	कडालाको खेत	रानीवन	टाकुरी	ट्रस्ट	२८	ठिकै	२०५२
६	झोलुङ्ग पुल	ठाडो खोला	उत्तिसैनी	टाकुरी	ट्रष्ट	८४	जीर्ण	२०६८
६	झोलुङ्ग पुल	सानो खोला	सानोखोला	टाकुरी	ट्रष्ट	९०	राम्रो	२०६३

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

७.२ बैकल्पिक उर्जा विद्युतीकरण

७.२.१ बत्ति बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घर परिवार

यहाँका कुल घर परिवारमध्ये ६८.५७ प्रतिशत परिवारले सोलार प्यानलको प्रयोगबाट बत्ति बाल्ने गरेका छन्। त्यसैगरी बिजुली प्रयोग गर्ने परिवार सङ्ख्या १९.४९ प्रतिशत, अन्य इन्धन प्रयोग गर्ने ९.०७ प्रतिशत, मट्टीतेल वा लालिटन प्रयोग गर्ने २.७४ प्रतिशत र गोबर ग्याँस प्रयोग गर्ने परिवार सङ्ख्या ०.११ प्रतिशत रहेको छ। बडा नं. ३ मा ९५.३६ प्रतिशतले सोलार प्रयोग गर्ने गर्दछन् भने यस बडाका ८ परिवारले मट्टीतेल वा लालिटन, ४ जनाले गोबर ग्याँस र २४ परिवारले अन्य इन्धन प्रयोग गर्दछन्। तल उल्लेखित तथ्याङ्क हेर्दा यो बडामा बिजुलि पुगेको छैन, त्यस्तै बडा नं. ५ का १ घर र ६ का

४ घरले मात्र बिजुलि प्रयोग गर्ने गरेका छन् । बिजुलि पुगेको वडा नं. १, २ र ४ हो यहाँका यी वडाहरूमा क्रमशः द५.५९, २२.२६ र द.२ प्रतिशतले बत्ति बाल्नका लागि बिजुली प्रयोग गर्न पाएका छन् ।

तालिका ७.२.१ परिवारले वत्ति बाल्न प्रयोग गर्ने मूल्य स्रोत

वडा नं.	वत्ति बाल्नको लागि प्रयोग गरेको मूल्य स्रोत					कुल परिवार	प्रतिशत				
	मट्टीतेल वा लालिटन	बिजुली	गोबर र्याँस	सोलार	अन्य		मट्टीतेल वा लालिटन	बिजुली	गोबर र्याँस	सोलार	अन्य
१	१	५९४	०	७१	२८	६९४	०.१४	८५.५९	०	१०.२३	४.०३
२	४१	११६	०	३६३	१	५२१	७.८७	२२.२६	०	६९.६७	०.१९
३	८	०	४	७४१	२४	७७७	१.०२	०	०.५१	९५.३६	३.०८
४	३२	३७	०	३७७	५	४५१	७.१	८.२	०	८३.५९	१.११
५	०	१	०	४०३	८०	४८४	०	०.२१	०	८३.२६	१६.५३
६	२	४	१	४०२	१७१	५८०	०.३४	०.६८	०.१७	६९.३१	२९.४८
कुल जम्मा	८४	७५२	५	२३५७	३०९	३५०७	२.७४	१९.४९	०.११	६८.५७	९.०७

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

७.२.२ इन्धन उपयोग विवरण (खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार)

यस गाउँपालिकामा खाना पकाउने इन्धनका रूपमा दाउरा प्रयोग हुने गरेको छ। यहाँका ६०.५९ प्रतिशत परिवार सामुदायिक बनमा निर्भर रहेका छन् भने २६.०१ प्रतिशतले आफ्नै निजी बन, बारीका दाउरा प्रयोग गर्ने गरेका छन्। निजी बन वा बारीबाट दाउरा परिपुर्ति गर्ने परिवार मध्ये वडा नं. ३ मा सबै भन्दा धेरै ५८.५५ प्रतिशत रहेको तथ्याङ्क छ भने सामुदायिक बनमा ३७.९६ प्रतिशत निर्भर छन्। त्यस्तै गरि वडा नं. ६ का करिब ६७.४१ प्रतिशत परिवार सरकारी बनबाट दाउराको परिपुर्ति गर्ने गरेको छ भने यहाँका २३.१० प्रतिशत मात्र सामुदायिक बनमा आश्रित छन् भने ७९.३ प्रतिशत परिवारको निजी बन वा बारी छ। समग्र तथ्याङ्कलाई हेर्ने हो भने इन्धनका रूपमा दाउराको परिपुर्ति सामुदायिक बन र निजि बनबाट हुने गरेको छ।

तालिका ७.२.२ घरमा खाना पकाउन प्रयोग हुने प्रमुख इन्धन

वार्ड नं.	खाना पकाउनको लागि प्रयोग गरिने दाउरा ल्याउने मूल्य स्रोत					कुल परिवार	प्रतिशत	
	निजी बन वा बारी	सामुदायिक बन	कवुलियती बन	सरकारी बन	अन्य		निजी बन वा बारी	सामुदायिक बन
१	११९	५४१	०	०	३४	६९४	१७.१४	७७.९५
२	१०३	४९७	०	०	१	५२१	१९.७६	८०.०३

३	४५५	२९५	०	०	२७	७७७	५८.५५	३७.९६
४	५३	३९१	१	१	५	४५१	११.७५	८६.६९
५	१९८	२८०	०	३	३	४८४	४०.९	५७.८५
६	४६	१३४	४	३९१	५	५८०	७.९३	२३.१
कुल जम्मा	९७४	२०५८	५	३९५	७५	३५०७	२६.०१	६०.५९

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

७.२.३ खाना पकाउनका लागि घरमा मूल्य रूपमा प्रयोग गरिने चुल्हो

यस गाउँपालिकाका ९७.३७ प्रतिशत घरपरिवारले माटोको अगेनो वा चुल्हो प्रयोग गर्ने गरेको तथ्याङ्क छ । साथै ५१ घरपरिवारले ध्रुवारहित चुल्हो पनि प्रयोग गरेको पाइएको छ । यो एकदमै न्यून हो । प्रतिशतका हिसाबले १.४५ मात्र हुन आउने ध्रुवारहित चुल्होको प्रयोगलाई बढाउनु पर्ने देखिन्छ । यहाँका अधिकाँश परिवारले खाना पकाउनका लागि दाउरा प्रयोग गर्ने भएकाले ध्रुवाँ रहित चुलो सम्बन्धी तालिम, जनचेतनामूलक कार्यक्रमका योजना तय गर्नुपर्ने देखिन्छ । साथै यस गाउँपालिकामा ३८ परिवारले र्याँस चुल्लो पनि प्रयोग गरेको पाइएको छ । यो १.०८ प्रतिशत हुन आउँदछ । त्यस्तै एउटा परिवारले हिटर, एउटा परिवारले मट्टीतेल स्टोभ, एक परिवारले भुसे चुल्हो प्रयोग गरको पनि पाइएको छ ।

तालिका ७.२.३ खाना पकाउनका लागि घरमा मूल्यरूपमा प्रयोग गरिने चुल्हो

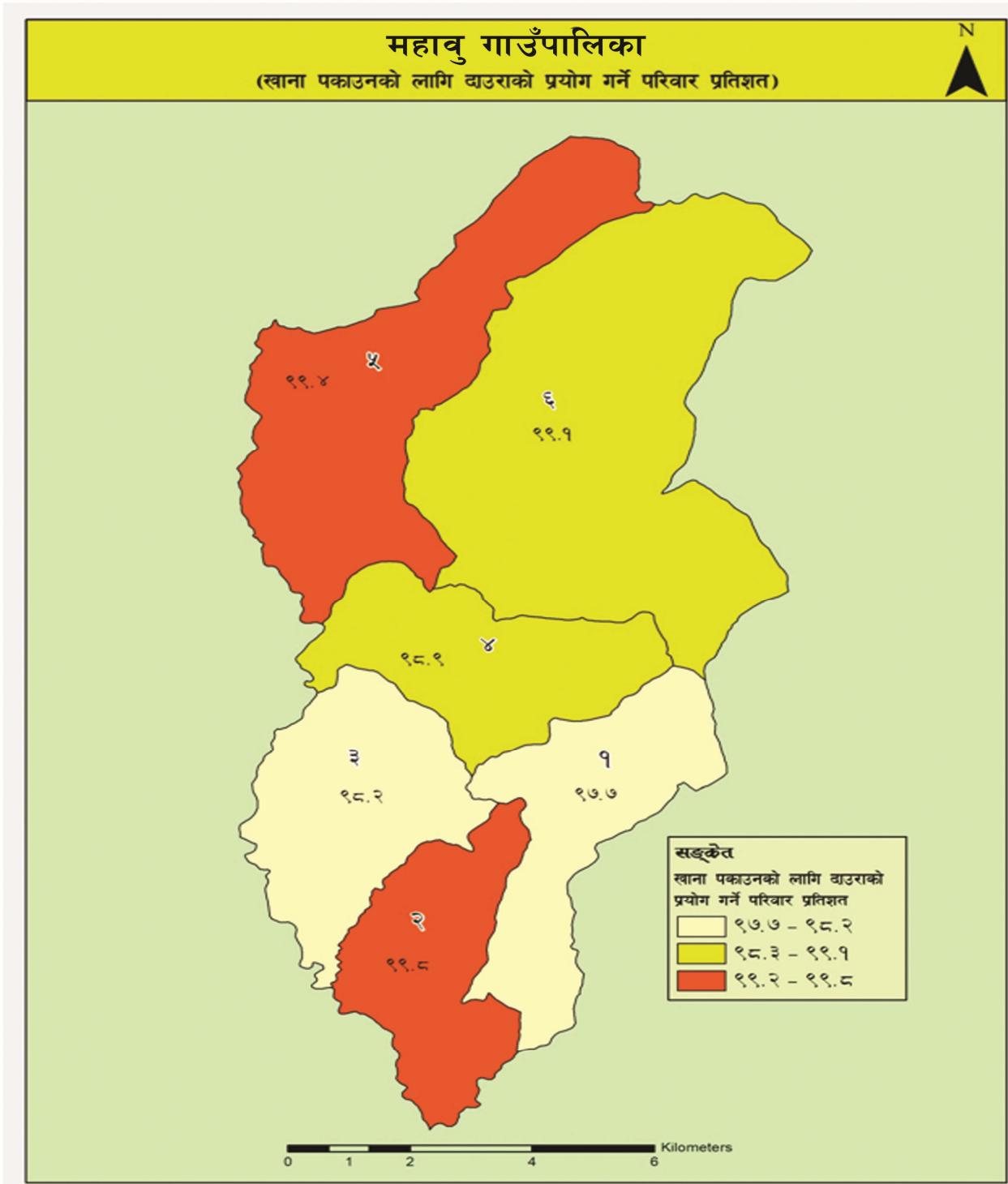
बडा नं.	खाना पकाउनको लागि प्रयोग गरिने चुल्होको प्रकार						कुल परिवार
	अगेनो वा माटोको चूल्हो	ध्रुवारहित चूल्हो	भुसे चूल्हो	मट्टीतेल स्टोभ	र्याँस चूल्हो	विद्युत चूल्हो (हिटर)	
१	६७१	१०	०	१	१२	०	६९४
२	५११	९	०	०	१	०	५२१
३	७६१	०	०	०	१६	०	७७७
४	४४६	२	०	०	३	०	४५१
५	४६५	१६	०	०	३	०	४८४
६	५६१	१४	१	०	३	१	५८०
कुल जम्मा	३४१५	५१	१	१	३८	१	३५०७
प्रतिशत	९७.३७	१.४५	०.०२	०.०२	१.०८	०.०२	१००

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

७.२.४ खानापकाउनका लागि दाउराको प्रयोग गर्ने प्रतिशत

पालिकाको सबै वडाहरूमा ९७ प्रतिशत भन्दा बढी मानिसहरू खाना पकाउनका लागि दाउराको प्रयोग गर्ने देखिएको छ । अझ दाउराको प्रयोग वडा नं. २, ५ र ६ मा ९९ प्रतिशत भन्दा बढीरहेको छ । केवल ३८ परिवारहरू मात्र रयास चुल्लो प्रयोग गरेको देखिन्छ । विद्युतबाट खाना पकाउने परिवार भने एउटा मात्र रहेको छ ।

नक्सा ६.२.५: खाना पकाउनका लागि दाउराको प्रयोग गर्ने परिवार प्रतिशत

७.३ सञ्चार तथा प्रविधि

यस गाउँपालिकाका जम्मा परिवार सङ्ख्या मध्ये ९७.९ प्रतिशत परिवारमा संचारका लागि मोबाईल फोनको प्रयोग हुने गरेको छ भने ४९.३२ प्रतिशत परिवारमा रेडियो रहेको तथ्याङ्क छ। त्यस्तै ३५ (१.०८ प्रतिशत) वटा परिवारमा कम्प्युटर छ, १४७ (४.२४ प्रतिशत) परिवारमा टेलिभिजन रहेको छ। टेलिभिजन प्रयोग गर्ने अधिकांश वडा नम्बर १ र २ का परिवार रहेका छन् भने इन्टरनेट प्रयोग गर्ने १२ परिवार रहेका छन् जसमा वडा नम्बर ४ का ९ परिवार, वडा नं. १ मा १ परिवार र वडा नं. ३ मा २ परिवार रहेका छन्। सञ्चारका लागि अन्य साधन प्रयोग गर्नेको परिवार सङ्ख्या ३५ (०.९९ प्रतिशत) रहेको छ।

तालिका ७.३ घरपरिवारले प्रयोग गर्ने सञ्चारका साधनहरू

वडा नं.	सञ्चारका साधनहरू						
	रेडियो क्यासेट	टेलिभिजन	टेलिफोन (मोबाईल समेत)	कम्प्युटर	इमेल इन्टरनेट	अन्य	कुल परिवार
१	२४४	८५	६८५	११	१	३	६९४
२	१४७	४५	५०६	७	०	१८	५२१
३	६६२	६	७६३	९	२	८	७७७
४	४१७	७	४४४	९	९	३	४५१
५	११८	१	४६९	१	०	१	४८४
६	१४२	५	५३८	१	०	२	५८०
कुल जम्मा	१७३०	१४९	३४०५	३८	१२	३५	३५०७
जम्मा प्रतिशत	४९.३२	४.२४	९७.०९	१.०८	०.३४	०.९९	१००

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५/७६

७.४ गाउँपालिका अन्तर्गतका सरकारी भवन सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकी, इलाका प्रहरी, कृषि सेवा केन्द्र, पशु सेवा केन्द्र, महिला सशक्तिकरण र कृषि संकलन केन्द्र लगायतका सरकारी भवनहरू रहेका छन्। विस्तृत विवरण निम्न तिलिकामा उल्लिखित छ।

७.४.१ सरकारी भवन

तालिका: ७.४.१ सरकारी भवन

बडा नम्बर	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	कार्यालयको नाम	क्षेत्रफल (वर्ग मी.)	अवस्था (राम्रो, ठीकै, जीर्ण)	
					जग्गा	भवन
१	बडा कार्यालय	खरिगैरा	बडा कार्यालय			ठिकै
१	हेल्थ पोस्ट	खरिगैरा	बडा कार्यालय			ठिकै
२	बडा कार्यालय	ऐराडी	बडा कार्यालय			राम्रो
२	हेल्थ पोस्ट	बडाखोला	स्वास्थ्य चौकी			ठिकै
३	स्वास्थ्य चौकी बाँसी	देवान गाडा	स्वास्थ्य चौकी बाँसी			राम्रो
३	बडा कार्यालय	देवान गाडा	बडा कार्यालय			राम्रो
४	पुलिस चौकी	गैंडावाज	इलाका प्रहरी			ठिकै
४	स्वास्थ्य चौकी	गैंडावाज	रानीवन स्वास्थ्य चौकी			ठिकै
४	पशुसेवा शाखा	गैंडावाज	पशु सेवा गैंडावाज			ठिकै
४	कृषि सेवा शाखा	गैंडावाज	कृषि सेवा केन्द्र			ठिकै
५	काशिकाँध स्वास्थ्य चौकी	कोठाडाडा	स्वास्थ्य चौकी			जिर्ण
६	महिला विकास केन्द्र	जुम्लेडाँडा	महिला सशक्तिकरण			ठिकै
६	क्लिनिक भवन	भैरवस्थान	क्लिनिक			ठिकै
६	भैरव स्थान	भैरवस्थान	विद्यालय			ठिकै

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

७.४.२ सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन

तालिका ७.४.२ सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन

वडा नं.	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	के काममा प्रयोग भइरहेको छ?	क्षेत्रफल (वर्ग मी.)		अवस्था (राम्रो, ठीकै, जीर्ण)	लाभान्वित घरधुरी
				जग्गा	भवन		
३	सप्ताह थान सामुदायिक भवन	अमासे	सम्हिका कार्यक्रम गर्ने			ठिकै	७०
४	कृषि संकलन केन्द्र	गैडावाज	आलु भण्डार			ठिकै	१३०
५	पिपल डाँडा	गडिगाउँ	पठनपाठन			जिर्ण	३०
५	काँशिकाँध स्वास्थ्य चौकी	कोटाडाँडा	औषधी उपचार			जिर्ण	
५	पुराना थान गुठी महावै जगन्नाथ	वडामन	पूजाआजा			ठिकै	
५	नयाँ थान	नयाँथान	पूजाआजा			ठिकै	
५	देवल	देवल	पूजाआजा			जिर्ण	
५	भगवती मन्दिर	कोटाडाँडा	पूजाआजा			ठिकै	
६	स्वास्थ्य केन्द्र	एकपाटे	स्वास्थ्य			राम्रो	२३०

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

७.४.३ गाउँपालिका अन्तर्गतका सरकारी भवन सम्बन्धी विवरण

तालिका ७.४.३ गाउँपालिका अन्तर्गतका सरकारी भवन सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	सरकारी कार्यालय	नाम	स्थान	वडा नं	जनशक्ति (जना)	कार्यक्षेत्र
१.	स्थानीय तह					
	गाउँपालिका/नगरपालिका	म.गा.पा. काँशीकाँध	गैडावाज	४	२३	६ वडा
	वडा कार्यालय	म.गा.पा. काँशीकाँध	कोटाडाँडा	५	३	काँशिकाँध
२	स्वास्थ्य संस्थाहरू					
	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	रानीवन स्वास्थ्य चौकी	गैडावाज	४	१२	६ वडा

	स्वास्थ्य चौकी	काँशिकाँध स्वास्थ्य चौकी	कोटाडाँडा	५	७	काँशिकाँध
३	कृषि	कृषि शाखा	गैडावाज	४	४	६ वडा
४	पशु सेवा	पशु सेवा शाखा	गैडावाज	४	४	६ वडा
५	हुलाक	अतिरिक्त हुलाक कार्यालय	कोटाडाडा	५	५	महावु काँशिकाँध
		इलाका हुलाक कार्यालय	गैडावाज	४	२	४ वडा
६	प्रहरी कार्यालय	प्रहरी चौकी	गैडावाज	४	६	६ वडा
७	सरकारी स्वामित्वका संस्थान, समिति आदि	विदालय स्वास्थ्य हुलाक वडा कार्यालय	कोटाडाँडा	५	३१	महावु काँशिकाँध

स्रोत: वस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

परिच्छेद द: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति

द.१ विषयगत समूह तथा संस्था (कृषि, पशुपालन, उद्यम विकास, बचत) सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकाको ४ र ६ नम्बर वडा बाहेक १, २, ३ र ५ नम्बर वडामा विभिन्न सामुदायिक संस्थाहरू रहेका छन्। वडामा ६६ वटा सामुदायिक संस्था, ४६ कृषक समूह, १८ वन समूह, ६ वटा सहकारी संस्था, २ गैहसरकारी संस्था, २ वटा परम्परागत समूह, ४५ आमा समूह, ३ नागरीक सचेताना केन्द्र र ३ वटा टोल सुधार समिति सञ्चालनमा रहेको अध्ययनले देखाएको छ।

तालिका: द.३.३ विषयगत समूह तथा संस्था

वडा नम्बर	सामुदायिक संस्थाको सङ्ख्या										
	सामुदायिक संस्था	कृषक समूह	वन समूह	सहकारी संस्था	गैसस वा क्लब	परम्परागत समूह (वडघर, गुठी, भेजा)	आमा समूह	नागरीक सचेताना केन्द्र	टोल सुधार समिति/टोल विकास संस्था	उद्यमी समूह	अन्य.
१	१०	१७	९	१		१	१०	१			
२	३०	१४	४				१०	२			
३	१२	७	२	४	२		१८		३		
५	१४	८	३	१	०	१	७				
जम्मा	६६	४६	८	१	६	२	२	४५	३	३	

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

द.२ परम्परागत समूह तथा समुदायमा आधारित संस्था विवरण

गाउँपालिकाको ६ वटै वडामा रहेका आमा तथा महिला समूहहरूले विभिन्न व्यवसाय सञ्चालनमा ल्याएका छन्। जसमध्ये वडा नम्बर १ मा कृषि तथा पशुपालन, वडा नम्बर २ मा ऋण पजी, वडा नम्बर ३ मा मिल, कृषि, व्यापार, वडा नम्बर ५ मा कृषि र वडा नम्बर ६ मा बाखा पालन, भैंसी पालन, कुखुरा पालन लगायतका व्यवसायहरू सञ्चालनमा ल्याइएको छ।

तालिका: द.३.४ परम्परागत समूह तथा समुदायमा आधारित संस्था विवरण

समूह, संस्था संजालको नाम	वडा नम्बर	विवरण	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य	वचत	लगानी	लगानीको मुख्य क्षेत्र
			सदस्य सङ्ख्या			
र ठेगाना						

		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	कम (रु.)	(रु.)	
आमा तथा महिला	१	१२३	२३	१४६	५७	२३	६	५०	७३००	कृषि तथा पशुपालन
आमा तथा महिला	२	१५०		१५०	५०	३०	३०	३००	३०००	ऋण पुजी
शान्ति डाँडा आमा समुह	३	३५	०	३५	७	०	८	१००	२५००	मिल सञ्चालन
पीपलगाउँ आमा समुह	३	२२	०	२२	३	०	९	६००	६०००	कृषि
नारी समाज कल्याण समूह	३	७	०	७	०	०	७	७००	७०००	कृषि
आमा तथा महिला	४	११	८	१९	२	६	११	१०	१९०	
शितल छाहारी आमा समुह	५	१८	६	२४	४	०	२०	५००	५०००	कृषि
डाँफे आमा समुह, चुन्ताकुरा	५	२१	०	२१	१३	०	८	६००	६०००	कृषि
सुनगाभा आमा समुह	५	१५	०	१५	३	०	१३	३००	३०००	घरखर्च
परिवर्तन आमा समूह	५	२१	०	२१	५	०	१६	५००	५०००	कृषि
सरस्वती आमा समूह	५	२६	३	२५	१	०	२६	१००	१०००	कृषि
जिवन सुरक्षा आमा समूह, धारेढुगा	५	४०	०	४०	१०	०	४०	३२०	३२००	कृषि
लाली गुराँस आमा समूह, बडावन	५	१६	०	१६	०	०	१६			
आमा समुह	६	३५		३५	१	०		८००	५७००	बाखापालन
बचत विकास	६	२१		२१	४	१०	७	२०	१७००	बाटो खाने पानी
आमा समुह	६	२१		२१	१	०	२०	२१	४३९१	गाउँघर किलोपीक
चेतनामुलक आमा समुह	६	२०		२०	८	०	१२	८००	८००	कुखुरा पालन

काइली आमा समुह, माभगाउँ	६	१०		१०	०	८	२	१४० ००	१४०० ०	कुखुरा पालन
परम्परागत समूह	१	५७	१७३	२३०		५८		१०	२३००	कृषि तथा पशुपालन
प्रगतिशिल कृषि समूह	६	१४	१	१५		१५		१००	१००	
कृषक समूह	१	११४	१०५	२१९	२९	२३		१००		कृषि
पिपल गाउँ कषी समूह	३	३५	४७	८२	१२	०	७०	०००	००	कृषि
शान्तिङाँडा भैसीपालन	३	१४	१२	२६	७	०	१९	४५०	४५०	भैसीपालन
पिपलगाउँ गरिबी निवारण समूह	३	२१	२५	४६	१६	०	३०	२५०	२५००	कृषि तथा व्यापार
बण्डाली थान कृषि समूह	३	१२	१०	२२	२	०	२०	२००	५०००	भैसीपालन
भैरवस्थान कृषक समूह	६	१७	२१	३८	१	१		२०	७६००	ऋणमा
प्रगतिशिल कृषक समूह	६	१६	३	१९	२	११	५	२०	१०००	ऋणमा
सामुदायिक कृषि समूह, टाकुरी	६	१०	८	१८		१८		७००	७००	वित्तविजन
जलुकेनी फलफुल तथा तरकारी खेती समूह	६	१३	०	१३	०	१३	०	१५५ ०	१५५०	वित्तविजन
सिर्जनशिल तरकारी तथा फलफलु समूह	६	५	१०	१५		१५		३५० ०	३५००	कुखुरा पालन
बचत समूह	१	५२९	३३	५६२	१०४	५७		५०	२८१० ०	कृषि
कालिका बाल बचत सहकारी समूह	३	२७	३७	६४	१९	०	४५	२०० ००	२००० ०	कृषि तथा अध्ययन
देवानवाडा सहकारी समूह	३	१७	१६	३३	९	०	२४	१६० ००	१६०० ००	व्यापार
कालिका सहकारी संस्था	३	३७	५८	९५	२७	९	५९	१०० ००	१००० ००	कृषि तथा व्यापार
सपन्ती डाँडा आमा समूह	३	३५	०	३५	६	०		१०० ००	१००० ००	कृषि

भैरव तरकारी कृषि समूह	३	१२	१३	२५	७	५	१२	५५० ००	५५०० ०	कृषि
देउती कृषक समूह	३	१५	१०	२५	६	५	१४	१०० ०००	१००० ०००	कृषि
पाठकी कृषक समूह	३	२०	७	२७	०	०	२७	४५० ००	४५० ००	कृषि
लालीगुराँस समूह	६	१८		१८	५		१३	२०	१५०० ००	ऋणमा
अन्य	१	९४	६३	१५५		६३		५०	७७५०	कार्य सामुदायिक

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

८.३ गाउँपालिका भित्रका नागरिक सचेतना केन्द्र, नागरिक मञ्च र टोल विकास संस्था सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकाका वडा नम्बर २ र ६ मा नागरिक सचेतना केन्द्र सञ्चालनमा ल्याइएको छ। वडा नम्बर २ मा फुलवारी र गैरागाउँ र वडा नम्बर ६ महावुमा चदरा टोल नागरिक सचेतना केन्द्र सञ्चालन गरिएको छ। अध्ययनका क्रममा वडा नम्बर २ मा ऋण र ६ मा पशुपालनमार्फत लगानी व्यवस्थापन गरिएको पाइएको छ।

तालिका: ८.३.५ नागरिक सचेतना केन्द्र, नागरिक मञ्च र टोल विकास संस्था सम्बन्धी विवरण

नागरिक सचेतना केन्द्रको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							वचत रकम (रु.)	लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र			
		सदस्य सङ्ख्या			समेटेको परिवार									
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा						
फुलवारी	२	३०	५	३५	३०		३	३३	३५०००	३५०००	ऋण			
गैरागाउँ	२	३०	३	३३	६	१५	४	२५	३००००	३००००	ऋण			
चदरा टोल महावु	६	२८		२८	२८	२		२८	१३६०० ०	१३६०० ०	पशुपालन			

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

८.४ कृषक तथा उद्यमी तथा बचत समूहको विवरण

यस गाउँपालिकाको वडा नम्बर ४ बाहेक अन्य वडामा कृषि तथा उद्यमी समुहहरू सञ्चालित छन्। तुलनात्मक रूपमा यस्ता समुहहरूमा पुरुष भन्दा महिलाको बढि सहभागिता रहेको देखिन्छ। यी कृषि बचत समूहहरू केहीले ऋणमा र केहीले पशुपालन लगायतका व्यवसायबाट लगानी व्यवस्थापन गर्ने गरेको अध्ययनले देखाएको छ।

तालिका द.४ कृषक तथा उद्यमी बचत समूह

कृषक, उद्यमी तथा बचत	बडा नं.	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण					बचत	लगानी	लगानीको मुख्य क्षेत्र	
		सदस्य सङ्ख्या				समेटेको परिवार		रकम		
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा (रु.)	(रु.)	
कृषि तथा उद्यमी समूह	१ ११४	१०५	२१९	२९		२३	१६७	२१९	१००	० कृषि
गरिवि निवारण	१ ५२९	३३	५६२	१०४		५७	१	५६२	५०	००० कृषि
गुरुङ समूह	१ ४०	०	४०	२०		२०	०	४०	१०	० कृषि
हरियाली कृषि	२ १५	१०	२५	०		१०	१५	२५	००	० ऋण
सिहु शान्ती कृषि समूह	२ ११	१४	२५	०		११	१४	२५	००	० ऋण
भगवती कृषि समूह	२ १६	९	२५	०		१७	८	२५	००	० ऋण
समाज उत्थान समूह	२ १०	९	१९	१०		१५	०	१९	००	० ऋण
लक्ष्मी दलहन	२ ६	१९	२५	३		१४	८	२५	०००	०० ऋण
नौलो बचत	२ १०	१५	२५	४		१२	९	२५	००	० ऋण
ज्वाला कृषि	२ १०	१५	२५	६		१०	९	२५	००	० ऋण
पञ्चकोशी कृषि समूह	२ १४	११	२५	६		३	१६	२५	००	०० ऋण
दनिखोला खाद्यान्न कृषि समुह	२ १६	९	२५	४		७	१४	२५	००	६५०० ऋण
सालघारी आयआर्जन कृषि समूह	२ १०	१५	२५	१०		०	१५	२५	००	०० ऋण

महावु गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र

लाली गुरास कृषि समूह	२ ९	१४	२३ ५	८ १०	२३	५५० ५५००
पीपलडाँडा कृषि समूह	२ १३	१२	२५ ५	१० १०	२५	२५० २५००
स्वर्गभूमी कृषि समूह	२ १५	१०	२५ १०	५ १०	२५	३५० ३५००
नारी समाज कल्याण समूह	३ ७	०	७ ०	० ७	७	७०० ७०००
वण्डाली थान कृषि समूह	३ १२	१०	२२ २	० २०	२२	५०० ५०००
पिपल गाउँ कृषि समूह	३ ३५	४७	८२ १२	० ७०	८२	१२० १२००
शान्तिडाँडा भैसीपालन	३ १४	१२	२६ ७	० १९	२६	४५० ४५०
पिपलगाउँ गरिवी निवारण समूह	३ २१	२५	४६ १६	० ३०	४६	२५० २५००
कालिका बाल बचत सहकारी समूह	३ २७	२७	६४ १९	० ४५	६४	२०० २०००
देवानवाडा सहकारी समूह	३ १७	१६	३३ ९	० २४	३३	१६० १६००
कालिका सहकारी संस्था	३ ३७	५८	९५ २७	९ ५९	९५	१०० १०००
सपन्ती डाँडा आमा समूह	३ ३५	०	३५ ६	० २९	३५	१०० १०००
भैरव तरकारी कृषि समूह	३ १२	१३	२५ ७	५ १२	२५	५५० ५५००
देउती कृषक समूह	३ १५	१०	२५ ६	५ १४	२५	१०० १०००
पाठकी कृषक समूह	३ २०	७	२७ ०	० २७	२७	४५० ४५०

शान्तडाँडा आमा समुह	३ ३५	०	३५ ७	० २८	३५ ०००	१०० २५०० मिल ००० ०० सञ्चालन
पिपलगाउँ आमा समुह	३ २२	०	२२ ०	० २२	२२ ००	६०० ६०० ०० ०० कृषि
सुवाकोट आमा समुह	३ २७	०	२७ ९	७ ११	२७ ०००	१२० १२०० ००० ०० कृषि
थामबाँसी आमा समुह	३ २४	०	२४ १४	२ ८	२४ ००	१०० १०० ००० ०० घर खर्च
प्रगतिशिल आमा समुह	३ ३२	०	३२ १०	० २२	३२ ०००	१४० १४०० ००० ०० कृषि
हिमाली फलफुल तथा तरकारी खेती	५ ८	१८	२६ ५	२ १९	२६ ५	९५९ ९५९५ ००० ००० कृषि
नवजिवन फलफुल तरकारी उ.	५ १८	१५	३३ ०	० ३२	२३ ००	१५० १५०० ० ००० कृषि पशु
भगवती आलु उ.स	५ १२	१३	२५ १	० २४	२५ ००	४५० ४५० ००० ००० कृषि
महावै जगनाथ आलु उ.स	५ १५	०	१५ १३	० ३	१५ ०	० ००० ००० ०००
सरस्वति ता. त.उ.स	५ २१	९	३० ३	० २७	३० ०००	१४० १४०० ००० ००० कृषि पशु
लालीगुरास ह.ता.त.उ	५ २४	१	२५ १६	० ९	२५ ००	१२० १२०० ० ००० कृषि घर
हरियाली ता.त.उ.स	५ २२	३	२५ ०	० २५	२५ ००	१६० १६०० ० ००० कृषि
ताजा तरकारी उ.स	५ १६	१५	३१ १६	० १५	३१ ०	० ००० ००० ०००
भैरवस्थान समुह	६ १७	२१	३८ १	१	३८ २०	७६०० ००० ००० ००० ऋणमा
आमा समुह	६ ३५		३५ १	९ २५	३५ १०	५७०० बाह्रापालन

							०
रानीबन बाखा पालन समुह	६ १२	१३	२५ १	७ १७	२५	१०० २५०० ० ०	बाखापालन
बाखा पालन कृषि समुह	६ १०	२१	३१ २	४ २५	३१	० ०	बाखापालन

स्रोत: बस्तुस्थिती विवरण संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन, २०७५/७६

अनुसूची १:

k|ZgfjnL g+= !

हिमालयन सिल्करोड कन्सल्टेन्सी प्रा.लि.द्वारा तयार पारिएको

महावु गाउँपालिका, दैलेखको पार्श्वचित्र (Profile) वस्तुस्थिति विवरणसम्बन्धी

घरधुरी सर्वेक्षण फारामहालको वार्ड नं. बनाउने ..... बस्ती कोड नं. बनाउने ..... बस्तीको नाम ..... घर
नं. बनाउने .....!= 3/d'nLsf] gfd ======.....घरमुली (१)
बावु (२) आमा (३) जेठो दाइ (४) अन्य

@= hflt १) दलित २) आदीवासी जनजाती ३) बाह्मण क्षेत्री/ठकुरी/सन्यासी ४) मुस्लिम ५) अन्य (उल्लेख गर्नुहोस्)

#= wd{ M १) हिन्दु २) बौद्ध ३) मुस्लिम ४) क्रिश्चियन ५) अन्य .....

\$= dft[effiff M१) नेपाली २) मगर/खाम ३) भोटे/लामा ४) गुरुङ/तमु ५) अन्य(उल्लेख गर्नुहोस्)

५. परिवार विवरण

क्र.सं.	परिवार सदस्यको नाम	उमेर (वर्ष)	लिङ्ग*	जाती*	शैक्षिकस्तर*	अध्ययनरत विद्यालय*	मुख्य पेशा*	अपाङ्गताको स्थिति*	वैवाहिक स्थिति*
१									
२									
३									
४									
५									
६									
७									
८									
९									
१०									
११									
१२									

१३								
१४								
१५								
१६								

★ कोडमा लेखनुहोस ३ वर्षसम्मका बालबालिकाको शैक्षिकस्तर उल्लेख नगर्ने

लिङ्ग	१) पुरुष २) महिला ३) तेस्रो लिङ्गी
जाती	१) दलित २) आदीवासी जनजाती ३) बाह्मण क्षेत्री/ठकुरी/सन्यासी ४) मुस्लिम ५) अन्य.....
शैक्षिक स्तर	१) प्राथमिक तह २) आधारभूत तह ३) माध्यमिक तह ४) स्नातक तह ५) स्नातकोत्तर वा एमफिल ६) विद्यावारिधी (पिएचडि) ७) प्राविधिक एलएलसी ८) साधारण लेखपढ (साक्षर) ९) लेखपढ गर्न नसक्ने (निरक्षर)
अध्ययनरत विद्यालय	१ देखी १२ कक्षासम्म अध्ययनरत बालबालिकालाई मात्र १) गाउँपालिका भित्रको विद्यालयमा अध्ययनरत २) गाउँपालिका बाहिरको विद्यालयमा अध्ययनरत
पेशा	१) कृषि र पशुपालन २) नोकरी/जागिर ३) उद्योग तथा व्यापार ४) ज्याला/मजदुरी ५) वैदेशिक रोजगारी ६) व्यवसायिक कार्य (पत्रकार, वकिल, परामर्श आदी) ७) धार्मिक कार्य ८) अन्य (उल्लेख गर्नुहोस्)
अपाङ्गता स्थिति	१) साङ्ग २) शारीरिक अपाङ्ग (विकलाङ्ग) ३) सुस्त मनस्थिति ४) दृष्टिविहिन (आँखा नदेख्ने) ५) बोल्न तथा सुन्न नसक्ने (बहिरा) ६) बहु अपाङ्गता ७) अन्य (उल्लेख गर्नुहोस्)
वैवाहिक स्थिति	१) अविवाहित, २) विवाहित, ३) पारपाचुके ४) एकल (श्रीमान वा श्रीमती वितेको)

६. बीचैमा विद्यालय जान छोडेका बालबालिकाको सङ्ख्या

कक्षा छोड्ने बालबालिका	विद्यालय जान छोड्नुको कारण अनुसार बालबालिका सङ्ख्या								
	आर्थिक अवस्था कमजोर		विद्यालय टाढा भएर		घर परिवारमा काम गर्ने		अन्य		जम्मा
	बालक	बालिका	बालक	बालिका	बालक	बालिका	बालक	बालिका	बालक
पूर्व प्राथमिक तह									
आधारभूत तह (१-८ कक्षा)									
माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)									

७. विद्यालय जान लाग्ने समय (परिवारमा पढ्ने केटाकेटी नभएमा पनि विद्यालय जान लाग्ने समय उल्लेख गर्ने)

विद्यालयको तह	विद्यालय जान लाग्ने समय			
	१५ मिनेट भन्दा कम	१५-३० मिनेट	३०-६० मिनेट	१ घण्टा वा ६० मिनेट भन्दा बढी
पूर्व प्राथमिक तह				
आधारभूत तह (१- ८ कक्षा)				
माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)				

८. के तपाईंको परिवारमा प्राविधिक विषयमा स्नातक तह उतिर्ण गरेका सदस्य हुनुहुन्छ ?

विषय क्षेत्र	परिवारका सदस्य			हालको संलग्नता (१. जागिर, २. स्वरोजगार ३. वैदेशिक रोजगारी ४. बेरोजगार)
	महिला	पुरुष	जम्मा	
कृषि तथा भेटेरेनरी				
इंजिनियरिङ				
बन				
मेडिसिन				
खाद्य प्रविधि				
अन्य (उल्लेख गर्ने)				

९. परिवारको कुनै सदस्य विरामी भएमा उपचारका लागि स्वैभन्दा पहिला कहाँ जानुहुन्छ ? (ठिक चिन्ह लगाउनुहोस)

- १) लामा, धामी, झाँकी( )   २) स्वास्थ्य चौकी ( )   ३) अस्पताल (निजी, सरकारी) ( )
 ४) आर्युवेदिक औषधालय ( )   ५) अन्य (उल्लेख गर्नुहोस्)

१०. नजिकको स्वास्थ्य संस्था रहेको स्थान र पुग्न लाग्ने समय

- १) उपस्वास्थ्य/स्वास्थ्य चौकी रहेको स्थान ..... र पुग्न लाग्ने समय (..... मिनेट)
 २) प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र/अस्पताल रहेको स्थान ..... र पुग्न लाग्ने समय (..... घण्टा)

११. के तपाईंको घरमा शिशु तथा गर्भवतीको खोपसम्बन्धी विवरण छ ?

शिशु तथा गर्भवतीको खोपसम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	खोपको क्रिसिम	उमेर अनुसार खोप लिने बच्चा						गर्भवती महिलाको सङ्ख्या	
		जन्मेको २४ घण्टा वा ४ हप्तामा	पहिला(६ हप्तामा)	दोश्रो (१० हप्तामा)	तेश्रो (१४ हप्तामा)	९-११ महिना	१२-२३ महिना	टिटि १ (पहिलो जाँचमा)	टि.टि.२ (पहिलो खोप लिएको एक महिना पछि)
१	वि.सि.जि.								
२	पेण्टाभ्यालेण्ट								
३	पोलियो								
४	दादुरा								
५	टि.टि.								

नोट: पेण्टाभ्यालेण्ट भनेको डि.पि.टि., पोलियो र हेपाटाइसिस वि, हिप वि मिसिएको खोप वा पुरानो डि.पि.टि. हो ।

१२. तपाईंको परिवारको सदस्यलाई कुनै दीर्घ रोग लागेको छ वा मृत्यु भएको छ ?यदि छ भने सो को विवरण

क्र.सं.	रोगको नाम	दीर्घरोगीको सङ्ख्या			दीर्घरोगबाट मृत्यु भएकाको सङ्ख्या		
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	एचआईभि/एड्स						
२	मलेरिया						
३	क्षयरोग (टि.भि.)						
४	क्यान्सर						
५	मधुमेह (चिनी रोग)						
६	कुष्ठ रोग						
७	दम (श्वासप्रस्वास)						
८	प्रसुतीजन्य रोग						
९	मुटु रोग						
१०	पक्षधात						
११	ग्यास्टीक वा अल्सर						
१२	अन्य						

१३. विद्यालय स्तरमा अध्ययन गरिरहेका बालबालिकाको विवरण

अध्ययनरत तह	नगर स्तर अन्तर्गतका विद्यालयमा अध्ययनरत सङ्ख्या			वाहिरको विद्यालयमा अध्ययनरत सङ्ख्या			जम्मा			अध्ययन गरी रहेको स्थान	निजी (वोर्डिङ)		सरकारी	
	बालक	बालि का	जम्मा	बालक	बालि का	जम्मा	बालक	बालि का	जम्मा		बालक	बालि का	बालक	बालि का
पूर्व प्राथमिक तह														
आधारभूत तह (१-८ कक्षा)														
माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा)														

१४. विद्यालय भर्ना नभएका बालबालिकाको सङ्ख्या

विवरण	पूर्व प्राथमिक तह उमेर समूह (३-५ वर्ष)			आधारभूत तह उमेर समूह (६-१२ वर्ष)			माध्यमिक तह उमेर समूह (१४-१७ वर्ष)		
	बालक	बालिका	जम्मा	बालक	बालिका	जम्मा	बालक	बालिका	जम्मा
सामान्य क्षमता									
भिन्न क्षमता									

१५. परिवार नियोजनका साधनको प्रयोग दर

१५-४९ वर्षका महिलाको सङ्ख्या कति सङ्ख्या अप्सन आएन	स्थायी साधन प्रयोग गर्नेको सङ्ख्या		अस्थायी साधन प्रयोग गर्नेको सङ्ख्या		जम्मा	
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष

१६. तपाईंको परिवारका १ वर्ष मुनिका बालबालिकाको मासिक र १ देखि ५ वर्षसम्मका बालबालिकाको त्रैमासिक रूपमा तौल लिने गरिएको छ? १) छ २) छैन

१६.१ यदी छ भने बालबालिकाको तौल लिने गरिएको छ भने बालबालिकाको तौल विवरण

१ वर्ष मुनिका शिशु			१ देखि ५ वर्ष सम्मका बालबालिका		
लिङ्ग	बालबालिकाको उमेर (महिना)	तौल (के.जी.)	लिङ्ग	बालबालिकाको उमेर (वर्ष)	तौल (के.जी.)
बालक १					
बालक १			बालक १		
बालक २			बालक २		
बालक ३			बालक ३		
बालिका १			बालिका १		
बालिका २			बालिका २		
बालिका ३			बालिका ३		

१७. प्रयोग गर्ने खाने नूनको किसिमः १)२ बालबालिकाको चिन्ह भएको प्याकेटको नून २) ढिके नून, ३) दुबै प्रकारको नून

१८. घरको अवस्था:(एउटाभन्दा बढी घर भएमा मूल घरको विवरणका आधारमा चिन्ह लगाउने त्र एउटामा मात्र चिन्ह लगाउने

१) खर वा भुसको छानो भएको ( ) २) टायल, भिगटी वा स्लेटको छानो भएको ( )

३) जस्ता पाताको छानो भएको ( ) ४) पक्की वा ढलान घर भएको ( )

पक्की वा ढलान घर भए, घरको तलाको सङ्ख्या ( ) सङ्ख्या आउने अपसन बनाउने

१८.१. स्वामित्वको आधारमा घरको अवस्था : १) निजी २) भाडामा ३) संस्थागत ४) अन्य (उल्लेख गर्नुहोस्)

१९. परिवारको खानेपानीको मुलस्रोत कुन हो ? (एकमा मात्र चिन्ह लगाउने)

१) पाइपको धाराको पानी प्रयोग गर्ने ( ) २) ट्यूबेलको पानी प्रयोग गर्ने ( )

३) इनार, कुवा, जरुवाको पानी प्रयोग गर्ने ( ) ४) नदी, कुलो, नहर, पोखरीको पानी प्रयोग गर्ने ( )

५) जार, वोतल वा परीक्षण गरिएको पानी प्रयोग गर्ने ( ) ६) अन्य (उल्लेख गर्नुहोस्)

२०. खानेपानी ल्याउन (जाँदा आउँदा) लाग्ने समय) (एक मात्र उत्तरमा चिन्ह लगाउने)

१) घरैमा भएको ( ) २) १५ मिनेटसम्मको दुरीमा ( )

३) १५ - ३० मिनेटको दुरीमा ( ) ४) ३० मिनेटभन्दा बढी समय लाग्ने ( )

२१. शौचालयको अवस्था

२१.१ शौचालय भएको /नभएको १) शौचालय भएको ( ) २) शौचालय नभएको ( )

२१.२ यदी भएमा शौचालयको प्रकार

१) कच्ची ( ) २) पक्की( ) ३) वायोग्यासमा जडान भएको( ) ४) सेफ्टी ट्यांकीमा जडान भएको

५) ढलमा जडान भएको ६) खोला खोलसामा जडान भएको ७) अन्य (उल्लेख गर्नुहोस्)

२२. फोहोरमैला व्यवस्थापन र विसर्जनको अवस्था

२२.१ दैनिक रूपमा घरबाट कति फाहोर उत्पादन वा विसर्जन हुन्छ ? ..... के.जि. प्रतिदिन

२२.२ घरको शौचालयको फोहोर कसरी विसर्जन गर्नु हुन्छ? (एक मात्र उत्तर)

१) सेफ्टीट्यांकी २) सोझै ढलमा मिसाउने ३) खोला/खोलसामा मिसाउने ४) अन्य (उल्लेख गर्नुहोस्)

२२.३ घरयासी फोहोर कहाँ व्यवस्थापन तथा विसर्जन गर्नु हुन्छ ? (एक मात्र उत्तर)

१) कुहिने र नकुहिने वर्गीकरण गरी घर कम्पाउण्ड भित्र व्यवस्थापन २) निजी संकलक दिने ३) गाउँपालिकाबाट संकलन गरिने ४) निर्धारित स्थानमा फालने ५) अन्य .....

२३. जोखिमयुक्त अवस्थामा (चर्पी गाएपछि, बालबच्चाको दिसा धोएपछि, खाना पकाउनु, खानु र खुवाउनु अदी, फोहोर वस्तु छोएपछि) हात धुने गर्नु हुन्छ वा हुँदैन? १) हुन्छ ( ) २) हुँदैन ( )

२४. घरमा वर्तीको मुख्य स्रोत के हो ?

१) मट्टीतेल वा लालिटन( ) २) बिजुली ( )

३) गोवर रयाँस ( ) ४) सोलार ( )

५) अन्य ..... ( )

२५. घरमा खाना पकाउन प्रयोग हुने प्रमुख इन्धन कुन हो?

१) दाउरा ( ) २) गुइठा/ब्रिकेट ( )

३) गोवर रयाँस ( ) ४) मट्टीतेल ( )

५) एल.पि. रयाँस ( ) ६) बिजुली ( )

७) अन्य ( )

२५.१ यदि दाउरा भए दाउराको प्रमुख स्रोत कुन हो ? (एक उत्तरमा मात्र चिन्ह लगाउने)

१) निजी वन वा बारी ( ) २) सामुदायिक वन ( )

३) कवुलियती वन ( ) ४) सरकारी वन ( ) ५) अन्य (उल्लेख गर्नुहोस्)

२६. घरमा मुख्य रूपमा कस्तो प्रकारको चूल्हो प्रयोग गर्नुहुन्छ ?

१) अगेनो वा माटोको चूल्हो ( ) २) धूवारहित चूल्हो ( )

३) भुसे चूल्हो	( )	४) मटीतेल स्टोभ	( )
५) रयांस चूल्हो	( )	६) विद्युत चूल्हो (हिटर)	( )
७) अन्य			

२७. घरमा सञ्चारका साधनहरू के के उपलब्ध रहेका छन्? (बहुउत्तर)

१) रेडियो क्यासेट	( )	२) टेलिभिजन	( )
३) टेलिफोन (मोवाईल समेत)	( )	४) कम्प्युटर	( )
५) इमेल इन्टरनेट	( )	६) अन्य (उल्लेख गर्नुहोस्)	

२८. परिवारको मुली वा कुनै सदस्यको नाममा वैंकमा खाता रहेको छ वा छैन ? (एक भन्दा बढी खाता भएका प्रमुख कारोबार हुने)

- १) छ   २) छैन

२८.१ यदी वैंकमा खाता खोलेको छ भने खाता रहेको वैंकको नाम:

- ख) खाताको किसिम: १) बचत, २) मुद्रती ३) चल्ती

२८.२ खाता खोल्नुको उद्देश्य वा कारोबारको मुख्य कारण:

१) रकम बचत गर्न	२) लगानी गर्न	३) उच्चोग र व्यवसाय गर्न
४) कारोबार गर्न	५) अन्य (खुलाउने)	

२९. वैदेशिक रोजगारीको स्थिति:

विदेश गएकाको सङ्ख्या	मुलुक अनुसार वैदेशिक रोजगारीमा गएकाको सङ्ख्या			गएको अवधि (वर्षमा) अनुसार वैदेशिक रोजगारीमा गएकाको सङ्ख्या			
	भारत	खाडी मुलक	अन्य देश	३ वर्ष भन्दा कम	३-५ वर्ष	५-१० वर्ष	१० भन्दाबढी
महिला							
पुरुष							
जम्मा							

३०. १८ वर्ष सम्मका केटाकेटीहरूको अरुको घरमा काम गर्न गएका छन्?

- १) छन्   २) छैनन्

३०.१ यदी गएका छन् भने बाल श्रमिकको विवरण

बाल श्रमिक सङ्ख्या	बालश्रमिकको प्रकार अनुसार सङ्ख्या					काम गरेको स्थान अनुसार बालश्रमिक सङ्ख्या						पारिश्रमिक (प्रति महिना ने.रु.)
	घरेलु कामदार	यातायात मजदुर	होटेल मजदुर	उच्चोग मजदुर	अन्य	आफै गाउँ	छिमेकी गाउँ	छिमेकी बजार	नजिकको शहर	ठूला शहर	भारत	
केटा												
केटी												
जम्मा												

३१. तपाईंको परिवारका कुनै बालबालिका तथा युवा (२४ वर्षसम्म) लागू पदार्थ दुव्यर्सनको लत रहेको छ?

- १) छ ( ) २) छैन ( )

३१.१ यदी छ भने दुव्यर्सनमा लाग्नेको विवरण

लिङ्ग	लागू पदार्थ दुव्यर्सनमा लागेका तथा नलागेका बालबालिका				
	धुम्रपान	मद्यपान	नसालु पदार्थ सेवन	कुनै लत नरहेको	जम्मा
केटा					
केटी					

३२. एक वर्षभित्र तपाईंको परिवारमा महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक वा अन्य उपर हिंसा सम्बन्धी कुनै घटना घटेका छन्? १)छन् ( ) २) छैनन् ( )

३२.१ छन् भने कस्ता खाले हिंसा भएका छन्? (बहु उत्तर)

- १) दाइजोसम्बन्धी २) बहुविवाह ३) कुटपिट ४) बालविवाह ५) बलात्कार ६) मावन वेचविखन ७) छुवाछुत ८) घर निकाला ९) अन्य १०) कुनैपनि घटना नघटेको

३३. तपाईंको परिवारले खेती गरेको जग्गाको क्षेत्रफल:

भू-स्वामित्वको प्रकार	खेत (रोपनी)	पाखो/बारी (रोपनी)	जम्मा क्षेत्रफल (रोपनी)	सिंचित क्षेत्रफल (रोपनी)
आफ्नो जग्गा आफैले कमाएको				
अरुको कमाएको जग्गा				

३४. वार्षिक रूपमा अन्नवाली, तरकारी वाली, फलफूल र नगदेबाली आदीको उत्पादनको अवस्था के कस्तो छ ?

क्र.सं.	वाली समूह	आर्थिक वर्ष (२०७..../....)		
		खेती गरेको क्षेत्रफल (रोपनी)	उत्पादन परिमाण	इकाई (मिन्टल वा के.जी.) आउने बनाउने
१०	अन्न वाली			
११	धन			
१२	गहुँ			
१३	मकै			
१४	कोदो			
१५	अन्य			
१६	अन्य			
२०	दलहन वाली			
२१	मास			
२२	भट्टमास			
२३	सिमी			
२४	अरहर			
२५	मुसुरो			
२६	चना			
२७	अन्य			
२८	अन्य			
३०	तेलहन वाली (तोरी आदि)			
४०	तरकारी वाली			
५०	नगदे वाली			
५१	अदुवा			
५२	अलैचि			
५३	चिया/कफी			
५४	तील			
५५	अन्य			
५६	अन्य			

क्र.सं.	वाली समूह	आर्थिक वर्ष (२०७..../....)		
		खेती गरेको क्षेत्रफल (रोपनी)	उत्पादन परिमाण	इकाई (किवन्टल वा के.जी.) आउने बनाउने
६०	फलफूल खेती			
६१	आँप			
६२	लिच्ची			
६३	केरा			
६४	अमिलो जात			
६५	अन्य			
६६	अन्य			
७०	माघा			
८०	मौरी	घार सङ्ख्या:		
९०	जडिवुटी खेती			
१००	अन्य			

३५. परिवारको पशु धन तथा सोबाट हुने उत्पादन के कती रहेको छ?

क्र.सं.	किसिम	सङ्ख्या			उत्पादन		
		स्थानीय	उन्नत	जम्मा	दूध (लि.)	मासु (के.जी.)	ऊन (के.जी.)
१०	पशु						
११	गाई/गोरु						
१२	भैसी/राँगा						
१३	बाखा/खसी						
१४	सुँगुर/वुँगुर						
१५	घोडा/खच्चर						
१६	भेडा/च्याङ्गा						
१७	अन्य.....						
२०	पंक्षी	स्थानीय	उन्नत	जम्मा	अण्डा (सङ्ख्या)	मासु केजी	
२१	कुखुरा						
२२	हाँस						

क्र.सं.	किसिम	सङ्ख्या			उत्पादन		
		स्थानीय	उन्नत	जम्मा	दूध (लि.)	मासु (के.जी.)	ऊन (के.जी.)
३०	अन्य						

३६. परिवारको वार्षिक आमदानी र खर्च

क्र.सं.	आमदानी विवरण	रकम रु.	क्र.सं.	खर्च विवरण	रकम रु.
१	कृषि तथा पशुपालन		१	खाना खर्च	
२	व्यापार तथा उद्योग		२	लत्ता कपडा	
३	नोकरी तथा पेन्सन		३	शिक्षा	
४	वैदेशिक रोजगारी		४	स्वास्थ्य उपचार खर्च	
५	ज्याला मजदुरी		५	चाडपर्व तथा मनोरञ्जन	
६	भत्ता		६	कृषि तथा अन्य उत्पादन	
७	अन्य		७	विद्युतिय उपकरण	
			८	आमदानी जन्य लगानी खर्च	
			९	सुतिजन्य मादक पदार्थ खर्च	
	जम्मा			जम्मा	

३७. आफ्नो उत्पादनले वर्षमा कति महिना खान पुरछ ?

- १) ३ महिनाभन्दा कम खान पुरने ( )   २) ३ - ६ महिना खान पुरने ( )
 ३) ६ - ९ महिना खान पुरने ( )   ४) ९ - १२ महिना खान पुरने ( )
 ५) आफ्नो उत्पादन खान पुगेर पनि वेचविखन गर्ने ( )

३८. तपाईंको परिवारले ऋण लिएको छ ?   १) लिएको छ ( )   २) लिएको छैन ( )

३९. यदि ऋण लिएको छ भने कहाँबाट लिनुभयो ?

- १) वैंक वा वित्तीय संस्था ( )   २) सहकारी संस्था ( )
 ३) समूह वा सामुदायिक संस्था ( )   ४) साहूँ महाजन ( )
 ५) नातेदार वा आफन्त ( )   ६) अन्य (उल्लेख गर्नुहोस्)

३८.२ उक्त ऋण कुन उद्देश्यका लागि लिनु भएको हो ?

१) घरायसी कार्य वा घर खर्च	( )	२) कृषि तथा पशुपालन	( )
३) उद्योग तथा व्यापार	( )	४) सामाजिक तथा धार्मिक कार्य	( )
५) शिक्षा	( )	६) औषधी उपचार	( )
७) वैदेशिक रोजगार	( )	८) अन्य अपसन आउने बनाउनु पर्ने	
३९. तपाईंहरूले कृषिमा कृषि सामग्री र साधनको प्रयोग गर्नु हुन्छ? १) हुन्छ ( ) २) हुँदैन ( )

३९.१ यदी छ भने सामग्री अनुसारको वार्षिक विवरण

सामग्री	गोठे/कम्पोष्ट मल (डोको)	उन्नत वित्तविजन (केजी)	रसायनिक मल (केजी) रसायनिक मलको छुट्टै परिणाम हाल्नु नपर्ने युरिया, पोटास, डिएपी को मात्र परिणाम हाल्ने बनाउँदा हुन्छ			रासायनिक औषधी (लिटर)	जैविक विषादी (केजी वा लिटर)
			युरिया	पोटास	डिएपी		
परिमाण							

४०. परिवारका सदस्यहरूको व्यवसायिक (जेटिए, कृषि वा पशु, विद्युत जडान, कम्प्युटर, मेकानिक्स, सिलाई बुनाई आदि) तालिम प्राप्त गरेको विवरण

क्र.सं.	तालिमको नाम	अवधि अनुसार प्राविधिक तालिम लिनेको सङ्ख्या											
		१ महिनाभन्दा कम (प्रारम्भिक तह)			१ देखि ६ महिनासम्म (पहिलो तह)			६ देखि १२ महिनासम्म (दोस्रो तह)			१२ महिनाभन्दा बढी (तेस्रो तह)		
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	कृषि												
२	पशुपालन												
३	ब्न												
४	कम्प्युटर												
५	विद्युत												
६	मेकानिक्स												
७	खाद्य प्रशोधन												
८	सिलाई बुनाई												
९	स्थासन (डकर्मी)												
१०	कार्पेन्ट्री												

क्र.सं.	तालिमको नाम	अवधि अनुसार प्राविधिक तालिम लिनेको सङ्ख्या											
		१ महिनाभन्दा कम (प्रारम्भिक तह)			१ देखि ६ महिनासम्म (पहिलो तह)			६ देखि १२ महिनासम्म (दोस्रो तह)			१२ महिनाभन्दा बढी (तेस्रो तह)		
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
११	सब ओभरसियर												
१२	अनमी												
१३	जेटीए												
१४	ग्रामीण पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ता												
१५	अन्य (उल्लेख गर्नुहोस्)												

४१. परिवारका सदस्यहरूको जनचेतनामूलक तालिम प्राप्त गरेको विवरण

क्र.सं.	तालिमको नाम	तालिमको अवधि अनुसार विभिन्न सचेतना तालिम प्राप्त गर्ने व्यक्तिको सङ्ख्या											
		३ दिन सम्म			३ देखि ७ दिनसम्म			१ देखि ४ हप्तासम्म			४ हप्ताभन्दा बढी		
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या												
२	शिक्षा तथा सचेतना अभिवृद्धि												
३	खानेपानी तथा सरसफाई												
४	स्रोत संरक्षण तथा बातावरण												
५	संस्थागत तथा नेतृत्व विकास												
६	लैंड्रिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण												
७	बचत परिचालन र उच्चमिशिलता विकास												
८	सुशासन तथा पालना अनुगमन												
९	सहकारिता र बजारीकरण												
१०	अन्य (उल्लेख गर्नुहोस्)												

४२. परिवारका कुनै सदस्य कुनै संघ वा संस्था वा समूहमा आवद्ध हुनुहुन्छ? १) छ ( ) २) छैन ( )

४२.१ यदि आवद्ध हुनुहुन्छ कति जना आवद्ध हुनुहुन्छ? १) महिला ..... जना २) पुरुष ..... जना ३) जम्मा ... जना

४२.२ कस्ता प्रकारको संस्थामा आवद्ध हुनु भएको छः (बहु उत्तर)

- १) सामुदायिक संस्था वा वचत समूह ( )   २) कृषक समूह ( )
- ३) सामुदायिक/कवुलियती वन उपभोक्ता समूह ( )   ४) सहकारी संस्था ( )
- ५) आमा समूह ( )   ६) वनामं वा नासके ( )
- ७) अन्य ..... ( )

४३. परिवारमा निम्न कार्यहरू प्राय कसले गर्दछ ?

क्र.सं.	कार्यहरू	महिलाले मात्र	पुरुषले मात्र	महिला र पुरुष दुबैले
१	घर व्यवहार/कारोबार			
२	घरायसी काम			
३	वैंकमा खाता संचालन			
४	सार्वजनिक काम			
५	उद्योग तथा व्यापार			

४४. गत ३ वर्षभित्र विभिन्न प्रकोप (बाढी, पहिरो, असिना, चट्याङ, भुकम्प) पिडित हुनुहुन्छ ? १) छ ( ) २) छैन ( )

४४.१ यदि छ भने कुन प्रकोपबाट पिडित हुनुहुन्छ र कति क्षति भएको थियो ?

क्षति विवरण		बाढी		पहिरो		आगलागी		भुकम्प		महामारी		शितलहर		अन्य	
		सङ्ख्या	रकम												
मानविय	मृत्यु														
	अड्डभड्ड														
घरगोठ															
पशुपंक्षी															
बाली															
जग्गा जमीन															

४५. सामाजिक अवस्था

४५.१. महिनावारी र सुत्केरी हुँदा कहाँ वस्ने गर्नु हन्छ < १) गोठ ( ) २) घर ( )

४५.२. हरेक घाक खाना के खानु हन्छ (बहुउत्तर) १) रोटी ( ) २) भात ३) आटो ४) ढेंडो ( ) ५) दाल ( ) ६) तरकारी ( ) ७) b'w ( ) ८) दहि ( ) ९) मोही ( ) १०) मासु ( ) ११) मह ( ) १२) गेडागुडि ( ) १३) अन्य

४५.३. गर्भवती हुँदा कति पटक स्वास्थ्य संस्था जाँच गराउन जाने गर्नु हन्छ < !_! k6s ( ) २) २ पटक ( ) ३) ....पटक

उत्तरदाताको नाम :

प्रमाणित गर्ने

तथ्याङ्क सङ्कलकको नाम :

नाम :

सही :

सही :

वडा अध्यक्षको

सही :

उत्तरदातालाई धन्यवाद दिनुहोस् ।

अनुसूची २:

k|ZgfjnL g+= @

Ixdfnog I;Ns/f]8 sG;N6]G;L k|f=In=åf/f tof/ kfI/Psf]

गाउँपालिकाको बस्तुस्थिती विवरण (Profile) संस्थागत तथ्याङ्क संकलन फाराम

महावु गाउँपालिका २०७५

संस्थागत तथ्याङ्क सर्वेक्षण फाराम

खण्ड १: जनसङ्ख्या विवरण

१.१ परिचय

१.१.१ प्रदेशको नाम (नं.) :

कोड :

१.१.२ जिल्लाको नाम :

कोड :

१.१.३ स्थानीय तहको नाम :

कोड :

१.१.४ गाउँपालिका केन्द्रको जियोकोड :

१.२ व्यक्तिगत घटना विवरण (प्रत्येक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म दर्ता भएका विवरण अनुसार)

वडा नम्बर	जन्म	मृत्यु	विवाह	सम्बन्ध विच्छेद (जोडी)	बसाइँसराइ	
					आएको	गएको
१						
२						
३						
४						
५						
६						
जम्मा						

१.३ सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम विवरण (गत आ.व.को १ वर्षको विवरण लिने) रकम रु.हजारमा

वडा नम्बर	ज्येष्ठ नागरिक			एकल महिला			पूर्ण अपाङ्ग			आंशिक अपाङ्ग			बाल सुरक्षा अनुदान			दलित वर्ग		
	म	पु	रकम	म	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम	
१																		
२																		
३																		
४																		
५																		
६																		

जम्मा												
-------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

खण्ड ख: आर्थिक विकास स्थिति विवरण

२.१ प्राविधिक, सीपयुक्त तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधनको विवरण (संक्षिप्त विवरण)

वडा नम्बर	विषय क्षेत्र अनुसार प्राविधिक मानव संसाधन												जम्मा	
	कृषि र पशु म पु		इन्जिनियरिङ म पु		वन म पु		मेडिसिन म पु		खाद्य प्रशोधन म पु		वकिल म पु			
	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु		
१														
२														
३														
४														
५														
६														
जम्मा														

२.२ सार्वजनिक पोखरी तथा माछापालन

पोखरी रहेको स्थान	वडा नम्बर	पोखरी क्षेत्रफल (विघा वा रोपनी)	बार्षिक माछा उत्पादन (के.जी.)	स्वामित्व (कोसँग)	बार्षिक आमदानी (र.)	गाउँ/नगरपालिकामा बार्षिक शुल्क (र.)
जम्मा						

२.३ सिंचाई सुविधा तथा उपलब्धता

सिंचाई सुविधा वा आयोजनाको नाम	वडा नम्बर	सिंचाईको किसिम (सतह (कुलो/नहर), लिफिटङ्ग, बाँध, ट्युबेल / वोरिङ्ग, पोखरी वा अन्य)	सिंचाईको माध्यम (कुलो नहर, पाइप आदि)	स्रोतको विवरण	सिंचाईको उपलब्धता (बर्षेभरि वा मौसमी)	सिंचित क्षेत्र (हेक्टर)	लाभान्वित घरधुरी

जम्मा								

४ आधुनिक पशुपालन (फार्म) सम्बन्धी विवरण

पशुपालन फर्म (गाई, भैसी, बाखा, बंगुर र कुखुरा) को नाम	वडा नं.	फर्म रहेको ठेगाना (स्थान)	वार्षिक उत्पादन			प्रोपाइटरको नाम	रोजगारी सङ्ख्या	
			उत्पादित वस्तु	इकाई	परिमाण		महिला	पुरुष
जम्मा								

२.५ कृषि तथा पशुसेवासँग सम्बन्धित मानव संसाधन (सङ्ख्या)

वडा नम्बर	व्यावसायिक/अगुवा कृषक	सक्रिय ग्रामीण कृषी कार्यकर्ता (जेटीए)	सक्रिय ग्रामीण पशुस्वास्थ्य कार्यकर्ता	व्यावसायिक नर्सरी संचालक
१				
२				
३				
४				
५				
६				
जम्मा				

२.६ कृषि तथा पशु सेवासँग सम्बन्धित सामुदायिक संस्था तथा समूहको विवरण (सङ्ख्या)

वडा नम्बर	कृषक समूह		पशुपालन समूह		व्यावसायिक कृषि फर्म		कृषि सहकारी		एग्रोभेट तथा वित्त विजन केन्द्र	कोल्ड स्टोर तथा रप्टिक स्टोर	जैविक वा कम्पोष्ट मल उत्पादन केन्द्र	
	समूह सङ्ख्या	सदस्य म	समूह सङ्ख्या	सदस्य म	फर्म सङ्ख्या	सदस्य म	सहकारी सङ्ख्या	सदस्य म				
१												
२												
३												
४												
५												
६												
जम्मा												

२.७ घट्ट, मिल तथा संकलन तथा प्रसोधन सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	पानी घट्ट सङ्ख्या		चिस्यान केन्द्र	कुटानी, पिसानी र पेलानी (मिल) सङ्ख्या			संकलन तथा प्रसोधन केन्द्र			विक्री केन्द्र वा कोसेली घर
	परम्परागत	सुधारिएको		पानी मिल	डिजेल मिल	विद्युत मिल	कृषि	जडिबुटी	उद्योग	
१										
२										
३										
४										
५										
६										
जम्मा										

२.८ उत्पादन तथा सेवामूलक उद्योग सम्बन्धी विवरण (उद्योग तथा पर्यटन)

उद्योगको नाम तथा ठेगाना	वडा नम्बर	उद्योगको स्वामित्व (सरकारी, पब्लिक निजी, सहकारी)	उद्योगको प्रकार (लघु, घरेलु, साना, मझौला तथा ठूला आदी)	प्रत्यक्ष रोजगारी जना	उत्पादन हुने वस्तु र सेवाको नाम	उत्पादित वस्तु र सेवा बाट भएको बारिक आमदानी (रु हजारमा)
महिला	पुरुष	जम्मा				
ठूला						
मध्यम						
साना						
घरेलु						
लघु						
जम्मा						

२.९ व्यापार तथा व्यवसाय सम्बन्धी विवरण (किराना, मासु, तरकारी, फलफूल आदि)

व्यापार तथा व्यवसाय संचालक तथा कम्पनीको नाम	वडा नम्बर	व्यापार र व्यवसायको किसिम (कोड प्रयोग गर्ने)	पसलको प्रकार	व्यापार व्यवसायको स्वामित्व (एकल, साझेदारी र सहकारी)	बार्षिक कारोबार (रु. हजारमा)

व्यापार र व्यवसायको किसिम कोडः १. किराना वा व्यापरिक वस्तु, २. मासु विक्री केन्द्र, ३. तरकारी तथा फलफूल विक्री केन्द्र, ४. दुध चिस्यान तथा विक्री केन्द्र, ५. निर्माण सामाग्री, ६. औषधी पसल वा क्लिनिक, ७. मर्मत सेवा केन्द्र, ८. इलेक्ट्रिकल तथा इलेक्ट्रोनिक्स पसल, ९. होटेल तथा रेष्टरेण्ट, १०. कपडा तथा फेन्सी

२.१० धार्मिक, ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय स्थल सम्बन्धी विवरण

स्थलको नाम	वडा नम्बर	भौतिक पर्याधार			स्वामित्व (नीजि, पब्लिक लि., सामुदायिक)	विशेषता (धार्मिक, साँस्कृतिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय र अन्य)	बार्षिक पर्यटक आगमन सङ्ख्या
		सडकको पहुँच पुगेको/नपुगेको	होटल, लज, रेष्टुराँ सङ्ख्या	नजिकको बजार केन्द्र सम्मको दूरी (कि.मी.)			

२.१० होटेल, रिसोर्ट, रेष्टरेण्ट र होमस्टे सम्बन्धी विवरण

नाम	वडा नम्बर	स्था न	क्षमता		होटेलको प्रकार (आवासीय, रिसोर्ट, होमस्टे, रेष्टरेण्ट, अन्य)	होटेलको स्तर (स्टार, नन स्टार र अन्य)	बार्षिक पर्यटक (सङ्ख्या)
			कोठा सङ्ख्या	बेड सङ्ख्या			आन्तरिक वाह्य (विदेशी)

२.११ कृषि बजार तथा हाट बजार सम्बन्धी विवरण

कृषि बजार			हाट बजार (कृषि बजार बाहेक)			
कृषि बजारस्थलको नाम	वडा नम्बर	उपलब्ध प्रमुख पूर्वाधारहरू	हाट बजारस्थलको नाम	वडा नम्बर	हाट बजार लाग्ने दिन वा वार	उपलब्ध प्रमुख पूर्वाधार
थोक बजार						
खुद्रा बजार						

खण्ड ग: सामाजिक विकास

३.१. शैक्षिक तथा मानव संसाधन ३.१.१ विद्यालयको भौतिक अवस्था

बाल विकास केन्द्र तथा विद्यालयको नाम	वडा नम्बर	भवन संख्या		कोठा संख्या		पुस्तकालय र अध्ययन केन्द्र (छ./छैन)	प्रयोग-शाला (छ./छैन)	डेस्क / वेङ्चको क्षमता (जना)	खेलमैदान झेत्रफल (वर्ग मी.)	कम्पाउण्ड वालको किसिम (तारवार, कच्ची, पक्की पर्खाल)	चर्पीको सुविधा (छ./छैन)	स्वच्छ खानेपानी (छ./छैन)
		पु	कृ	पु	कृ							

जम्मा									

३.१.४ शिक्षक विवरण

विद्यालयको नाम	बडा नम्बर	किसिम (सामुदायिक , संस्थागत, मदरसा, गुम्बा)	स्वीकृत दरबन्दी सङ्ख्या	कार्यरत शिक्षक सङ्ख्या		महिला शिक्षक सङ्ख्या		विषयगत शिक्षक सङ्ख्या		
				शिक्षा क	शिक्षिका	आधारभूत माध्यमिक	क	गणित	विज्ञान	अंग्रेजी
जम्मा										

३.१.५ भर्ना दर, निरन्तरता दर, सिकाई उपलब्धी दर

विद्यालयको नाम, स्थान र किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसा र गुम्बा)	बडा नम्बर	खुद भर्ना दर			निरन्तरता दर			सिकाई उपलब्धि दर		उत्तीर्ण दर		
		पूर्व प्राथमिक	आधार-भूत	माध्यमिक	पूर्व प्राथमिक	आधार-भूत	माध्यमिक	कक्षा ८	कक्षा ९	कक्षा १०	कक्षा ११	कक्षा १२

जम्मा																			
-------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

३.१.६ विद्यार्थी उत्तीर्ण दर

विद्यालयको नाम, स्थान र किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसा र गुम्बा)	बडा नम्बर	जम्मा विद्यार्थी		आधारभूत शिक्षा पूरा गर्ने विद्यार्थी		छात्रवृत्ति वा अन्य सुविधा पाउने विद्यार्थी		दिवा खाजा खान पाउने विद्यार्थी		कक्षा ९ मा प्राविधिक विषयमा भर्ना हुने विद्यार्थी		विज्ञान विषयमा कक्षा ११ मा भर्ना हुने विद्यार्थी	
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा

३.१.७ शैक्षिक गुणस्तर सम्बन्धी विवरण

विद्यालयको नाम, ठेगाना र किसिम	बडा नम्बर	अपाङ्ग विद्यार्थी स्रोत कक्षा (भएको/ नभएको)	CBEGRA कार्यान्वयन (भएको/ नभएको)	एकीकृत पाठ्यक्रम (भएको/ नभएको)	इन्टरनेट सुविधा (भएको/ नभएको)	छुट्टै प्रधानाध्यापक दरबन्दी (भएको/ नभएको)

३.१.८ बालमैत्री शिक्षा सम्बन्धी विवरण

विद्यालयको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	विद्यालय शान्ति क्षेत्र कार्यान्वयन (भएको / नभएको)	विद्यालय सुधार योजना अद्यावधिक (भएको / नभएको)	बाल क्लब गठन (भएको / नभएको)	बालमैत्री शिक्षण विधिको प्रयोग (भएको / नभएको)

३.१.९ छात्रवृत्ति तथा लक्षित सुविधाको विवरण

विद्यालयको नाम र ठेगाना (किसिम र तह)	वडा नम्बर	छात्रवृत्तिको किसिम अनुसार								
		दलित		अपाङ्ग		छात्रा	विपन्न		जेहेन्दार	अन्य सुविधा
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा		छात्र	छात्रा		

३.२ स्वास्थ्य तथा पोषण विवरण

३.२.१ स्वास्थ्य संस्था विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	संस्थाको प्रकार क	स्वीकृत दरबन्दी अवस्था	स्वास्थ्यकर्मी पूर्तिको अवस्था	शैया या	सञ्चय	सेवा तथा सुविधा (उपलब्ध छ/ छैन)								सुरक्षित मातृत्व सेवा	रक्त संचार सेवा
							प्रसूति सेवा	ल्याव किलिन िक	एक्स रे सेवा	परिवार नियोजन	खोप सेवा	एस सिटि	परामर्श सेवा	सुरक्षित मातृत्व सेवा		

१. अस्पताल, २. प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, ३. स्वास्थ्य चौकी, ४. निजी अस्पताल, ५. आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, ६. आँख
उपचार केन्द्र, ७. प्रसूति गृह, ८. बाल अस्पताल, ९. मानसिक अस्पताल, १०. प्राकृतिक चिकित्सालय, ११. रक्त संचार

केन्द्र, १२. एचआइभि परीक्षण तथा परामर्श केन्द्र, १३. शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, १४. सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई, १५. निजी किलिनिक, १६. शिक्षण अस्पताल १७. फार्मसी १८. अन्य

३.२.३ चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीको विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	प्रकार	कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीको सङ्ख्या							
			विशेषज्ञ चिकित्सक	सामान्य चिकित्सक	हे.अ.	नर्स	अहेव	अनमी	ल्याव टेक्निसियन	अन्य

३.२.४ खोप तथा पोषण सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	बालबालिका सङ्ख्या			खोप लिने बालबालिका सङ्ख्या					५ वर्ष मुनीका बालबालिका	
	१ वर्ष मुनि का	२ वर्ष मुनि का	५ वर्ष मुनि का	विसिजि	पेण्टाभ्या - लेण्टक	पोलियो तेश्रो	दादुरा /रुबेला	जापानिज इन्सफलाइटिस (जे.ई.)	वृद्धि अनुगमन गरिएका	वृद्धि अनुगमन गरिएका मध्ये कुपोषित

डिपिटी, हेपबि, हिपविः

३.२.५ सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	गत वर्षको गर्भवती/प्रसूति भएका महिला सङ्ख्या	टि.टि. खोप लिने गर्भवती		गर्भवस्थाको ४ पटक जाँच गराउने गर्भवती सङ्ख्या ।	प्रसूति भएको आधारमा गर्भवतीको सङ्ख्या	स्वास्थ्य संस्थामा	दक्ष स्वास्थ्य कर्मीको सहयोगमा घरमा	स्वास्थ्यकर्मीको अनुपस्थितिमा घरमा
		टि.टि. १ (पहिलो जाँचमा)	टि.टि. २ (पहिलो खोप लिएको एक महिना पछि)					
१								
२								
३								
४								
५								
६								
	जम्मा							

३.२.७ सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	गर्भावस्था/प्रसूति अवस्था/सुत्करी पछिको ६ हप्ताभित्र मृत्यु भएका महिला	जीवित नवजात शिशु सङ्ख्या	मृत जन्म नवजात शिशु	जन्मेको २८ दिनभित्र मृत्यु भएका महिलाको सङ्ख्या	१५-५९ वर्षका महिलाको सङ्ख्या	परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने		महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका सङ्ख्या
						महिला	पुरुष	
						स्थायी	अस्थायी	
१								
२								
३								
४								
५								
६								
	जम्मा							

३.२.९ गाउँपालिका भित्र देखा परेका प्रमुख रोग र तिनको उपचार सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	रोगको नाम	रोगी/विरामी सङ्ख्या	उपचार भएको सङ्ख्या	फलोअप गरिएको सङ्ख्या	रेफर गरिएको सङ्ख्या	मृत्यु भएको सङ्ख्या
१	निमोनिया					
२	भाडा पखाला					
३	मलेरिया					
४	कालाजार					
५	क्षाय रोग (टिवी)					
६	कुष्ठ रोग					
७	रक्तचाप					
८	मुटु रोग					
९	रयास्टीक/अल्सर					
१०	पक्षाघात					
११	एचआइभि एड्स					
१३	क्यान्सर					
१४	मधुमेह (चिनी रोग)					
१५	दम (स्वासप्रश्वास)					
१६	प्रसूतिजन्य रोग					
१७	अन्य					
	जम्मा					

नोट :- स्वास्थ्य संस्थामा सबैभन्दावढी आएका १० वटा रोगहरूको नाम क्रमशः लेख्ने (रोगको नाम सूची राख्ने)

३.३ युवा तथा खेलकूद र मनोरञ्जन

३.३.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरञ्जन स्थल सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	स्थलको नाम	उपयोग (१.खेलकूद २. प्रदेशनी, ३. मनोरञ्जन, ४. पिकनिक)	क्षेत्रफल/आकार (वर्ग मि.)	स्वामित्व (सरकारी, सामुदायिक, निजी, पब्लिक लि. वा अन्य)	आम्दानी (वार्षिक रु)	सेवाग्राही/आगन्तुक सङ्ख्या (वार्षिक)
१						
२						
३						
४						
५						

६						
---	--	--	--	--	--	--

३.३.२ व्यावसायिक खेलाडीको विवरण

बडा नम्बर	खेलाडीको नाम	लिङ्ग	उमेर	खेलको नाम	खेलाडीको स्तर (राष्ट्रिय, क्षेत्रीय, जिल्लास्तर)	पाएको सम्मान वा पुरस्कार

३.३.३ मुख्य चाड, पर्व तथा मेला जात्रा सम्बन्धी विवरण

बडा नम्बर	मनाइने चाडपर्व, जात्रा र मेला	स्थान	मनाउने समय	मुख्य विशेषता (धार्मिक, ऐतिहासिक, मनोरञ्जन)	कैफियत

३.४ महिला, बालबालिका, अपाङ्ग भएका तथा लक्षित वर्ग सम्बन्धी विवरण

३.४.१ बालगृह सम्बन्धी विवरण

बडा नं.	बालगृहको नाम	रहेको स्थान	आश्रित बालबालिकाको सङ्ख्या			सहयोगी संस्था
			बालक	बालिका	जम्मा	

३.४.२ संचालित वृद्धाश्रम सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	वृद्धाश्रमको नाम	रहेको स्थान	संरक्षित ज्येष्ठ नागरिक सङ्ख्या			सहयोगी संस्था
			पुरुष	महिला	जम्मा	

३.४.३ संचालित पुनःसंस्थापना केन्द्रको विवरण

वडा नं.	पुनर्स्थापनाको नाम	रहेको स्थान	पुनर्स्थापित अपाङ्गता भएका व्यक्ति वा हिंसा पिडित			सहयोगी संस्था
			पुरुष	महिला	जम्मा	

३.४.४ वेवारिसे तथा असहाय नागरिकको विवरण

वडा नं.	वेवारिसे तथा असहाय महिला		बालबालिका		ज्येष्ठ नागरिक		अपाङ्गता भएका व्यक्ति	
	सङ्ख्या	संरक्षक	सङ्ख्या	संरक्षक	सङ्ख्या	संरक्षक	सङ्ख्या	संरक्षक

३.४.५ हिंसामा परेका महिलाको विवरण

वडा नम्बर	हिंसाको किसिमअनुसार पिडितको सङ्ख्या					
	कृटपिट	मानसिक वा गालीगलौज	अपहेलना	घरनिकाला	सम्बन्ध विच्छद	वेचविखन

खण्ड ४:
भौतिक पूर्वाधार स्थिति विवरण

४.१ सडक मार्ग

वडा नम्बर	सडकको नाम	जोडिने वस्तीहरू		लम्बाई (कि.मि.)	प्रकार (कच्ची, ग्रामेल, कालो पर्ते)	लाभान्वित जनसङ्ख्या
		देखि	सम्म			

४.१ पैदल मार्ग

वडा नम्बर	पैदलमार्गको नाम	जोडिने वस्तीहरू		लम्बाई (कि.मि.)	लाभान्वित जनसङ्ख्या
		देखि	सम्म		

४.२ पुल तथा पुलेसा

वडा नम्बर	पुलको नाम	पुल भएको खोला वा खोल्सीको नाम	जोडिने वस्तीहरू		भोलुङ्गे/काठे /ट्रष्ट/ पक्की	लम्बाई (मि.)	अवस्था (राम्रो, ठीकै, जीर्ण)	निर्मित साल
			देखि	सम्म				

४.३ सरकारी भवन

वडा नम्बर	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	कार्यालयको नाम	क्षेत्रफल (वर्ग मी.)		अवस्था (राम्रो, ठीकै, जीर्ण)
				जग्गा	भवन	

४.३ सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन

वडा नम्बर	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	के काममा प्रयोग भइरहेको छ?	क्षेत्रफल (वर्ग मी.)		अवस्था (राम्रो, ठीकै, जीर्ण)	लाभान्वित घरधुरी
				जग्गा	भवन		

खण्ड ५:

वन, जैविक विविधता तथा वातावरण

५.१ वनको विवरण

वडा नम्बर	वनको किसिम	समेटेको घरधुरी	वनको नाम	क्षेत्रफल (हें.)	संचिति दर (क्यू.मि./हें.)	वन पैदावरको वार्षिक उत्पादन		
						काठ (क्यू.फि.)	दाउरा (भारी)	जडिबुटी (केजी)
१	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साभेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
२	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साभेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
३	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साभेदारी							
	निजी							

वडा नम्बर	वनको किसिम	समेटेको घरधुरी	वनको नाम	क्षेत्रफल (हे.)	संचिति दर (क्यू.मि./हे)	वन पैदावरको वार्षिक उत्पादन		
						काठ (क्यू.फि.)	दाउरा (भारी)	जडिबुटी (केजी)
	कवुलियती							
	धार्मिक							
४	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साभेदरा							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
५	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साभेदरा							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
६	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साभेदरा							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							

नोट: जडिबुटी भन्नाले काठ, दाउरा र स्याउला बाहेक अन्य वन पैदावर जस्तै: जरा, पात, फल, फूल, खोटो, रस, चोप, कोया, विया, भुवा आदि बुभनु पर्दछ ।

५.२ जडिबुटीको विवरण

जडिबुटीको नाम	वनको नाम	वडा नम्बर	उत्पादन (के.जि.)	वार्षिक आमदानी (रु. हजारमा)	वार्षिक राजस्व संकलन (रु. हजारमा)
जम्मा					

	मृत्यु	घाइते															
१																	
२																	
३																	
४																	
५																	
६																	
जम्मा																	

५.५.३ विपदको किसिम अनुसार जोखिमको समय (महिना उल्लेख गर्नुहोस)

वडा नम्बर	विपद अनुसार जोखिमको समय (महिना)						
	आगलागी	बाढी डुवान	पहिरो	शीतलहर	रोग महामारी	सर्पको टोकाइ	जंगली जनावरबाट क्षति
१							
२							
३							
४							
५							
६							
जम्मा							

५.५.४ विपदको असर विवरण

क्षति विवरण	विपदको क्षेत्र अनुसार क्षति विवरण					
	वडा नं.	घरगोठ	पशुपंक्षी	बाली र जग्गा जमिन	अन्य क्षति	
परिवार	क्षति रकम (रु.)	परिवार	क्षति रकम (रु.)	परिवार	क्षति रकम (रु.)	परिवार
आगलागी						
बाढी डुवान						
पहिरो						
शीतलहर						
रोगको महामारी						
सर्पको टोकाइ						
भूकम्प						
जंगली जनावरबाट क्षति						
हावाहुरी						
असिना र हिमपात						
अन्य						
जम्मा						

महावु गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र

५.५.५ जोखिम पहिचान तथा क्षमता विश्लेषण

क. मानविय श्रोत						
क्र.स	संस्थाको नाम	खोज तथा उद्धार गर्न सक्ने दक्ष जनशक्ति	आगलागी नियन्त्रण गर्न सक्ने दक्ष जनशक्ति	प्राथमिक उपचार गर्न सक्ने	मनोसामाजिक परामर्शकर्ता	अन्य
१						
२						
३						
४						
५						
६						
जम्मा						

ब. भौतिक श्रोत सामाहरू

क्र.सं.	उपलब्ध सामाजी विवरण	संस्थाको नाम			
		गाउँपालिका	संस्था १	संस्था २	संस्था ३ .....
१	त्रिपाल				
२	म्याट्रेस				
३	कम्बल, ब्ल्यान्केट				
४	डिग्नीटि किट				
५	हाइजीन किट				
६	बेबी किट				
७	इसिडी किट				
८	स्टुडेण्ट किट				
९	सेल्टर किट				
१०	फस्ट एड किट				
११	डुंगा				
१२	लाइफ ज्याकेट				
१३	डोरी				
१४	गैंटी				
१५	सावेल				
१६	फोल्डिङ, भर्याड.				
१७	फाइर इस्टनगुइसर				
१८	सिमेन्ट कटर				
१९	गल				
२०	हेल्मेट				

ग. सामाजिक श्रोतहरू

वडा नं	खुला चउर रहेको स्थान	आपतको सयममा अटाउन सक्ने क्षमता (जना)	सेफ सेल्टरको रूपमा प्रयोग गर्न सकिने भवन रहेको स्थान	आपतको बेला अटाउने क्षमता (जना)	हेलिकप्टर अवतरणको स्थानहरू	अन्य
१						
२						
३						
४						
५						
६						

महावु गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र

घ. आर्थिक श्रोतहरू				
विपद्र जोखिम न्यूनिकरण र व्यवस्थापन कोषको रकम				
क्र.स	संस्थाको नाम	रकम रु.	स्थापना वर्ष	कोषको स्रोत

५.५.६ विपदबाट क्षति सार्वजनिक संरचना तथा पूर्वाधार (गत १ वर्षको असरको आधारमा)

क्षति विवरण	विपदको क्षेत्र अनसार क्षति विवरण					
	वडा नं.	विद्यालय	पुल पुलेसा	बाटोघाटो	कुलो नहर, खानेपानी	अन्य
		सङ्ख्या	क्षति रकम (रु.)	सङ्ख्या	क्षति रकम (रु.)	सङ्ख्या
बाढी डुवान						
पहिरो						
भूकम्प						
जंगली जनावरको क्षति						
अन्य						
जम्मा						

५.६.१ संरक्षित पानीमुहान, जमिन र भौतिक संरचना (नाम, स्थान, क्षेत्रफल)

संरक्षित पानीमुहान, जमिन र भौतिक संरचनाको नाम	वडा नम्बर	रहेको स्थान	संरक्षित पानी मुहान, जमिन, खेतवारी र संरचना	
			इकाई	परिमाण
संरक्षित पानी मुहान			हेक्टर	
नदी नियन्त्रण तथा उकासबाट संरक्षित क्षेत्रको नाम				
संरक्षित खेतवारीको क्षेत्रफल				
भिरालो रोकथाम तथा संरक्षित संरचना				
संरक्षित गल्छी र पहिरो			सङ्ख्या	

महावु गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र

खण्ड ६ :
संस्थागत विकास विवरण

६.१ गाउँपालिका/नगरपालिका, संघीय तथा प्रदेश कार्यालय तथा निकायहरू

क्र.स.	सरकारी कार्यालय	नाम	स्थान	वडा नं	जनशक्ति (जना)	कार्यक्षेत्र
१.	स्थानीय तह					
	गाउँपालिका/नगरपालिका					
	वडा कार्यालय					
२	स्वास्थ्य संस्थाहरू					
	अस्पताल					
	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र					
	स्वास्थ्य चौकी					
	उप स्वास्थ्य चौकी					
३	कृषि					
क्र.स.	सरकारी कार्यालय	नाम	स्थान	वडा नं	जनशक्ति (जना)	कार्यक्षेत्र
४	पशु सेवा					
५	हुलाक					
६	वन					
७	प्रहरी कार्यालय					
	जिल्ला/प्रदेश					
	इलाका					
	चौकी					
८.	अन्य कार्यालयहरू					
९.	सरकारी स्वामित्वका संस्थान, समिति आदि					

महावु गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र

६.२ समुदायमा आधारित संस्था विवरण

६.२.१ सामुदायिक संस्था विवरण

वडा नम्बर	सामुदायिक संस्थाको सङ्ख्या									
	सामुदायिक संस्था	कृषक समूह	बन समूह	सहकारी संस्था	गैसस वा क्लब	परम्परागत समूह (बडघर, गुठी, भेजा)	आमा समूह	नागरिक सचेतना केन्द्र	टोल सुधार समिति/टोल विकास संस्था	उच्चमी समूह
१										
२										
३										
४										
५										
६										
जम्मा										

६.२.२ आमा, महिला समूह तथा परम्परागत समूहको विवरण

समूह, संस्था संजालको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण						वचत रकम (रु.)	लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
		सदस्य सङ्ख्या		समेटेको परिवार						
महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा				
आमा तथा महिला										
परम्परागत समूह										

समूह, संस्था संजालको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण						वचत रकम (रु.)	लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
		सदस्य सङ्ख्या		समेटेको परिवार						
महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा				
कृषक तथा उच्चमी समूह										
बचत समूह										
अन्य										

६.२.३ नागरिक सचेतना केन्द्र र टोल विकास संस्थाको विवरण

महावु गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र

घ.	लघु वित्त संस्था				
ड.	सहकारी संस्था				

६.२.६ गैर सरकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

गैससको नाम र ठेगाना	समेटेको क्षेत्र	वार्षिक बजेट (रु.)	विषयगत क्षेत्र	जनशक्ति सङ्ख्या	सहयोगी विकास साझेदारको नाम

६.२.७ गाउँपालिकाको आय विवरण

आय शीर्षक	गत वर्ष (रु. हजारमा)		चालु वर्ष (रु हजारमा)
	अनुमानित	वास्तविक	
शुरु मौज्दात			
सम्पत्ती कर			
मालपोत वा भूमिकर			
व्यावसाय कर			
सवारी साधन कर			
मनोरञ्जन कर			
वहाल विटोरी शुल्क			
विज्ञापन कर			
व्यावसायिक भिडियो कर			
प्राकृतिक स्रोत उपयोग कर			
सेवा शुल्क			

महावु गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र

दस्तुर			
--------	--	--	--

आय शीर्षक	गत वर्ष (रु. हजारमा)		चालु वर्ष (रु हजारमा)
	अनुमानित	वास्तविक	
विक्री आय			
दण्ड जरिवाना			
अन्य आय			
राजस्व बाँडफाँड			
प्रदेश अनुदान :			
वित्तीय समानीकरण अनुदान			
सशर्त अनुदान			
विशेष अनुदान			
समपुरक अनुदान			
सङ्घीय अनुदान :			
वित्तीय समानीकरण अनुदान			
सशर्त अनुदान			
विशेष अनुदान			
समपुरक अनुदान			
जम्मा आय			

महावु गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र

अनुसुची ३:
महावु गाउँसभा पदाधिकारीको विवरण

क्र. सं.	नाम,धर	पद	ठेगाना	सम्पर्क नं.	कैफियत
१.	जंगबहादुर शाही	अध्यक्ष	महावु-५	९८५८०४५१५२, ९८१२५२९६९५	jangashahi7@gmail.com
२.	प्रेमकुमारी बुढा	उपाध्यक्ष	महावु-३	९८४८२८४५२३	budhapremkumari@gmail.com
३.	भक्तबहादुर मल्ल	सदस्य- सचिव (प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत)		९८४८०६२९७२	malla_bhakta@gmail.com

बडा नं. १

०१	हरि प्रशाद उपाध्याय	अध्यक्ष	महावु-१	९८४८०६४९९४	
०२	गोमा ढकाल	म.सदस्य	महावु-१	९८४८१९६४४०	
०३	बाटुली सुनार	द.म.सदस्य	महावु-१	९८२२४४६२४८	कार्यपालिका सदस्य
०४	शेर बहादुर मल्ल	सदस्य	महावु-१	९८२२४५०८८८	
०५	सर्वराज सार्की	सदस्य	महावु-१	९८२२४०३५५३	

बडा नं. २

क्र. सं.	नाम,धर	पद	ठेगाना	सम्पर्क मोबाइल नं.	कैफियत
०१	रामकृष्ण गुरुङ	अध्यक्ष	महावु-२	९८२२४६४६४८	
०२	सन्त बहादुर देसुवा	सदस्य	महावु-२	९८००५१५३५६	
०३	पशुपति सुनार	द.म.सदस्य	महावु-२	९८२५५०९९८८	
०४	इन्द्र सुनार	का.प.सदस्य	महावु-२	९८००५२५०६९	कार्यपालिका सदस्य

महावु गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र

०५	बसन खत्री	सदस्य	महावु-२	९८१२५९८३४७	
०६	लल्ते दमाई	सदस्य	महावु-२	९८१५५९९२९६	

बडा नं. ३

क्र. सं.	नाम,धर	पद	ठेगाना	सम्पर्क मोबाइल नं.	कैफियत
०१	हिरा सिंह बडुवाल	अध्यक्ष	महावु - ३	९८४८०२८८३८	
०२	शान्ता बुढा	म.सदस्य	महावु - ३	९८४८९२९४२४	
०३	हरिमाँया दमाई	द.म.सदस्य	महावु - ३		
०४	डिल बहादुर बुढा	सदस्य	महावु - ३	९८६८९९२०९६	
०५	धर्म मगर	सदस्य	महावु - ३	९८२२४८५६४७	

बडा नं. ४

क्र. सं.	नाम,धर	पद	ठेगाना	सम्पर्क मोबाइल नं.	कैफियत
०१	देब बहादुर शाही	अध्यक्ष	महावु-४	९८६६७४७३०६	
०२	जैसरा मगर्नी	म.सदस्य	महावु-४	९८१४५८३५५४	कार्यपालिका सदस्य
०३	दुर्गा वि.क.	द.म.सदस्य	महावु- ४	९८१३५७४३६६	
०४	राज बहादुर शाही	सदस्य	महावु-४	९८१४५०७५७०	
०५	नरेन्द्र बहादुर शाही	सदस्य	महावु-४	९८६८०८७७६८	

बडा नं. ५

क्र. सं.	नाम,धर	पद	ठेगाना	सम्पर्क मोबाइल नं.	कैफियत
०१	जगत बहादुर हमाल	अध्यक्ष	महावु-५	९८१८९५७९५२	
०२	कविता कुमारी गिरी	म.सदस्य	महावु-५	९८१९५४७३६७	कार्यपालिका सदस्य
०३	रश्मी वि.क.	द.म.सदस्य	महावु-५	९८१९५०९६२५	
०४	खड्क बहादुर शाही	सदस्य	महावु-५	९८४८९६४२६	
०५	शेर बहादुर ठाडा मगर	सदस्य	महावु-५	९७४८५९८२६	

महावु गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र

वडा नं. ६

क्र. सं.	नाम,धर	पद	ठेगाना	सम्पर्क मोबाइल नं.	कैफीयत
०१	डम्मर बहादुर थापा मगर	अध्यक्ष	महावु-६	९८१५५१६०८	
०२	टेकराज जैसी	सदस्य	महावु-६	९८४८१४९३०५	
०३	दल बहादुर विक	सदस्य	महावु-६	९८१६५३३४४४	
०४	भगवती शाही	म.सदस्य	महावु-६	९८०४५६०७४८	कार्यपालिका सदस्य
०५	विर्मा वि.क.	द.म.सदस्य	महावु-६	९८६८०२२६५८	

मनोनित सदस्यहरू:

१. भिमसेन दमाइ (कार्यपालिका सदस्य)

महावु गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र

अनुसूची ४:

गाउँपालिका अन्तर्गतका कर्मचारीहरू

क्र.सं.	नाम	जिम्मेवारी	सम्पर्क नं.	ईमेल
१.	भक्त बहादुर मल्ल	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	९८४८०६२८७२	mallabhakta@gmail.com
२.	अर्जुन बहादुर मल्ल	ना.सु.प्रशासन इकाई	९८४८९०८३३१	
३.	चन्द्र बहादुर मल्ल	लेखापाल, आर्थिक प्रशासन शाखा	९८५८०५९३७५	chandramalla26@gmail.com
४.	गोविन्द बहादुर थापा	ना.सु. योजना अनुगमन इकाई	९८४८९५७७१०	
५.	बलदिप खाँण	इन्जिनियर, योजना शाखा	९८५८०६६२७१ / ९८२५५५९९९७	khanbaldip@gmail.com
६.	टोप बहादुर थापा मगर	कार्यालय सहयोगी, सामाजिक सुरक्षा तथा पञ्जिकरण शाखा	९८४४८३९६०२	magar35tppm@gmail.com
७.	विश्वराज वाइवा तामाङ	रोजगार संयोजक, रोजगार सेवा केन्द्र	९८४००६६८८१	bishworajw@gmail.com
८.	उपेन्द्र बहादुर रावल	सब इन्जिनियर, सडक तथा अन्य पुर्वाधार इकाई	९८१६५९८५९९	upendrarawal2222@gmail.com
९.	टिका कुमारी रोकाय	सूचना तथा संचार प्रविधि अधिकृत, सुचना शाखा	९८६८३०४७४६	tikarokaya7@gmail.com
१०.	राज कुमार हमाल	सहायक कम्प्युटर अपरेटर, प्रशासन	९८२२५९४००५	hamalrajesh85@gmail.com
११.	खड्ग बहादुर विस्ट	कार्यालय सहयोगी, योजना तथा प्रशासन शाखा	९८६४८९९६७१७ ९८१९५३९६६३	
१२.	नन्दाराम बुढा क्षेत्री	कार्यालय सहयोगी, स्टोर शाखा	९८००५५३४८२	
१३.	तेज बहादुर हमाल	सवारी चालक	९८१४५२०९३१	
१४.	प्रकाश कुमार थापा	कार्यालय सहयोगी, प्रमुख उपाध्यक्ष कक्ष	९८००४५४८०७१ ९८२२५४२०७१	
१५.	हिम बहादुर शाही	कार्यालय सहयोगी, कार्यालय प्रमुख कक्ष		
१६.	रमेश कुमार दशौदी	सि. अहेव छैटौं, स्वास्थ्य शाखा	९८४८०३९९४४ ९८५८०५०४६६ ९८१३५९४०६०	
१७.	सुरेन्द्र बहादुर सिंह	अहेव, स्वास्थ्य	९८०४५९७०६३	

महावृ गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र

१७.	बल बहादुर विष्ट	ना.प्रा.स., कृषि शाखा	९८४८९२९९५१ ९८०५८८९३८६
१८.	रत्न प्रसाद रेग्मी	प्रा.स., कृषि शाखा	९८४८०५९७०५
१९.	कल्पना पाण्डे	ना.प्रा.स., कृषि शाखा	९८६८९९२३१
२०.	राधिका कुमारी कटुवाल (बोगटी)	ना.प्रा.स., कृषि शाखा	९८६७९०३०६०
२१.	जनक बहादुर बुढा	ना.प.स्वा.प्रा., पशु सेवा शाखा	९८६८०६६६६०
२२.	प्रेम बहादुर चलाउने	प.से.प्रा., पशु सेवा शाखा	९८४८०९३७२०
२३.	कलम महतारा	ना.प.स्वा.प्रा., पशु सेवा शाखा	९८६८२३९२९०
२४.	प्रकाश खन्ती	JCB अपरेटर	९८१९५५०४६६
२५.	सुमित्रा आचार्य	सहायक महिला विकास निरिक्षक	
२६.	लेत बहादुर थापा	कानूनि सल्लाहाकार, न्यायिक समिति	९८४८०७४३६० ९८२२५८०८३०

१ नं. वडा कार्यालय

१.	कर्ण बहादुर थापा	असिस्टेन्ट सब -इन्जिनियर	
२.	भक्त बहादुर खन्ती	सचिव	९८१६५९८५९९
३.	गोपिराम जैसी	कार्यालय सहयोगी	९८४८०७४३७५
४.	डिल कुमारी रोकाय	पोषण संयोजक	९८६८१४६१०३

२ नं. वडा कार्यालय

१.	प्रेम बहादुर खन्ती	असिस्टेन्ट सब -इन्जिनियर	९८४८०९३७२०	khatriprem012@gmail.com
२.	पदम कुमारी खन्ती	लेखा सहायक	९८५८०६६९१२	
३.	राज बहादुर रोकाय	कार्यालय सहयोगी	९८२५५४७९४०	

३ नं. वडा कार्यालय

१.	प्रेम बहादुर विष्ट	ना.सु	९८४८०६९८९३
२.	शेर बहादुर बडुवाल	लेखा सहायक	९८१४५४९९४७
३.	इश्वर सुनार	असिस्टेन्ट सब -इन्जिनियर	९८२५५०६९७
४.	लाल बहादुर विष्ट	कार्यालय सहयोगी	९८६८९९२९९५
५.	दिपक कुमार कार्कि	कार्यालय सहयोगी, पशु सेवा शाखा	९८००५७८५०५

४ नं. वडा कार्यालय

१.	प्रेम बहादुर गुरुङ	लेखा सहायक	९७४८०२२२९७
----	--------------------	------------	------------

महावृ गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र

२.	द्वेष बहादुर शाही	सब इन्जिनियर		
३.	पुर्ण बहादुर शाही	कार्यालय सहयोगी	९८१५५०९४२४	
५ नं. वडा कार्यालय				
१.	छत्र बहादुर शाही	असिस्टेन्ट सब -इन्जिनियर	९८१५५४०६९९	
२.	टोप बहादुर शाही	लेखा सहायक	९८१९५७७७९९	
३.	मान बहादुर शाही	कार्यालय सहयोगी		
६ नं. वडा कार्यालय				
१.	कमल बहादुर थापा मगर	लेखा सहायक	९८४८९९७९९९	
२.	गणेश बहादुर शाही	असिस्टेन्ट सब -इन्जिनियर	९८१२५७९९२१	
३.	दुर्ग बहादुर सिजाली मगर	कार्यालय सहयोगी	९८२२५४२३६७	

अनुसूची ५:

ऐन, कार्यविधि, निर्देशिका, विधि तथा नियमावलीहरू

१. महावु गाउँपालिका मदिरा, लागु औंषध तथा जुवा तास निषेध कार्यविधि-२०७५
२. महावु गाउँपालिका स्तरिय आधारभूत तह उत्तिर्ण परीक्षा सञ्चालन कार्यविधि-२०७५
३. शैक्षिक अनुदान कार्यविधि
४. गाउँपालिकाको आपतकालीन कार्यसञ्चालन विधि-२०७५
५. स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोष सञ्चालन कार्यविधि-२०७५
६. गाउँ कार्यपालिका कार्य विभाजन नियमावली-२०७४
७. महावु गाउँपालिकाको कार्यपालिका कार्यसम्पादन नियमावली-२०७४
८. गाउँ कार्यपालिकाको बैठक संचालन सम्बन्धी कायद्विधि २०७४
९. आ.व.२०७५/०७६ को विनियोजित ऐन
१०. शिक्षा नियमावली-२०७४
११. स्थानीय सेवा ऐन-२०७४
१२. सहकारी ऐन-२०७४
१३. पुर्वाधार व्यवस्थापन ऐन-२०७४
१४. कृषि व्यवसाय प्रवद्नन ऐन-२०७४
१५. स्वास्थ्य तथा सरसफाइ ऐन-२०७४
१६. एफ.एम. रेडियो सञ्चालन-ऐन
१७. आर्थिक ऐन-२०७४
१८. विपद् जोखिम न्युन्यिकरणा तथा व्यस्थापन ऐन-२०७४
१९. बजार अनुगमनको निर्देशिका
२०. आर्थिक कार्यविधि-२०७४
२१. स्थानीय शिक्षा ऐन-२०७४
२२. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन-२०७४

महावु गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र

अनुसूची ६:

महावु गाउँपालिकाको अनुमानति चालु खर्च शीर्षकको विवरण

क्र.सं.	शीर्षक		आ.व.२०७५ / २०७६ को अनुमान
	संकेत	चालु खर्च	
१	२११११	पारिश्रमिक कर्मचारी	८५०००००
३	२१११२	पारिश्रमिक पदाधिकारी	४२८३५००
४	२११२१	पोशाक भत्ता, कर्मचारी	३०००००
५	२११३१	स्थानीय भत्ता	८०००००
७	२११३२	महँगी भत्ता	२५००००
९	२११३४	कर्मचारीको बैठक भत्ता	२०००००
१०	२११३५	कर्मचारीको प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	९०००००
११	२११४१	पदाधिकारीको बैठक भत्ता	२२०००००
१२	२११४२	पदाधिकारीको अन्य सुविधा	८०००००
१३	२१२१४	कर्मचारी कल्याण कोष	४०००००
१४	२२१११	पानी तथा विजुली	२०००००
१५	२२११२	सञ्चार महशुल	२०००००
१६	२२२११	इन्धन ,पदाधिकारी	७५००००
१७	२२२१२	इन्धन ,कार्यालय प्रयोजन	३५००००
१८	२२२१३	सवारी साधन मर्मत खर्च	५०००००
१९	२२२१४	विमा तथा नविकरण खर्च	२०००००
२०	२२२२१	मेशिन औजार मर्मत सम्मार	२५००००
२१	२२३११	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	१६०००००
२२	२२३१५	पत्रपत्रिका, छपाई तथा सुचना प्रकाशन खर्च	४०००००
२३	२२४११	सेवा र परामर्श खर्च	१३०००००

महावु गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र

२४		क) प्रोफाइल निर्माण	
२५		ख)अन्य कर्मचारीको सेवा सुविधा	१२०००००
२६	२२४१३	करार सेवा शुल्क	२०००००
२७	२२४१४	सरसफाई सेवा शुल्क	१०००००
२८	२२५११	कर्मचारी तालिम खर्च	१५००००
२९	२२५२९	विविध कार्यक्रम खर्च	१०००००
३०		अनुगमन ,मूल्याङ्कन खर्च	६०००००
३१		भ्रमण खर्च	९०००००
३२	२२७११	विविध खर्च	८०००००
३३	२२७२१	सभा सञ्चालन	२०००००
३४	२७२१३	औषधी खरिद (स्वास्थ्य तथा पशु+कृषि)	१२०००००
३५	२८१४२	घर भाडा खर्च	३०००००
३६	२८९११	भैपरी आउने+आर्थिक सहायता चालु खर्च	१५०००००
३७		शैक्षिक अनुदान (विभिन्न विद्यालयहरूका लागि)	६००००००
३८		उत्कस्ट अङ्क ल्याउने छात्राहरूलाई छात्रवृत्ति	१००००००
३९		स्वास्थ्य अनुदान (विभिन्न स्वास्थ्य संस्था तथा सामुदायिक स्वास्थ्य प्रवर्द्धक)	३००००००
४०		शिक्षामा आधुनिक प्रविधि TTT ६ वटा विद्यालयहरू)	७०००००
कूल जम्मा			४९५३३५००

महावु गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र

अनुसूची ६:

महावु गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ को

लेखा परिक्षण प्रतिवेदन

क्र.सं.	आय तर्फ			क्र.सं.	व्यय तर्फ		
	विवरण	रकम	रकम		विवरण	रकम	रकम
१.	गत वर्षको जिम्मेवारी		५६७२७२२.१३	१.	वित्तिय समानिकरण	रकम	रकम १६४७४४५०६.५०
	क) नगद				क) चालु खर्च	३१८५६६००.००	
	ख) चेक	५६७२७२२.१३			ख) पूँजिगत खर्च	१३२८८७९०.००	
२.	राजस्व (आन्तरिक आय) क आन्तरिक राजस्व ख राजस्व बाडफाड ग अन्य आय		४३६७९०.५३	२.	सशर्त अनुदान वित्तिय व्यावस्था भुत्तानि		८२८९९०००.००
३.	वित्तिय हस्तान्तरण		२४२९८२००	४.	लगानी		
	क) वित्तिय समानिकरण अनुदान	१५९२८३०० ०			ऋण लगानी		
	ख) सशर्त अनुदान	८२८९९००			शेयर लगानी		
	ग) समपूरक अनुदान				अन्य लगानी		
	घ) विशेष अनुदान			५.	विषयगत कार्यक्रमको खर्च		८५७२०००.००
४..	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान			६.	सामाजिक सुरक्षा भत्ता		२८१९१४००.००
	क) वित्तिय समानीकरण अनुदान			७.	अन्तिम बैंक मौजाद		६२२१३०१.२०
	ख) सशर्त अनुदान				क) संचित कोष खाता	५३२५७७.०३	
	ग) समपूरक अनुदान				ख) चालु खाता	३२८१४९६.१८	
	घ) विशेष				ग) पूँजिगत	२४०७२२७.९९	

महावु गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र

	अनुदान			खाता		
५.	सामाजिक सुरक्षा भत्ता		२६७७७०००			
६.	वित्तीय व्यवस्था प्राप्ति					
	क) ऋण प्राप्ति					
	ख) सावा प्राप्ति					
	ग) व्याज प्राप्ति					
	घ) अन्य प्राप्ति					
७.	विषयगत कार्यक्रमको निकासा		८५८२०००			
८.	दाखिला गर्न बाँकी दायित्व		४९७९६९६			
९.	लगानीको सावा फिर्ता					
१०.	अन्य विविध आय		६०००.००			
	जम्मा		२९०६२८२०७.७०	जम्मा		२९०६२८२०७.७०